

ဘုရားမြတ်ရွှေတိဂုံ ပုံတော်သမိုင်း

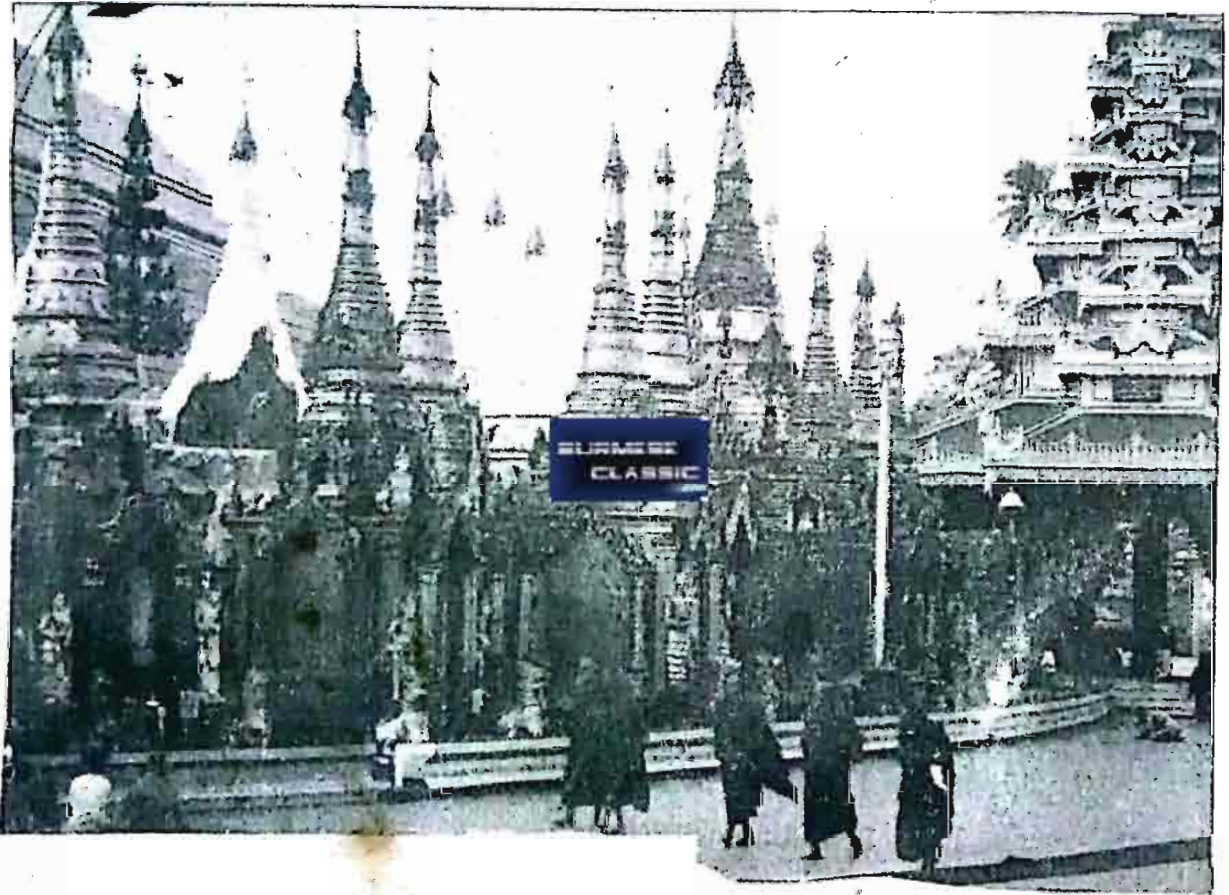
ဆရာဝန်တင်ရွှေ - ဇော်အေးသန့်

ဇုတိယတွဲ

ဘုရားမြတ်ရွှေတိဂုံ
ပုံတော်သမိုင်း

ဆရာဝန်တင်ရွှေ + ဒေါ်အေးသန့်

ဒုတိယတွဲ

ဤစာအုပ်ကို

- ၁။ ဘုရားဖူးလမ်းညွှန်
- ၂။ အသေးစိတ်လေ့လာလိုသူများအတွက်
- ၃။ ဘုရားသမိုင်းနှင့် ပတ်သက်သ၍
အတွဲသုံးတွဲခွဲပြီး ထုတ်ဝေပါသည်

မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ

ဒုတိယတွဲ

မင်းနာပုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၃၆/ ၉၆ (၆)

စာမူခွင့်ပြုအမှတ် ၇၅/ ၉၅ (၉)

၁၉၉၄

မင်္ဂလာ

၅၀၀

၂၀၀ ကျပ်

အုပ်ရေ

တန်ဖိုး

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်အေးသန့်

တင်ရွှေစာပေ

မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၂၄၈၉)

အမှတ် (၃၉)၊ ဦးကြွယ်ဟိုးလမ်း

ကြည့်မြင်တိုင်၊ ရန်ကုန်။

ဖုန်း- ၅၃၁၈၅၁, ၅၂၄၄၀၀

ပုံနှိပ်သူ

ဒေါ်အေးသန့်

တင်ရွှေအာဆက်ပုံနှိပ်တိုက်

မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၄၅၉၃)

အမှတ် (၃၉)၊ ဦးကြွယ်ဟိုးလမ်း

ကြည့်မြင်တိုင်၊ ရန်ကုန်။

ဖုန်း- ၅၃၁၈၅၁, ၅၂၄၄၀၀

မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ

ဒုတိယတွဲ

ရှေ့ပုံး- ညောင်ရေသွန်းလောင်းရာ ဗောဓိညောင်ပင်ရင်းမှ ဝသုန်ခရေနတ်မင်းနှင့် ဘီလူးရုပ်များ။

နောက်ပုံး- ရင်ပြင်တော်ပေါ်မှ ဘုရားဝတ်ပြုရာ တန်ဆောင်းတစ်ခု။

တတိယတွဲမာတိကာ

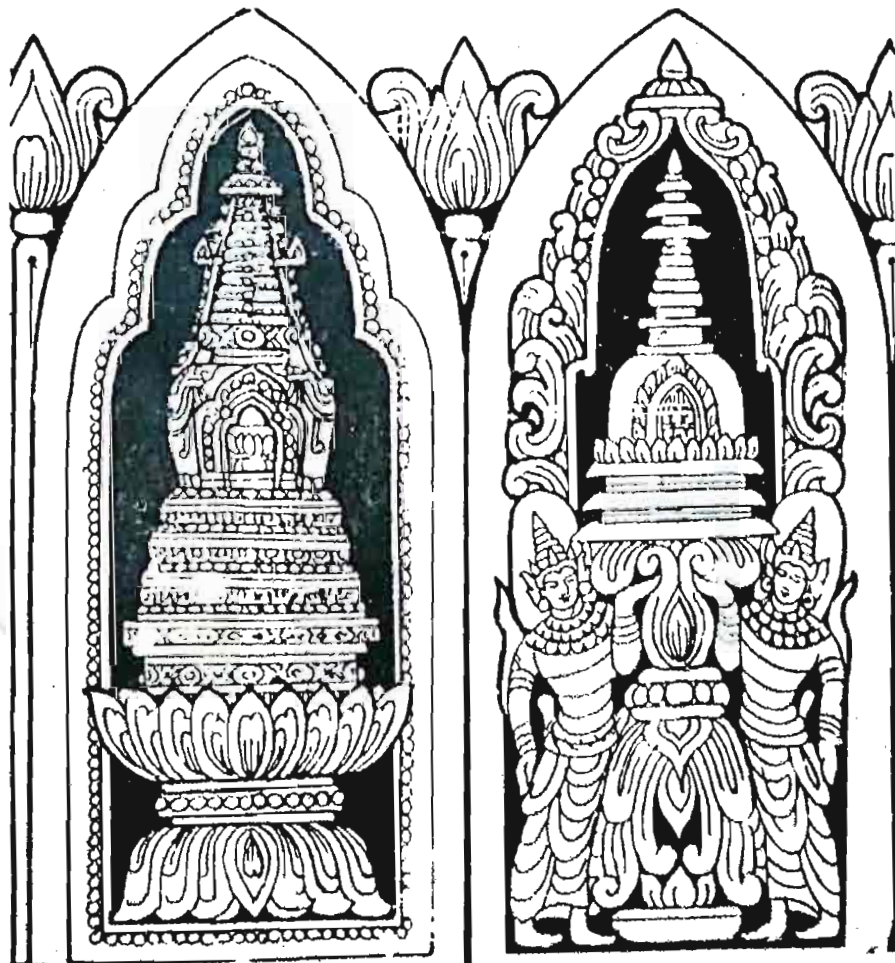
မြန်မာပြည်သားစာဆိုတို့၏ အမြင်	၁၇
ဒဂုံမြို့ထင်ရှားလာခြင်း	၂၂
ဘုရားအတိုင်းအထောက်အထားများ	၂၉
ဘုရားသမိုင်းပုံပြင်	၃၈
တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့နှင့်ပတ်သက်သ၍	၅၆
သမိုင်းဝင်မှတ်တမ်းများ	၅၉
ရင်ပြင်ပေါ်မှ ကျောက်စာများ	၁၀၄
အနောက်တိုင်းသားတို့၏ မှတ်တမ်းများ	၁၁၂
ရှေးခေတ်ဘုရားပွဲတော်များ	၁၂၃
ပထမအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲကာလ	၁၂၇
ဒုတိယအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲကာလ	၁၃၅
ဗြိတိသျှလက်အောက်ကျရောက်စ	၁၄၃
မင်းတုန်းမင်းတရား၏ ထီးတော်တင်လှူပွဲ	၁၄၉
အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ကျရောက်ပြီးနောက်	၁၆၀
ဒုတိယအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲနောက်ပိုင်းကာလက စေတီတော်အား စောင့်ရှောက်ခြင်း	၁၆၅
ကုန်းတော်ပေါ်မှ ဗြိတိသျှတို့ ခံတပ်ပြောင်းရွှေ့ပေးဖို့ကိစ္စ	၁၇၁
လျှင်ဒဏ်ခံရသမျှ	၁၇၇
စေတီပေါ် ကျားတက်ခြင်း	၁၈၅
အနောက်စောင်းတန်းပွင့်ပွဲမီးလောင်ကျွမ်းမှု	၁၈၈
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း စစ်ပြီးစကာလ	၁၉၆
မြန်မာတို့၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေး ခြေကုတ်စခန်းကြီး	၂၀၉
၁၉၉၁ ရွှေစင်ရွှေသားသင်္ကန်းတော် ကပ်လှူပွဲ	၂၁၉
တောင်ဘက်မှန် ခေတ်အလိုက်အပြောင်းအလဲများ	၂၃၂
သမိုင်းရက်စွဲများအချုပ်	၂၃၉
ကျမ်းကိုးစာရင်း	၂၄၅

ဒုတိယတွဲမာတိကာ

ရှေးခေတ် ဘုရားဖူးလမ်းညွှန်	၁၅
စေတီကြီးအပေါ် စေတနာထက်သန်ခဲ့ကြသော ရှေးမြန်မာများ	၁၉
အံ့ဖွယ် ၉ ပါး ထူးခြားသောကိုးဌာန	၂၆
အောင်မြေကိုးဌာန	၄၂
သိကောင်းစရာများ	၅၀
သတိချပ်ဖွယ်ကိုးပါး	၆၁
အာရုံခံတန်ဆောင်းများ	၆၈
ပန်းချီလက်ရာကောင်းများ	၇၄
ဝိသုကာလက်ရာ	၇၈
ရွှေပန်းတိမ်လက်ရာထူး	၈၆
ပန်းပုလက်ရာကောင်းများ	၉၅
ထီးတော်ပေါ်မှ ဆည်းလည်းများ	၁၀၃
ခေါင်းလောင်းများ	၁၀၉
အရံသာသနာအဆောက်အအုံများ	၁၂၁
ရင်ပြင်တော်သန့်ရှင်းရေး	၁၃၃
ဘုရားရှေ့မှ ခြင်္သေ့ရုပ်ထုမနုသိဟ	၁၄၆
ကြီးကိုးကြီး အဓိဋ္ဌာန်ဝင်နည်း	၁၅၂
တောင်ဖက်စောင်းတန်းမှပြန်အဆင်း လေ့လာစရာနေရာများ	၁၆၄
မဟာဝိနယစေတီတော်	၁၇၄
အနောက်ဖက်တောင်တန်းမှပြန်အဆင်း လေ့လာစရာနေရာများ	၁၈၆
မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်း -	
ပြည်သူ့ရင်ပြင်ပြည်သူ့ဥယျာဉ်	
အရှေ့ဖက်စောင်းတန်းမှ ပြန်အဆင်း	
ကျောင်းတော်ရာရွှေကျင်တိုက်ကြီး	၂၀၈
မြောက်ဖက်စောင်းတန်းမှပြန်အဆင်း	၂၁၈
ဗောဓိကုန်းမှ ဗောဓိပင်ပွားစေတီ	၂၂၈

သက်ရှိပြတိုက်	၉
တောင်ဘက်မုခ်နှင့်စောင်းတန်းကြီး	၁၇
အနောက်ဘက်စောင်းတန်း	၂၈
အရှေ့ဘက်စောင်းတန်း	၃၄
မြောက်ဘက်စောင်းတန်း	၄၃
ရင်ပြင်တော်ပေါ်မှ ဘုရားဖူးပရိသတ်	၄၅
စေတီတော်အား လက်ယာရစ်ဖူးမြော်မည်ဆိုလျှင်	၅၈
ရွှေတိဂုံဘိုးဘိုးကြီးနတ်နန်း	၉၇
ညချမ်းချိန်ခါ	၁၀၁
အထူးသတိပြုလေ့လာသင့်သော နေရာတော်အချို့	၁၀၅
ကမ္ဘာအကြီးဆုံးဘဏ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော ရွှေငွေရတနာစုဝေးရာ	၁၁၀
ရင်ပြင်ပေါ်မှ ဗောဓိပင်များ	၁၁၆
အထက်ပစ္စယံ	၁၂၁
ရာသီမပြတ်ပွဲတော်များ	၁၂၆
ယခုခေတ်တည်ဆောက်မှုများ	၁၃၉
ပြတိုက်ပိဋကတ်တိုက်၊ မော်ကွန်းတိုက်	
ဗုဒ္ဓဇယန္တီဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်း	၁၄၇
ဥယျာဉ်တော်	၁၅၆
၁၉၉၆ နှစ်ဦးမြင်ကွင်းများ	၁၅၈

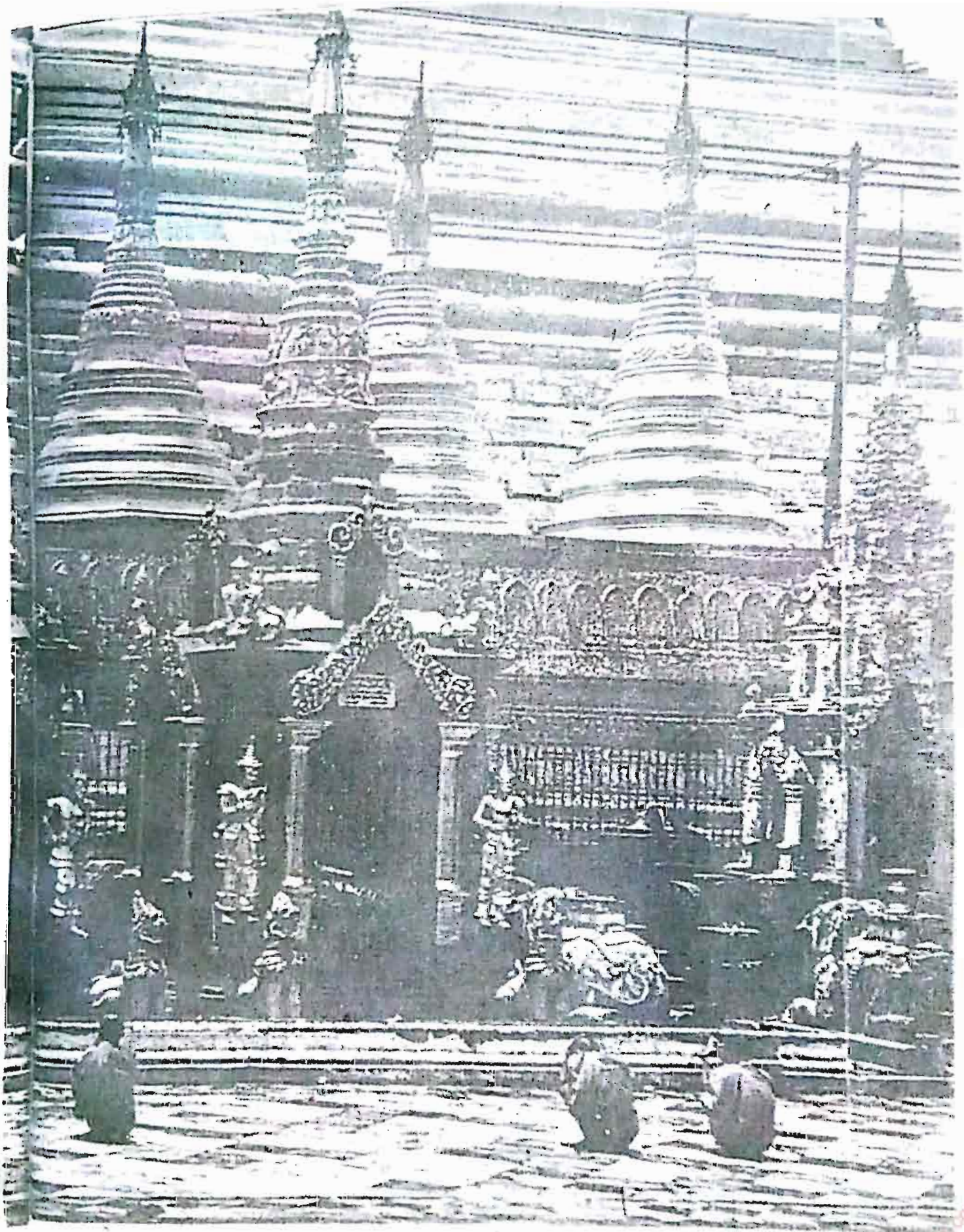

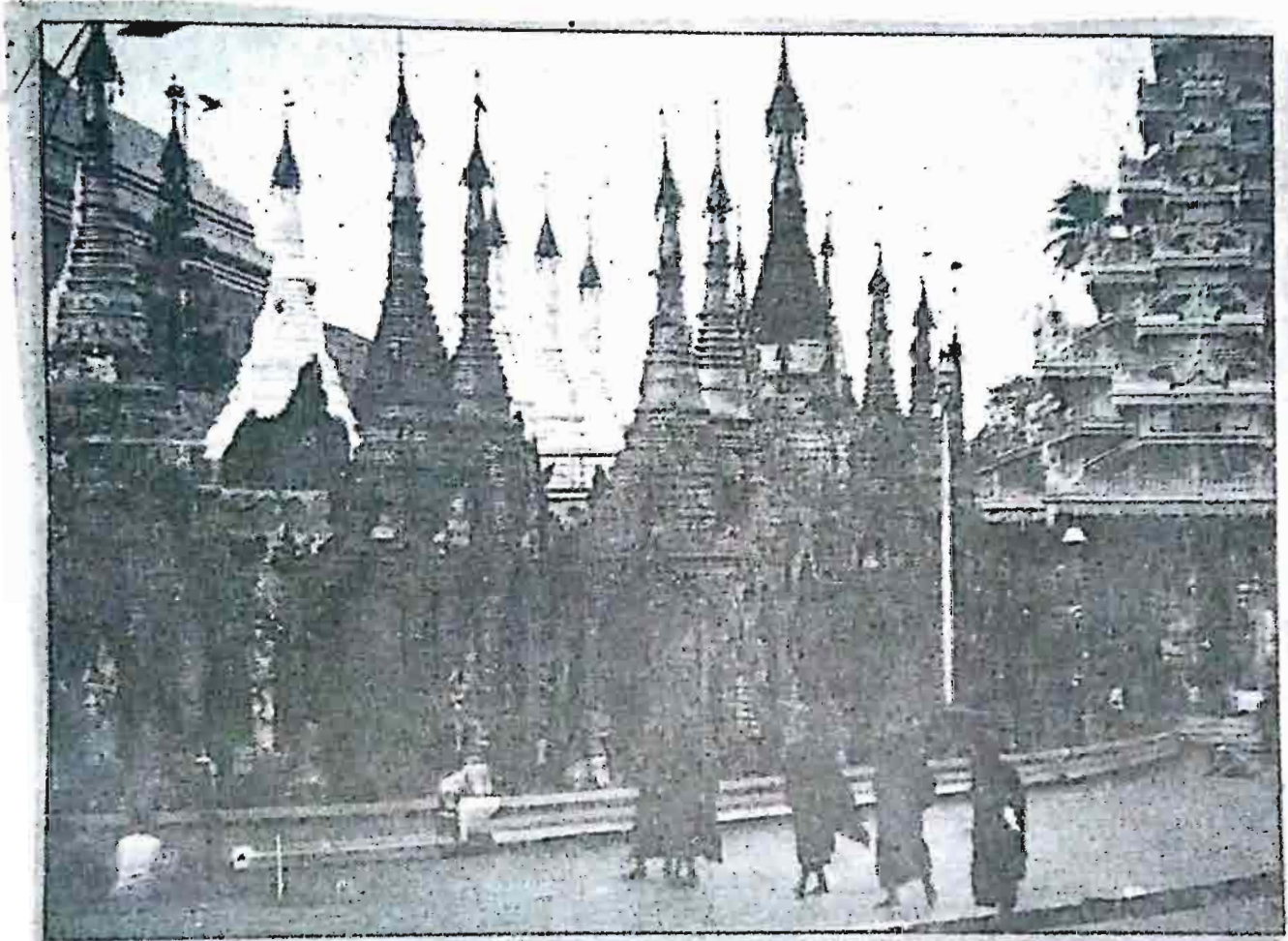

ရွှေတိဂုံစေတီတော် ညချမ်းချိန်ခါ

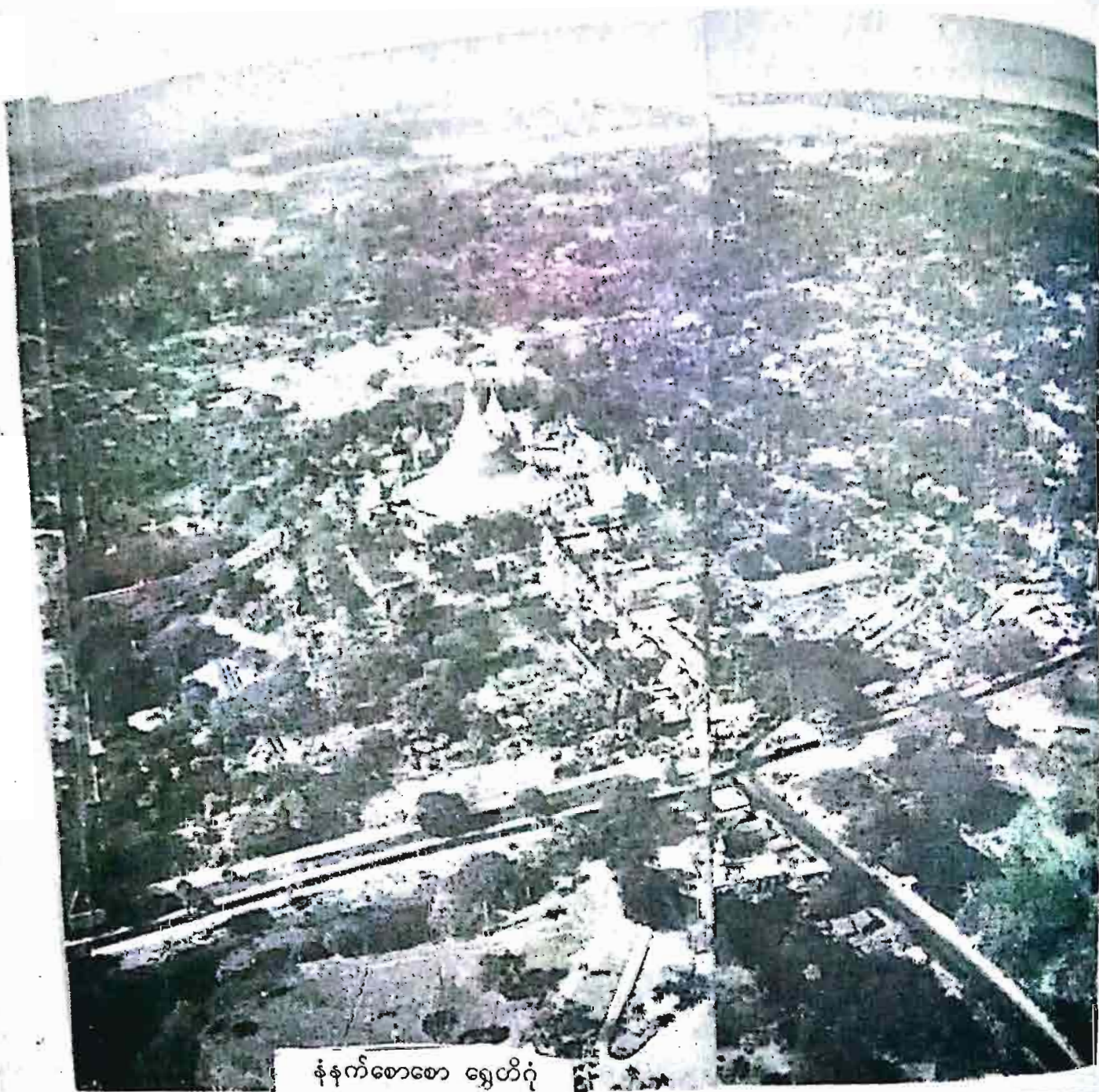

Shwedagon Pagoda 127

ဂျိဆင်၏ ဇနီးရောက်ရှိခဲ့သောရင်ပြင်

လှေကားထစ်အဆင့်များကို ဖြတ်ကျော်၍ တက်သွားပြီးသည့်နောက် ကြီးမားသော တံခါးပေါက်ကြီးတစ်ခု ဖွင့်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုအခါတွင် နတ်သမီးပုံပြင်ထဲကနှင့်တူသော ဘန်းပြားသည့်မြင်ကွင်းကို ရုတ်ချည်း ရှေ့တွင်မြင်လိုက်ရသည်။ ထိုရှုခင်းမှာ လက်တွေ့ဘဝတွင် မြင်လေ့မြင်ယရှိသော အရာများထက် ဝတ္ထုထဲတွင် ကျွန်ုပ်တို့ တစ်ခါတစ်ရံ ဖတ်ရှုရလေ့ရှိသော ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ဖြစ်သည့် ရဲဟိုက်ကြီးများ၊ ယွင်းယိုနေသော ခရစ် ယန်ဘုရားကျောင်းကြီးများကို မြင်တွေ့လိုက်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ (ခေတ်) မြေပြင်တစ်ခုလုံးမှာ အဆန်းတကြယ် အရာများဖြင့် အပြည့်ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ မည်သည့်ဖက်ကိုကြည့်ကြည့် ထိုအရာများကို မြင်ရသည်။ ညောင်ပင်၊

နံနက်စောစော ရွှေဟိဂုံ

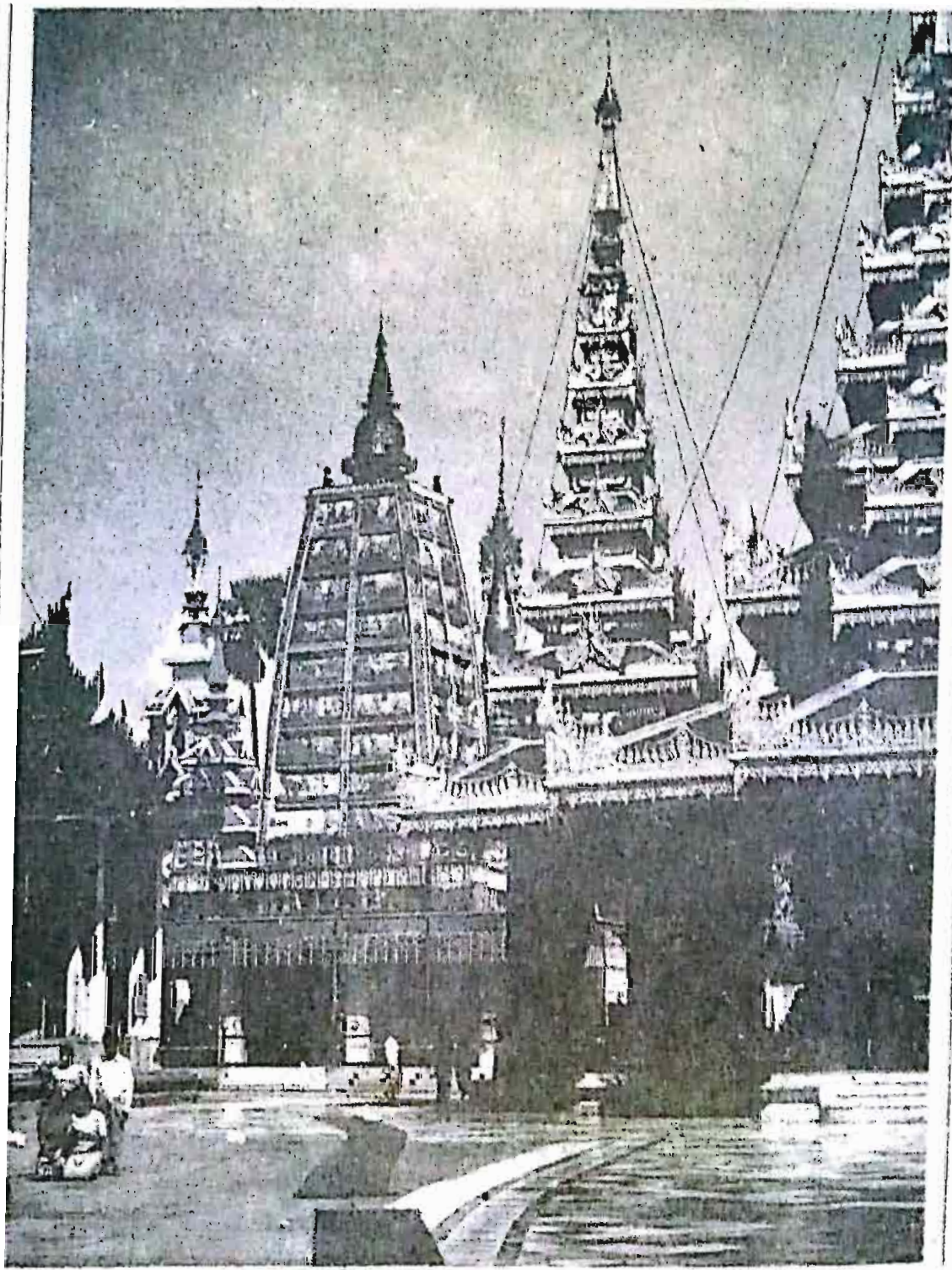
အုန်းပင်၊ ထန်းပင်တို့မှာ ထိုရှုမြင်ကွင်းတွင် ကြိုးကြားကြိုးကြား ပါဝင်နေလေသည်။ ဟိုနေရာ သည်နေရာများတွင် ဂေါတမဘုရား ရုပ်တုများရှိသော ကြီးမားသည့် ဟင်းလင်းအဆောက်အုံကြီးများရှိသည်။ အချို့မှာထိုင်လျက်၊ အချို့မှာ လဲလျောင်းလျက်ဖြစ်၍ ရုပ်တုများ၏ အနီးပတ်လည်တွင် ရဟန်းရုပ်တုများ၊ ဆည်းကပ်သူများ၏ ရုပ်တုများကို တွေ့ရသည်။ ပချို့မှာ လက်အုပ်ချီလျက်၊ အချို့မှာ တရားနာလျက် အနေအထား ရှိကြသည်။ ဂေါတမဘုရား များ၏ရှေ့တွင် သစ်သီး၊ ပန်း စသည်တို့ကိုတင်လှူရန် စင်ကလေးများ ပြုလုပ်ထားသည်။ ဆင်ရုပ်ကြီးများ၊ ရုပ်ကြီးများ၊ နတ်ရုပ်များနှင့်တကွ အမျိုးအမည်မခွဲခြားတတ်နိုင်သော အခြားအရာဝတ္ထုများစွာသည် ထူးခြားသော သော ဤရှုမြင်ကွင်းကို ပြည့်ဝအောင် ဖြည့်စွက်၍နေကြသည်။

ဘုရားပေါ်ရောက်သည့်အခါ

ဘုရားဖူးလမ်းညွှန်

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ ဘုရားဖူးလာသူတစ်ဦးသည် စေတီတော်ကြီးအပြင် ရင်ပြင်ပေါ်ရှိ ဖူးမြော်စရာ၊ မှတ်သားစရာ၊ ကြည့်ရှုစရာများကို အစုံအစေ့ဖူးမြော်တွေ့မြင်သွားရခြင်းမရှိပါက ပြည့်စုံလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ကျေနပ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့ပြည့်စုံစေရန် ရင်ပြင်ရှိအဆောက်အအုံများ၊ နေရာဌာနများကို တတ်သိသူများက နတ်လမ်းညွှန်ပေးသင့်သည်။

သို့မဟုတ်ပါက ရွှေတိဂုံရင်ပြင်ပေါ်သို့ အခေါက်ခေါက်အခါခါ လာရောက်သလို ဘုရားကြီးကိုသာ ဖူးခွင့်ရသည်။ အခြားသူများက ဘာကိုတွေ့ခဲ့ရလဲသည်ဖြင့် မေးလာပါက မသိဘဲဖြစ်လိမ့်မည်။

ရှေးယခင်က

မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံတည်ရှိရာ သိဂုံတ္ထရကုန်းတော်သို့ စောင်းတန်းလေးသွယ်မှ တက်နိုင်ပေသည်။ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်ဟူသော အရပ်လေးမျက်နှာတွင် စောင်းတန်းလေးသွယ်ရှိသည်။ စောင်းတန်းတို့၏ထိပ်၌ မုခ်လေးမုခ်ရှိသည်။

ဘုရင်မကြီးရှင်စောပုသည် အနောက်မုခ်မှ တက်ရောက်၍ စေတီတော်ကြီးအား ဖူးမြော်လေ့ရှိသည်။ ရှေးက ဘုရားဖူးများနှင့် ဥရောပတိုက်သား ခရီးသွားတို့မူကား ယခုမြို့ဘက်မုခ်ဟုခေါ်သော တောင်ဘက်မုခ်မှ တက်ရောက်လေ့ရှိသည်။ တောင်ဘက်မုခ်သည် မြို့လယ်နှင့်အနီးဆုံးဖြစ်ပြီး ကမ်းနားမှတက်သောလမ်းနှင့် တဖြောင့်တည်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးကတည်းကပင် ဘုရားဖူးအများဆုံးတက်ရောက်ခဲ့သော လမ်းသည်။

အရှေ့ဘက်မုခ်မှာ ဗဟန်းဘက်မှ တက်သောလမ်းဖြစ်သည်။ ဆံတော်များကို သိဂုံတ္ထရကုန်းသို့ ယူဆောင်ခဲ့သောလမ်းဟု ယူမှတ်သောအားဖြင့် ဆံတော်ကြိုလမ်းဟုခေါ်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်များမသိမ်းပိုက်မီအချိန်က ဂေါ်ရာကုန်းရှိရာတောင်ကုန်း ယခုမဟာဝိဇယစေတီတော်တည်ရှိရာ ကုန်းတော်နှင့် သိဂုံတ္ထရကုန်းတို့မှာ တဆက်တည်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ဘုရားကြီးကုန်းမြေတိုက်ကိုပတ်၍ ကန်တော်ကြီးဘက်သို့ သွားသော ဦးထောင်ဗိုလ်လမ်းကို ဖောက်လုပ်သောအခါတွင်မှ သီးခြားဖြစ်သွားသည်။

ထိုစဉ်က ဂေါ်ရာကုန်းထက်မှ အရှေ့ဘက်မုခ်သို့လာသော ဆံတော်ကြိုလမ်းတစ်လျှောက်တွင် ဇရပ်များ၊ ကျောင်းများ အစီအရီ ရှိခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က စစ်တန်းလျားများဆောက်လုပ်သောအခါတွင် ယင်းအဆောက်အအုံများကို ဖယ်ရှားပြစ်လိုက်လေသည်။

တောင်ဖက်မုခ်မှ တက်လမ်းအစသည် ရှေးအခါက ယခုထက်ပို၍ ရှည်လျားခဲ့သည်။ ဘုရားလမ်းအတိုင်းတက်ခဲ့သော် လမ်းဘေးရှိ တန့်တော်မူစေတီနှင့် မွန်ပိဋ်ကတ်တိုက်၊ ရွှေကျင်ဓမ္မာရုံ၊ ရဟန္တာသိမ်၊ အင်းလေးဓမ္မာရုံ၊ အောင်မင်္ဂလာဇရပ်၊ လိပ်ကန်အစရှိသည့် ဝဲယာ အဆောက်အအုံများကို တွေ့ရခြင်းအားဖြင့် ရှေးကဇရပ်တန်းစောင်းများရှိ ခဲ့ခြင်းကို သိသာနိုင်ပေသည်။

ယခုရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ ရှေးခေတ်ဘုရားပူးများကဲ့သို့ သွားလိုလျှင် သူရဲကောင်းစစ်သည်မိမိတို့၏ ဤလူသွားလမ်းကိုအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရှေးခေတ်ဘုရားပူးများ ဤသို့ခရီးလမ်းအတိုင်း သွားကြရပါသည်။

စာအုပ်ဈေးတန်း

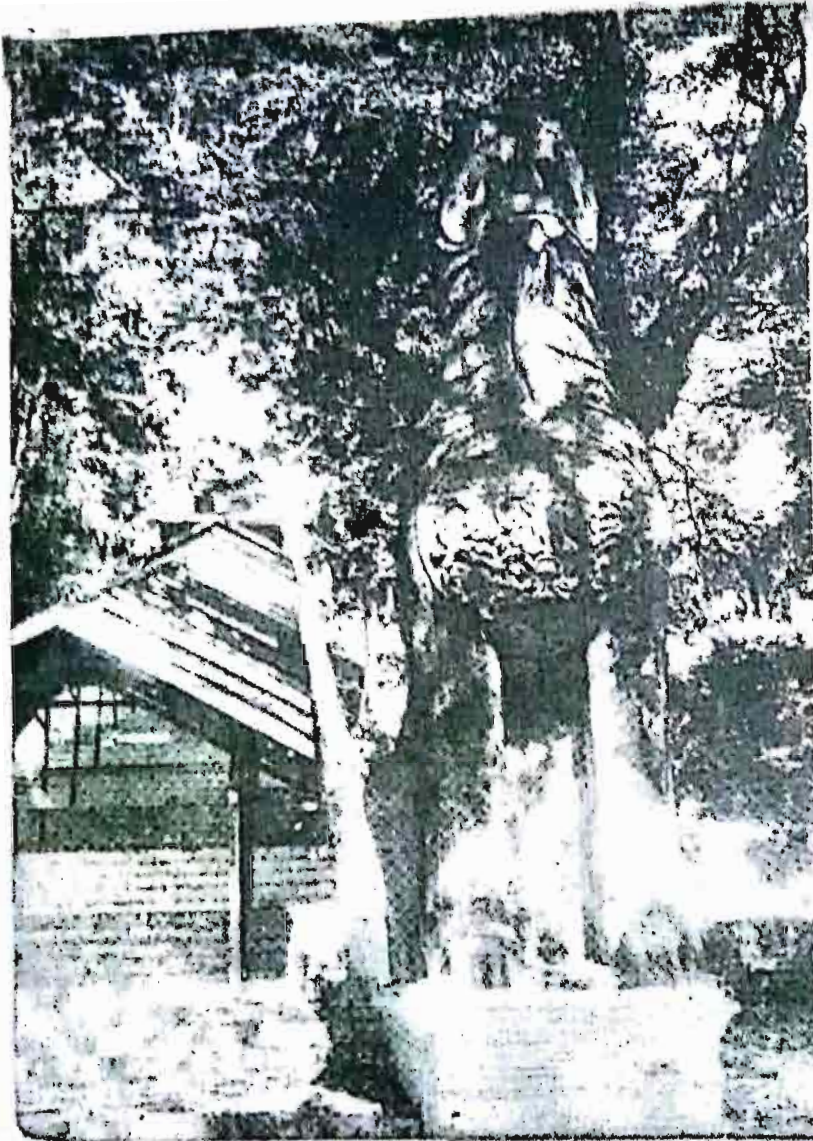
တောင်ဖက်စောင်းတန်း၏ယာဖက် ရွှေတိဂုံမြေတော်ရင်းတွင် စာအုပ်ဈေးတန်းကြီးရှိသည်။ ဤဈေးတန်းသည် သာသနာတော်နှင့်ပတ်သက်သည့် စာအုပ်စာတမ်း အသစ်အဟောင်း မျိုးစုံကိုဝယ်ယူရရှိနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးဘာသာရေး စာအုပ်ဈေးတန်းကြီးဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သောနေရာဖြစ်သည်။

စေတီတော်ကြီးသို့ မြောက်ဘက်မှဒီမုတက်ရန် အာဇာနည်ကုန်းဘေး ရွှေဂုံတိုင်လမ်းစောင့်မှ ဖောက်လှုပ်လား
သောခြေသွားလမ်း။

ရွှေတိဂုံနှစ်ပြားတန်ဆောင်း မဆောက်လုပ်မှီ မီးလောင်သွားသော စောင့်တန်းအဟောင်း၊ ဤသို့ရှိလိမ့်မည်နှင့် ဆောက်လုပ်ပြီးစောင်းတန်းအသစ် (ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော မြန်မာနိုင်ငံလမ်းညွှန်စာအုပ်မှ)

စေတီကြီးအပေါ် စေတနာသဒ္ဒါထက်သန်သော ရှေးမြန်မာများ

မင်းတုန်းမင်းကြီး ထီးတော်တင်လှူသည့်ပွဲ၌ အားတက်သရော လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ရှိကြသည်မှာ ပြည်သူလူထုစေတနာ ပြယုဂ်တစ်ခုဖြစ်၏။

ထီးတော်ကို မြစ်ဆိပ်မှ ရွှေတိဂုံကုန်းတော်သို့ ဆောင်ယူရန်အတွက် ရပ်ကွက်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြိုင်အဆိုင် အလှူအယက်ဖြစ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ “ကုသိုလ်ကောင်းလို့ အကြောင်းဆုံ၊ ငှက်မြတ်နားဘုံ ရတဲ့ရပ်သား” ဟူ၍ ငှက်မြတ်နားဘုံ ကို သယ်ယူပင့်ဆောင်ခွင့်ရသူများက ဝမ်းသာအားရ သံချပ်ထိုးခဲ့ကြသည်။ ထီးတော်ကို စေတီအထွတ်သို့ တင်စဉ်က တိုင်းရင်းသားများသည် စေတနာအလျောက် အဖိုးအခမယူဘဲ ပါဝင်လုပ်အားပေးကြသည့်ပြင် ထီးဟောင်းအချနှင့် ထီးသစ် အတင်၌ သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထီးတင်ဆဲတွင်ငြိမ်းပေါ်မှ ရှမ်းအမျိုးသားသုံးဦးမှာ စက်သီးဆိုင်းကြီး ဖြတ်၍ ရိုတ်ခတ်မိသောကြောင့် လိမ့်ကျ၍ အသက်ဆုံးပါးခဲ့ရဖူးသည်။

ထီးတော်ကို တင်လှူနေစဉ် ထီးတင်ပွဲလာ ဘုရားဖူးများသည် ဗိုလ်တထောင်ရပ်ကွက်တွင် မီးလောင်နေသည် ကိုပင် မပြန်နိုင်။ အိုးပစ် အိမ်ပစ်ထား၍ ထီးတော်တင်ပွဲကို နှဲခဲ့ကြသည်။ မီးလောင်ရာတွင် ပါသွားသောပစ္စည်းများကို စေတီတော်ကြီးအားရည်စူး၍ လှူလိုက်ပါသည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခဲ့ကြလေသည်။

စေတီတော်ကို ထီးတင်ရန် ဝါး၊ ကြိမ်၊ သစ်သား၊ သစ်လုံးအများအပြားနှင့် ငြိမ်းထိုးပြင်ဆင်ခဲ့ကြရာ လူ ၃၀၀ မှ ၅၀၀ ခန့်တို့သည် အဖိုးအခမဲ့ လုပ်ကိုင်ပေးကြသည်။ ဝါး ၅၀,၀၀၀၊ ကြိမ်လှေအစီး ၇၀ တိုက်မျှကို အသုံးပြုရသည်။ ပန်းဘဲ၊ ပန်းထိမ် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သော လက်မှုပညာရှင်များလည်း ပါဝင်သဖြင့် ယင်းတို့ကလည်း အလားတူပင် အဖိုးအခမဲ့ ဝိုင်းဝန်းကူညီခဲ့ကြသည်။

ထိုသို့သိုက်သိုက်မြိုက်မြိုက် ငြိမ်းထိုးလုပ်အားပေးကြပုံအကြောင်းကို ထိုခေတ် အင်္ဂလိပ်ရာဇဝတ်ဝန် မေဂျာဒန်းကင်း က မှတ်တမ်းတင်ထားရာတွင် -

လုပ်ခတန်ဖိုးအားဖြင့် ပြည့်ပြည့်ဝဝတွက်ချက်ရလျှင် ငွေကျပ် ၂၀,၀၀၀ ဖိုးခန့်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ထိုလုပ်ငန်း ကို အဖိုးအခမဲ့ လုပ်ကိုင်ရသည်ဖြစ်ရာ အထူးစနစ်ကျစွာဖြင့် ပုံမှန်လုပ်ကိုင်ဖို့လိုသဖြင့် စည်လုံးညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်တတ်သော ပင်ကိုယ်အရည်အချင်းလည်း ရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်ရပေမည်။ အချို့နေရာများတွင် အလုပ်သမားများကို လူကြီးတစ်ဦးနှင့် စနစ်တကျလွဲအပ်၍ တာဝန်ပေးသည်။ ဤနည်းဖြင့် အလွန်ဂရုတစိုက် လုပ်ကိုင်ပြီး အလွန်လက်မြောက်စွာပင် လုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုလုံး ပြီးစီးခဲ့ပေသည်။ ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။

လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၁၀၀ က ထီးတော်တင်ပွဲ၌ ပြည်သူလူထု၏ သဒ္ဒါကြည်ညိုရှိပုံကို အင်္ဂလိပ်ရာဇဝတ်ဝန် မေဂျာဒန်းကင်း၏ ကိုယ်တွေ့ကိုပင် ထပ်၍ညွှန်းရဦးမည်ဆိုလျှင် -

ရှာရာတတ်ရည်၊ မုန့်နှင့် မြန်မာဓလေ့ကွမ်း၊ ဆေး၊ လက်ဖက်တို့ကို စတုဒိသာ တည်ခင်းညောင်ခံသော နေရာများမှာ များလှပေသည်။ လူအုပ်ကြီးထဲတွင် တရွေ့ရွေ့သွားလာနေကြသူများထဲတွင် ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီး လူကောင်းတို့၏ ဇနီး၊ သားသမီး အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ကြသည်။ သူတို့သည် အထက်ပါ လှူဖွယ်ကမ်းဖွယ် ပစ္စည်းများအား မည်သူ့ကိုမဆို လိုက်လံပေးကမ်းလျက်ရှိ၏။ ပရိသတ်ကိုလည်းကောင်း၊ လှူဖွယ်ပစ္စည်းများကို လည်းကောင်း အမွှေးနံ့သာရည်များဖြင့် လိုက်လံပန်းဖျန်း၍လည်းနေကြသည်။ ထိုအမျိုးသမီးတို့သည် အနှောင်းအယှက် မရှိ နေရာမရွေးသွားလာ၍ ယဉ်ကျေးပျူ့ငှာ ဆက်ဆံနေကြသည်ကို မြင်ရသောအခါ ဥရောပတိုက်သားတို့၏ အမြင်တွင် အံ့သြထူးဆန်း၍နေပေတော့သည်။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စေတီတော်ကြီးအတွက် ထီးတော်တွင် တင်လှူရန် အလှူလက်ခံသော နေရာအနီးသို့ ရောက်ရှိခဲ့သော

မေဂျာဒန်းကင်းက -

အဘွားအိုတစ်ဦးသည် ရွှေစကလေးတစ်ခုကိုကိုင်၍ တုန်တုန်ချီချီဖြင့် ဝင်လာသည်။ သူ့အတွက် အဖိုးထိုက် အဖိုးတန်ဖြစ်သော ပစ္စည်းကလေးကို ဂရုတစိုက်ရှိလှသည်။ တောရွာမှတက်လာသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ဘုရားပွဲတော်အတွက် လှူဒါန်းရန် ပစ္စည်းအရန်သင့်ပါမလာသောကြောင့် သူ့ကလေးငယ် တံထားသော ရွှေခြေကျင်း ကလေးကိုဖြတ်၍ လူအုပ်ကြားထဲမှတိုးဝှေ့ပြီး လာ၍လှူသည်။ မိန်းကလေးတစ်ဦးသည် လှပသော နားဆွဲလေး တစ်ခုကို ငှက်မြတ်နား၌ တင်လှူခွင့်ရရန်အလို့ငှာ စိတ်လှုပ်ရှားစွာဖြင့် ဖြတ်၍ပေးလှူသည်။ အမျိုးသားတစ်ဦးက သူဝတ်ဆင်ထားသော ပတ္တမြားလက်စွပ်ကိုချွတ်၍ ရတနာအပုံထဲသို့ အလှူစာရင်းသွင်းလိုက်သည်။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်တွင် ချမ်းသာသောကုန်သည်တစ်ဦးဦးက ရွှေဆည်းလည်းကို လူစုလူဝေးဖြင့် သယ်လာ၍ ထူးခြားဝင့်ကြား စွာအလှူပြုသည်။ ဤသို့ စွန့်လှူတတ်သော သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် နားဆွဲ၊ နားတောင်း၊ ဆွဲကြိုး၊ လက်ကောက်၊ လက်စွပ်၊ ကျောက်မျက်နှင့် ရွှေဆိုင်းတို့မှာ အစုအဝေးကြီး ဖြစ်လာရသည်။

ဟူ၍မေဂျာဒန်းကင်းက ချီးကျူးဖော်ပြထားသည်။

ယခုဖော်ပြခဲ့သော မင်းတုန်းခေတ်က ပြည်သူပြည်သားတို့၏ စေတနာသည် ယခုခေတ်ထီးတော်ကို စစ်ဆေး၍ ပိန္နဲတိုင်ကို တည်မတ်သောပွဲသို့လာရောက်ကြသော ပြည်သူတို့၏စေတနာနှင့် အနှစ် ၁၀၀ ကျော်ကြာပြီးသော်လည်း ထပ်တူထပ်မျှပင်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းပေါ်သို့ တက်ရောက်လှူဒါန်းခွင့်ရရန် တန်းစီ၍စောင့်ဆိုင်းနေသူများ၊ ငြိမ်းပေါ်သို့ မတက် နိုင်တော့သဖြင့် ထီးတော်အထက်တွင် တင်လှူရန် ရွှေငွေရတနာတို့ကို ယုံယုံကြည်ကြည် စေတနာပြဋ္ဌာန်း၍ လူကြုံပါးလိုက် သူများကို ရင်ပြင်ပေါ်တွင် တွေ့ရပေသည်။ ခေတ်ကာလသာ ခြားခဲ့သည်။ ကြည်ညိုသဒ္ဓါကား မပြောင်းလဲ မလျော့ပါးခဲ့ချေ။

သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီးနောက် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို ဆက်လက်ပြုပြင်စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြသူများမှာ တိုင်းသူ ပြည်သားအများစုပင်ဖြစ်သည်။ ပါတော်မူပြီး၍ နှစ်နှစ်အကြာတွင် ရန်ကုန်မြို့မှထုတ်ဝေသော ရန်ကုန်ဇာဇာ အပတ်စဉ် သတင်းစာ၌ ဘုရားကြီး၏သတင်းများကိုတွေ့ရသည်။ ယင်းသတင်းစာ၏ မတ်လ ၁၁ ရက်နေ့ထုတ် သတင်းတစ်ပုဒ်၌-

ရွှေတိဂုံ တပေါင်းပွဲတော်သို့ ယခုနှစ်တွင် လာရောက်သူ အထူးများပြားကြောင်း။ လွန်ခဲ့သောရက်အနည်း ငယ်ကပင် မြို့တွင်း၌ တောမှဘုရားဖူးများဖြင့် ပြည့်နှက်နေကြောင်း။ ယင်းတို့အထဲတွင် ရှမ်းလူမျိုးနှင့် ကရင်လူမျိုး အများအပြားပါဝင်ကြကြောင်း။ ယမန်နေ့နံနက်က ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ပေါ်တွင်မြင်ရသော ရှုခင်းမှာ မျက်စိပသာဒ အရမင်တွင် ထူးခြားလှ၍ စိတ်နှလုံးကို ချမ်းမြေ့ဖွယ်ဖြစ်ကြောင်း။ ဝတ်ကောင်းစားလှမျိုးစုံကို ဝတ်ဆင်ထားသော လူတန်းကြီးမှာ မျက်စိတဆုံးပင်ဖြစ်ကြောင်း။

စသည်ဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ဒီဇင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ထုတ် ထိုသတင်းစာတွင်လည်း ဘုရားကြီးသို့ ရန်ကုန်မြို့သူမြို့သားများက ရွှေဆိုင်းများ သွားရောက်လှူဒါန်းကြပုံကို ရေးသားထားရာ၌-

ယမန်နေ့ နံနက်က ရွှေဆိုင်းအများအပြားကို ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသို့ စိတန်းလှည့်လည်၍ ပို့ဆောင်ကြ ကြောင်း။ လှည့်လည်ပွဲမှာ ဒါလဟိုဇီလမ်းနှင့် ဂေါ်ဒွင်လမ်းထောင့်မှစတင်၍ ဒါလဟိုဇီလမ်း၊ တရုတ်တန်းလမ်း၊ ကမ်းနားလမ်း၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ ကုန်သည်လမ်းတစ်လျှောက် သွားရောက်ပြီး ဘုရားကြီးသို့ ဦးတည်၍သွားကြောင်း ထိုစိတန်းလှည့်လည်သွားသော လူအုပ်ကြီးကို လက်ထောက်ရာဇဝတ်ဝန်ထောက် မောင်မြို့ခေါင်းဆောင်သော ပုလိပ် အဖွဲ့က ကြပ်မပို့ဆောင်ပေးကြောင်း။

စိတန်းလှည့်လည်ပွဲတွင် မြို့တွင်းရှိ ရပ်ကွက်တိုင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်ကြသည်။ ဤ လူစုလူဝေးကြီးမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြုံစဘူး ထူးထူးခြားခြား များပြားလှသည်။ မန္တလေးမြို့တော်တွင် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက် ကပင် ဤမျှစည်ကားများပြားသော လူစုလူဝေးကို မတွေ့ခဲ့ဘူးကြောင်း မန္တလေးတွင်နေထိုင်ခဲ့သူတစ်ဦးက ကျွန်ုပ် တို့အား ပြောကြားသည်။ လှည့်လည်ပွဲတွင် မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ မင်းကြီး၊ ဝန်၊ ဝန်ထောက် စသော အဝတ် အစားတို့ကို သစ်သစ်လွင်လွင် ကြွားကြွားရွာရွာ ဝတ်ဆင်လာကြသည်။ ဆင်ဖြူ၊ ဆင်မ၊ သမင်၊ သင်္ဘော စ သည် ဝံ့ပန်းများကို စက္ကူဂျပ်ထူပြားများပြုလုပ်လျက် ဆေးခြယ်၍ လှည့်လည်လာကြသည်မှာ ကြည့်၍တစ်မျိုး ကောင်းနေကြောင်း။

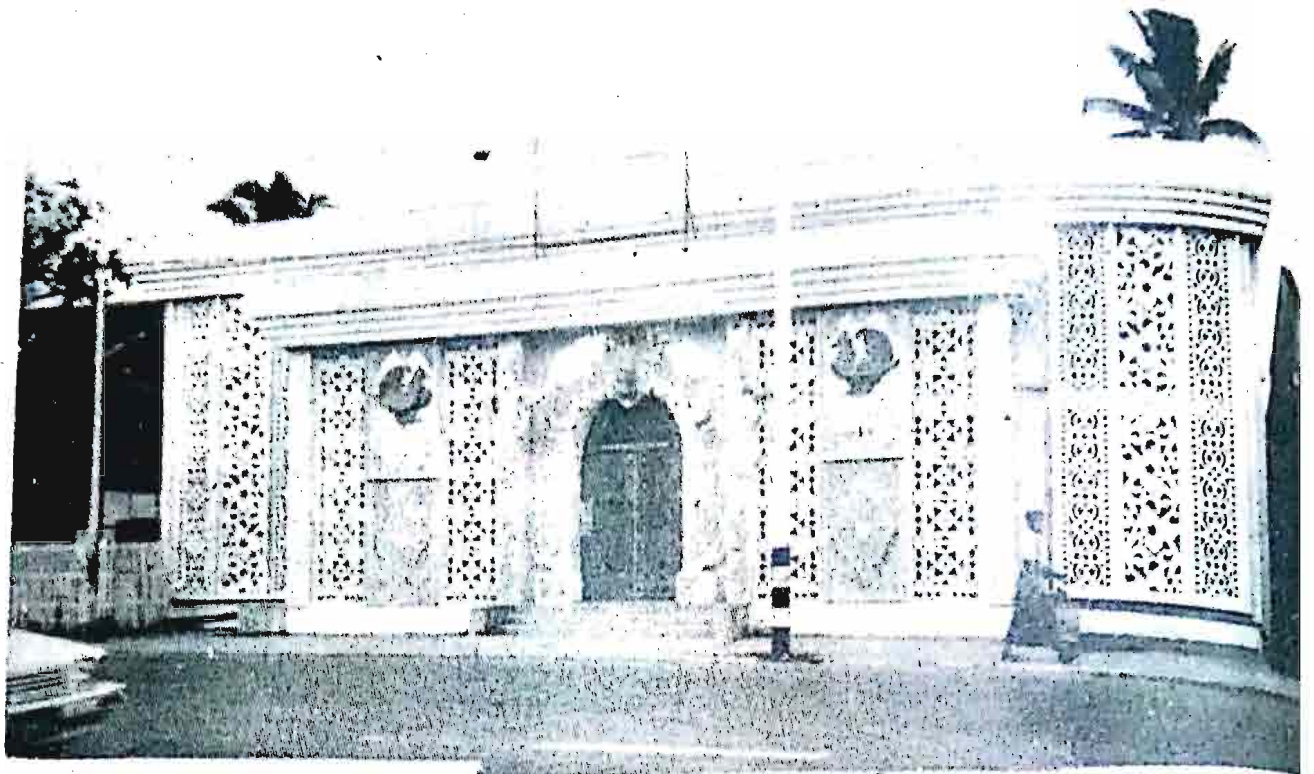
ဟူ၍ရေးသားထားလေသည်။

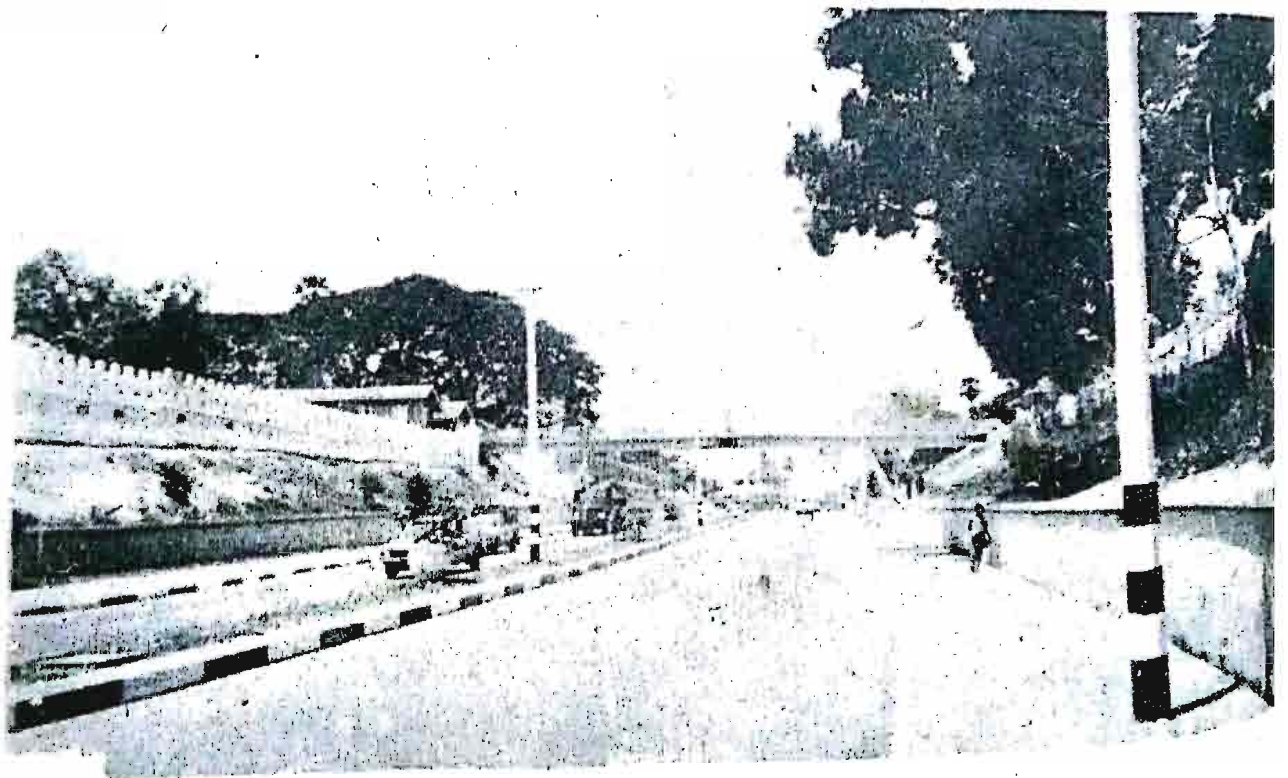

မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဓလေ့အရိုး

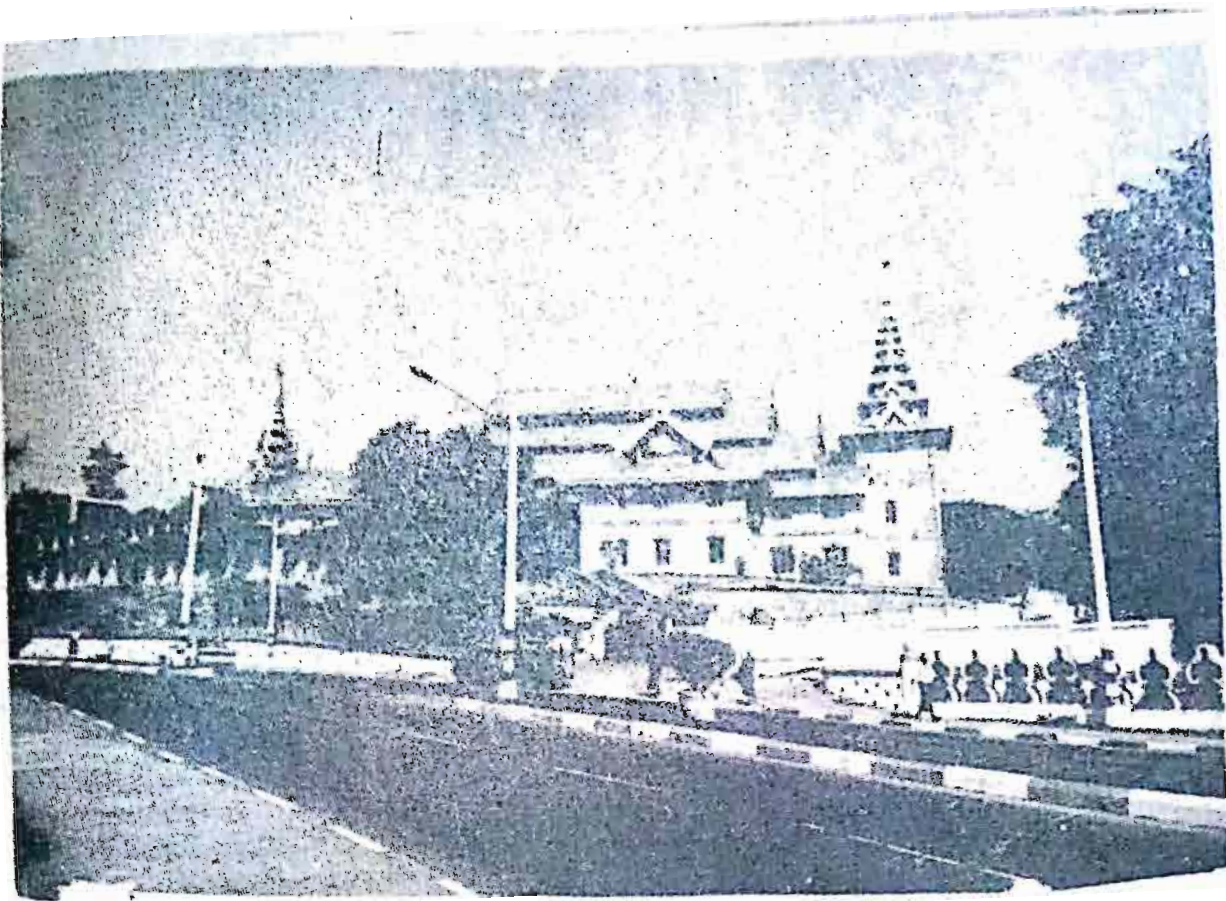

တန့်တော်မူစေတီတော်ကို ကျော်ပြီးသွားပါက
ဝဲဘက်တွင် ခမ်းနားစွာတည်ဆောက်ထားသော
ပိဋကတ်တိုက်ကို တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။

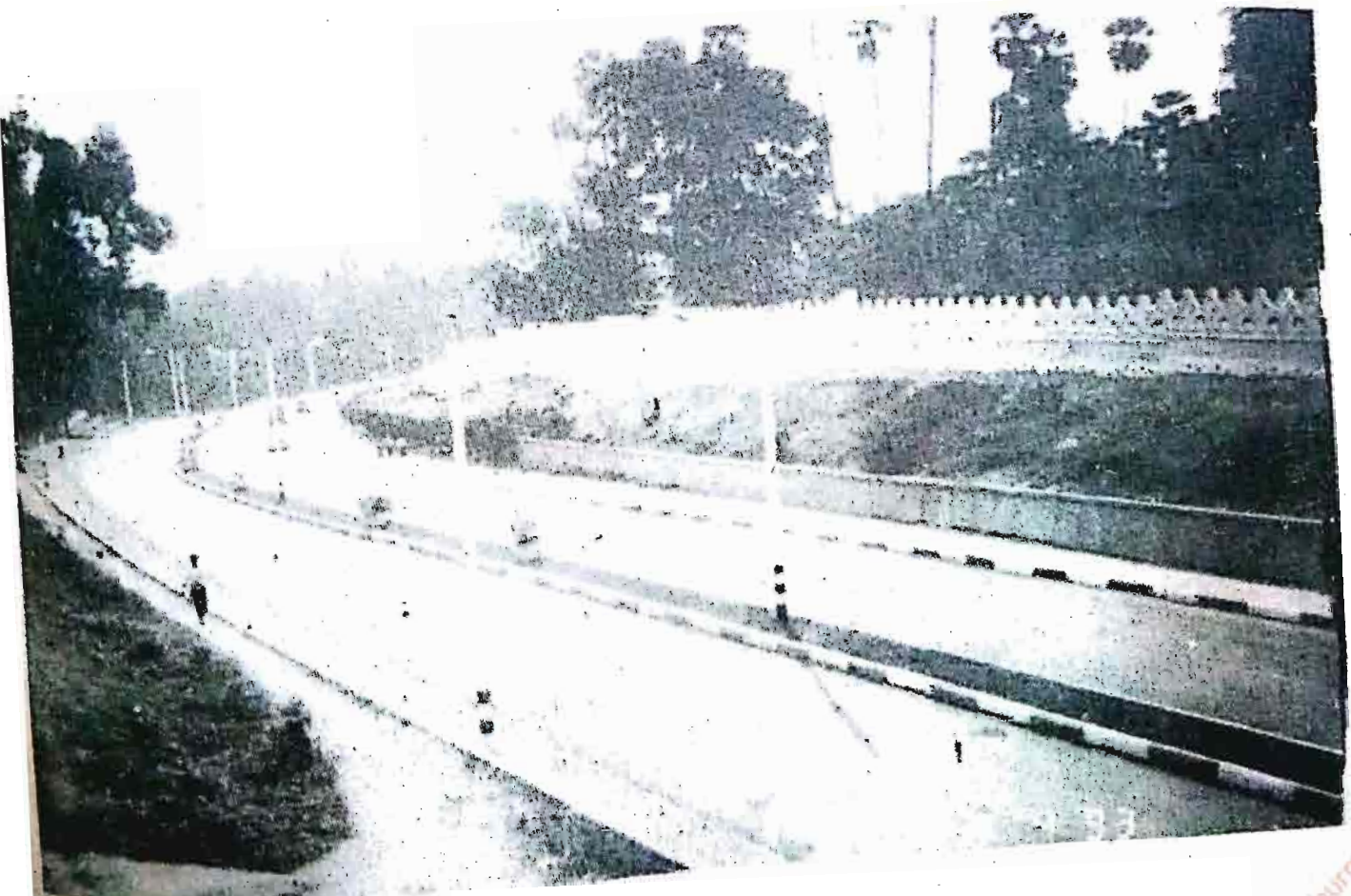

အသစ်ပြုပြင်ထားသောလမ်းနှင့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မှဘုရားဖူးများ
မဟာဝိဇယစေတီတော်ဖက်သို့ အလွယ်တကူကူးနိုင်ရန်
တည်ဆောက်ထားရှိသော ကျက်သရေရှိလှသည့် လူကူးတံတား

ခမ်းနား - ခုံညား ကြီးကျယ်သော တပ်မတော်ဓမ္မရုံကြီး

တောင်ဖက်စောင်းတန်းကြီး

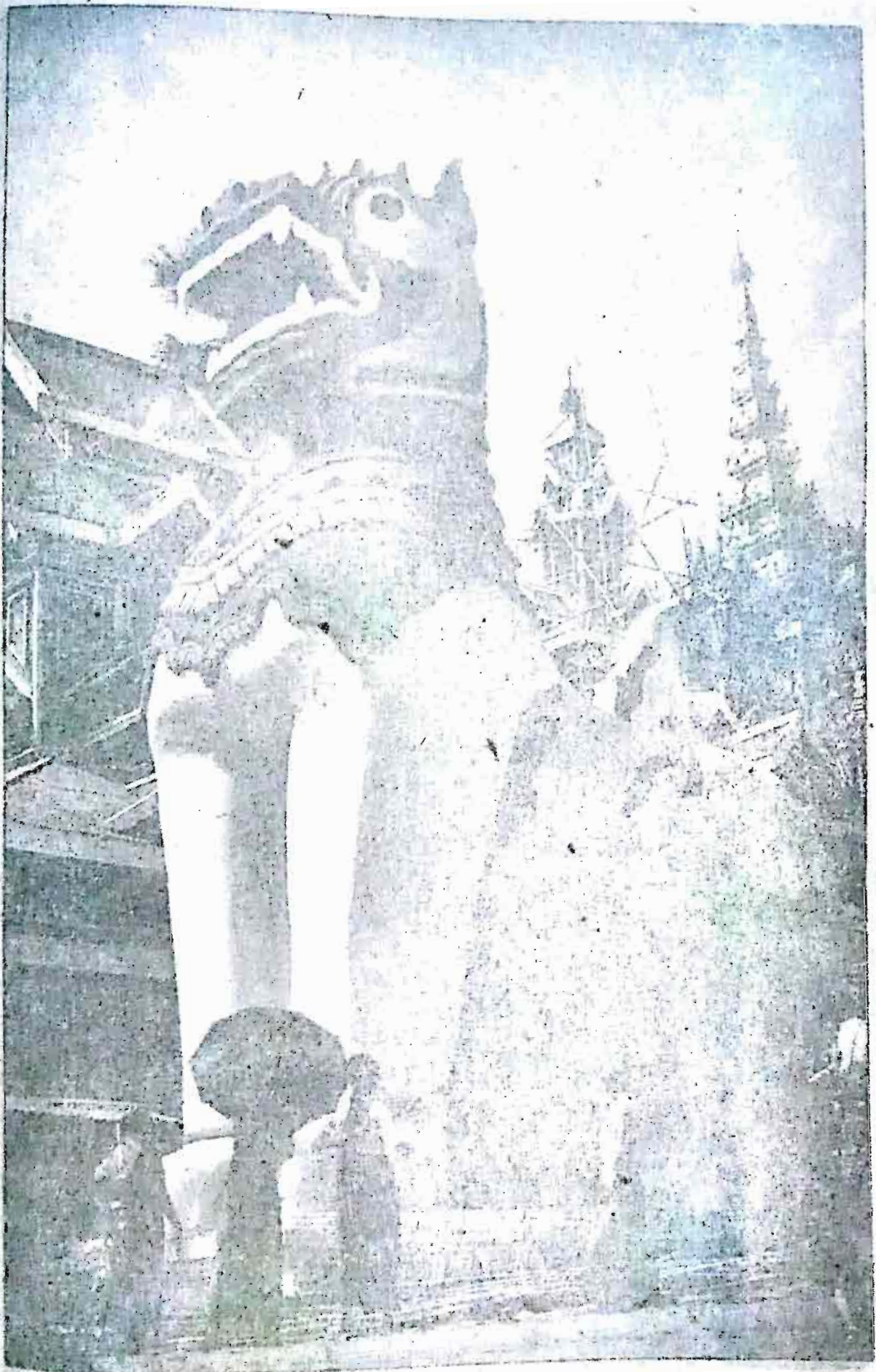
တောင်ဖက်မုခ်တွင် ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်ကိုတွေ့ရမည်။ အမြင့်ပေ ၃၀ ခန့်ရှိ၏။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ပုဇွန်တောင်ရုပ်မှ ပွဲစားကြီးတစ်ဦးလှူဒါန်းခဲ့သော ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးများဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့ကြီးများ၏နောက်ကွယ် တာမကံတချက်တွင် မုဆိုးထိုင်ထိုင်နေသော ဘီလူးကြီးနှစ်ရုပ်ကိုတွေ့ရမည်။ ထိုဘီလူးရုပ်ကြီးများမှာ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် ရွှေဘိုမင်းခေါ် သာယာဝတီမင်း ရန်ကုန်မြို့သို့ကြွရောက်စဉ်က မုခ်ဝတွင်ထားရှိရန် လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

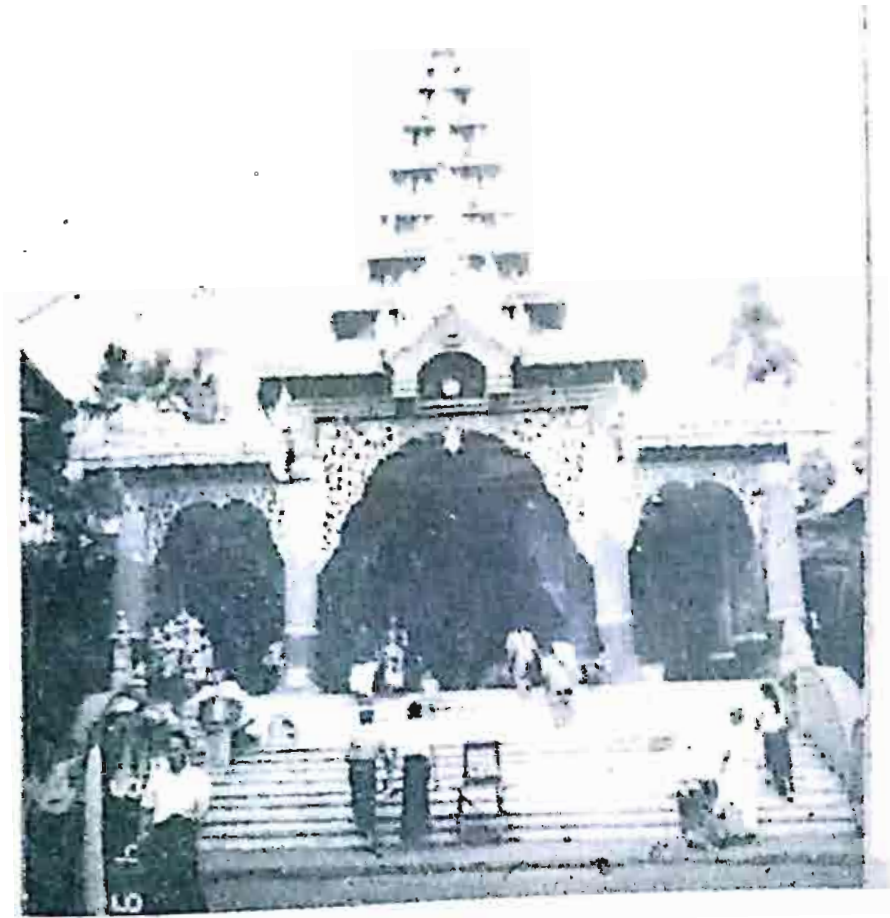
တောင်ဖက်မုခ်မှ ဘုရားဖူးတက်သူတို့သည် ပေ ၃၀ ကျော်မြင့်သည့် ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးများကို စောင်းတန်းထိပ်၌တွေ့ရလိမ့်မည်။

အဝေးမှမြင်တွေ့ရသော ရွှေတိဂုံစေတီတော်
တောင်ဖက်မုခ်နှင့်ခြင်္သေ့ကြီး

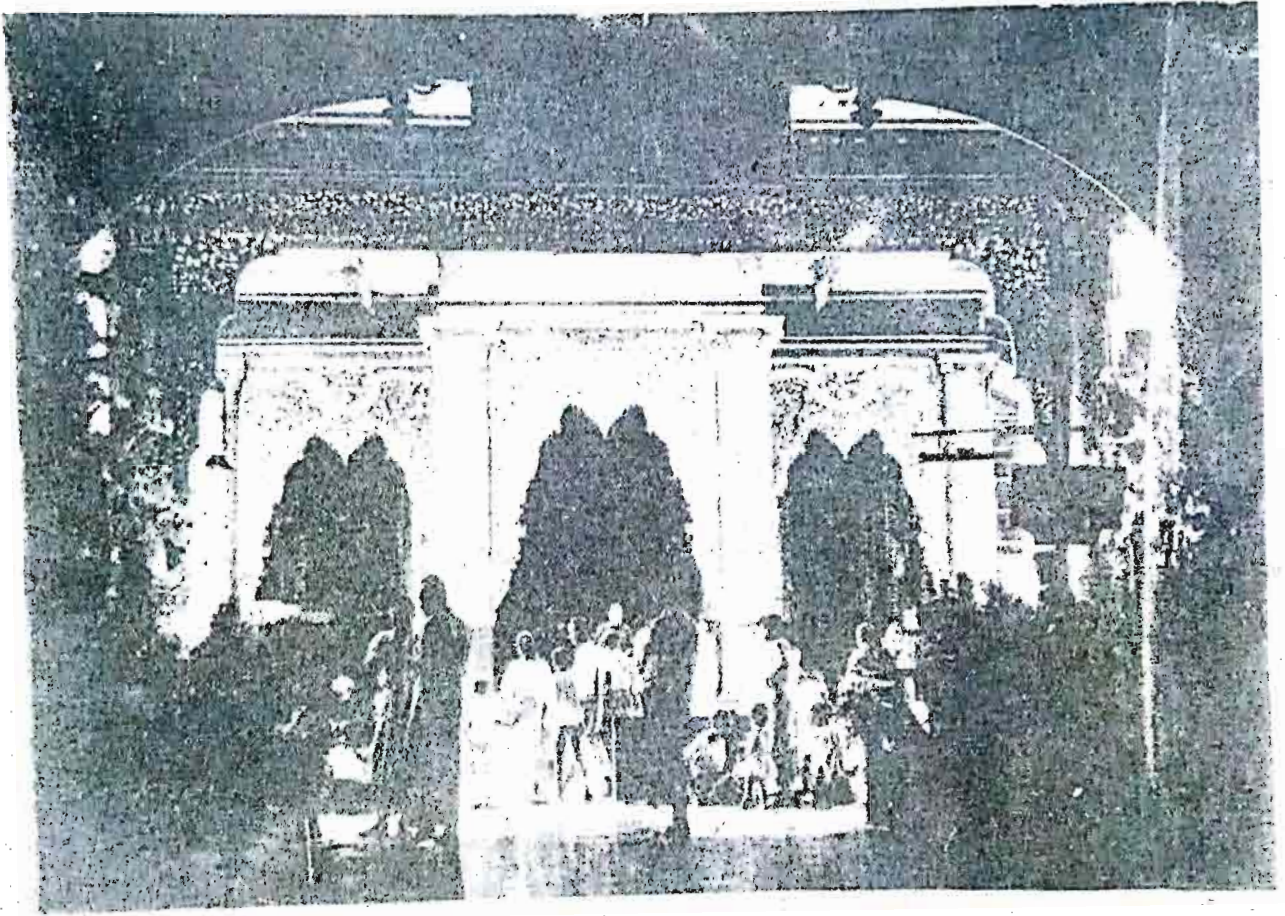
သာယာဝတီမင်း၏ကောင်းမှု ကျောက်ဘိလူးကြီး

မှန်ဦးအာရုံခံတန်ဆောင်း:

ရင်ပြင်တော်သည် လင်းလင်းချင်းချင်းရှိလှ၏။ ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပုလက်ထက်ကပင် ဤရင်ပြင်၌ ကျောက်ပြားများအပြည့်ခင်းထားသည်။ ဘုရားဖူးသည် တောင်ဖက်မှန်ဦးတန်ဆောင်း ကွယ်၍နေသောကြောင့် စေတီတော်ကြီးကို ချက်ချင်းဖူးတွေ့ရဦးမည်မဟုတ်။ တန်ဆောင်းတွင်းမှ ရုပ်ပွားတော်များကိုသာ ကွပ်၍ဖူးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤ မှန်ဦးတန်ဆောင်းတွင် ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ပွင့်ခဲ့ပြီးသော ဘုရားလေးဆူအနက် ဒုတိယမြောက်ဖြစ်သော ကောဏဂုံ (ကောဏဂေါမန) ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်ကို ရည်စူး၍ ရုပ်ပွားတည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းရုပ်ပွားမှာ အတွင်းအကျဆုံးနေရာတွင် ရှိသည်။ မဉ်းကူးမင်းကောင်းမှုဖြစ်၏။ တန်ဆောင်းမှ လင်းမိုတောင်ခေါ် တိုင်ဖုံးများမှာ အသန်းတကြွယ် ဟင့်ဟယ်လှသည်။ တန်ဆောင်းအတွင်း၌ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်၏ပုံတော် ရုပ်ပွားအဆူဆူရှိသေး၏။ အချို့မှာ အတော်ရှေးကျသော ရုပ်ပွားများဖြစ်သည်။ တန်ဆောင်းလှူသူ မူလကုသိုလ်ရှင်တို့မှာ ဦးဘရီ၊ ဒေါ်သန်းမေတို့ ဖြစ်လေသည်။

အတန်ငယ်မှောင်ရိပ်ကျနေသည့် တဖက်တချက်တွင် ဈေးသည်တွေကအပြည့်- ဗာအုပ်ဆိုင်များ၊ နံဗွန်ကုန်များကို အပြိုင်အဆိုင် ရောင်းနေကြသည်ကို တွေ့ရပါမည်။

တောင်ဖက်စောင်းတန်း လှေကားထစ်များအဆုံးတွင် လင်းချင်းသော ရင်ပြင်တော်သို့ ဆိုက်ရောက်၍ တောင်ဖက်မှန်ဦး အာရုံခံ တန်ဆောင်းကို ဦးတိုက်မိသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်အနောက်ဘက် စောင်းတန်း

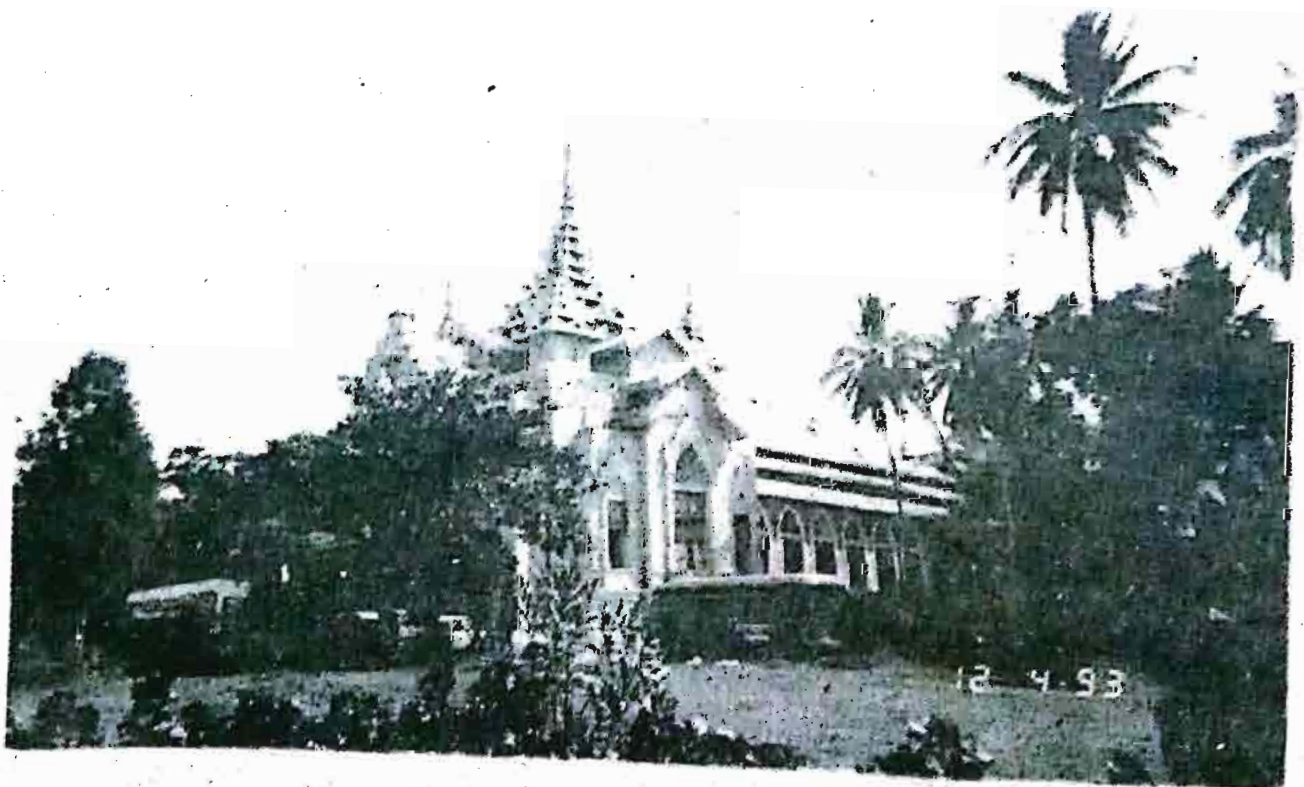
ပြည်သူ့ဥယျာဉ်၊ ဦးဝိစာရလမ်းမကြီးတို့ဘက်က ဝင်ရသော နိုင်ငံတကာ ဧည့်သည်တော်များကို လက်ခံကာ ကြိုဆိုရာ အလွန်ခန်းနားတင့်တယ်ပြီး ကျက်သရေရှိသော စောင်းတန်းဖြစ်၏။ ယခုအခါ-

- ရွှေလျားဓာတ်လှေကား
- သီရိတ္တရ ဥယျာဉ်တော်
- မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းတို့ ထပ်ဆင့် တန်ဆာဆင်ထားသဖြင့် အလွန်ပဏာတင့်နေသော စောင်းတန်းကြီးလည်းဖြစ်ပါသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ်ကစပြီး အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ကို ခံတပ်အဖြစ် တည်ဆောက်ခဲ့ရာက အနောက်ဘက် စောင်းတန်းတဝိုက်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြတ်သန်းသွားလာခွင့် မရခဲ့ချေ။ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ကြာပြီး ၁၉၂၉ ခုနှစ်ရောက်မှ မြန်မာတို့လက်သို့ ပြန်လည်အပ်နှင်းသည်။

အနောက်ဘက်စောင်းတန်း ဖွင့်ပွဲပြီးချိန် မကြာမီ စောင်းတန်းကြီးသည် မီးလောင်ကျွမ်းခဲ့သည်။ အနောက်ဘက်စောင်းတန်း၏ မူရင်းဒါယကာမှာ မိဘုရားတစ်ပါးဖြစ်ခဲ့သူ မမြလေးဖြစ်ခဲ့၍ သူမ၏ဘဝမှာလည်း ရင့်နုစရာ၊ ယင်းအကြောင်းတို့ကို ကျန်စာအုပ် တတိယတွဲတွင်ရှုပါ။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်ဘက်စောင်းတန်း

ဓါတ်လှေခါး

အဆိုပါ သမရိုးကျလှေကားမှ မတက်နိုင်သူများအတွက် ဓါတ်လှေခါးလည်း အသင့်ရှိသည်။ ဓါတ်လှေခါး ၄ စင်း အနက်တစ်စင်းကို နိုင်ငံခြားသားဧည့်သည်များအတွက် သီးသီးသန့်သန့် ထားရှိသည်။ ဓါတ်လှေကားထိပ် ရင်ပြင်တော် ပေါ်တွင် ဒေါက်တာထွန်းနောင်၊ ဒေါ်စံရှားတင်တို့၏ အလှူတော် ရွှေတိဂုံစေတီဟော်သမိုင်း ပန်းချီကားချပ်ကြီးများ ရှိသည်။ ယင်းတို့၏ ယာဇာန်တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော် ဂေါပကရုံးရှိသည်။ ဂေါပကရုံးတွင် မိမိလိုသောအကူအညီ၊ အလှူအတန်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ မသန်မစွမ်းသူများအတွက် လက်ထွန်းလှည်းများကိုလည်း အသင့်ထားရှိသည်။

ဂေါပကရုံးထိပ်မှ နတ်သားနတ်သမီးရုပ်နှစ်ခုမှာ ပန်းပုလက်ရာကောင်းမွန်သဖြင့် နိုင်ငံခြားသားများ ဓါတ်ပုံရိုက်ယူကြသည်။

*ဂေါပကရုံးတွင် ဓါတ်ပုံကင်မရာပါလာသူများအတွက် ကင်မရာအလှူငွေ

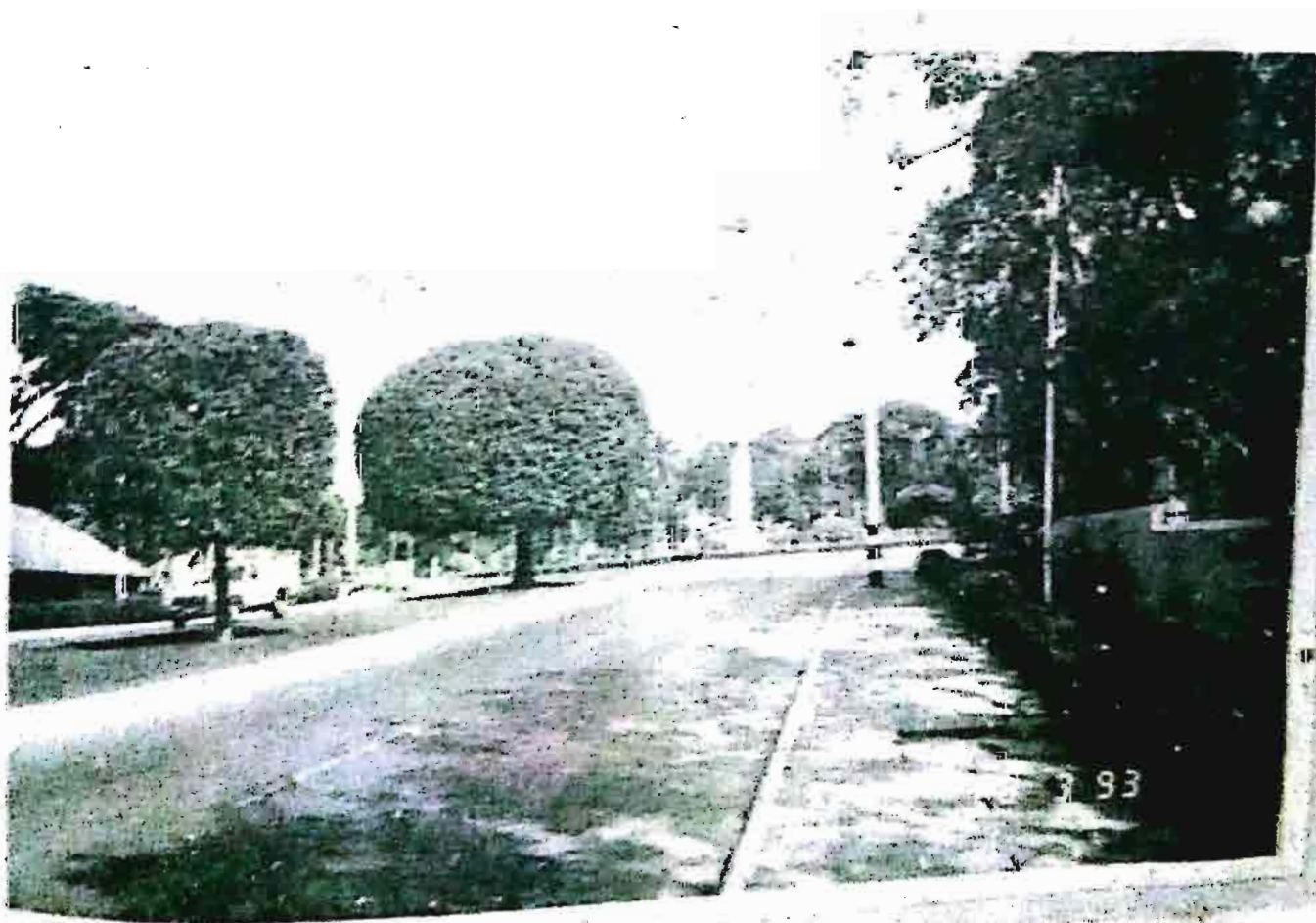
*နိုင်ငံခြားသားများအတွက် သတ်မှတ်ထားသော အလှူငွေပေးဆောင်ကြရသည်။

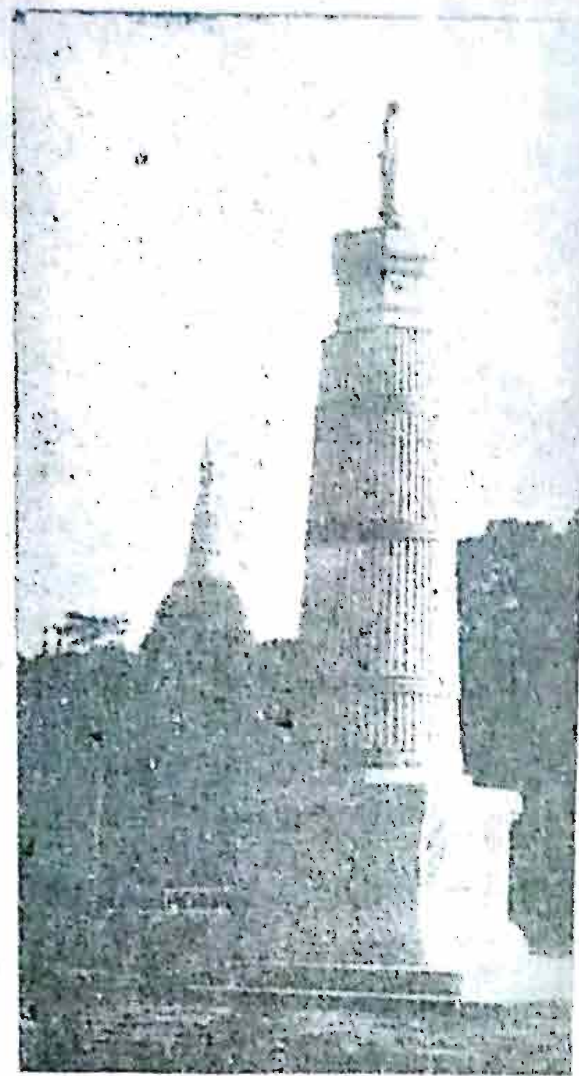
ရွှေချထားသောတိုင်ကြီးများနှင့် တည်ဆောက်ထားသောသိမ်ကြီးဈေးသူဈေးသားများ၏ အလှူတော်မပြားဟန်ဆောင်

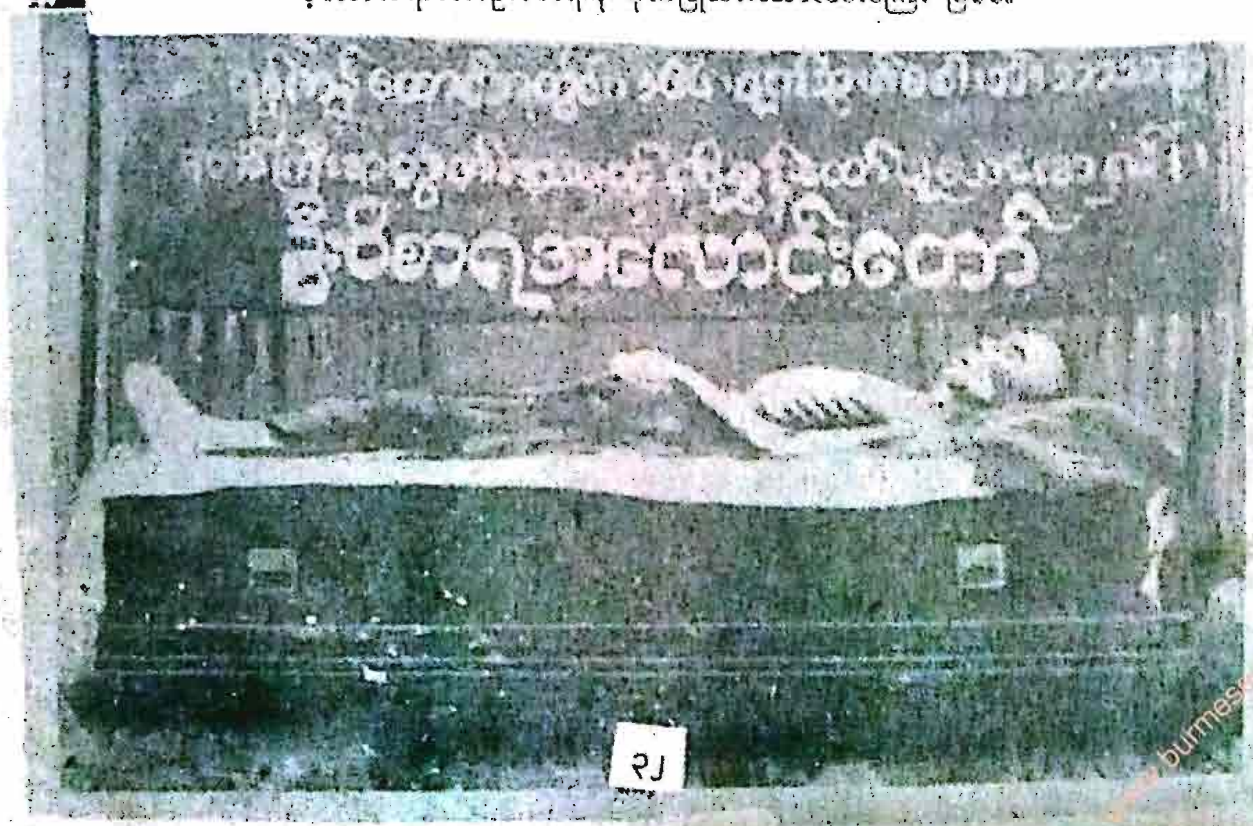
ဦးဝိစာရလမ်းမှ ဝင်ရသာမုခ်ဖြစ်သည် ခေတ်-ဘက်မှန်လမ်းတစ်ဘက်တွင် အနီးခြေရာ ဖြည့်လျှပ်ယူရုံကြီးရှိသည်

အနောက်ဘက်စောင်းတန်းတစ်ဝိုက်

ဦးဝိစာရလမ်းဆိုသည်မှာ ဗြိတိသျှလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အစာအတော်ခံပြီး အသက်စွန့်
ခဲ့သောဆရာတော်ဦးဝိစာရကို ဂုဏ်ပြုထားသောလမ်းမကြီး ဖြစ်၏

ယခုအခါ စောင်းတန်းလှကားတစ်မျိုးကို နင်းရန်မလိုဘဲ ဓာတ်လှကားဖြင့်ပင် မော်မော်ရင်ပြင်အရောက် အလွယ်တကူနှင့် တက်ရောက်ပူးပေါင်းနိုင်ကြသည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများ နာမကျန်းရှိသူများအတွက် အဆင်ပြေစေသည်။ ဘုရားကြီးကို တပင်တပန်းတက်၍ ပူးပြီးအားရပါးရကုသိုလ်ယူလိုက်မည် ဆိုသူတို့ပူဇော် ရင်ပြင်တော်ပေါ်သို့ ရှေးဘုရား ပူးများနည်းတူ အရပ်လေးမျက်နှာရှိ စောင်းတန်းလေးသွယ်မှပင် တက်ရောက်နိုင်ကြသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် နှစ်ပြားတန်းဆောင်းအဝင်ဝ စေတီတော်ဘက်မှ မြင်ကွင်း

အရှေ့ဘက်မှန်ဦး ဗဟန်းဘက်မှ

ဗဟန်းဘက် ဘုရားမှန်တိုက် စေတီတော်ကို အဝေးမှ ဖူးတွေ့ရသောပုံ

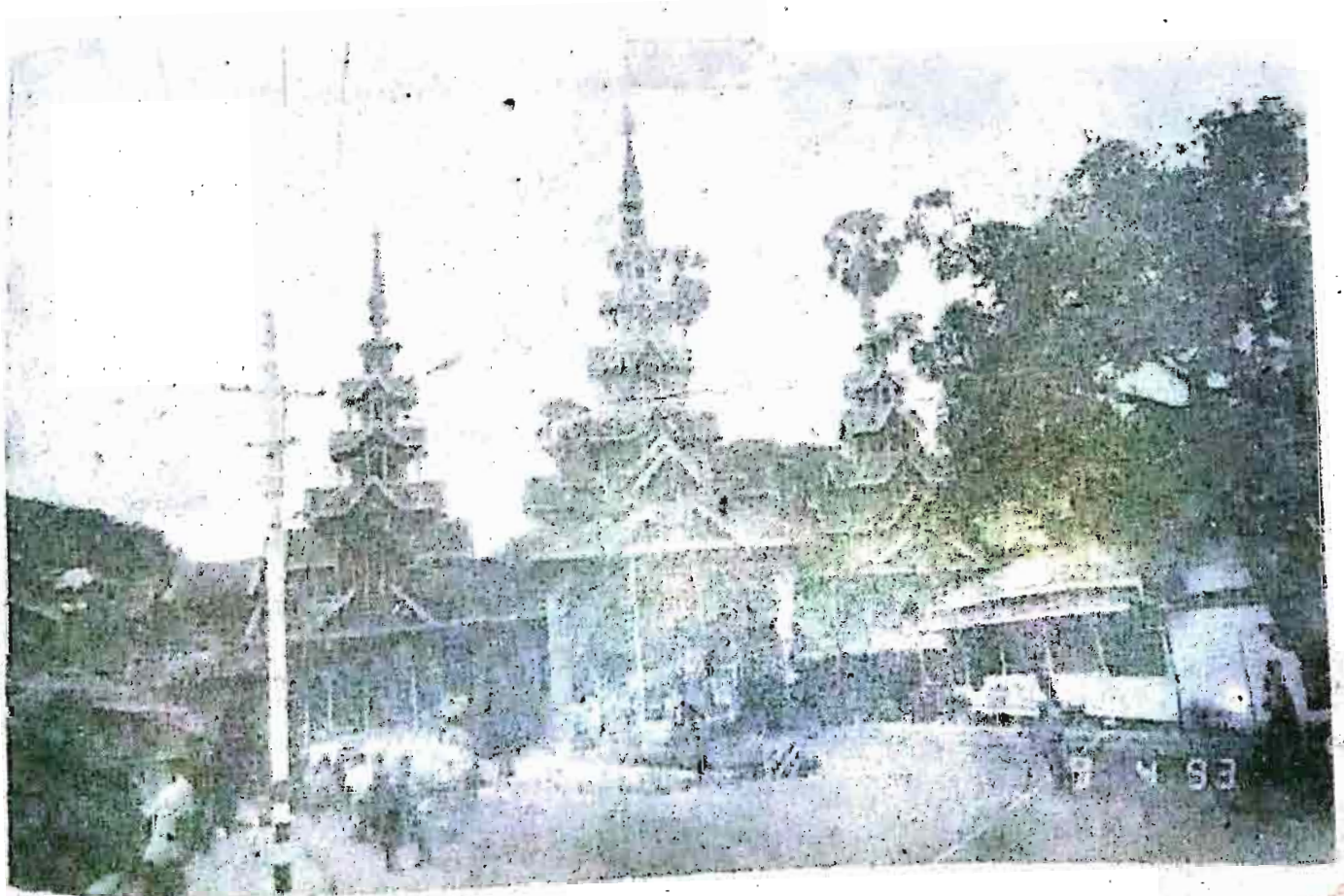

ယခင် ဤနေရာတစ်ဝိုက်မှာ ကျူးကျော်အိမ်များဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ရာက
ယခုအခါ လမ်းကျယ်ကြီးများနှင့် သန့်ပြန့်လျက်ရှိ၏။ ဌာနပေါင်းစုံမှဓမ္မာရုံကြီးများကို အပြိုင်တည်ဆောက်
လျက်ရှိသည်ကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။

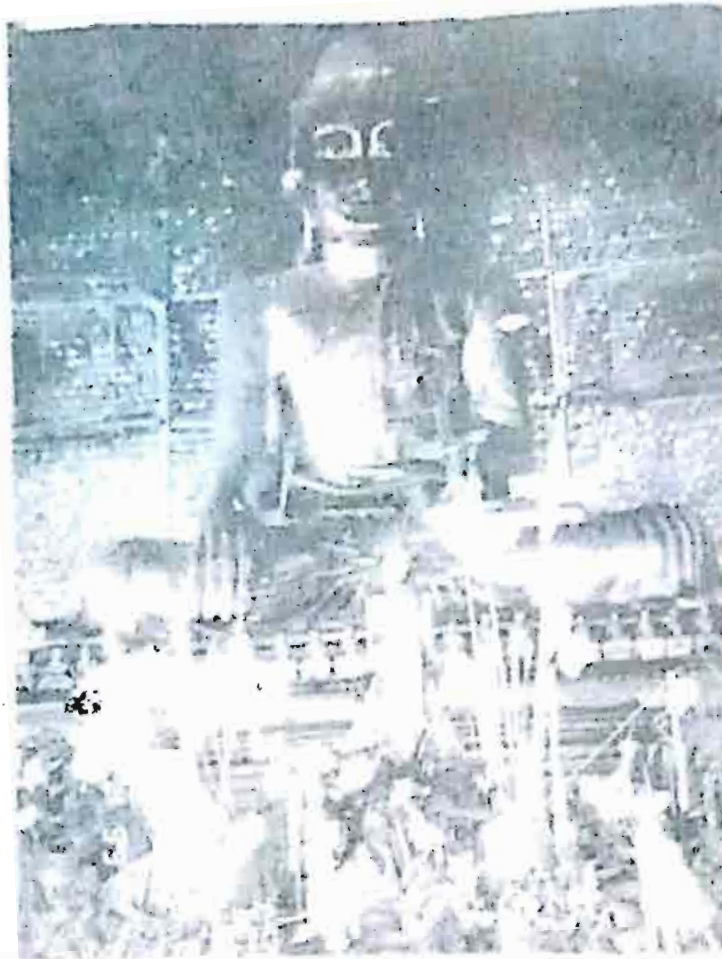

ယခင်က ဤဘုရားတစ်ဝိုက်မှာ ကျူးကျော်အိမ်များဖြင့် မြင်ခဲ့ရက ယခုအခါ လမ်းကျယ်ကြီးများနှင့် သန့်ပြန့်လျက်ရှိ၏
ဌာနပေါင်းစုံမှ ဓမ္မာရုံကြီးများကို အပြိုင်တည်ဆောက်လျက်ရှိသည်ကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်

စောင်းတန်းတစ်နေရာကို အာဇာနည်လမ်းမကြီးက ဖြတ်သန်းသွားရာ၊ ယင်းနေရာ၌ တင့်တယ်သောပြာသာဒ်
များဖြင့် ပြုပြင်ထားရှိသည်။ ဤနေရာတွင် ရင်ပြင်ပေါ်တက်ရန် ဓာတ်လှေခါးလည်းရှိသည်။

အရှေ့ဘက်မှန်ဦးတစ်ဝိုက်

ခန်းနားသော သံတန်ဆောင်းကြီးအတွင်းမှ ကြေးသွန်းရုပ်ပွားတော်နှင့်လိပ်ကန် ရှင်ဥပဂုတ်အဆောင်တော်

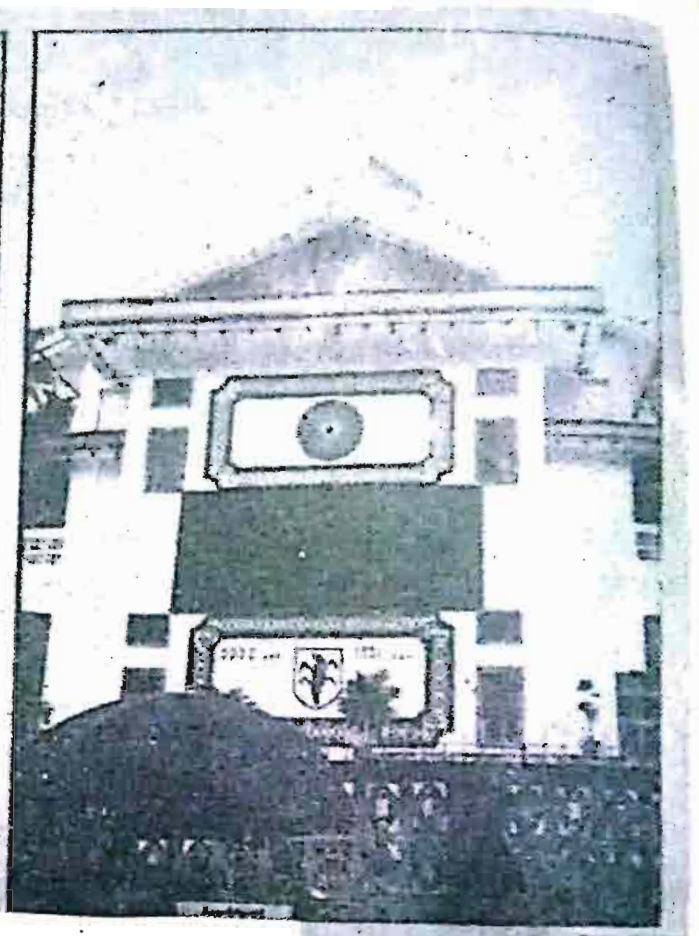

ဟောင်းလမ်းမကြီးတစ်လျှောက် အသစ်တည်ဆောက်လျက်ရှိသော ရွာနုပေါင်းစုံမှ ဓမ္မာရုံများ

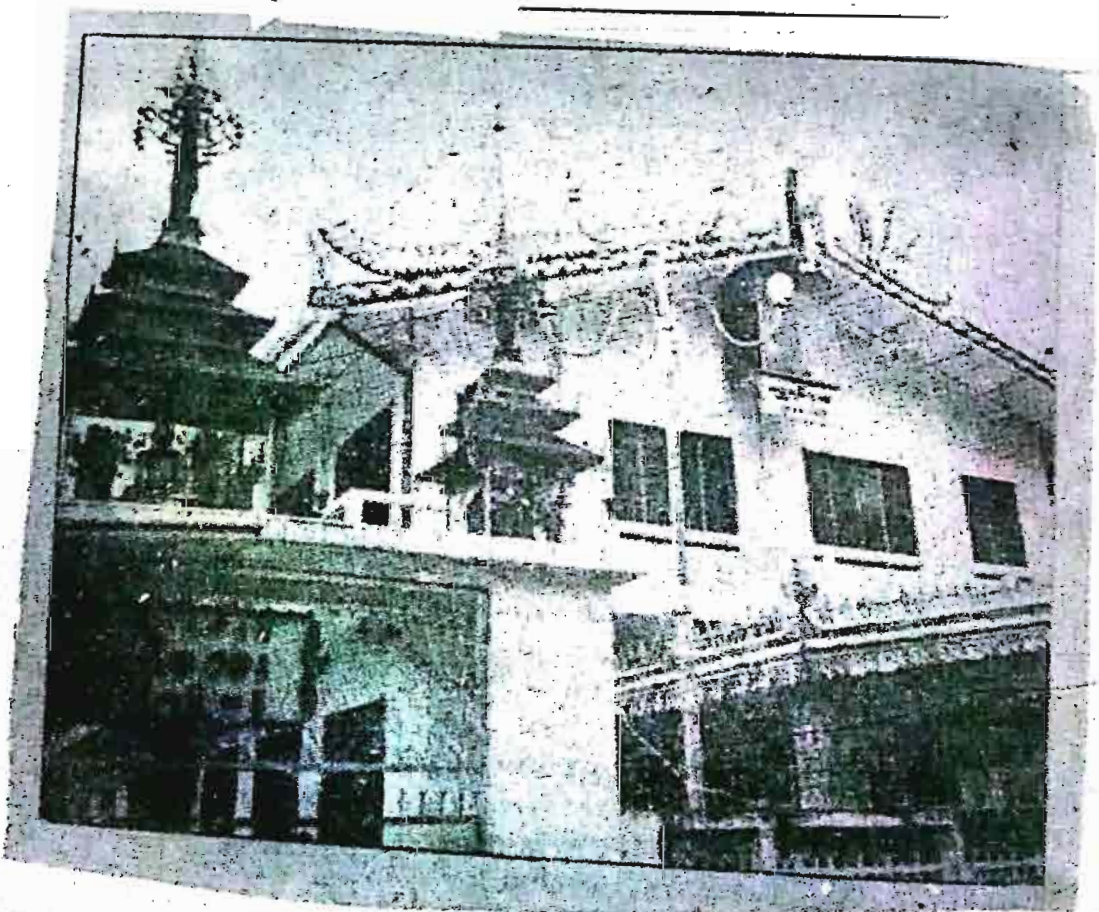

အတ္ထဝါဓမ္မရုံ

ကုန်သွယ်/လယ်ယာဓမ္မရုံ

ဗုဒ္ဓဂူဆေး ဓမ္မာရုံ

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင်
ရွှေတိဂုံဘုရား ဝန်းကျင်သည် စင်ကြယ်
သော သာသနာ့မြေ ဖြစ်လာ၏။
ရွှေတိဂုံဘုရား၏ တန်ခိုးအရှိန်အဝါနှင့်
လိုက်ဖက်စွာ သာသနိက အဆောက်
အအုံသစ်များ ပေါ်ထွက်လာသည်မှာ
ပန်ရလှ ပေသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
တစ်ဦးအနေဖြင့် ကြည်နူး သဒ္ဓါ ဖြစ်ရ
ပေတော့သတည်း။

ပညာရေး ဓမ္မာရုံ

စောင်းတန်းတစ်လျှောက် ပစ္စည်းမျိုးစုံကို ရောင်းချပေးသော ဈေးဆိုင်မျိုးစုံရှိသည်။
(ဤစောင်းတန်းနု ဘေးမှ ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်း ဓမ္မစေတီကျောက်စာရုံကို ရင်ပြင်တော်ပေါ်ရှိ
အဆောက်အဦးသစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ထားရှိပါသည်။)

(၈) လက်ပက်လက်ဘုရား

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အရှေ့ဘက်မှန် တန်ဆောင်းအတွင်း၌ ရှိသည်။ ကကုဿန်ဘုရားရုပ်ပွားတော် ဖြစ်သည်။ လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ ကကုဿန်ဘုရားရှင် ရုပ်ပွားတော်၏ လက်ျာဘက်လက်တော်မှာ အခြားဘုရားများထုစဉ်ကဲ့သို့ လက်မှောက်ခုံမဟုတ်ဘဲ ပက်လက်ထား၍ ထုထားသဖြင့် လက်ပက်လက်ဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိလေသည်။

လက်ပက်လက်ဘုရား

အရှေ့မှန်အာရုံခံတန်ဆောင်း

(၉) ပြဒါးရှင်ဘုရား

ရွှေတိဂုံဘုရား ရင်ပြင်တော် အရှေ့မုခ်နှင့် အင်္ဂါထောင့်အကြားရှိ စေတီတစ်ဆူ၏ တောင်ဘက်မုခ်အတွင်းရှိ ကြေးဆင်းတုတော်ဖြစ်သည်။ အလွန်အချိုးအစား ကျနပြေပြစ်လှသည်။ နဖူးတော်တွင် မိုးမောက်နေ၍ ပြဒါးရှင်လုံး ဌာပနာထားသည်ဟု ပြောစမှတ်ရှိသည်။ ပြဒါးရှင်လုံးရှိသည်၊ မရှိသည်ကား အသေအခြာမသိရသေးသော်လည်း၊ အဆိုပါ ကြေးဆင်းတုတော်မှာ ရွှေတိဂုံကျန်းပေါ်ရှိ ဆင်းတုတော်များအနက် အလွန်သပ္ပာယ်လှသော ဆင်းတုတော် ဖြစ်ကြောင်းကို ဖူးသူတိုင်းဝန်ခံရပေသည်။

ပြဒါးရှင်ဘုရား

အောင်မြေ ၉-ဌာန

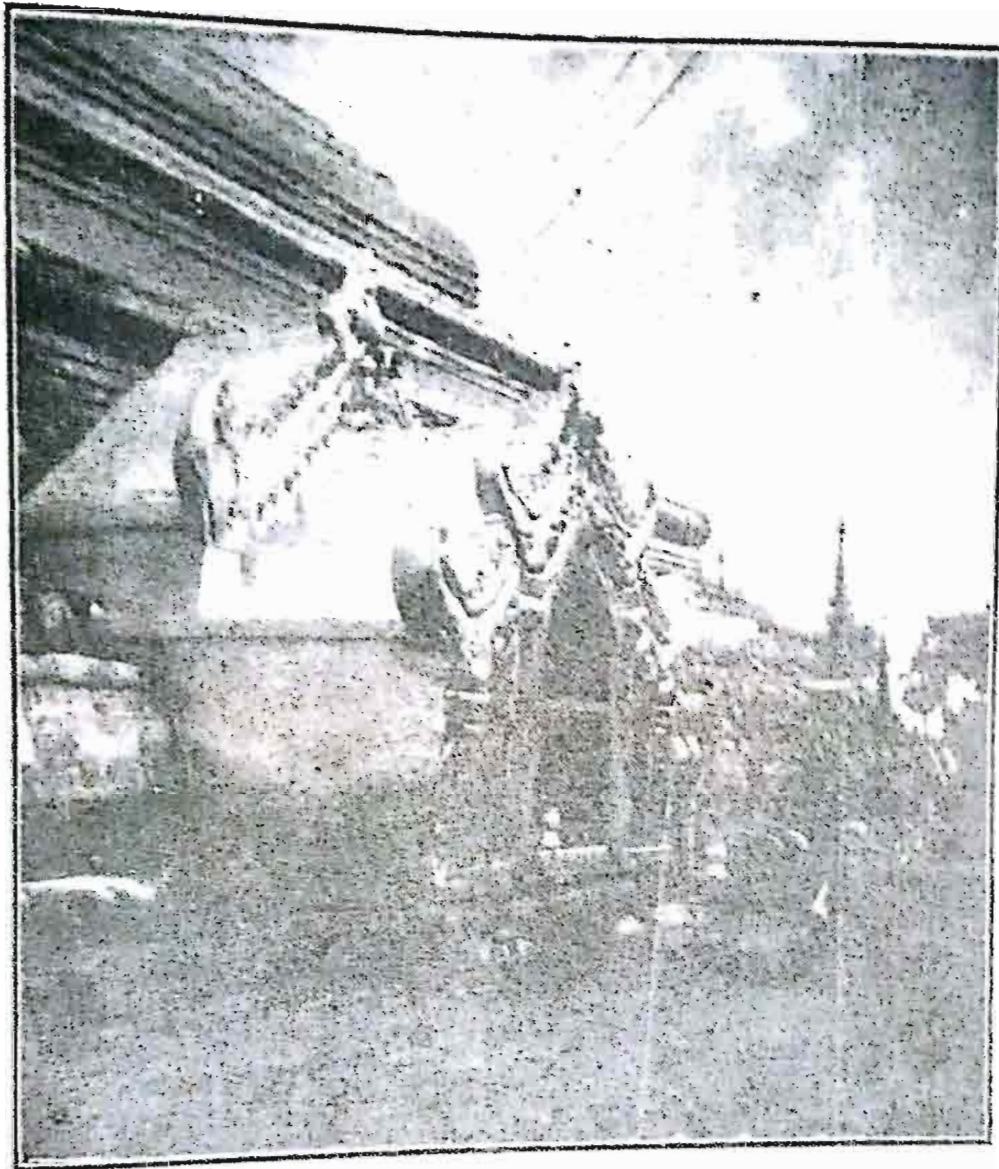
လောကီထွပ်ရပ်ဂိုဏ်းဆရာကြီးများ၏ အဘိအမိန့်အရ သိရှိရသော ရွှေတိဂုံစေတီတော် အောင်မြေ ၉-ဌာနမှာ.....

- ၁။ ရွှေတိဂုံစေတီတော် အထက်ပစ္စယံ အရေ့ဘက်တည့်တည့် တပဉ္စ ပတ္တမြားမျက်ရောင်ဘုရား။
- ၂။ စနေထောင့်တွင်ရှိသော နေနဲ့လဘုရား။
- ၃။ ရာဟုထောင့်တွင်ရှိသော ဆုတောင်းပြည့် ရွှင်စောပုဘုရား။
- ၄။ နောင်ဝော်ကြီးစေတီတော် မြောက်ဘက် အာရုံခံ ရွှင်မဟီးဟန်ဆောင်း။
- ၅။ အရေ့ဘက်မှစ၍အနီးရှိ ဘိုးဘိုးအောင်ဟန်ဆောင်း။
- ၆။ အရေ့မှစ၍အနီးရှိ ဓမ္မစေတီမင်း၏ ကောင်းမှုတော်စေတီဖြစ်သည်။ ဓမ္မစေတီဘုရား၏ ရှေ့တည့်တည့်တွင် ခြင်္သေ့ရုပ်နှင့် ကျားရုပ်ရှိသောနေရာ။
- ၇။ အင်္ဂါထောင့်ရှိ ကျေးရုပ် သုံးရုပ်ရှိသော ဟန်ဆောင်း။
- ၈။ ရာဟုထောင့်ရှိ ရင်ပြင်တော်မှ အောင်မြေ။
- ၉။ ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော်မြောက်ဘက် ဝိဇ္ဇာရုပ်နှင့်ရုပ်ရှိသော ဟန်ဆောင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ဦးမြင့်ထွန်း၏ ရွှေတိဂုံအောင်မြေမှ အံ့ဖွယ် (၉) ဆာအုပ်မှ

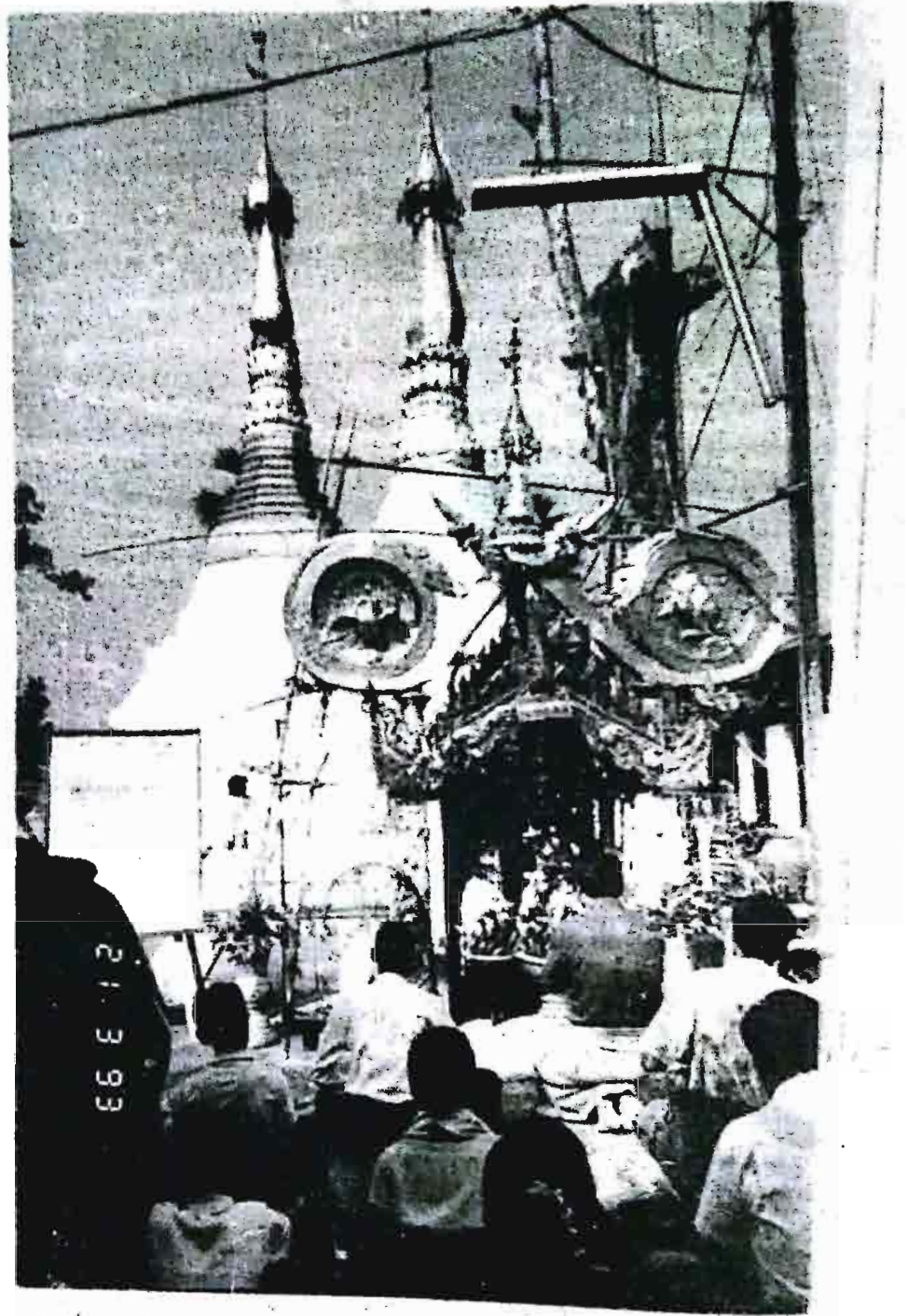

ရွှင်စောပုဘုရားမှ ဆုတောင်းပြည့် ရုပ်ပွားတော်

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အထက်ပစ္စယံပေါ်မှ တဝှု ဆုတောင်းပြည့် ရုပ်ပွားတော်တည်ရှိရာ ဘုရားကျောင်းဆောင်၊
ဤနေရာတွင် ပထမဆုံး မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးသဘင်ကို တက်ရောက်ခဲ့ကြသည့်
Clort Listowel secratry of state Burma, Sir. Hubart Rance မြန်မာနိုင်ငံ နောက်ဆုံးဘုရင်ခံနှင့် Mr. E.
F Stanton အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ဤနေရာတွင် ရွှေချခဲ့သည်။

စနေထောင့်တွင်ရှိသော နေနှင့်လဘုရား

ဘိုးဘိုးဆောင် ဆုတောင်းပြည့်လိုက်ရအံ့ရား

ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော် တနင်္ဂနွေထောင့်ရှိ ကမ်းနားဈေး နှစ်ပြားတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ကိန်းဝပ်တော်မူသည်။ ဤတန်ဆောင်းမှာ နေ့စဉ် ဈေးသူဈေးသားများ၏ အနည်းငယ်မျှသာ အလှူငွေကို စုဆောင်း၍ ၁၉၁၄ ခုနှစ်က ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ်းနားဈေးအသင်း တန်ဆောင်းဟုလည်းခေါ်သည်။ အလှူငွေများမှာ ရန်ကုန် မြို့ ကမ်းနားဈေးသူ ဈေးသားများဖြစ်ကြ၏။

နောင်တောဲကြီးစေတီတော်အနီး ရှင်မထီးတန်ဆောင်း။

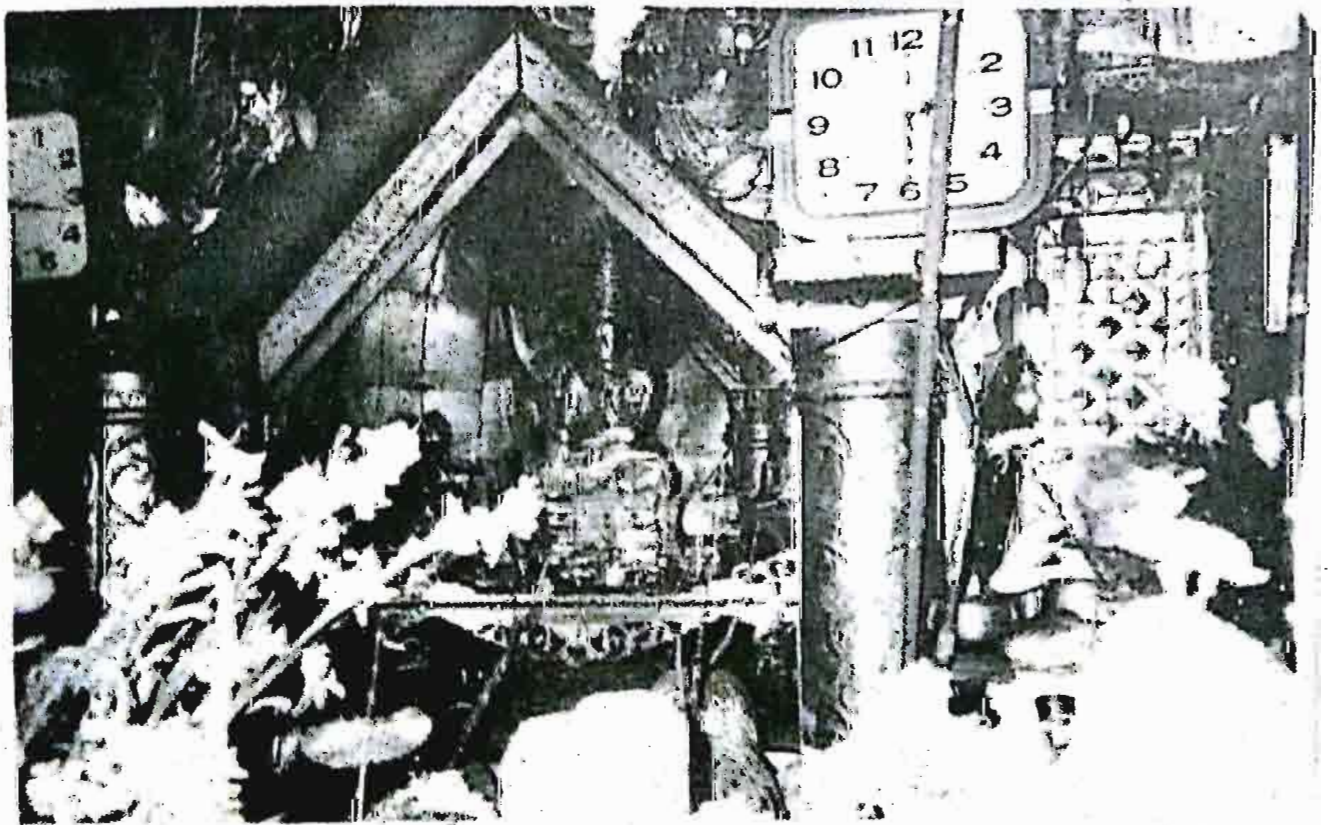

ထိုတန်ဆောင်းမှာ ပန်းပုကျော်ဦးမောင်ကလေး၏ လက်ရာ လှပသော သစ်သားတန်ဆောင်းဖြစ်သည်။ ပြာသာဒ်တံဆိပ်များတွင် ရုပ်လုံးမပါဘဲ ပန်းအနုလက်ရာများသက်သက်ဖြင့် ထုလုပ်ထားရှိသည်။ တန်ဆောင်းတွင်း ရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူ၏ နောက်တွင် တွင်းပေါက်တစ်ခုရှိသည်။ ထိုရုပ်ပွားတော်ရှိရာ နေရာသည် တန်ဆောင်းနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော ဆုတံဆိပ်တစ်ခုတွင်းသို့ ရောက်သည်။ ထိုနေရာမှနေ၍ ဆံတော်များကိန်းဝပ်ရာ ဌာပနာတိုက်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်သည်ဟု ပြောစမှတ်ရှိကြသည်။ ဤရုပ်ပွားတော်ကို 'ဆုတောင်းပြည့်' ဘုရားဟု ခေါ်သည်။

ဤနေရာသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ သမိုင်း၌ အစောဆုံး ဖြစ်ရပ်တစ်ခုနှင့် ဆက်စပ်နေသဖြင့် အစဉ်အဆက် မှတ်သားထားကြသော အကြောင်းတစ်ခုရှိ၏။

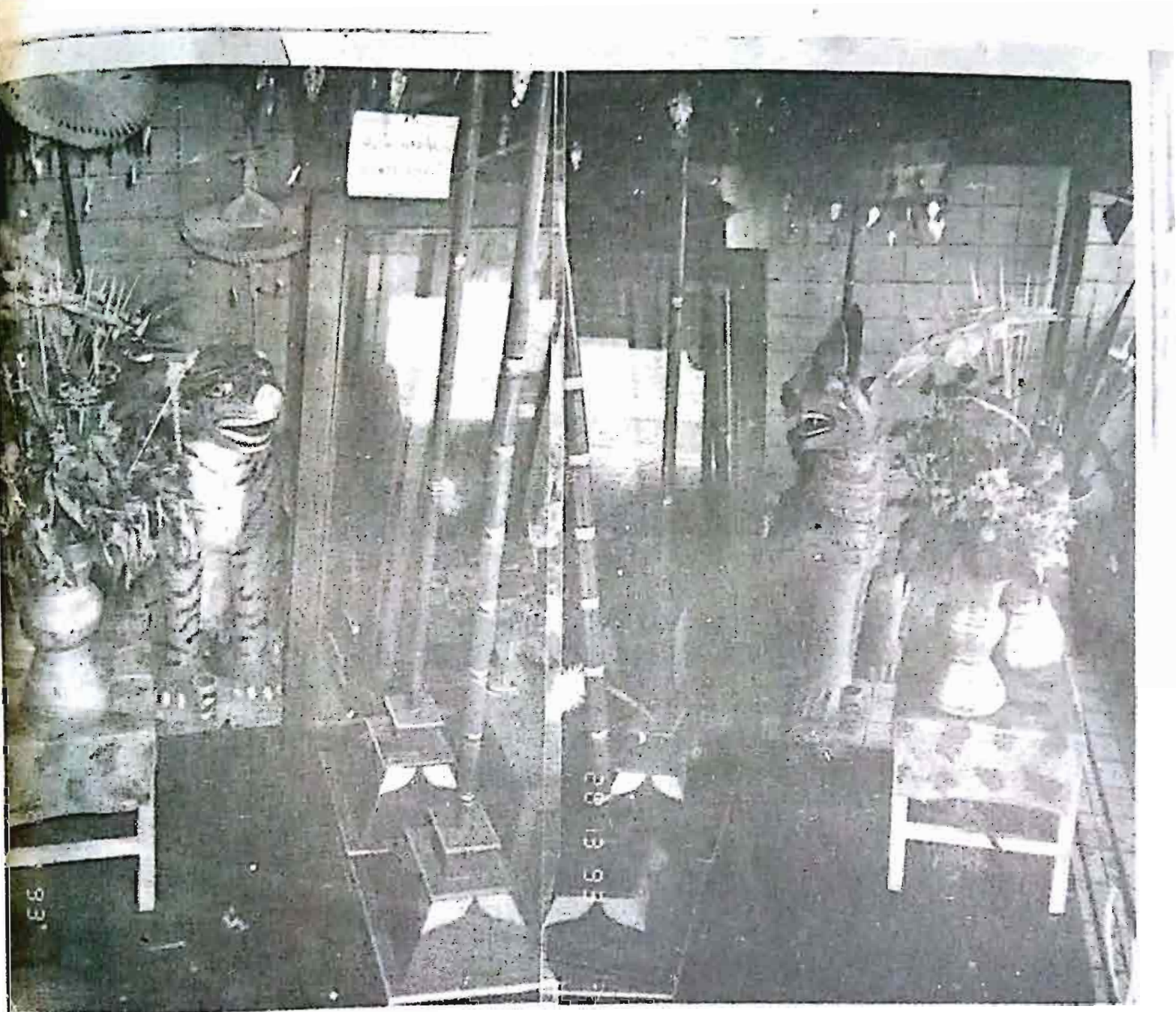
ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ဥက္ကလာပမင်းကြီးသည် ဤနေရာသို့လာရောက်၍ ဤသီရိဣရကုန်းတော်မြတ်မြေပေါ်တွင် ဆုတောင်းခဲ့သည်။ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ ဓာတ်တော်မွေတော်တို့ ဤအရပ်၌ ကိန်းဝပ်ပြီးဖြစ်သဖြင့် စတုတ္ထမြောက် ပွင့်တော်မူသော ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်မွေတော်တို့ကိုလည်း ဌာပနာရလိုပါ၏ဟု ဆုတောင်းရာတွင် ဂေါတမဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ထင်ရှားပြ၍ လိုရာဆန္ဒအတိုင်း ပြည့်စုံစေဟု ဆုပေးခဲ့သည့် နေရာဖြစ်သည် ဆို၏။

ထို့ကြောင့် တန်ဆောင်းတွင်း ရုပ်ပွားတော်သုံးဆူတွင် အလယ်မှရုပ်ပွားတော်သည် ဘိုးဘိုးအောင်လှူထားသော ဆင်းတုတော်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကို 'ဆုတောင်းပြည့်' ဘုရားဟု အမှတ်သညာထားသည်။ ယခုအခါ ဘိုးဘိုးအောင် ဆုတောင်းပြည့် လိုက်ရုံဘုရားဟုလည်း ခေါ်၏။

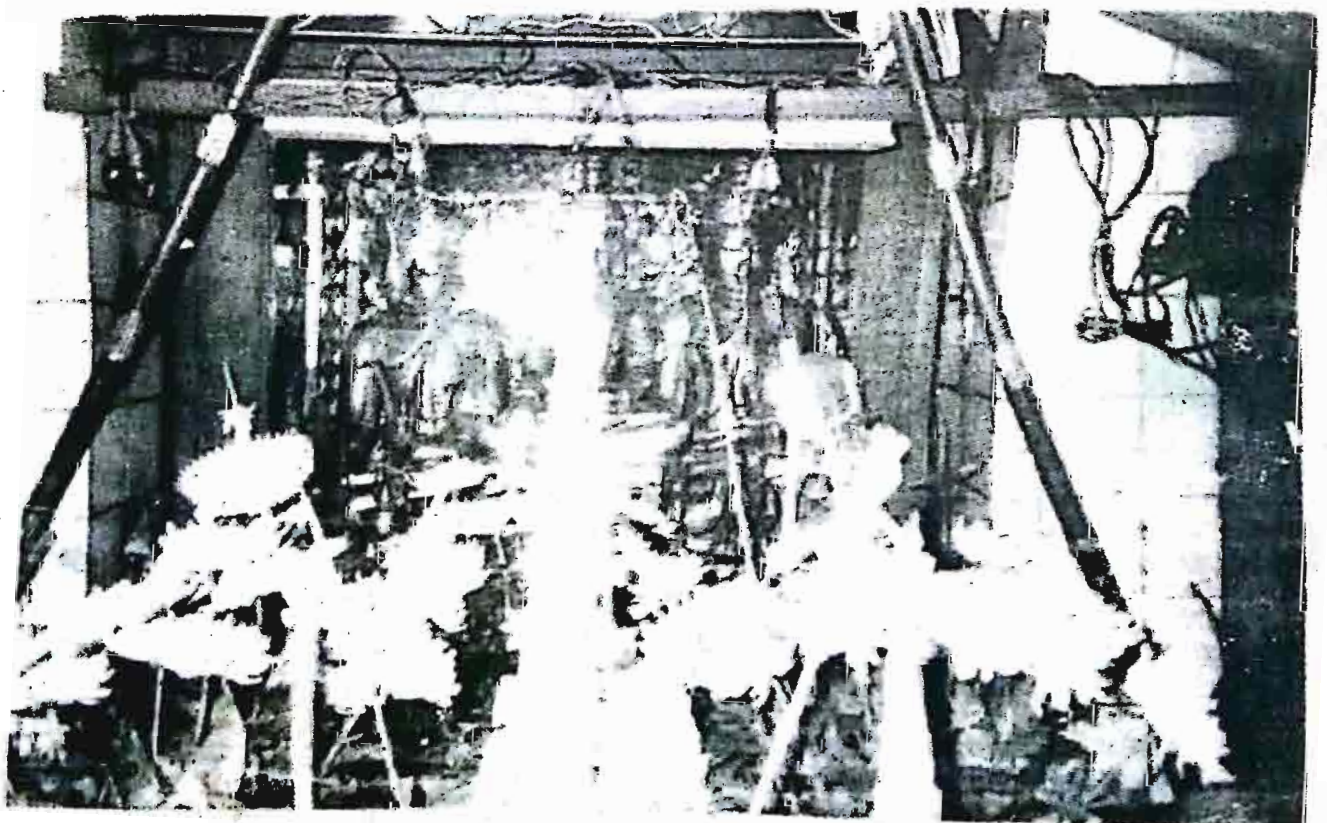
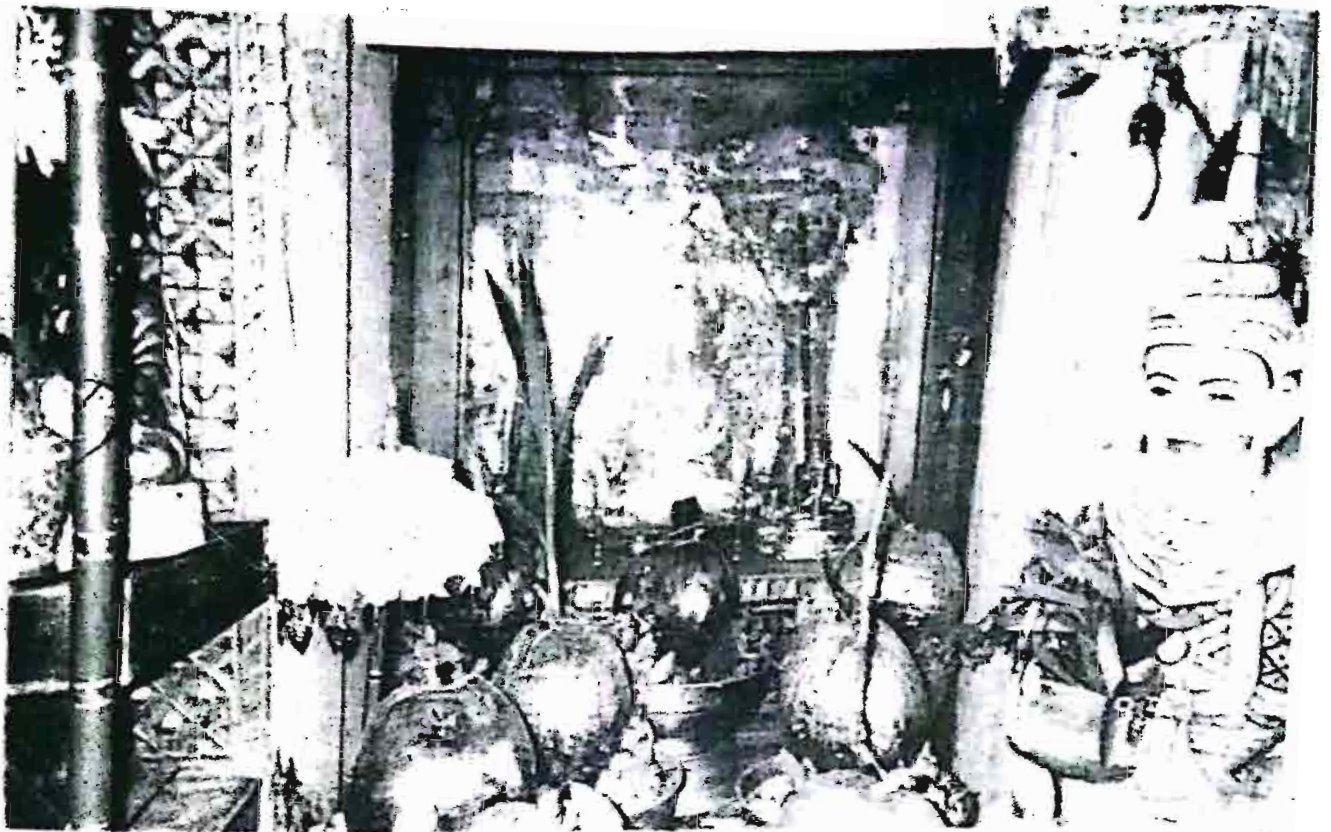
ဓမ္မစေတီ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား

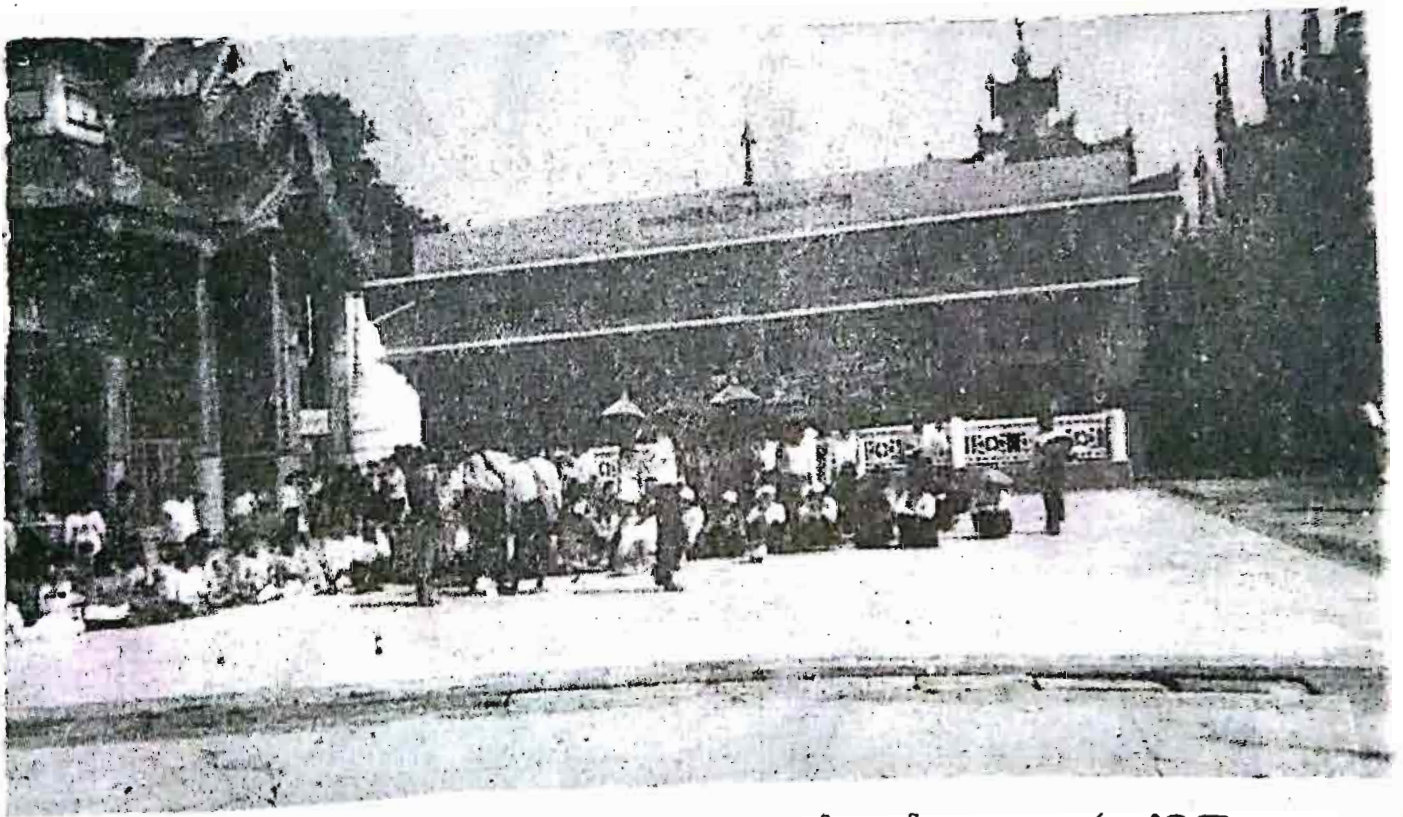
ဆုတောင်းပြည့်အောင်မြေ ကျားခြင်္သေ့ဘုရား၊ ဓမ္မစေတီမင်းကောင်းမှု

မဇ္ဈိမဇာတိဆုတောင်းပြည့် ကျမ်းပြုရေးအဖွဲ့များ ရုပ်ရှင်တော်များအနက် သုံးဆူ

ရွှေတိဂုံရင်ပြင် အများလက်ခံကြသောအောင်မြေ ရှင်လောင်း၊ရဟန်းလောင်းများ ဘုရားကိုဝတ်ပြုကြရာ နေရာလှည့်
ချမ်းသာ ကြီးတန်ဆောင်းအနီး

သိကောင်းစရာများ

ရွှေတိဂုံဘုရားတွင် သိကောင်းစရာ၊ သိမှတ်စရာများစွာရှိသည်။ ထိုအထဲမှ အချို့ကို ထုတ်နှုတ်ပြရအောင် ဆော်.....

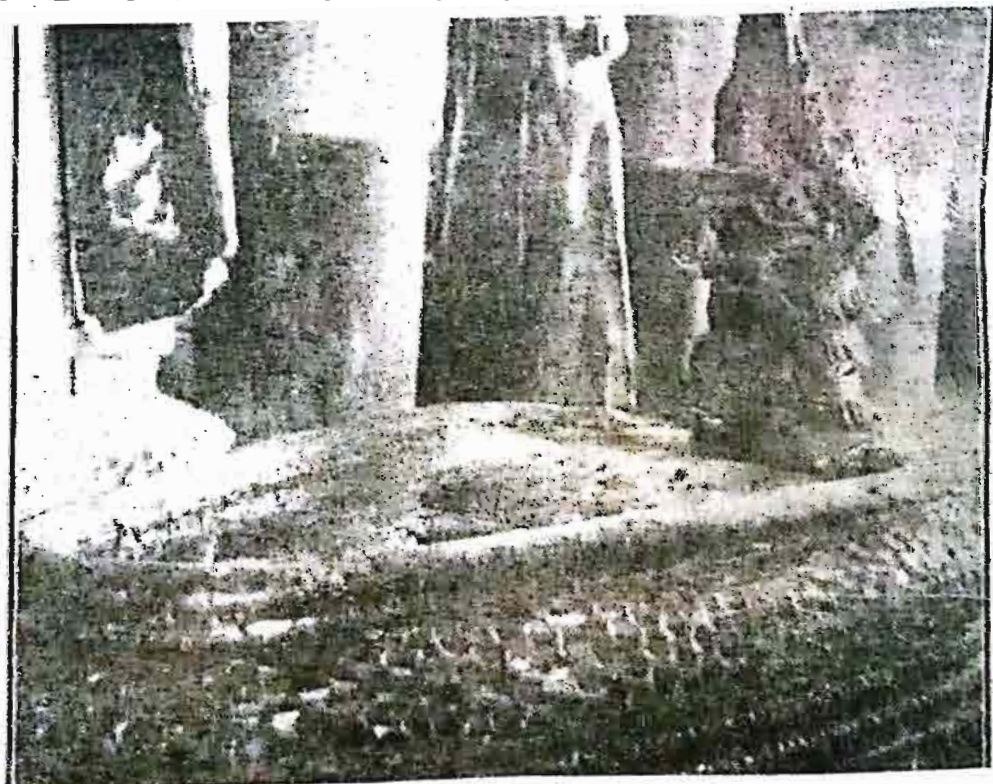
(၁) စဉ့်ကူးမင်း ခေါင်းလောင်းကြီး

ရွှေတိဂုံစေတီတော် ရာဟုဏ္ဏောင့်၌ လှူဒါန်းထားသည်။ ၁၇၇၈-ခုနှစ်အတွင်း သွန်းလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို အင်္ဂလိပ်တို့ယူဆောင်ရာ လှိုင်မြစ်တွင် ကျနေရစ်သည်။ ၁၈၂၄-ခုနှစ်တွင် ပြန်မာတို့က ဆယ်ယူထားသော ခေါင်းလောင်းကြီးဖြစ်လေသည်။

စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်း၏ အလေးချိန်မှာ ၁၅၅၅၅ ပိဿာရှိသည်။ တန်ချိန်အားဖြင့် ၂၄-တန်ခန့်လေးသည်။ ပေါင်းကိုင်းမှ ခေါင်းလောင်းနှုတ်ခမ်းအထိ ၁၁-ပေခွဲ ရှည်သည်။ ကြေးသားအထူမှာ တစ်ပေထူရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းနှုတ်ခမ်းဝ ၆-ပေနှင့် ၈-လက်မ ကျယ်လေသည်။

(၂) မြောက်ဘက်ရှိ ခြေတော်ရာ

ရွှေတိဂုံဘုရားရှင်ပြင်တော် မြောက်ဖက်မုခ်ရှိရာဘက်တွင် တိုင်နသား၌ရပ်နေသော ကုလားရုပ်ကြီးမှန်ရပ်ရှိသော တန်ဆောင်းရှိသည်။ ထိုတန်ဆောင်းထဲတွင် နဂါးရုပ် ခွေပတ်ထားသောခြေတော်ရာရှိလေသည်။

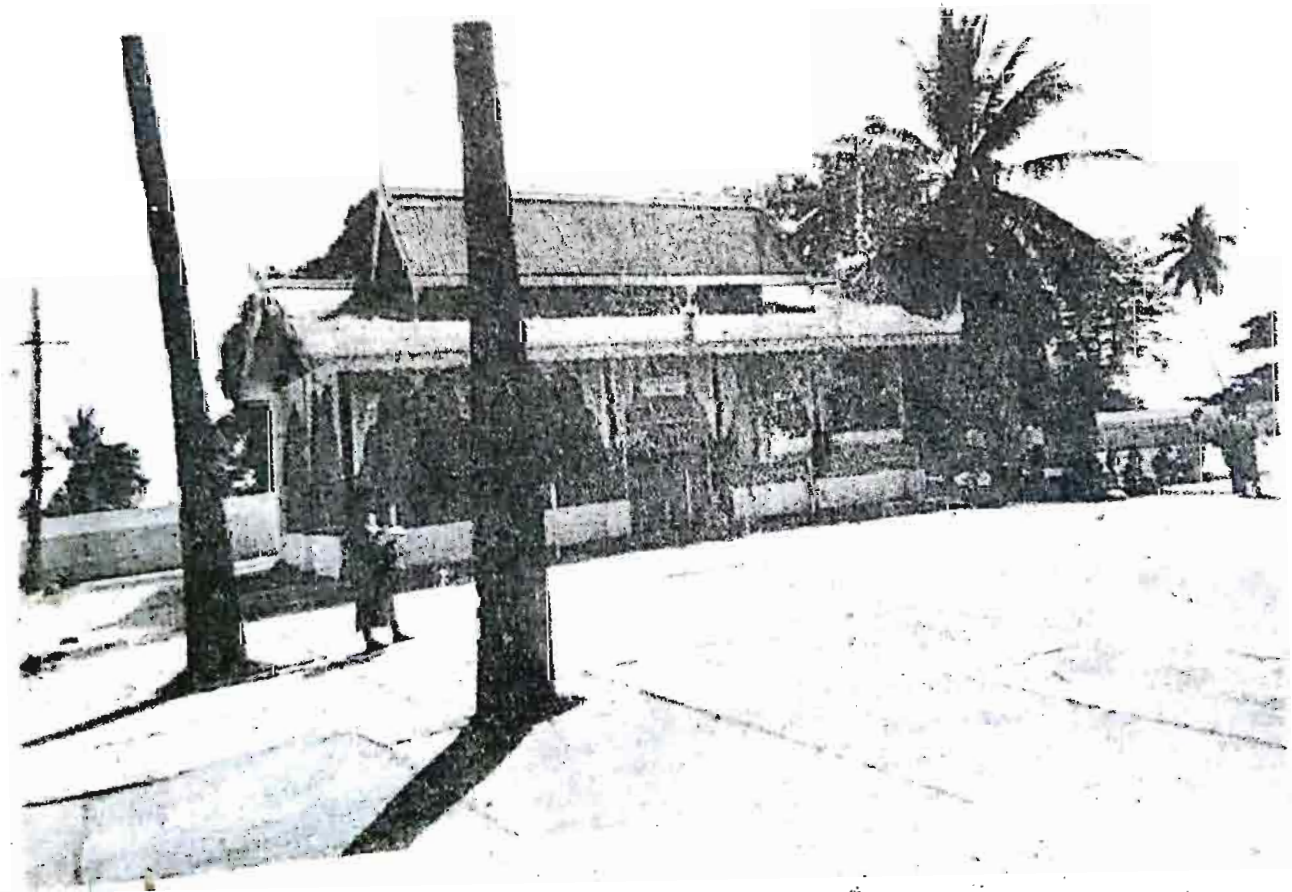
ဘုရားရှင်၏ခြေတော်ရာနဂါးက အကာအကွယ်ပေးထားသည့် မင်းဘူးခရိုင် ရွှေစက်သော် ခြေတော်ရာဘုရားမှမိတ္တူ။ ခြေတော်ရာတန်ဆောင်းအတွင်း (မြောက်ဖက်မုခ်အဝင်)

(၃) အင်္ဂါထောင့်ရှိ ခြေတော်ရာ

ရွှေတိဂုံဘုရားရင်ပြင်တော်အင်္ဂါထောင့်ရှိဦးဘကဲ၊ဒေါ်ဒေါ်သိန်း တန်ဆောင်းအတွင်း၌ ပြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေရာတော် ပုံစံနှစ်ဆူရှိသည်။ ခြေတော်ရာချိုင့်ခွက်ထဲ၌ ရေသွန်းလောင်း၍ ပန်းများဖြင့် ဖြန့်ကြဲပူဇော်လေ့ရှိသည်။ ထိုခြေတော်ရာချိုင့်ခွက်ထဲမှ ရေဖြင့် မျက်နှာသစ်၊ နဖူးဆံစပ်ကို သုတ်လိမ်းလျှင် ဘေးသန္တရာယ်ကင်းပြီး မျက်နှာပွင့်လန်း သည်ဟု အယူရှိလေသည်။

(၄) ဓမ္မစေတီ ကျောက်စာ

အရှေ့စောင်းတန်း၊ မြောက်ဘက်အလယ်ပစ္စယ်တွင်ရှိသည်။ဓမ္မစေတီကျောက်စာတိုင် သုံးချပ်မှာ ပါဠိ၊ မွန်၊ မြန်မာ သုံးဘာသာဖြင့် ခရစ်နှစ် ၁၄၈၅-ခုနှစ်တွင် စိုက်ထူထားခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယခု ဤကျောက်စာချပ်များကို ကျောက်စာရုံအသစ် (နောင်တော်ကြီးစေတီတော်အနီး) သို့ ပြောင်းရွှေ့ထားရှိသည်။

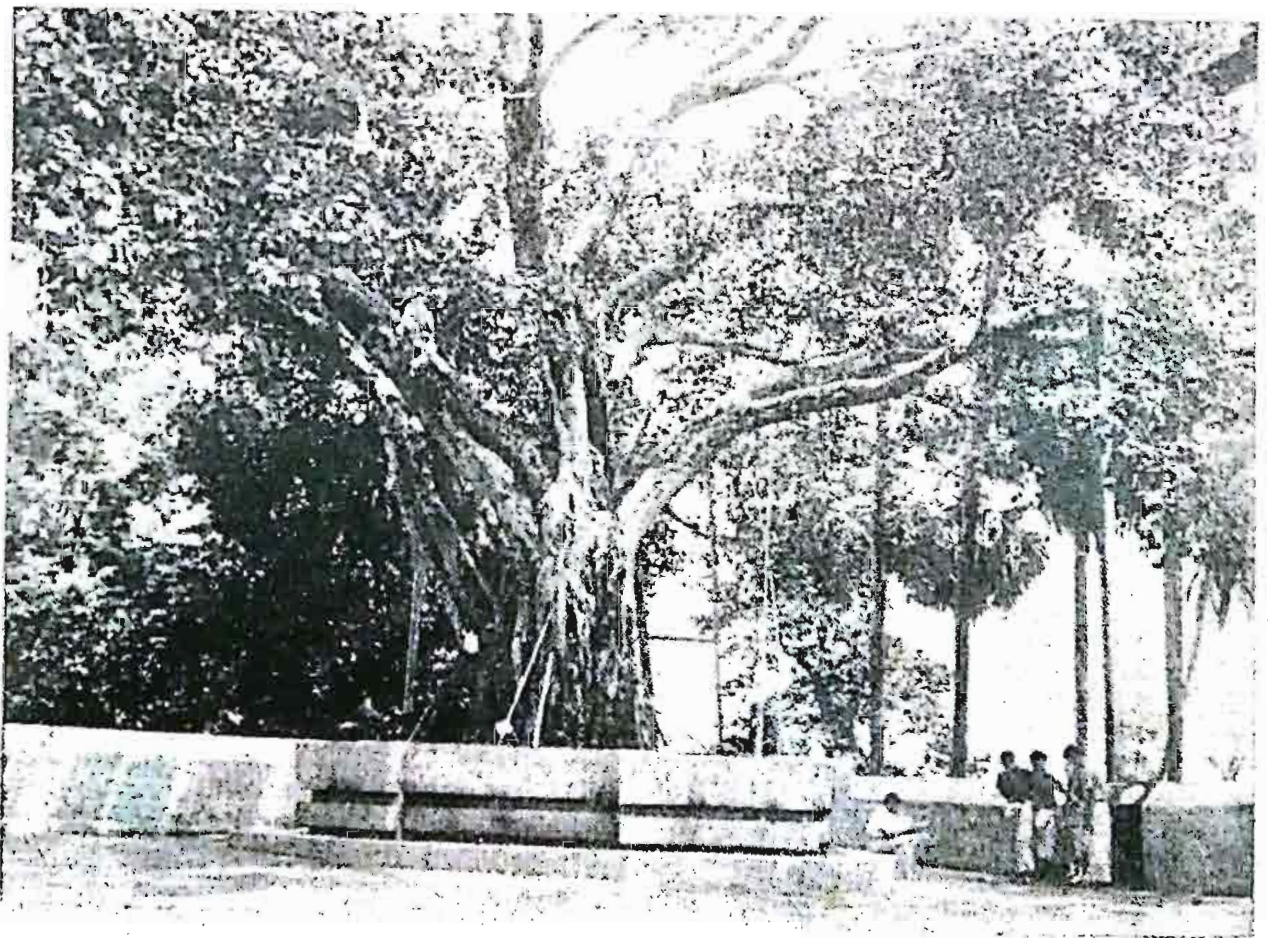

(၅) ထီးတော်ပုံစေတီများ

ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော် တနင်္ဂနွေထောင့်တွင် ထီးတော်ပုံစေတီနှစ်ဆူရှိသည်။ စေတီနှစ်ဆူအနက် စေတီငယ်မှာ ၁၇၇၅-ခုနှစ်တွင် တင်လှူသော ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား၏ ထီးတော်ပုံစံဖြစ်သည်။ စေတီအကြီးမှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ၁၈၇၁-ခုနှစ်တွင် လှူဒါန်းသော လက်ရှိ ထီးတော်ပုံစေတီဖြစ်လေသည်။

(၆) ဗောဓိညောင်ပင်

ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော် အင်္ဂါထောင့်တွင် ဗောဓိညောင်ပင်တစ်ပင်ရှိသည်။ ထိုညောင်ပင်သည် ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ကုန်းတော်ပေါ်၌ ရေသွန်းရာ ညောင်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤညောင်ပင်သည် ဒိန္နိယပြည် ဗုဒ္ဓဂါယာအရပ်ရှိ ဗောဓိညောင်ပင်မှအစေ့ကိုယူပြီး စိုက်ပျိုးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမူလဗောဓိညောင်ပင်၏ ခြေတော်ရင်းတွင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

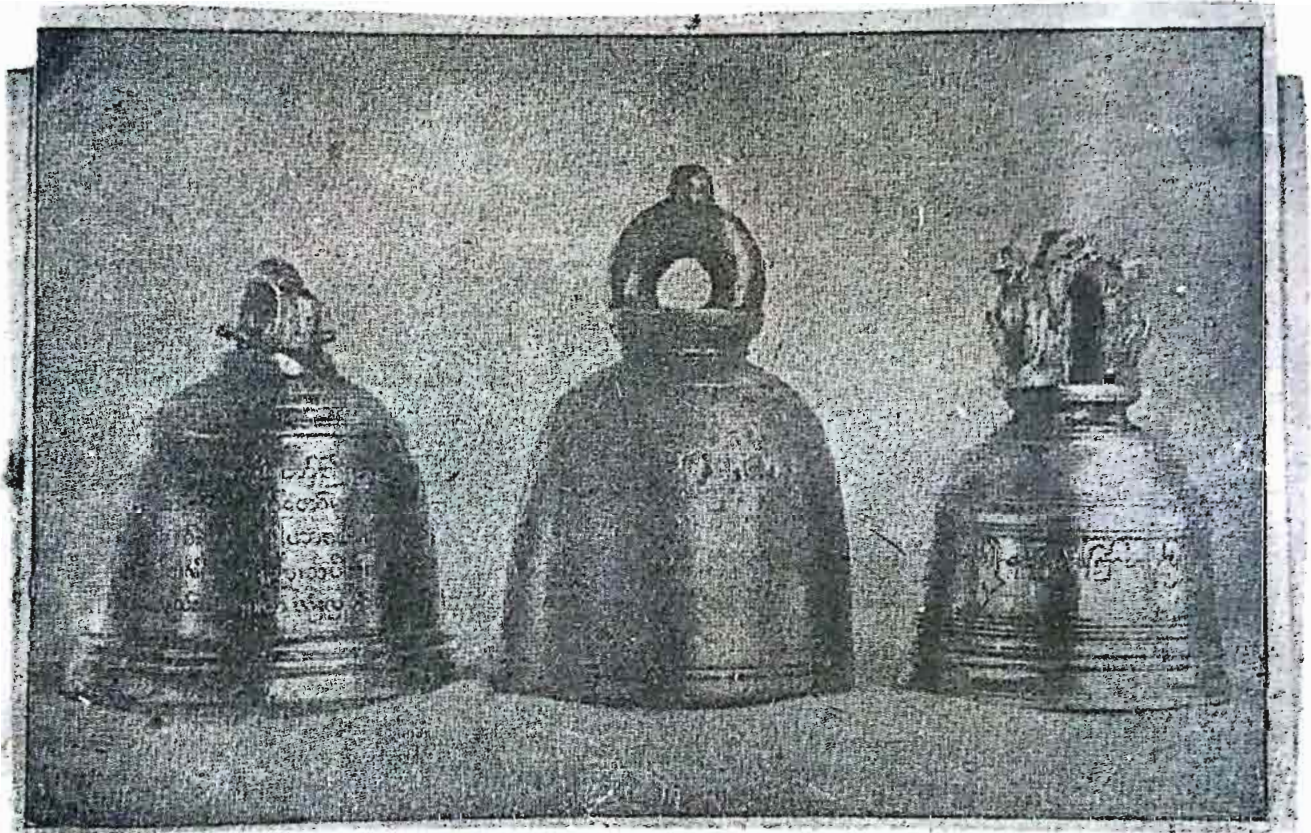

Sacred banyan tree, scion of original tree at Budh Gaya, India

(ရ) သံသေဆည်းလည်း

ဘုရားဖူးများ အထူးစိတ်ဝင်စားကြသော သံသေဆည်းလည်းများသည် ရွှေတိဂုံယိမ်းတော်တွင် ချိတ်ဆွဲထားသည်။ ဆည်းလည်းဟူသည်မှာ လေတိုက်လျှင်လှုပ်ခတ်နိုင်ရန် ညောင်ရွက်ဆွဲ အဆန်ထည့်ထားသည့် ခေါင်းလောင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တချို့က သံသေဆည်းလည်းကို သံသေခေါင်းလောင်းဟုလည်း ခေါ်သေးသည်။ သံသေခေါင်းလောင်းရေသောက်လျှင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းပြီး ရောဂါများပျောက်ကင်းသည်ဟု အယူရှိကြလေသည်။

ဤဆည်းလည်းသုံးလုံးမှာ ဘုရားဖူးများ အထူးစိတ်ဝင်စားကြသော သံသေဆည်းလည်း၊ ဦးအောင် ကောင်းမှုဆည်းလည်းနှင့် မင်းမြတ်စကြာကောင်းမှု ဆည်းလည်းများဖြစ်သည်။

ကျောက်မျက်ရှင်ဘုရား

ရွှေတိဂုံရင်မြင် အရှေ့မြောက်ရှိ နောင်တော်ကြီးစေတီ အရှေ့ဘက်မုခ်ဦး ဦးအုံ၊ ဒေါ်ဖော့ တန်ဆောင်းခေါ် ရုပ်တံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ကိန်းတပ်တော်ပူ၏။

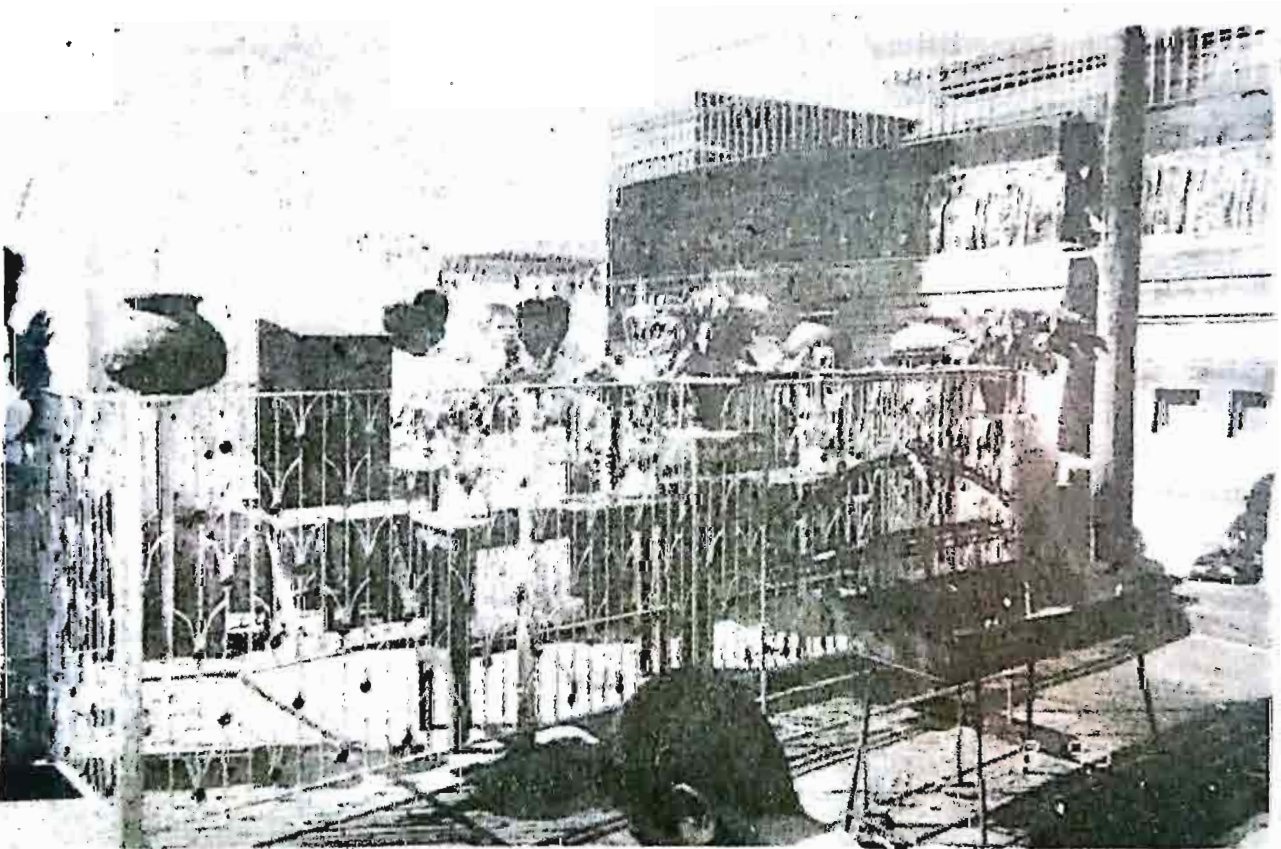
မျက်ရှင်တော်ဘုရားဟု အမည်တွင်၏။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်အလက်ပဋိယံ အရှေ့တည့်တည့် စေတီတော်ကြီးနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော တဝဠုပတ္တမြားမျက်ရှင်တော် ရုပ်ပွားတော်သည် ယောက်ျားများသာ တက်ရောက်ခွင့်ရ၍ ပူးမြော်နိုင် ၏။ အမျိုးသမီးများ တက်ရောက်ပူးမြော်ခွင့် မရပါ။ ဤကျောက်မျက်ရှင်ဘုရားကား အမျိုးသမီးများအတွက် သီးသန့် ထားရှိသော ဆုလောင်းပြည့်ဘုရားဟု အဆိုရှိပါသည်။

တန်ဆောင်းအတွင်းရှိ ဘုရားရုပ်ပွားတော်များအနက် ရာဟုထောင့်၌ တင်ပျဉ်ငွေ အုတ်ဆင်းတုတော်ဖြစ်သည်။ လိုဆင်းတုတော်၏ မျက်လုံးတော်လဲတွင် ကြည်လင်တောင်ပသော မျက်လုံးတော် ပေါ်နေသည်ကို ထူးထူးခြားခြား ပူးတွေ့ ရ၏။

ဤကျောက်မျက်ရှင်ဘုရား ရုပ်ပွားတော်၏ ဘယ်ဘက်လက်တော်သောက်တွင် ထူးထူးခြားခြား အင်္ဂတေဖြင့်ပြု လုပ်ထားသော ပန်းခြောက်ပွင့်ကို မြင်တွေ့ရသည်။ တစ်-တနင်္ဂနွေထောင့်တွင် ခြောက်-သောကြာနံ ပြုလုပ်ထားရှိသည့် သဘောမှာ (တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်သက် ခြောက်နှင့် သောကြာဂြိုဟ်သက် ၂၁၊ နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် ၂၇ ရရှိ၏၊ ၂ နှင့် ၇ ပြန် ပေါင်းသော် ၉ ရရှိသောကြောင့်) ရှေးဆရာ အစဉ်အဆက် သိဒ္ဓိတက်သည် နေရာလူးဖြစ်သည်ဟု လေ့လာမှတ်သားရပူ၏။

ဘိုးမင်းခေါင်ရုပ်တု

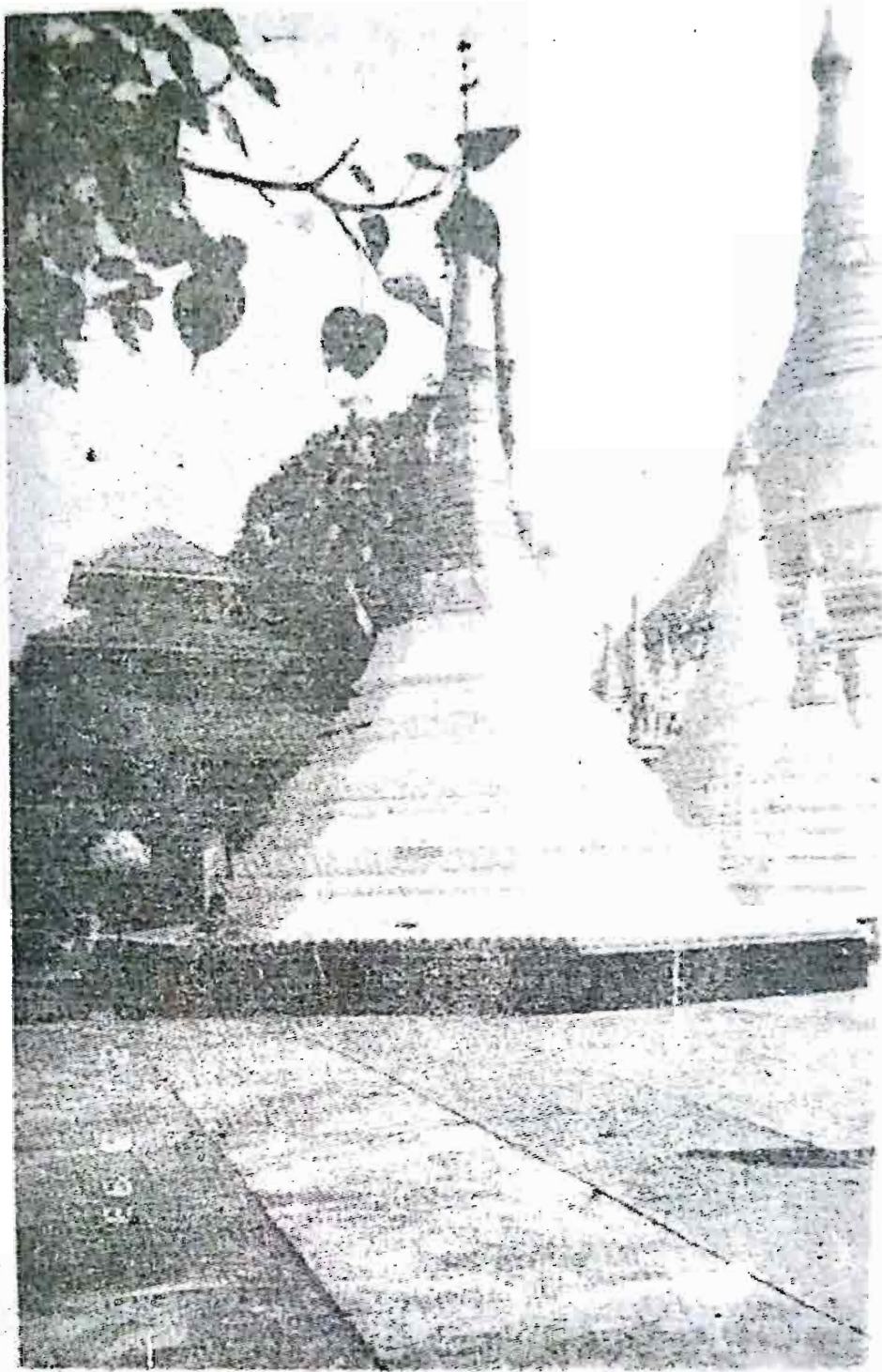
ကျောက်မျက်ရှင်ဘုရား ကိန်းဝပ်ရာတန်ဆောင်း၏ မြောက်ဘက်တွင် ဘိုးမင်းခေါင်ရုပ်တု တည်ရှိသည်။
ထိုရုပ်တုရှေ့တွင် ပန်း၊ ဆီမီး၊ နံ့သာတိုင်များ မပြတ်ရှိနေပြီး ပုတီးစပ်သူများ၊ တရားထိုင်သူများ မပြတ်ရှိနေကြ၏။

ရှင်အရဟံတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များနှင့် မျက်ရှင်တော်ဘုရား

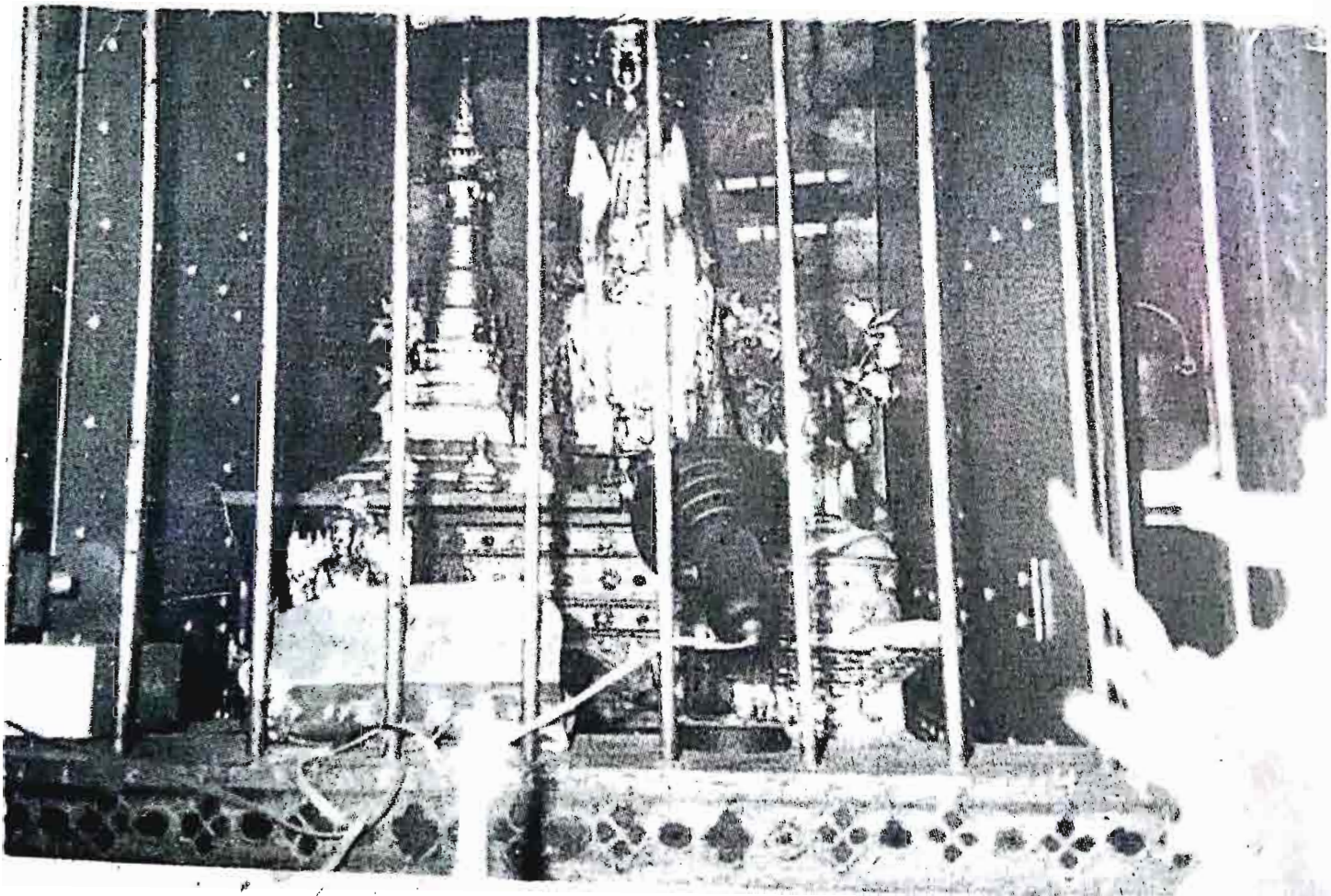
အောင်ရွှေလီ: ဆုပဟောင်းပြည့်စေတီ

ပြည်တော်ပြန်ဆုတောင်းပြည့်

တနင်္ဂနွေထောင့်သည် အောင်ဓာတ်ကိုဆောင်သော ထောင့်ဖြစ်၏။ ထိုထောင့်တွင် ရွှေသားဖြင့်ထုလုပ်ထားသော ရုပ်တော်မူ ဗိလပ်ပြန် ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားတစ်ဆူကို ဖူးတွေ့ရပါသည်။

င်သစ္စာသမာဓိ သာသနာပြုအဖွဲ့တည်ရှိရာ တန်ဆောင်းအတွင်းမှ ဆုတောင်းပြည့် ပြည်တော်ပြန်ဘုရား (အင်္ဂါထောင့်)

အဓိဋ္ဌာန် ၉-ဌာန

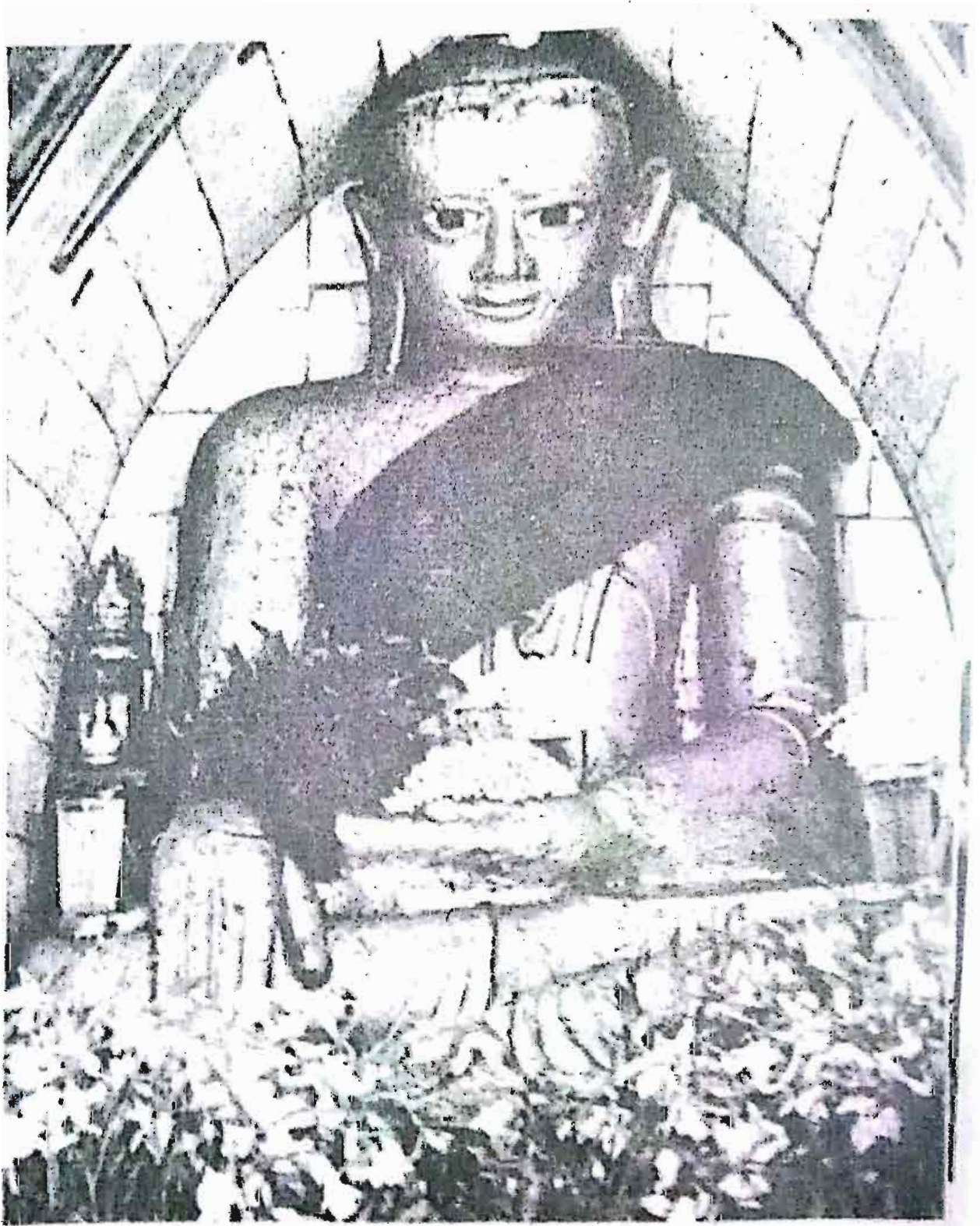
လေးဆူခါတ်ပုံ ရွှေတိဂုံဆိုသည့်အတိုင်း ဘုရားလေးဆူတို့၏ ခါတ်တော် မွေတော်များကို ဌာပနာခဲ့သော ဌာနလည်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့သည် ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော်တစ်ခုလုံးတွင် မိမိတို့နှစ်သက်ရာ ထောင့်တစ်ခုခုတွင် အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ပုတီးစိပ်လေ့ရှိလေသည်။

လောကီပညာရပ်ကို လေ့လာလိုက်စားပြီး ကျင့်ကြံအားထုတ်သောသူများမှာ သီလဆောက်တည်ခြင်း၊ အသက် သတ်လွတ်စားခြင်း (တချို့ ရင်ကျပ်သောပုဂ္ဂိုလ်များကား မီးလွတ်စားခြင်း) ပုတီး ၉-ပါတ်ကို ၉-နေရာ၊ ၉-ဌာနတွင် မိမိအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်စိပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ထို အဓိဋ္ဌာန် ဝင်လေ့ရှိသော ၉-ဌာနမှာ.....

- ၁။ အရှေ့ဘက်မှန် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ကကုသန်ဘုရား။
- ၂။ တောင်ဘက်မှန် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ကောဏာဂုံဘုရား။
- ၃။ အနောက်ဘက်မှန် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ကဿပဘုရား။
- ၄။ မြောက်ဘက်မှန် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ဂေါတမဘုရား။
- ၅။ တနင်္ဂနွေထောင့်တည့်တည့်
- ၆။ အင်္ဂါထောင့်တည့်တည့်။
- ၇။ စနေထောင့်တည့်တည့်။
- ၈။ ရာဟုထောင့်တည့်တည့်။
- ၉။ တဝဂ္ဂ ပတ္တမြားမျက်ရှင်ဘုရား-ရွှေတိဂုံတော်အထက်ပစ္စယံ အရှေ့ဘက်တည့်တည့် နေရာဌာနတို့ဖြစ်လေသည်။

(ဦးမြင့်ထွန်း၏ ရွှေတိဂုံအောင်မြေမှ အံ့ဖွယ် ၉ စာအုပ်မှ)

အထက်ပုပ္ဖာ အရွှေပန်းရှိ တဝှေ့
ဆုတောင်းပြည့် ဘုရားရှင်ပွားတော်

သတိချပ်ဖွယ် ၉-ပါး

ရွှေတိဂုံရင်ပြင်ပေါ်တွင် လှည့်လည်ဘုရားဖူးသူတိုင်း သတိမပြုမိသေးသော ဌာနများရှိသေးသည်။ ထိုနေရာ ဌာနများမှာ.....

(၁) သိကြားမင်းနှင့် မယ်လမုရုပ်ထု

စနေထောင့် ပထမပစ္စယံအထက်ထောင့်စွန်း၌ တပ်ထားသော စိန်တောင်တွင်ရှိသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို တည်သောမင်းကြီးသည် သိကြားမင်းနှင့် မယ်လမုတို့သင့်မြတ်၍ မွေးဖွားသော သားဖြစ်သည်ဟူသော ဘုရားသမိုင်းပါ အချက်ကို သရုပ်ဖော်ထားခြင်းဖြစ်လေသည်။

(27) Figures of Sakya (above) and his consort Me Lasa (below) on the wall, west-south-west corner.

(၂) ဥက္ကလာပမင်းကြီးရုပ်ထု

ရာဟုထောင့် ပထမပစ္စယံအထက် ထောင့်စွန်း၌ တပ်ထားသော စိန်တောင်တွင်ရှိသည်။ ဥက္ကလာပမင်းကြီးသည်
စေတီတော်၏ မူလဒါယကာဖြစ်လေသည်။

(2) Figure of King Okkalapa on the wall (west-north-west corner)—
Builder of the Pagoda.

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး မူလဒါယကာ ဥက္ကလာပမင်းကြီးရုပ်ထု(ဘုရား၏အနောက်မြောက်၊ အနောက်ထောင့်တွင်ရှိသည်။)

(၃) ရှင်မထီးရ

ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော် အရှေ့ဘက်ရှိ ထီးတော်ပုံစံများ၏ အရှေ့ဘက် ဦးကျင်ဆိုင်-ဒေါ်လီလီ ကန်ဆောင်းနှင့် ကပ်လျက်တွင် တည်ရှိလေသည်။

(၄) လေးဆူသော ဘုရားပုံတော်

- (က) အရှေ့ဘက်အာရုံခံတန်ဆောင်း ခေါက်ဂူတော်အတွင်း ကကုသန်ဘုရား။
- (ခ) တောင်ဘက် ကောဇာရုံဘုရား။
- (ဂ) အနောက်ဘက် ကဿဘာဘုရား။
- (ဃ) မြောက်ဘက် ဂေါဟမဘုရား။

တောင်ဘက်မှခံအာရုံခံတန်ဆောင်း အရှေ့ဘက်၌ရှိသည်။ သားဆုတောင်းလျှင် ပြည့်စုံသည်ဟုအဆိုရှိသည်။ ကလေးငယ်များစူး-နတ် ဖမ်းစားလျှင်လည်း ဤ ဗြဟ္မာ သားပိုက်ရုပ်ကို သွားရောက်၍တောင်းပန်လျှင် ပျောက်ကင်းသည်ဟု အဆိုရှိ လေသည်။

(၅) ဗြဟ္မာ သားပိုက်ရုပ်ထု

(၆) ဘီလူးရုပ်ကြီးများ

ရွှေတိဂုံဘုရား တောင်ဘက်မုခ်တွင်ရှိသော ခြင်္သေ့ကြီးများ၏နောက်ကွယ် တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် မုဆိုးသိုင့်
ထိုင်နေသော ဘီလူးရုပ်ကြီး ၂-ရုပ် ရှိသည်။ ထိုဘီလူးရုပ်ကြီးမှာ ၁၈၄၁-ခုနှစ်တွင် ရွှေဘိုမင်းခေါ် သာယာဝတီမင်း
ရန်ကုန်မြို့သို့ကြွရောက်စဉ်က မုခ်ဝတွင်ထားရှိရန် လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြောက်ဘက်စောင်းတန်းထိပ်မှ ရင်ပြင်တံတိုင်းဘေးတွင် ဘီလူးရုပ်ကြီးတစ်ရုပ် ရှိသေးသည်။ ထိုဘီလူးရုပ်ကြီး
မှာ ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပု၏ ကောင်းမှုဟု သိရလေသည်။

(ရ) ဇော်ဂျီနှင့် သူယောင်မယ်ရုပ်ထု

တောင်ဘက်မှန်ရှိ ဘီးလူးရုပ်ကြီးများ၏ နောက်နားတွင် ထူထဲသည့် အုတ်သားမုခ်ဟောင်းနှစ်ခုရှိသည်။ ထိုမုခ်နှစ်လုံးလျှင် တစ်လုံးတန်းအစိုး တွင် မြင့်မိုရ်တောင်ကို သရုပ်ဖော်ထားသည့် နတ်ရုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သိကြားမင်းက ဧရာဝတီဆင်ကို စီးနေသောပုံ ပါရှိသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။ အောက်ဘက် မြင့်မိုရ်တောင်ခါးပန်းတွင် ဇော်ဂျီတွေ မြူးနေကြသည့်အရုပ်ကို လှထားသည်။ ဗလာကိုယ်ဝီးဖြစ်နေသောအရုပ်မှာ သူယောင်မယ်ဖြစ်လေသည်။

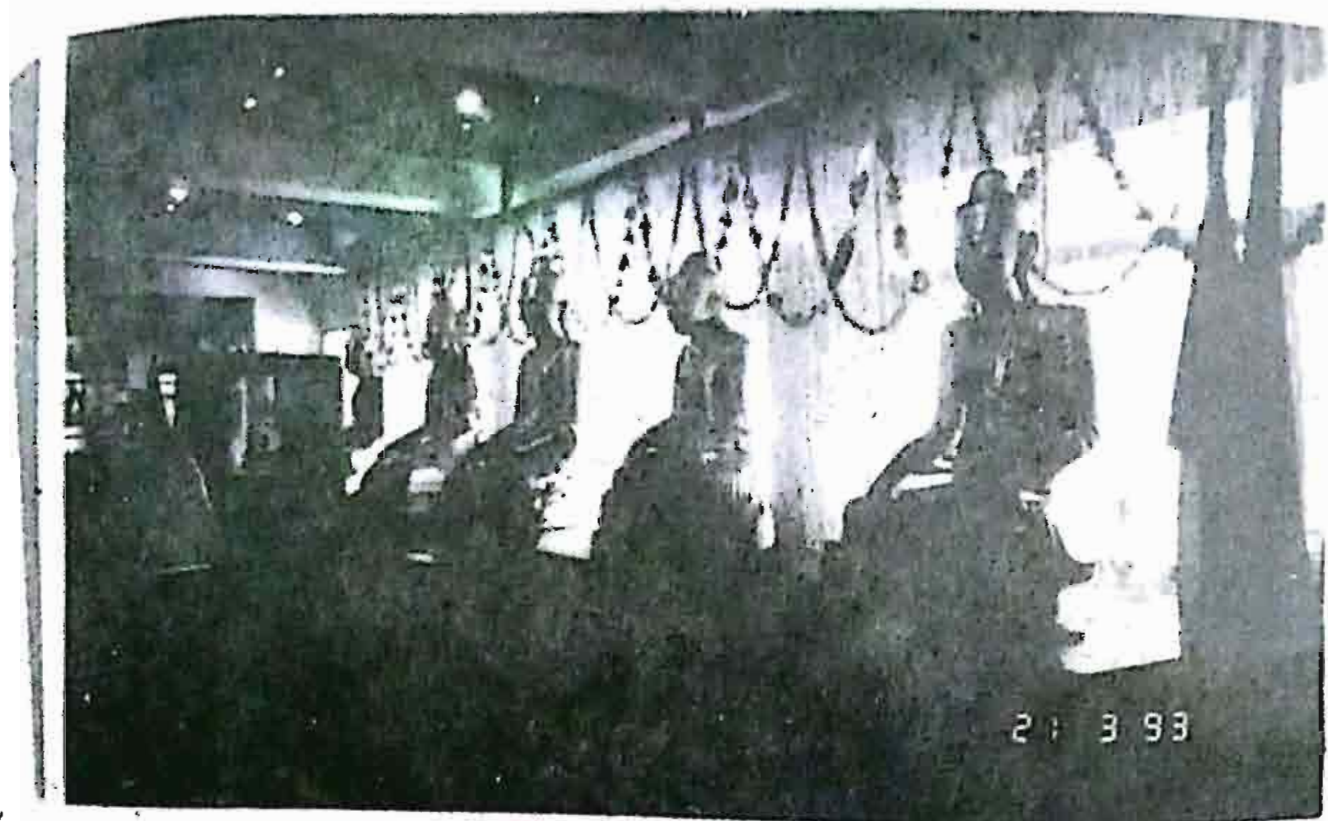

ယခု ဤရုပ်ထုမှာ မရှိတော့ပါ။

နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသိမ်

သာယာဝတီမင်း ခေါင်းလောင်းစရပ်ကြီးနှင့် ဘေးတိုက်တွင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသိမ်ရှိသည်။ တိုသိမ်ထဲတွင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူရှပ်ပွားတော်များ ကိန်းဝပ်တော်မူလျက်ရှိသည်။ သိမ်တွင်းမှ ကုတ်သိမ်တိုင်တစ်ခုတွင် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီး လှူခဲ့သော ရွှေတိဂုံစေတီထီးတော်ဟောင်း၏ အပိုင်းအစများကို နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ရှပ်ပွားတော်မြတ်များစံပယ်ရာ အုတ်ပလ္လင်အတွင်း၌ ဌာပနာထားကြောင်း ကျောက်စာရေးထိုး ပုတ်တမ်းတင်ရှိထားသည်။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသိမ်ထဲတွင် စစ်ကွင်းဆရာတော်၏ ဓာတ်ပုံကြီးတစ်ပုံကိုလည်း ပူးတွေရသည်။

(ဂ) နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ သိမ်

ရွှေတိဂုံဘုရားရင်ပြင်တော် တနင်္ဂနွေထောင့် သာယာဝတီမင်း လှူဒါန်းခဲ့သော ခေါင်းလောင်းကြီးရှိရာ တန်ဆောင်းနှင့် ဘေးတိုက်တွင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ သိမ်ရှိလေသည်။

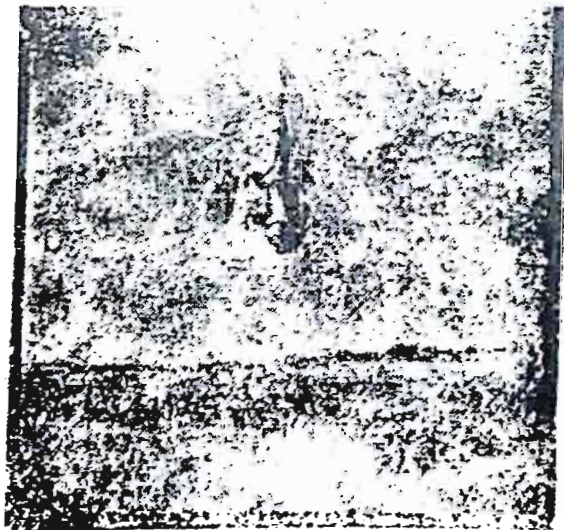
(၉) တောက်တဲ့ရုပ်

ရွှေတိဂုံဘုရား လူသိနည်းသောနေရာတစ်ခုမှာ ရွှေတိဂုံဘုရား အထက်ပစ္စယံ စနေထောင့် အောက်ယွန်းယွန်းတွင် မထင်မရှားထုလုပ်ထားသည့် တောက်တဲ့ပုံသဏ္ဌာန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုတောက်တဲ့ရုပ်မှာ ဓါတ်ရိုက်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု အချို့ကယူဆကြလေသည်။

တချို့သော ရာဇဝင် သုတေသီများအနေဖြင့် ရွှေတိဂုံဘုရားကို နောက်ဆုံး မွန်းမံပြင်ဆင်သွားသည့် သက္ကရာဇ် ၈၁၃-ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီ၌ နန်းတက်သည့် ဗညားကျန်းမင်းလက်ထက် ပန်းရံသမားများ၏ ပညာသင်္ကေတဟူ၍ ယူဆကြသည်။ တချို့သော လောကီပညာရပ်များကို လေ့လာလိုက်စားသူများ၏ အဆိုအမိန့်မှာ၊ ရွှေတိဂုံဘုရားတွင် ကပ်နေသော တောက်တဲ့တစ်ကောင်သည် ဇီဝိန်ချုပ်ငြိမ်းချိန်နီးတွင် တခြားနာမ်တစ်ခုကဝင်ပူးကပ်၍ ဘုရားကြီး၏ထီးတော်ပေါ်သို့ တက်ရောက်ဖူးမြော်သည်ဆို၏။ ထိုသို့ တက်ရောက်ဖူးမြော်ပြီး တောက်တဲ့ကို ပူးကပ်နေသော နာမ်ဓါတ်သည် ပြန်အဆင်းတွင် အောက်ခြေနားအရောက်တွင် တောက်တဲ့၏ ဇီဝိန်ချုပ်ငြိမ်းသွားရာ၊ နာမ်ဓါတ်လည်း ထွက်သွားပြီး၊ ဘုရားကြီးတွင် တောက်တဲ့သည် ကပ်ကျန်နေသည်ဟုဆို၏။ ယင်းတောက်တဲ့အပေါ်တွင် သစ္စေးသုတ်ရွှေချရာမှ မထင်မရှားပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်ကျန်နေသည်ဟုလည်း ဆိုလေသည်။

ဦးမြင့်ထွန်း၏ ရွှေတိဂုံအောင်မြေမှ အံ့ဖွယ် (၉) စာအုပ်မှ

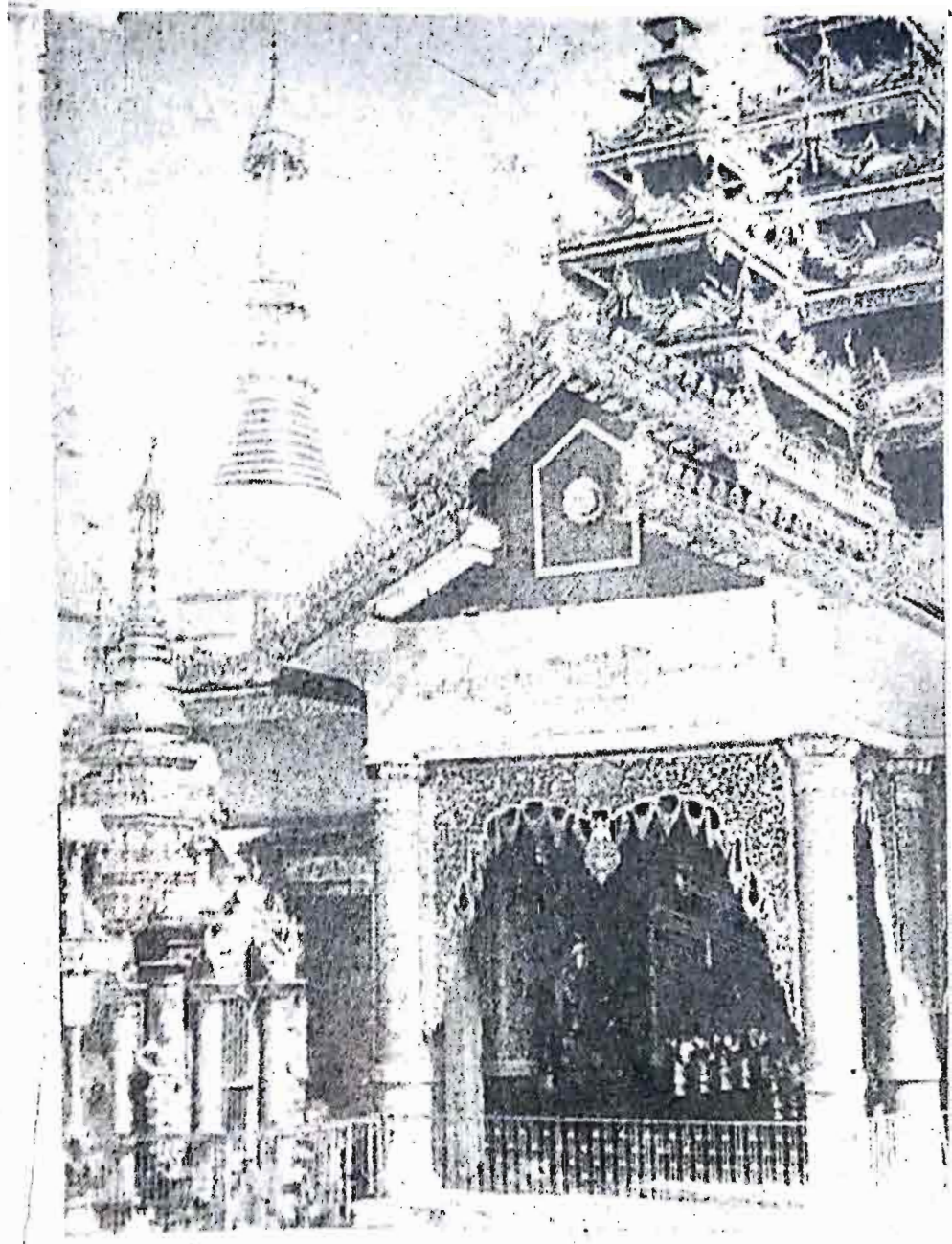
(၉) တောက်တဲ့ရုပ်

စေတီတော်မုခ်ဦးအာရုံခံတန်ဆောင်းများ

အရှေ့ဖက်မုခ် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ကကုသန်ဘုရား
တောင်ဖက်မုခ် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ကောဇာဂုံဘုရား
အနောက်ဖက်မုခ် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ကဿပဘုရား
မြောက်ဖက်မုခ် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ဂေါတမဘုရား

အရှေ့ဖက်မုခ် (ကကုသန်ရုပ်ပွားတော်ရှိပါသည်)

အရှေ့မုခ်အရက်ခံတန်ဆောင်း

အရှေ့မုခ်အရက်ခံတန်ဆောင်းကို ယခင်က ဦးကုလားကြီးတန်ဆောင်းဟု လူသိများသည်။ ဤတန်ဆောင်းတွင် ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပထမဦးဆုံးပွင့်တော်မူသော ကကုသန် (ကကုသန္ဓေ) ဘုရားရှင်ကိုရည်စူး၍ ရုပ်ပွားတော်တည်ထားသည်။ ရုပ်ပွားတော်၏ထူးခြားချက်မှာ ညာလက်ကို မှောက်၍မထားဘဲ လှန်၍ပြန်ချထားခြင်းဖြစ်သည်။ အရှေ့မုခ်တန်ဆောင်း၏ ရှေးကကောင်းမှုရှင်တစ်ဦးမှာ သာယာဝတီပင်း၏ အိမ်ရှေ့မိဖုရားဖြစ်သည်။ ထိုမှ အကြိမ်ကြိမ်ပြုပြင်ခဲ့ကြပြီးနောက် ခရစ်နှစ် ၁၈၆၉ ခုတွင် ပုဇွန်တောင်ရပ်မှ ကုန်သည်ဦးကုလားကြီးက ပြုပြင်လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ ထိုကမ္ဘာတစ်ဖန် ၁၉၃၁ ခုနှစ် မိုးကြီးလောင်ရာ၌ တန်ဆောင်းပါသွားခဲ့ပြီး အသစ်တစ်ဖန် တည်ဆောက်လှူဒါန်းသည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင်နောက်ဆုံးပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့လေသည်။ အရှေ့ဖက်စောင်းတန်းသည် ဗဟန်း-ကြားတောရလမ်းမှ တည့်တည့်တက်၍ လာနိုင်သော လမ်းဖြစ်သည်။ ဘုရားဖူးသည့် စောင်းတန်းထိပ်အရောက် ဆင်းလိုကလည်း ဆင်းနိုင်သည်။

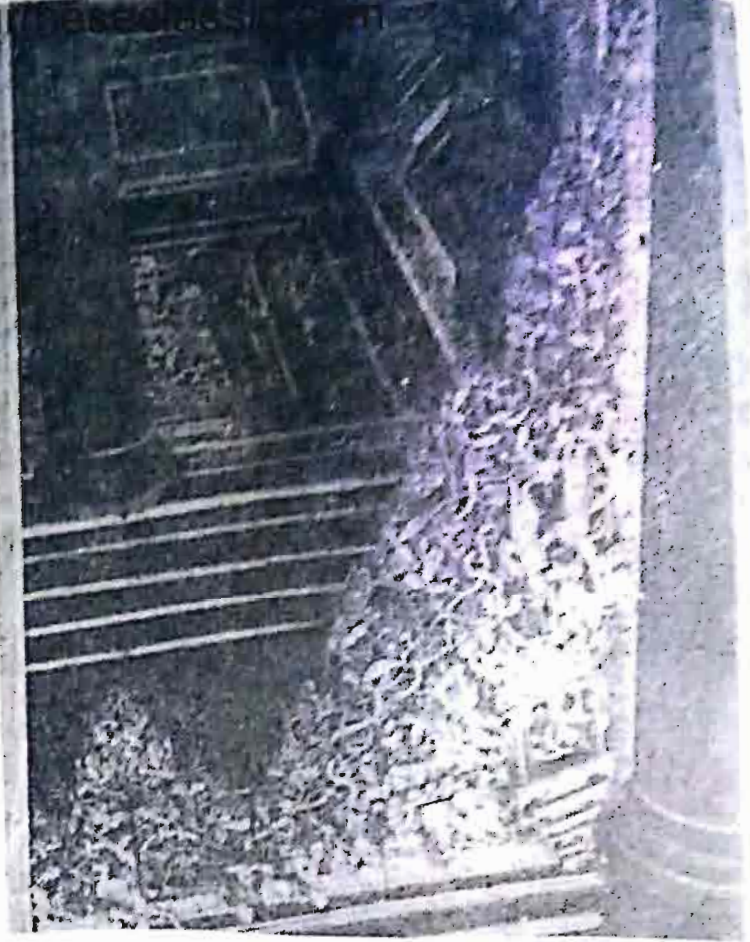
- ရွှေတိဂုံဇေတီတော်မှ သစ်ထွင်းပန်းပုလက်ရာများ တည်ဆောက်ပြီးစကာလ

စေတီတော် ရင်ပြင် တောင်ဖက်ဘေးရှိ ဂန္ဓကုဋီတိုက် စေတီအတွင်းမှ ရုပ်ပွားတဆူ

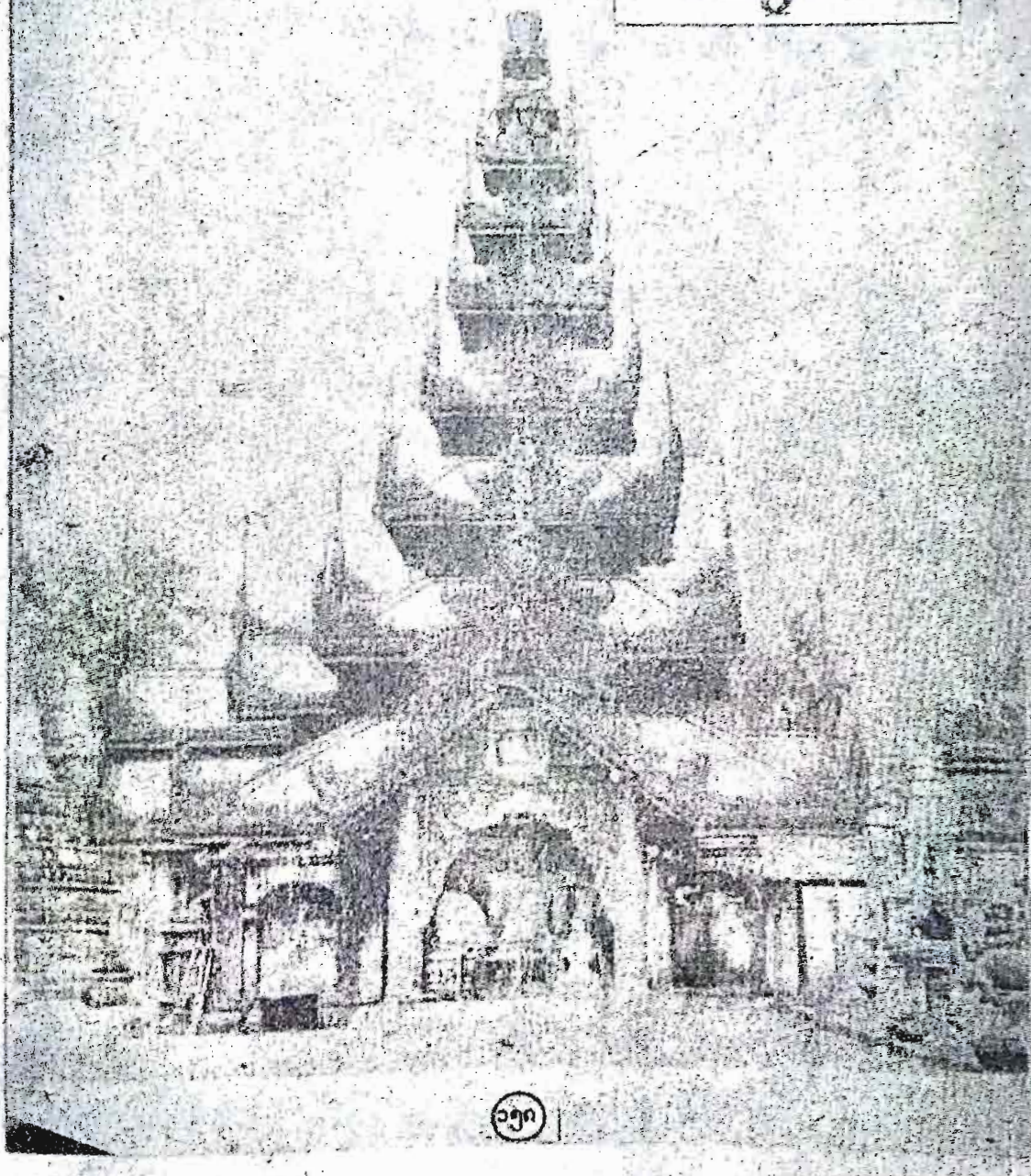
အနောက်ဘက်စောင်းတန်းထိပ်မှ
လှေလာစရာအနုပညာလက်ရာများ

၁၈၇၀ခုနှစ်မှစ၍ ဝန်ထမ်း
ကြီး ဦးသံဃာတော်တို့က
ဆွတ်ခံအောင်တင်တော်မူ
ခဲ့

လွန်စံသောနှစ်(၁၀၀)ကျော်မှ
မြန်မာပြည်
တစ်လွှားတစ်

၁၅၈

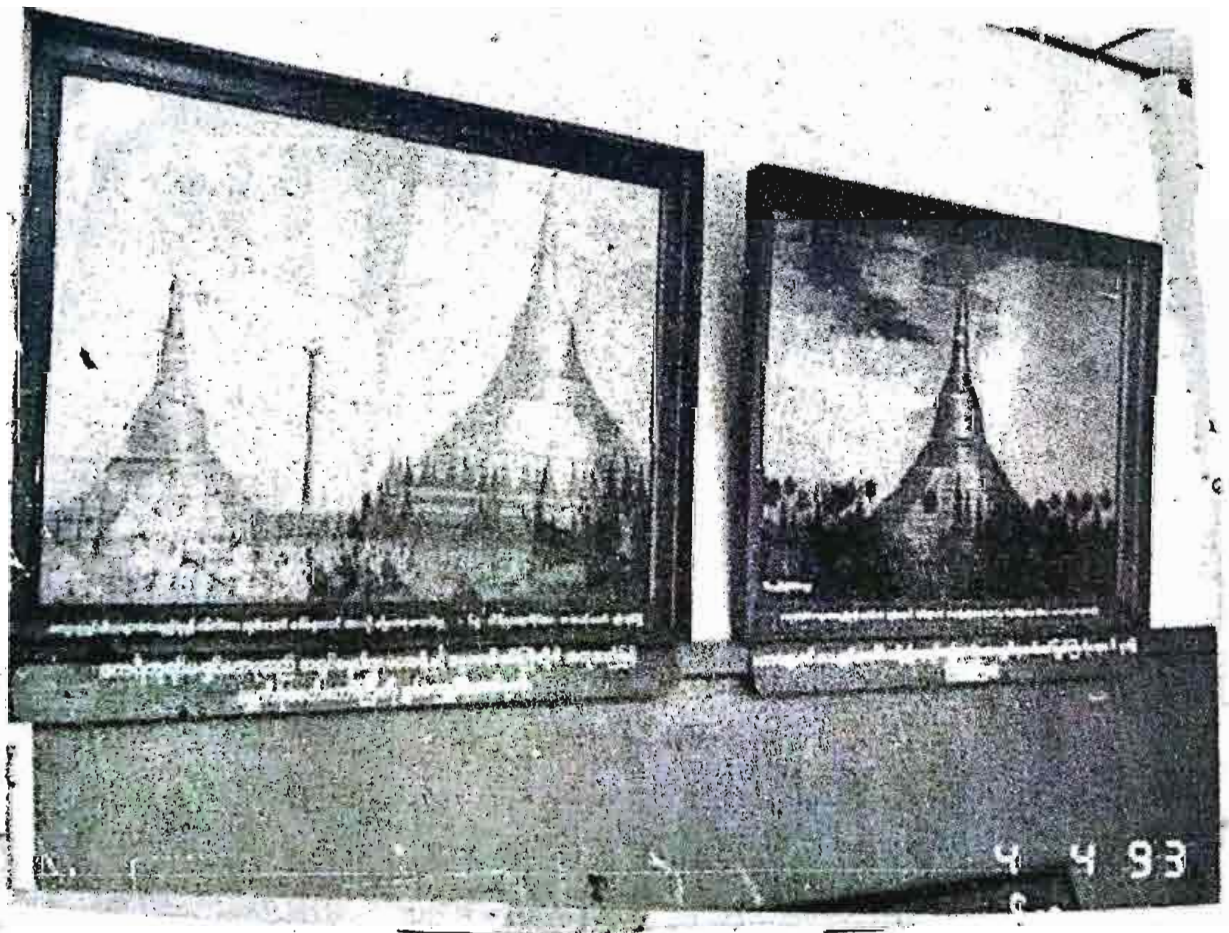

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ရင်ပြင်တော်မှ ပန်းချီလက်ရာကောင်းများ

ရွှေတိဂုံစေတီတော်အား ဖူးမြော်သည့်အခါ မြန်မာ့ခေတ်သစ်ပန်းချီဆရာကြီးများ၏ လက်ရာများကိုလည်း မြင်တွေ့ နိုင်ပါသည်။

- * တောင်ဖက်စောင်းတန်း ဓာတ်လှေကားထိပ်တွင် ရေးဆွဲထားသော ဒေါက်တာထွန်းနောင်၊ ဒေါ်စံရှားတင်တို့၏ အလှူတော် ရွှေတိဂုံသမိုင်း ပန်းချီကားချပ်ကြီးများ။
- * မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြဟိုက်ကြီးအတွင်းမှ သင်္ဂါရုကနာတင်ပွဲ အခမ်းအနား ပန်းချီကားကြီးများ။
- * ယခု၁၉၉၃တွင် အသစ်တိုးလာသော ဓာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့နှင့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြင်ကွင်း အလှူဌာနမှ ပန်းချီလက်ရာများမှာ အထူးလက်ရာမြောက်ပါသည်။

ပန်းချီကားကို ဆရာဦးတင်အေး(မန္တလေး)တို့က အသီးသီးရေးဆွဲ ခဲ့ကြသည်။

တောင်ဘက်မုခ်အနီးမှ ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်း ပန်းချီကားချပ်ကြီးများ

ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်ပန်းချီများ

စောင်းတန်းလှေကားထစ် အဆင့်များကို ခပ်ပြေပြေ တက်သွားသောအခါ စောင်းတန်းအထက်အမှီးအားသို့ လှမ်း၍ မော်ကြည့်လျှင် ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ်မှ ပုံပြင်များကို ပန်းချီရေးဆွဲထားသည့် ကားချပ်များကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထို ကားချပ်များတွင် ရုပ်ကြွများဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည်။

ထိုမှ အထက်သို့တက်လျှင် ကုန်းဘောင်မြေ၌ အင်္ဂလိပ်တို့တပ်စွဲထားစဉ်က အသုံးပြုသော စစ်ကျုံးတံခါးပေါက်သို့ ရောက်သည်။ ထိုနေရာတွင် အလိုရှိက ဖွင့်နိုင်ပိတ်နိုင်သော ကြိုးဆိုင်းတန်တားရှိခဲ့သည်။ ဘေးသို့ထိုး၍ ဖွင့်ရပိတ်ရသော သံတံခါးကြီးလည်းရှိသည်။ ယခုအခါ ခေတ်ပေါ်သံဘာဂျာတံခါးက အစားထိုးနေရာဝင်ယူထားသည်။

ဤနေရာမှတက်သော် ကျောက်လှေကားများသည် ပို၍မတ်စောက်လာသည်။ လှေကားထစ်ကြီးများကလည်း ကြီးမား လှသည်။ ဆိုင်တန်းများကား မဆုံးသေးပေ။ လှေကားထစ်အဆင့်အလိုက် ဆိုင်နေရာများကို အဆင့်ဆင့်ခင်းကျင်းရောင်းချ နေကြသည်ကို တွေ့ရပါမည်။

ဘုရားရင်ပြင်သို့အဝင် စောင်းတန်းထိပ်တန်ဆောင်းတွင် ပန်းချီဖြင့်ရေးချယ်ထားသော ပြတ်စွာဘုရား၏ အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး အောင်တော်မူခန်း ရုပ်ကြွပန်းချီကားများကိုတွေ့ရမည်။ ဤအပိုင်းကို ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ သည်ဟုသိရသည်။

ဤစောင်းတန်းမှ လှေကားထစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်ရှိသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ပန်းချီကားများ

ပန်းချီကားကြီးများမှာ ၉ ပေ ၆ ပေ အရွယ်အစားရှိ ပန်းချီကားများဖြစ်သည်။ တေမိယဇာတ်တော်ကို ပန်းချီ ဆရာကြီး ဦးမြဆန်း(စတား)၊ ဇနက္ခဏဇာတ်တော် ပန်းချီကားကို ဆရာဦးအုန်းသွင်ကြီး၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်တော် ပန်းချီကား ကို ဆရာဦးတင်လှဝင်း၊ နေမိယဇာတ်တော်ပန်းချီကားကို ဆရာဦးမြဟန်၊ မဟော်သဇာတ်တော် ပန်းချီကားကို ဆရာ ဦးဘမိုး၊ ဘူရိဒတ္တဇာတ်တော်ပန်းချီကားကို ဆရာဦးမင်းစံချိန်၊ စန္ဒကုမာရ ဇာတ်တော်ပန်းချီကားကို ဆရာဦးသိန်းညွန့်၊ နာရဒဇာတ်တော်ပန်းချီကားကို ဆရာဦးသောင်းဟန်၊ ဝိဓူရဇာတ်တော်ပန်းချီကားကို ဆရာဦးမြအေးနှင့် ဝေဿန္တရာဇာတ် တော် ပန်းချီကားကို ဆရာဦးတင်အေး(မန္တလေး)တို့က အသီးသီးရေးဆွဲ ခဲ့ကြသည်။

ရှုထောင့်စုံ

ရွှေတိဂုံ စေတီတော်မြတ်ကြီး၏ ရှုထောင့် အမျိုးမျိုးမှ ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီကားကြီးများမှာ ကြာသာပတေး ထောင့်မှ မြင်ကွင်းပန်းချီကားကို ဆရာဦးလှတင်ထွန်း၊ တနင်္ဂနွေထောင့်မှ မြင်ကွင်း ပန်းချီကားကို ဆရာဦးကြည်ဝင်း၊ ရာဟုထောင့်မှ မြင်ကွင်းပန်းချီကားကို ဆရာဦးစောလှိုင်၊ သောကြာထောင့်မှ မြင်ကွင်း ပန်းချီကားကို ဆရာဦးဝင်းမောင်၊ နောင်တော်ကြီးစေတီအပါအဝင် အဝေးမြင်ကွင်းပန်းချီကားကို ဆရာဦးသက်ညွန့်၊ တနင်္လာထောင့်မှ မြင်ကွင်းပန်းချီကား ကို ဆရာဦးခင်သိန်း၊ ဗုဒ္ဓဟူးထောင့်မှမြင်ကွင်း ပန်းချီကားကို ဆရာဦးဝင်းမြင့်မိုး၊ အင်္ဂါထောင့်မှ မြင်ကွင်း ပန်းချီကားကို ဆရာဦးလှကြည်နှင့် စနေထောင့်မှ မြင်ကွင်း ပန်းချီကားကို ဆရာဦးသန်းဦးတို့က အသီးသီး ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

ပန်းချီဆရာကြီးဦးတင်အေး(မန္တလေး) ရေးဆွဲသော ဝေယျာဉ်ရာဇာတ်တော်တွဲ၊ ပန်းချီကားအား တွေ့ရရဦး။

ပန်းချီဆရာကြီး ဦးမြအေး ရေးဆွဲသော ဝိဇ္ဇာရာဇာတ်တော်တွဲ၊ ပန်းချီကားကြီးအားတွေ့ရရဦး။

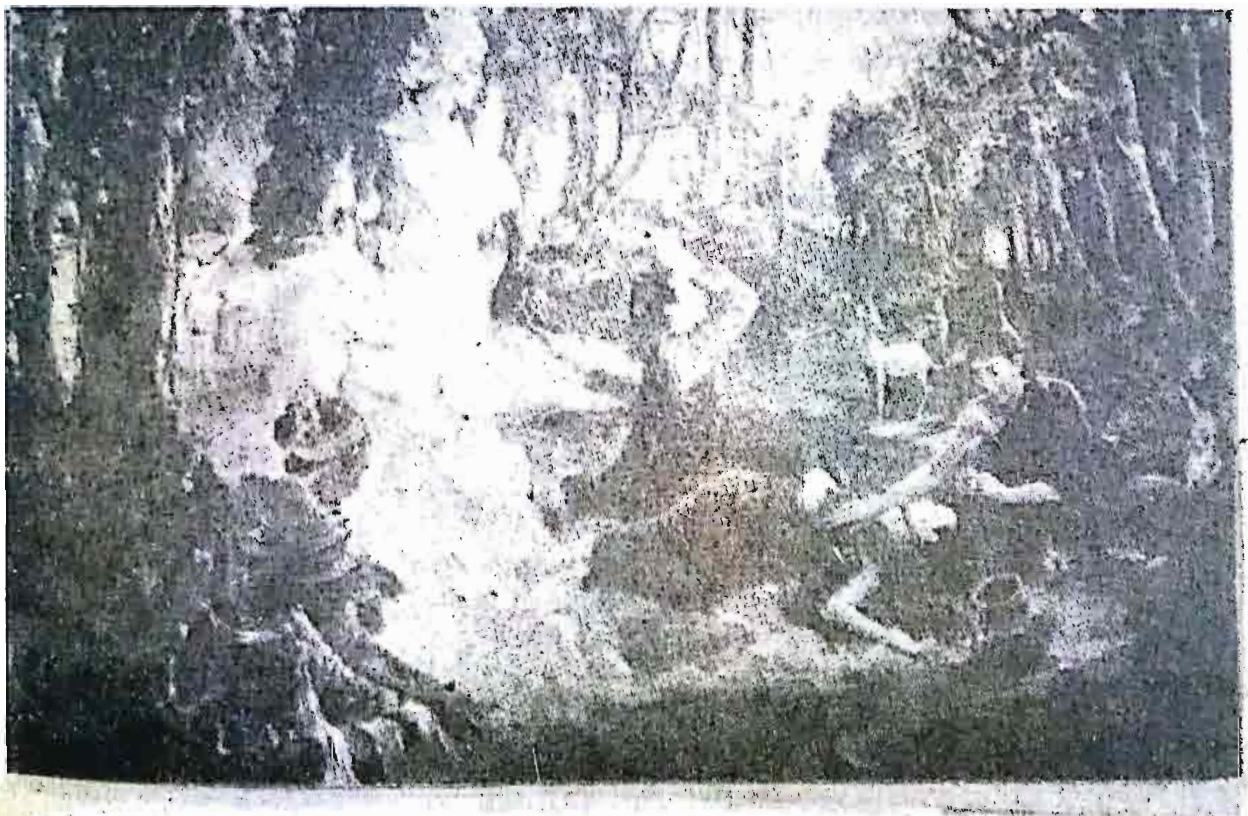

ပန်းချီဆရာကြီး ဦးဘမိုးရေးဆွဲသော မဟောသဇာဇာတ်တော်ကြီးဘွဲ့ ပန်းချီကားအားတွေ့ရစဉ်။

ပန်းချီဆရာကြီး ဦးတင်လှဝင်းရေး ဆွဲသော သုဝဏ္ဏသာမ ဇာတ်တော်ပန်းချီကားအား တွေ့ရစဉ်။

ဗိသုကာလက်ရာ

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို တည်ဆောက်သောလက်ရာသည် မြန်မာဗိသုကာလက်ရာ စစ်စစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီကို တည်ဆောက်ခဲ့သော ဗိသုကာ၊ ပန်းရံတို့သည် မည်သူမည်ဝါများဖြစ်သည်ဟူ၍ကား အမှတ်အသားမကျန်တော့ပါ။ ဗိသုကာပန်းရံတို့၏အမည်ထက် အလှူရှင်၊ အလှူဒါယကာတို့၏အမည်ကို ဦးစားပေး မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသောကြောင့် ဖြစ်ပွယ်ရှိပါသည်။

တစ်မျိုးတစ်ဘာသာထူးနေသော မြန်မာ့လက်ရာ

ရွှေတိဂုံစေတီ၏ မူလအစိတ်အပိုင်းများတွင် အခြားဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများရှိ စေတီပုထိုးတို့နှင့်တူညီသော အခြေခံလက္ခဏာ သွင်ပြင်များကို တွေ့ရသော်လည်း မြန်မာ့ဟန်၊ မြန်မာ့အနုပညာသဘောနှင့် မြန်မာ့လက်ရာတို့မှာ တစ်ဘာသာပေါ်လွင်လျက် ရှိလေသည်။

ရွှေတိဂုံ၏ပုံတော်သည် ပြေပြစ်သည်၊ နွဲ့နောင်းသည်၊ စိတ်ချမ်းမြေ့ဖွယ်ဖြစ်သည်။ ရွှေတိဂုံကို မွမ်းမံတည်ဆောက်သော ခေတ်သည် အကြေအရပ်တွင် စစ်မက်မရှိသောခေတ်ဖြစ်သည်။ တိုင်းသူပြည်သားတို့ စိတ်အေးလက်အေး နေကြရသောခေတ် ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်ဉာဏ်တော်နိုးပါးအထိ ဦးဆောင်၍ မွမ်းမံတည်ဆောက်ကြသောသူတို့သည် ဟံသာဝတီမင်း ဗညားကျန်းနှင့် ဟံသာဝတီထီးနန်းကိုစွန့်ပြီးနောက် ဟံသာဝတီနေပြည်မှ ဒဂုံကျေးသို့ကြွလာ၍ တရားဘာဝနာနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ နေလိုသော ဘုရင်မရှင်စောပုတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ပုံတော်ပြေပြစ်ခြင်း၊ နွဲ့နောင်းခြင်း၊ စိတ်ချမ်းမြေ့ဖွယ်ဖြစ်ခြင်းတို့သည် ထိုခေတ်၏သဘော ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုတိုင်းသူပြည်သားတို့၏သဘောကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမင်းတို့၏ သဘောကိုလည်းကောင်း၊ မလွန်ဆန် နိုင်သော ပန်းရံပျံတို့၏လက်ရာကြောင့်ဟူ၍ ဆိုနိုင်သည်ဟု ဆရာစော်ဂျီက စာဖွဲ့ဖူးပါသည်။

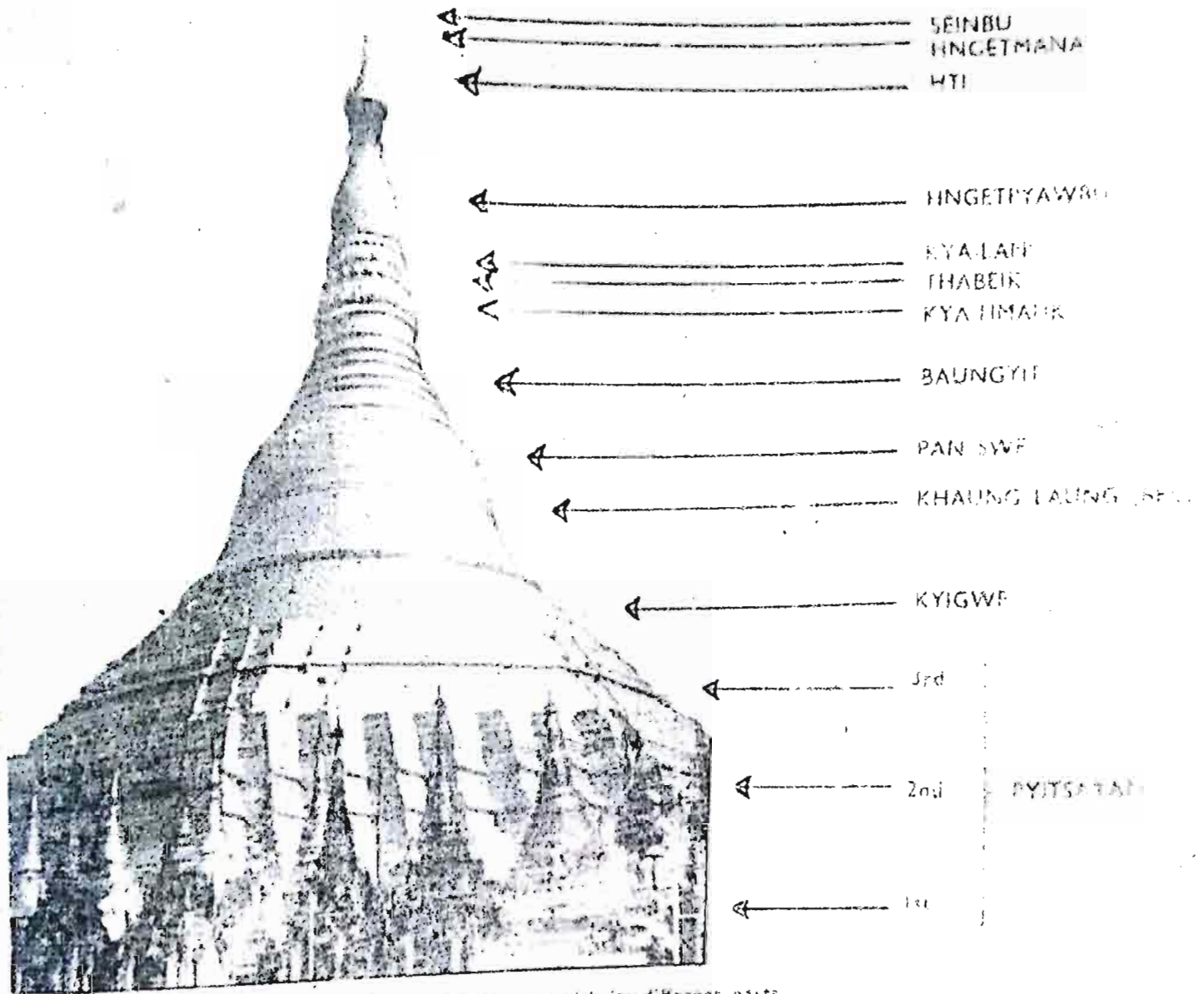
မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို အိန္ဒိယ သီဟိုဠ်တို့မှတစ်ဆင့် ယူခဲ့သည်။ ထိုယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု နှင့်အတူ ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုများလည်း ထက်ကြပ်ပါ၍လာသည်။ ထိုယဉ်ကျေးမှုများတွင် ဗိသုကာပညာများလည်း ပါခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင်မြန်မာတို့လက်သို့ ရောက်သောအခါ၌မူကား မြန်မာ့သဘော၊ မြန်မာ့အမူအရာ၊ မြန်မာ့ဟန်ပန်တို့က ဆက်လက်လွှမ်းမိုးကာ တစ်ဘာသာဖြစ်သွားလေသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏လက်ရာသည် ဤသို့တစ်ဘာသာဖြစ်လာသော မြန်မာလက်ရာဖြစ်သည်။

(ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ဗိသုကာလက်ရာကို အသေးစိတ်လေ့လာလိုသောပုဂ္ဂိုလ်များ မောင်ဆုရှင်၏ မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ စာအုပ်တွင်ရှုပါ။)

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို တည်ဆောက်ထားပုံ

နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ကျော်က တည်ထားခဲ့သည်ဟု အစဉ်အလာမှတ်ယူသော စေတီကြီးကို ခေတ်အဆက်ဆက်၌ မည်သို့ပြုပြင် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်ဟူ၍ ယခုအခါအတတ်မဆိုသာတော့ချေ။ တပ်အပ်သေချာပြောဆိုနိုင်သော အချက်များမှာ မူလစေတီသည် ယခုဖူးမြင်ရသော စေတီကြီးအောက်ယေလေသည်။ ထို့ပြင် ယခုဖူးမြင်ရသော စေတီကြီး၏ ဉာဏ်တော်နှင့် အရွယ်ပမာဏသို့ရောက်ရှိအောင် အကြိမ်ကြိမ်ပြုပြင် တည်ဆောက်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာပထမစစ်ပွဲအချိန်က အတွင်းပိုင်းသို့ ဥမင်တူး၍ကြည့်ခဲ့ရာတွင် စေတီခုနစ်ထပ် တွေ့ရသည်ဟု အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းတစ်စောင်က ဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် အလှူရှင်အဆက်ဆက်တို့ ပြုပြင်လှူဒါန်းခဲ့သော စေတီတော်ကြီးမှာ တစ်ကြိမ်ပြီးတစ်ကြိမ် ငုံ့၍တည်ခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဉာဏ်တော်မှာလည်း မူလ ၄၄တောင်မှ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်ခဲ့လေသည်။

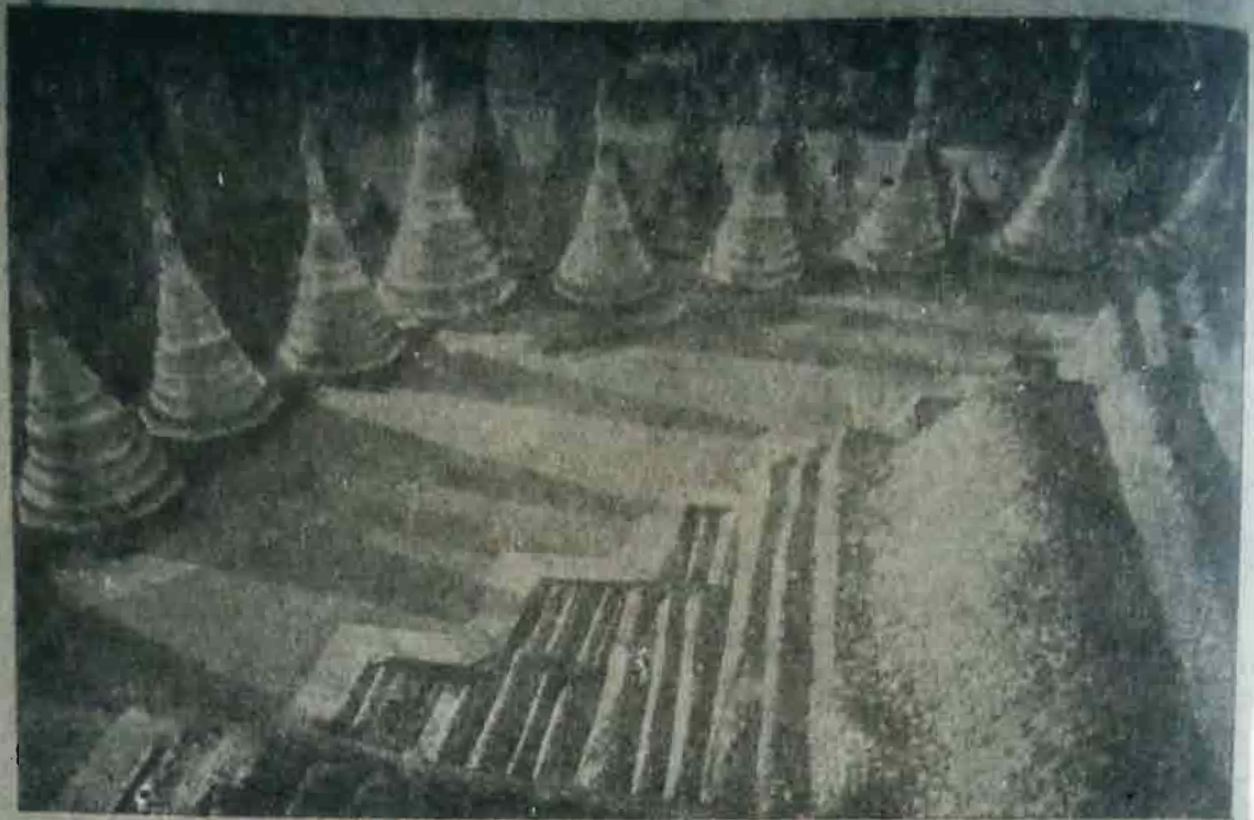

Sectional view of the Shweseikyi Pagoda with its different parts

(ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ဗိသုကာလက်ရာကို အသေးစိတ်လေ့လာလိုသောပုဂ္ဂိုလ်များ မောင်ဆုရှင်၏ မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ စာအုပ်တွင်ရှုပါ။)

စေတီအစိတ်အပိုင်းများကို တစ်ခုခြင်းအားဖြင့် အချိုးအစားထုထည်ကြီးမားစွာဆောက်လုပ်ထားသော်လည်း စေတီတော် တစ်ဆူလုံးကို လှမ်း၍ဖူးရသောအခါ ဤသို့တင့်တယ်ပြေပြစ်သော ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း ဖူးတွေ့ရသည်။
ရှေးခတ်ဗိသုကာဆရာတို့၏ စွမ်းရည်များ အံ့ဖွယ်ကောင်းလေစွ။

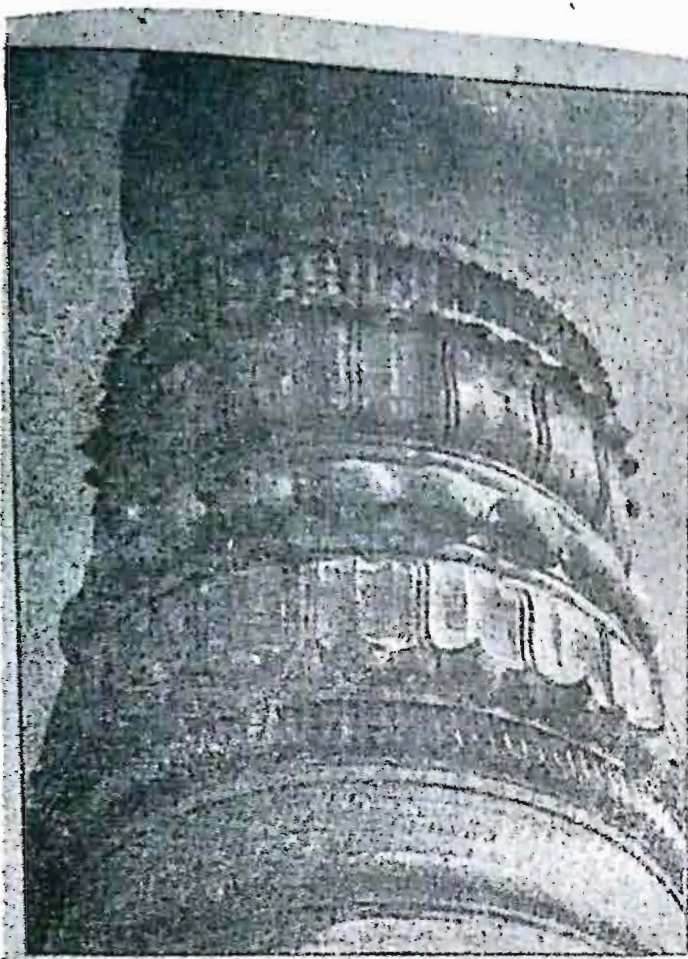

ပစ္စယာ ခိုနန်းချိုးများအနီးရှိ စေတီရံများကို ဘာထက်မှ ဖူးရပုံ

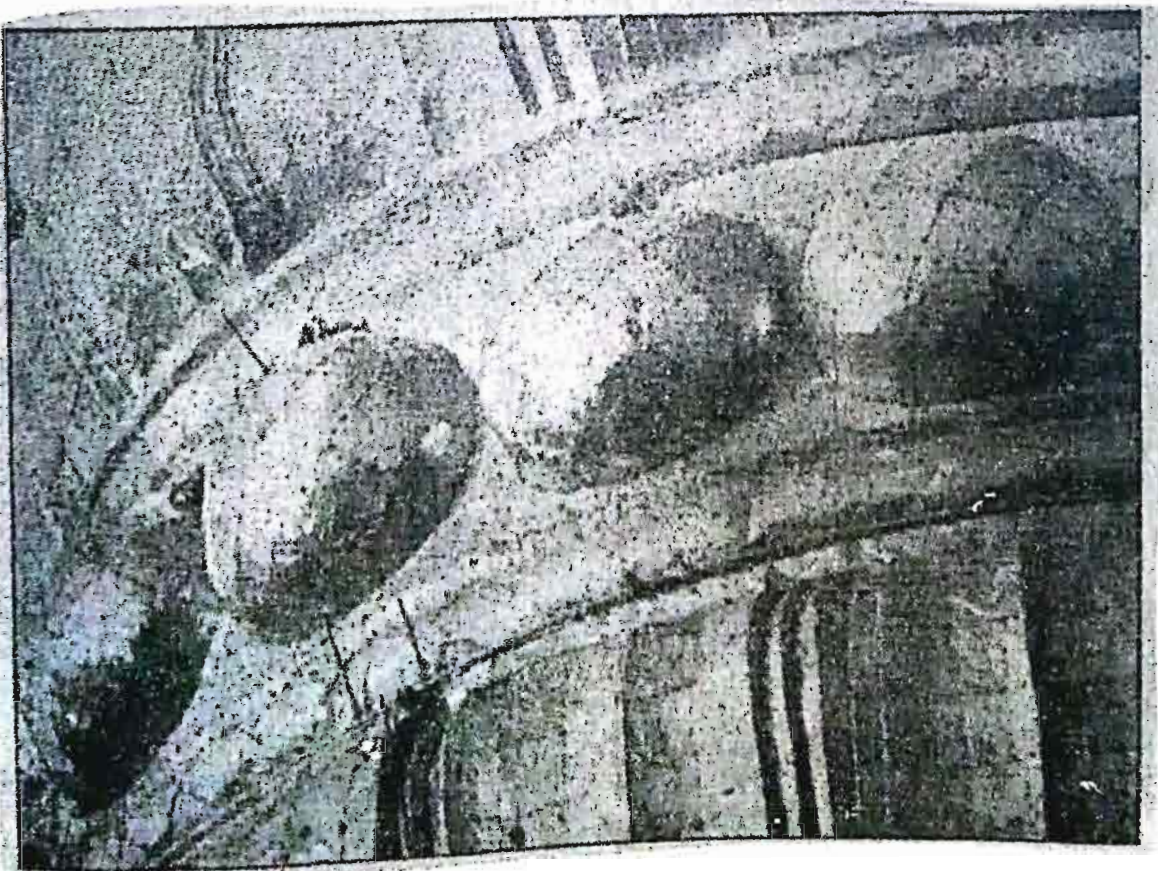
ပစ္စယာ ခိုနန်းချိုးအဝန်းများကို စေတီရံများနှင့်အတူ ဘေးတိုက်ပြင်ရပုံ

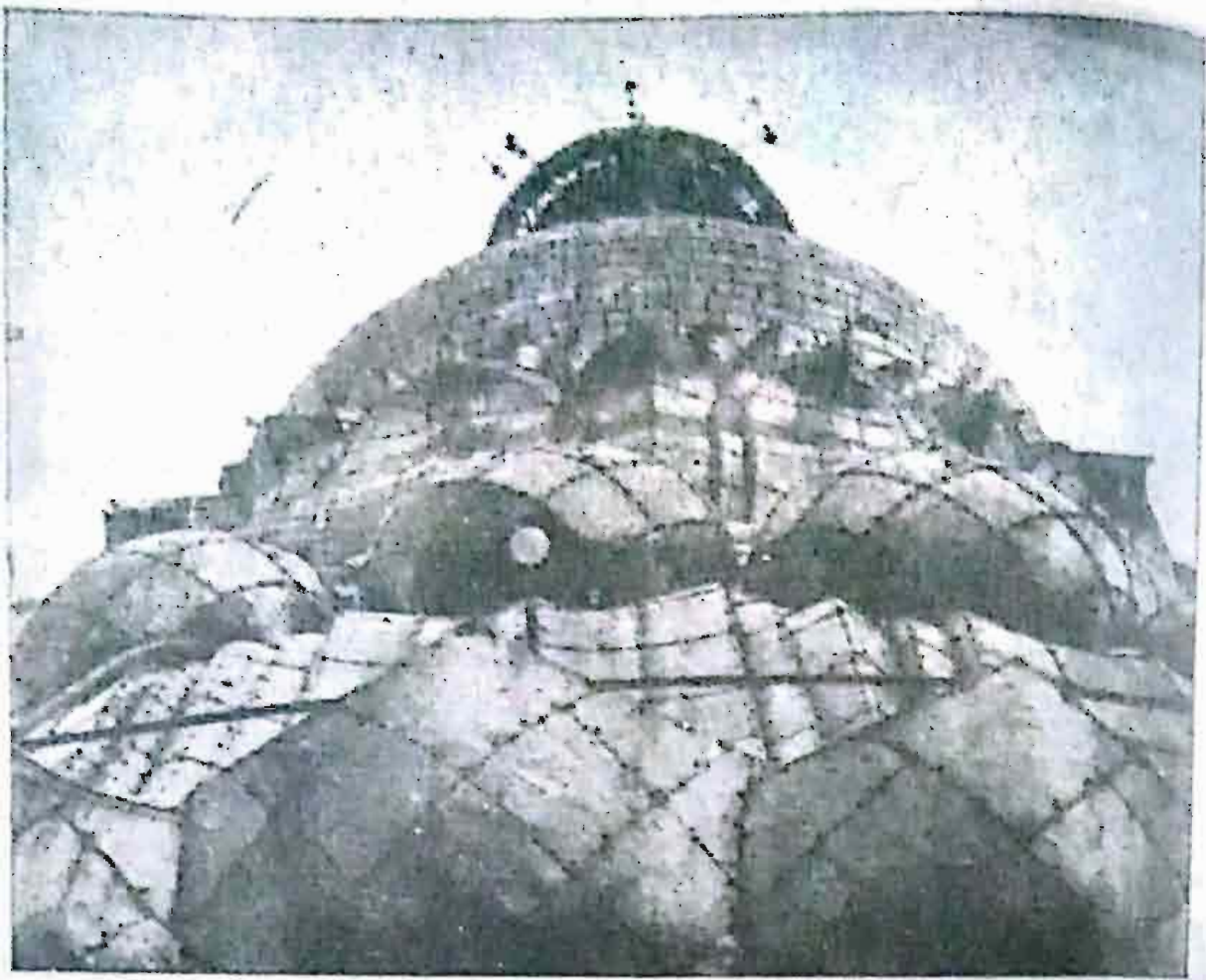

စေတီတော် အထွတ်အဖျား ပိုင်တွင်
အောက်မှ အထက်သို့ မော်ပူသော်
ကြာနု၊ ကြာမောက်၊ ရွှေ၊ ကြာလန်နှင့်
ကြာနုတို့ကိုမော်ထားပုံတွေမြင်နိုင်သည်။

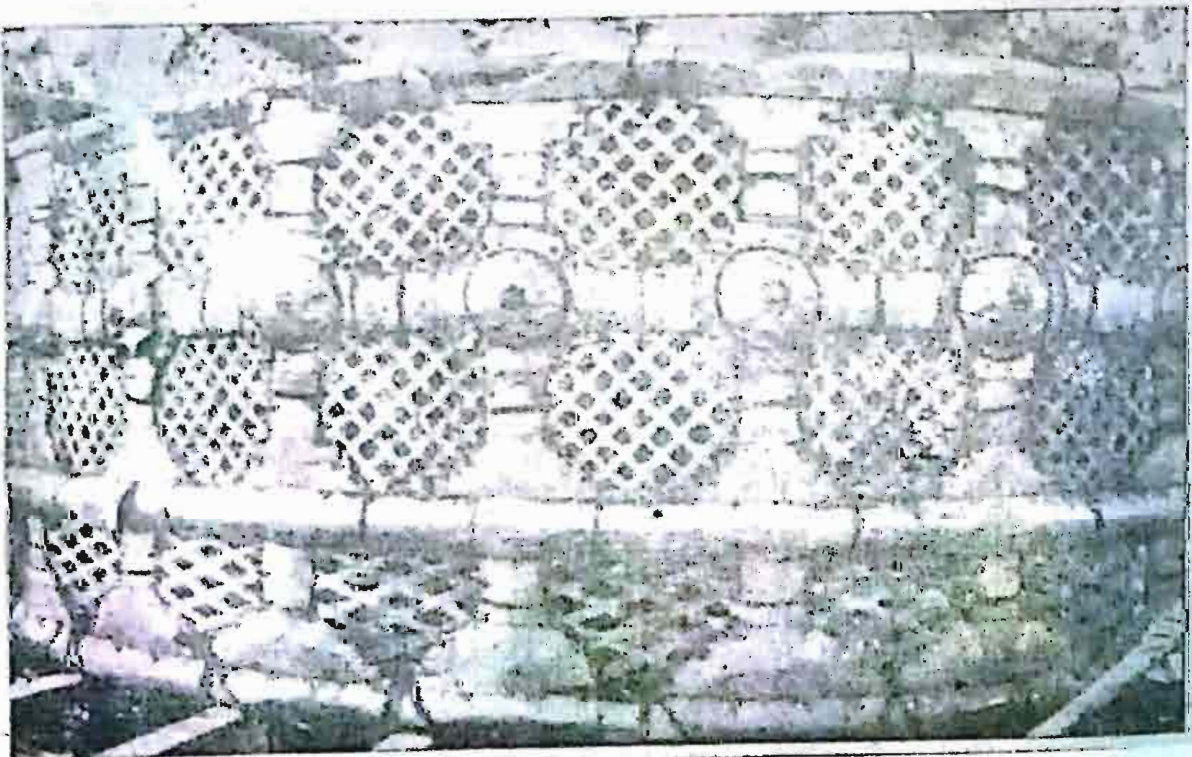
ကြာမောက် ကြာလန် အစိတ်အပိုင်း၌
တလုံးလျှင် ရွှေပြား ၁၉ ချပ်ရှိသော ရွှေ
လုံးကြီးများကို အနီးကပ် တွေ့မြင်ရပုံ
(အောက်ပုံ)

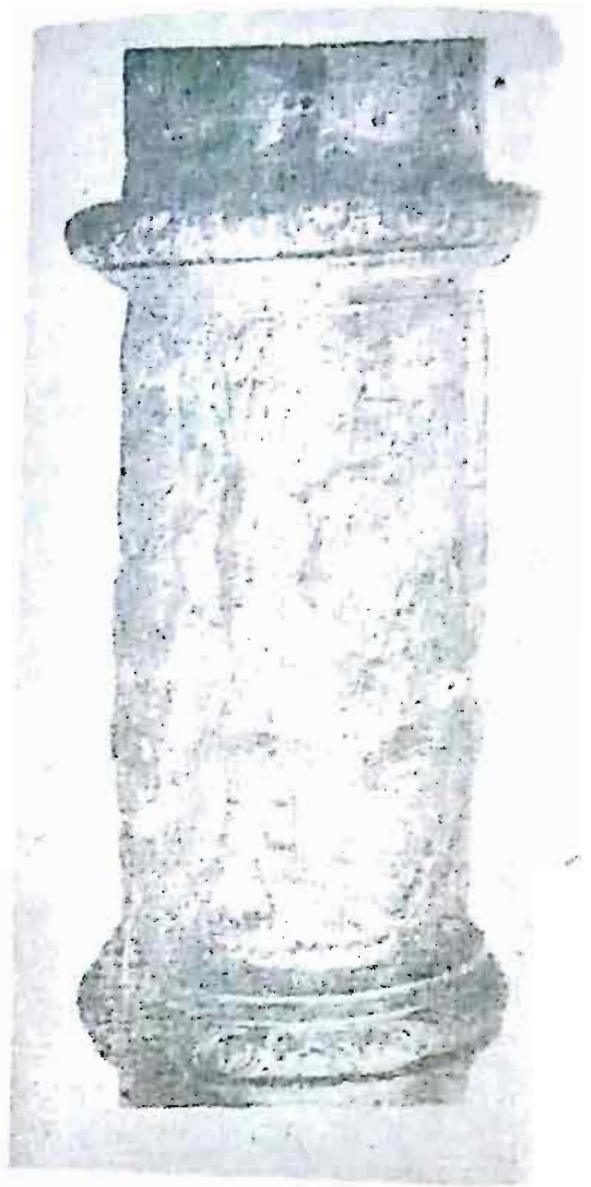

သပိတ်မောက်အထက်မှ စေတီတော်ကို မော့၍ ပူးရသောအခါ ပုံတော်အချိုးအစားကို
ဤအတိုင်း ကြီးမားစွာ ဖူးတွေ့ရသည်။

ရှေးပန်းတည်း၊ ပန်းထိပ် လက်ရာဖြစ်သော ဆီးတော်ကြီး၏ ဘုံဆင့်များ၌ ရွှေပြားများကပ်၍
ပွမ်းပံထားသည်။

ပန်းတင်ခုံပတ်လည်ရှိ ဂြိုဟ်တိုင်၊ ရှမ်းထီး၊ ပန်းအိုး
နှင့် တံခွန် ကုက္ကားပျားကို စေတီတော်ခြေရင်း
ပတ်လည်၌ တွေ့နိုင်သည်။

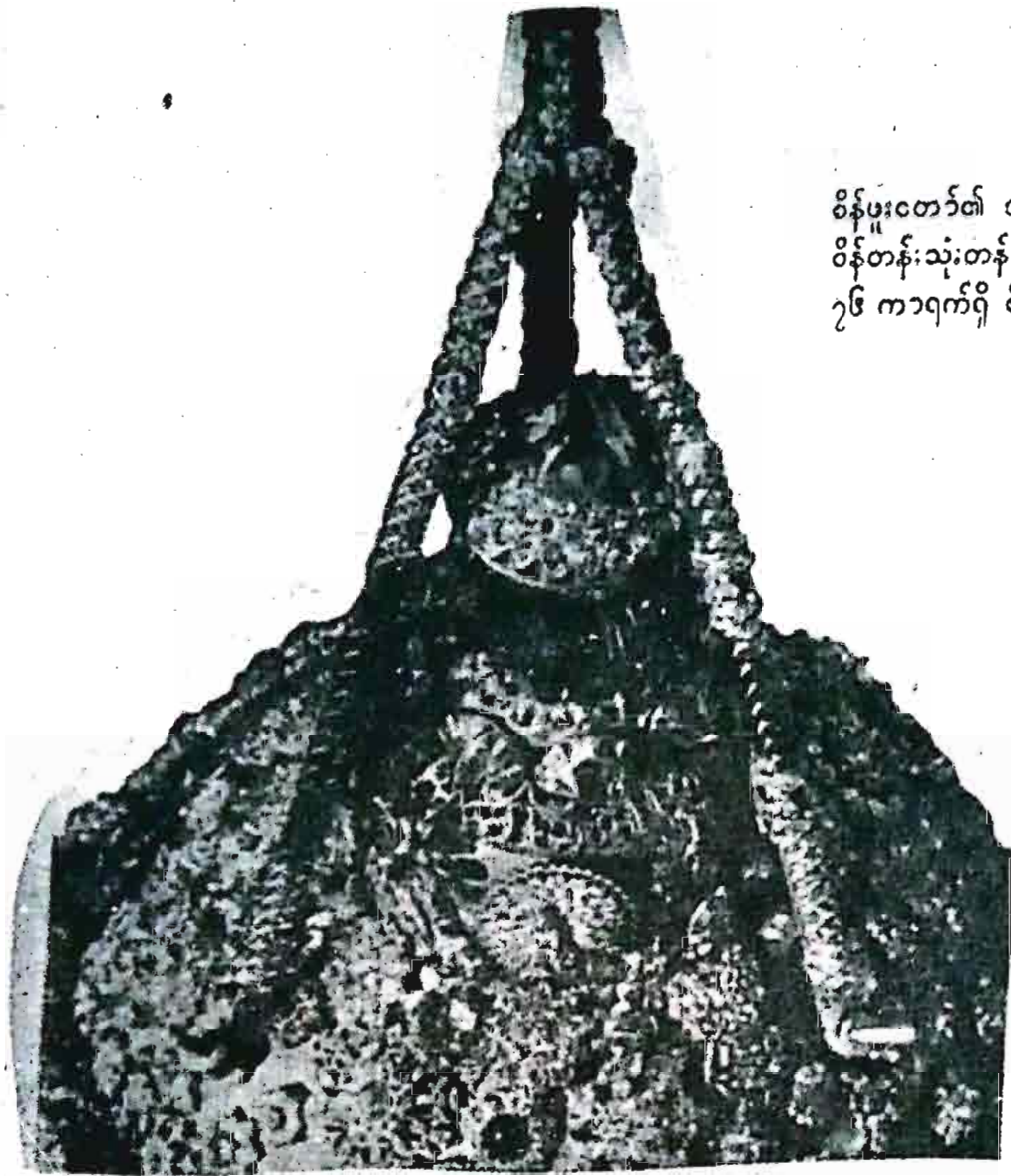
ရွှေပြားပေါ်တွင် ပန်းခက်နှွယ်များအကြားမှ ရုပ်ကြွမော်ထားသော
ဘုရားလေးဆူတို့၏ မတ်ရပ် ပုံတော်ပါရှိသည့် ဗိမ္ဗူတိုင်လုံး

ပူးမြော်ရင်းတွေးတောစရာများ

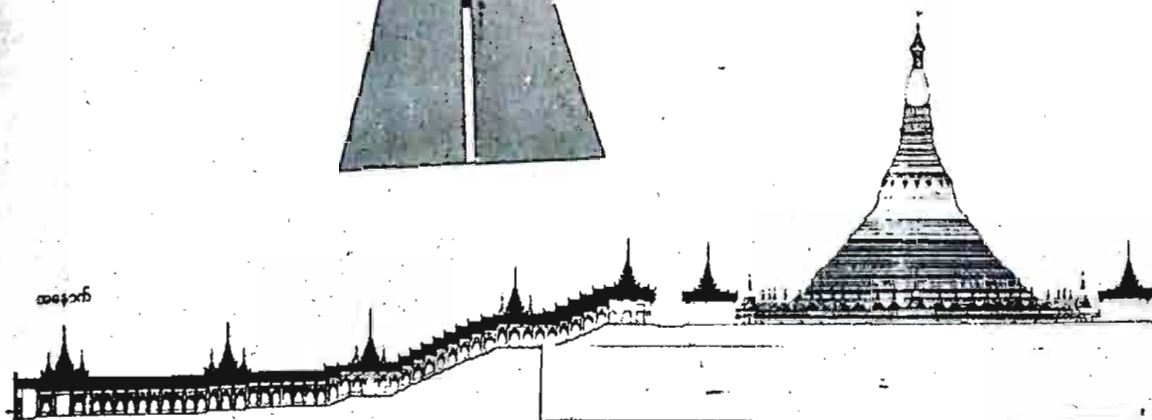
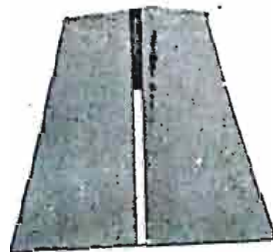
ဤသို့စေတီတော်ကြီးအား တစ်စိမ့်စိမ့်ပူးမြော်ရင်းနှင့် စေတီ၏အစိတ်အပိုင်း အသီးသီးကိုလည်းကောင်း၊ စေတီတော်ကြီး
တစ်ဆူလုံးကိုလည်းကောင်း၊ မြင်တွေ့ရသည့်အခါ ပူးမြော်ရသူတို့၏ စိတ်ထဲ၌ အထူးထူးသောအတွေးများ ဝင်၍လာဖွယ်ရှိ
ပါသည်။ တည်ဆောက်သောဗိသုကာတို့ကား အဘယ်သူတို့နည်း။ တည်ဆောက်စဉ်က ပုံတော်ကိုစံပြရန်အတွက် အသေးစိတ်
ပုံငယ်များ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသေးသလော။ အစိတ်ပိုင်းတစ်ခုချင်းကိုပင် ပုံစံတူသော်လည်းကောင်း၊ ပုံကြမ်းသော်လည်းကောင်း၊
ရေးဆွဲပြီးမှတည်ဆောက်ခဲ့လေသလော။ မြောင်မြောက်သောဉာဏ်ဖြင့် တည်ဆောက်ရင်းကပင် စေတီတစ်ဆူလုံးကို အလျင်းသင့်
သလို ဆောက်လုပ်သွားခြင်းပေလော။ ယင်းသို့တည်ဆောက်စဉ်က ဘယ်၍ဘယ်မျှ အချိန်ယူခဲ့ရပါမည်နည်း စသည်ဖြင့်
အတွေးမျှင်များက တသိတတန်းကြီး ပေါ်ပေါက်လာရပေသည်။

ထိုအမေးပုစ္ဆာ၊ ထိုပြဿနာများကို ယခုအချိန်၌ ရှင်းလင်းအောင်ဖြေဆိုရန် လွယ်တော့မည်မဟုတ်ပါ။ ခေတ်ကာလ
တို့လည်း ကြာညောင်းခဲ့ပြီ။ အထောက်အထားတို့လည်း ကျန်သရွေ့သာကျန်တော့သည်။ ဤလက်ရာမြောက် စေတီကြီးကို
အမျိုးသားအမွေအနှစ်ကြီးတစ်ရပ်အဖြစ် မျက်မြင်ထင်ရှားပူးမြော်ရန် ကျန်သေးသည်ကပင် ကုသိုလ်ထူးပေစွ၊ အကျိုးပေး တော်ပေစွ
ဟု ဖြေသိမ့်စရာဖြစ်ပေသည်။

ဝိနိဗ္ဗာန်တော်၏ တထွတ်တွင် မြုပ်၍ထားမြို့
ဝိနိတန်းသုံးတန်းက ပိုး၍ ကုပ်ထားသော
၇၆ ကာရက်ရှိ ဝိနိကြီး

ရွှေတိဂုံကုန်းတော်နှင့် အရှေ့စောင်းတန်း၊ အနောက်စောင်းတန်းများကို အတိုင်း အတာ အချိုးအစားအတိုင်း ဘေးတိုက်မြင်ရ

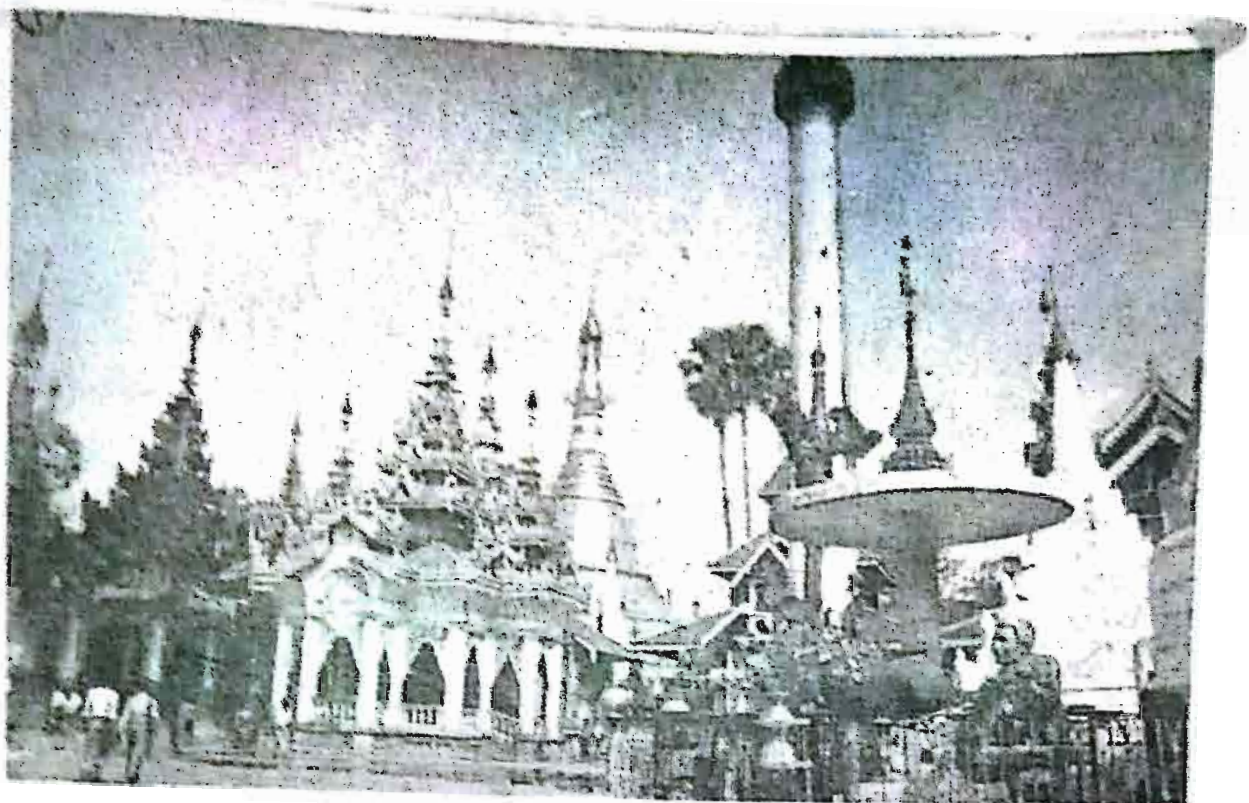

ပုထိုးကြီးတော်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ရွှေဘိုလမ်း၊ ရွှေဘိုဘက်

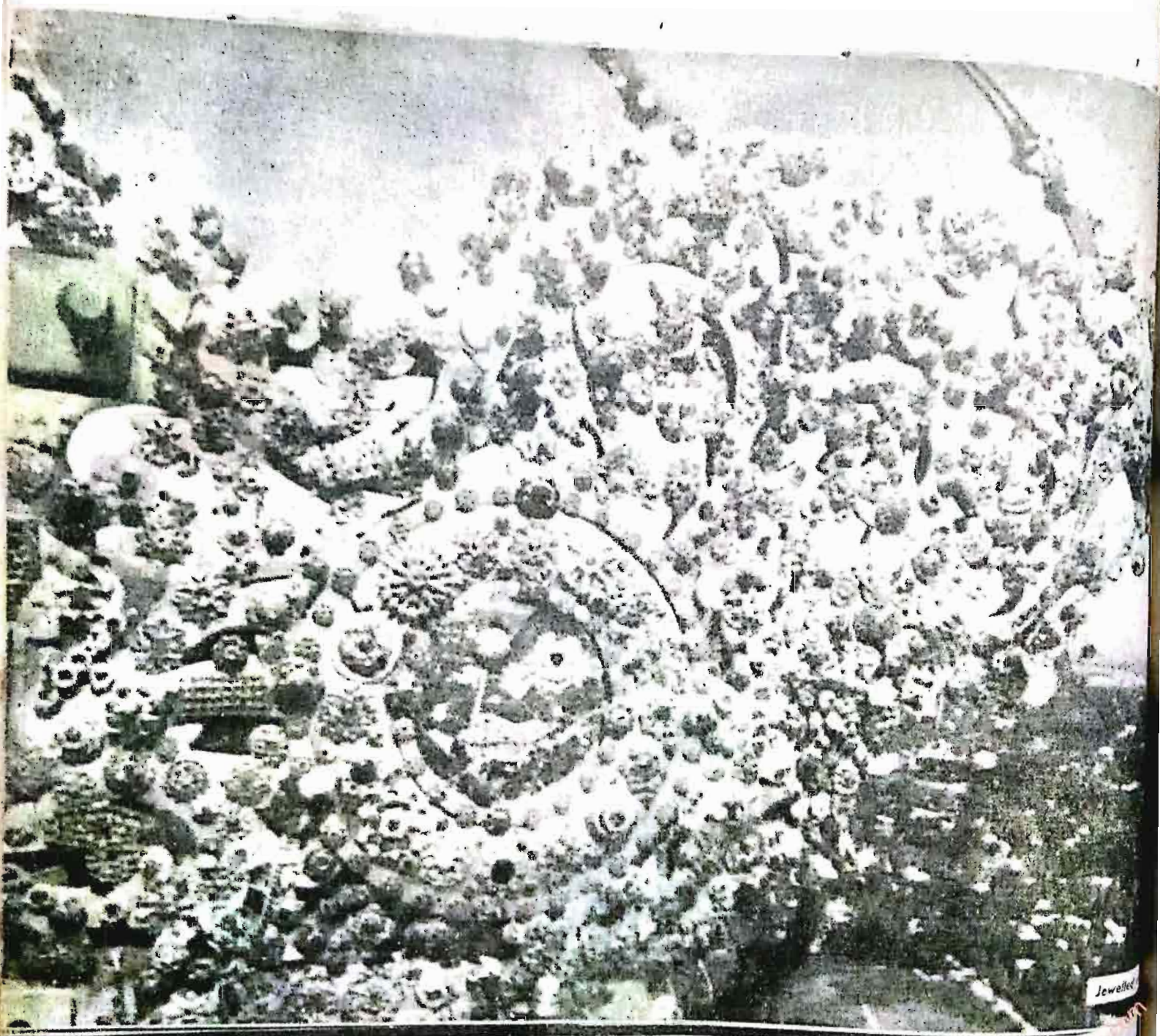
ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး လုံးပတ်နှင့် ဉာဏ်တော်အမြင့်စာရင်း။
(ပရိဘောဂတိုက်မှရသည်)

(၁) ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးဘိနပ်တော် အလျား ၃၆၇ ပေ ၂ လက်မ၊ အမြင့် ၂ ပေ ၃ လက်မ။ (၂) ၎င်းဘိနပ်တော် လေးမျက်နှာအနက်၊ တောင်မျက်နှာအလျား ၃၂၂ ပေ ၂ လက်မ။ (၃) ပဌမပစ္စယံ၊ အောက်ခြေအလျား ၃၄၀ ပေ ၆ လက်မ။ (၄) ၎င်းအထက်ထိပ်အလျား ၃၂၂ ပေ ၂ လက်မ။ ၎င်း ၃-၄ အောက်အထက် အမြင့် ၁၅ ပေ ၁၀ လက်မ။ (၅) ဒုတိယ ပစ္စယံအောက်ခြေအလျား ၂၆၅ ပေ။ (၆) ၎င်းအထက်ထိပ်အလျား ၁၉၉ ပေ ၂ လက်မ။ ၎င်း ၅-၆ အောက်အထက်အမြင့် ၃၈ ပေ ၅ လက်မ။ (၇) တတိယပစ္စယံ အောက်ခြေအလျား ၁၈၈ ပေ။ (၈) ၎င်းအထက် ထိပ်အလျားပေ ၁၄၀။ ၎င်း ၇-၈ အောက်အထက်အမြင့် ၂၅ ပေ ၁၀ လက်မ။ (၉) ကြေးခွေကြီးအောက်ခြေ လုံးပတ် ၄၄၃ ပေ။ ထိပ်ဝ ၁၄၁ ပေ။ (၁၀) ၎င်းအထက်ထိပ်လုံးပတ် ၃၃၉ ပေ။ ထိပ်ဝ ၁၀၇ ပေ။ ၉-၁၀ အောက်အထက်အမြင့် ၂၁ ပေ ၅ လက်မ။ (၁၁) သပိတ်မှောက် ခေါင်းလောင်းကြီးအောက်လုံးပတ် ၃၃၉ ပေ။ ထိပ်ဝ ၁၀၇ ပေ။ (၁၂) ၎င်းအထက်ထိပ်လုံးပတ် ၁၉၁ ပေ ၁၁ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၆၁ ပေ ၁၁။ ၁၂ အောက်အထက်အမြင့် ၄၈ ပေ ၁၁ လက်မ။ (၁၃) ပေါင်းရစ်အောက်လုံးပတ် ၁၉၁ ပေ ၁၁ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၆၁ ပေ။ (၁၄) ၎င်းအထက်လုံးပတ် ၉၆ ပေ ၅ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၃၀ ပေ ၈ လက်မ။ ၎င်း ၁၃-၁၄ အောက်အထက်အမြင့် ၄၁ ပေ။ (၁၅) ကြာနုလုံးပတ် ၉၆ ပေ ၅ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၃၀ ပေ ၈ လက်မ။ (၁၆) အထက်ကြာနုလုံးပတ် ၇၈ ပေ ၉ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၂၅ ပေ။ ၎င်း ၁၅-၁၆ အောက်အထက်အမြင့် ၃၁ ပေ ၅ လက်မ။ (၁၇) ငှက်ပျောဖူး အောက်ခြေလုံးပတ် ၆၅ ပေ ၉ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၂၀ ပေ ၁၀ လက်မ။ (၁၈) ၎င်းထင်းလုံးပတ် ၇၃ ပေ ၁၁ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၂၃ ပေ ၆ လက်မ။ (၁၉) ၎င်းအလယ်လုံးပတ် ၅၂ ပေ ၁၁ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၁၆ ပေ ၁၀ လက်မ။ (၂၀) ၎င်းထိပ်ဆုံးလုံးပတ် ၁၂ ပေ ၉ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၄ ပေ။ ၎င်းငှက်ပျောဖူးအောက်ခြေမှ ထိပ်ဆုံးထိ အမြင့် ၅၂ ပေ ၆ လက်မ။ (၂၁) ဘိနပ်တော်အောက်ခြေက ငှက်ပျောဖူးအဆုံးထိ ၂၇၇ ပေ ၇ လက်မ။ (၂၂) ထီးတော်အောက်ခြေလုံးပတ် ၄၅ ပေ ၇ လက်မ။ ထိပ်ဝ ၁၄ ပေ ၆ လက်မ။ အမြင့် ၃၃ ပေ။ ဘိနပ်တော်မှ ထီးတော်အဆုံးထိ အမြင့် ၃၁၀ ပေ ၇ လက်မ။

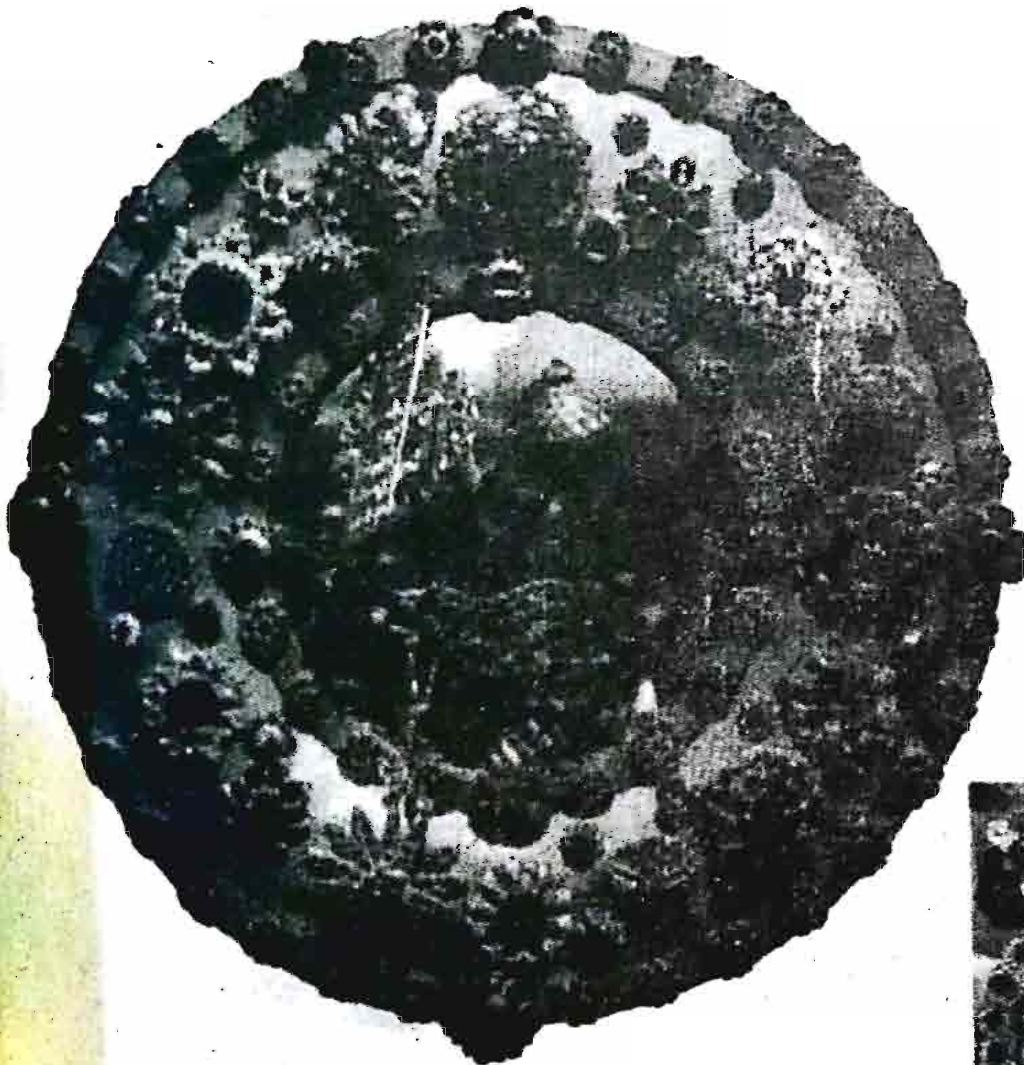
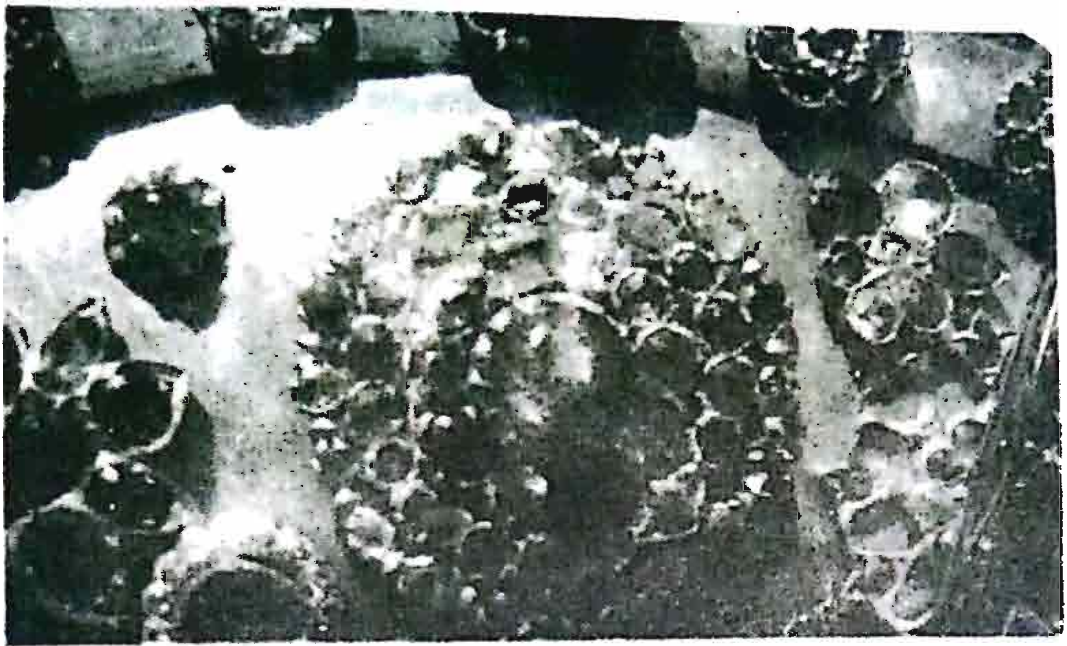

ရွှေပန်းထိမ်လက်ရာထူး

စာရေးသူ၏စိတ်အထင် ဤကမ္ဘာပေါ်၌ ရွှေတိဂုံစေတီတော်မှ စိန်ပူးတော် ငှက်မြတ်နားတော်စသည် နေရာတော်တို့မှ ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားတို့လို ထုကြီးထည်ကြီးနှင့် ကျက်သရေရှိအောင် ထုလုပ်ထားသည့်ပစ္စည်းများ မရှိသေးပေယင်းတို့ကို လေ့လာကြည့်ညှိနိုင်ရန် မောင်ဆုရှင်နှင့် ဦးဝင်းဖေတို့၏ စာအုပ်များမှ ပုံတော်အချို့ကို ပြန်လည်ဖော်ပြပါသည်။

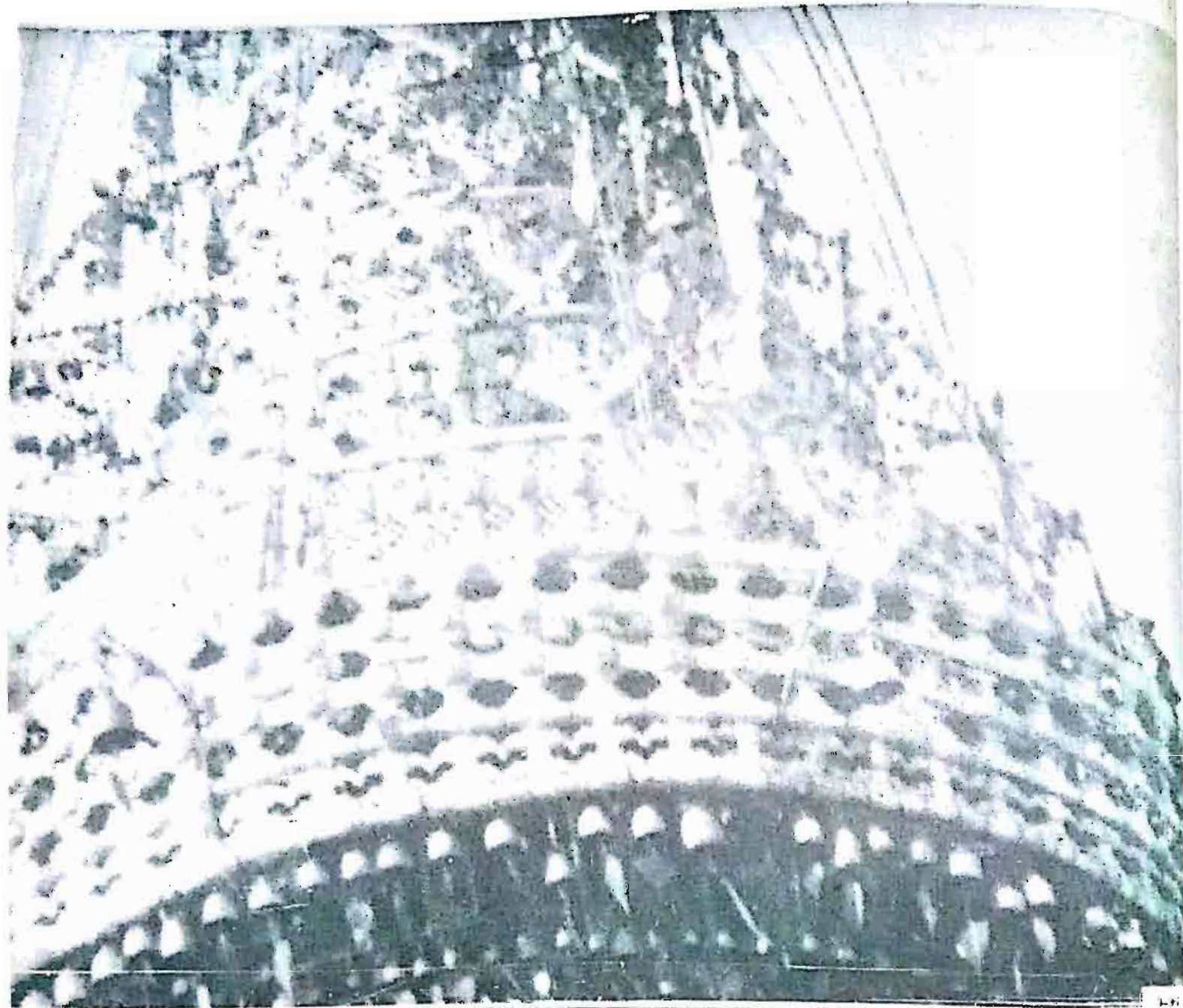
“စိန်ပင်မြသား
ပတ္တမြားနှင့်
ပြသားဆောင်နွယ်
စိန်ဥခြယ်လျက်...”
“အများကုသိုလ်
မိုးလုံးပြိုမျှ
စိမ်းညိုမြန်း
လျှပ်မီးပန်းသို့...”

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး

ဗိုက်ပြတ်နားတော်မှ ကျောက်မျက် နဝရတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ပတ္တမြား
ဆင်းတု၊ ပတ္တမြားကြွေပွင့်၊ ပတ္တမြားဒေါင်းရုပ်စသည်ဖြင့် တင့်တယ်အောင်
လက်ဆွဲမြှောက်ချိန်ထူးပုံကို အဆင့်ဆင့်တွေ့ရသည်။

၁၂၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် တင်လှူသော
ပဌမစိန်ဖူးငှက်မြတ်နားစာရင်းရဲ့

- (၁) အတွင်းထပ်ပိန္နဲတိုင်ကို တွယ်ကပ်ရန် ငွေသားနှစ်ခုမှာ။
အချိန် ၅၈၂ ကျပ် ၄ မူး၊ အဖိုးတန် ၈၁၅ ကျပ်။
- (၂) ငှက်မြတ်နားအတွက်၊ လက်ခုပ်လက်ဝါးကဲ့သို့ လုပ်ရသော ၂ ခု၏ ရွှေသားအချိန် ၇၈၁ ကျပ် ၆ မူး ၁
ပဲ။ အဖိုးတန် ၂၃၄၅၀ ကျပ်။
- (၃) ငှက်မြတ်နားအထက်အောက် ဆပ်သွားဖူးနွန်းမြီးထောက်အတွက် ဦးရေ ၅ ခုမှာ ငွေသားအချိန် ၁၂၇၁
ကျပ်။ ၂ မူး။ အဖိုးတန် ၁၂၇၀ ကျပ် ၈ ပဲ။
- (၄) ၎င်းတို့အပေါ်၌ ရွှေပြားခတ်၍ ကွပ်သော ရွှေသားအချိန် ၁၄၀ ကျပ် ၂ မူး အဖိုးတန် ၄၂၀၆ ကျပ်။
- (၅) စိန်ဖူးကြုတ်အလုံးပြုလုပ်သော ရွှေသားအချိန် ၄၇၀ ကျပ် ၈ မူး ၁ ပဲ၊ အဖိုးတန် ၁၄၁၂၅ ကျပ် ၈ ပဲ။
- (၆) ထီးတော်နှင့် ငှက်မြတ်နားတွင် ဆွဲရန် ရွှေသားဆည်းလည်းလုံးရေ ၆၆ လုံး၊ အချိန် ၂၇၇၈ ကျပ်။ အဖိုး
တန် ၈၃၃၄၀ ကျပ်။
- (၇) ထီးတော်တွင်ဆွဲရန် ငွေသားဆည်းလည်းလုံးရေ ၁၃၂၉ လုံး၊ အချိန် ၁၂၆၄၉၈ ကျပ်၊ အဖိုးတန် ၁၂၆၄၉၈
ကျပ်။

- (၈) မိုးကြိုးဆည်းလည်းလုံးရေ ၁၇ လုံး အချိန် ၇၈၄ ကျပ် ၄ မူး ၁ ပဲ၊ အဖိုးတန် ၁၁၇၆၀ ကျပ်၊
- (၉) သံသေဆည်းလည်းလုံးရေ ၃ လုံး၊ အချိန် ၄၉၅ ကျပ်၊
- (၁၀) ရွှေ၊ ငွေ၊ မိုးကြိုး၊ သံသေ၊ စည်းလည်းရှိရင်းပေါင်း ၁၄၁၅ လုံး၊ အချိန် ၁၃၀၅၅၅ ကျပ် ၄ မူး ၁ ပဲ။
အဖိုးတန် ၁၃၁၅၉၈ ကျပ်။
- (၁၁) ထပ်မံ၍ ဆွဲလှူရသော ရွှေသားဆည်းလည်းလုံးရေ ၄၁ လုံး အချိန် ၁၇၃ ကျပ်၊ ၅ မူး အဖိုးတန် ၃၂၀၅ ကျပ်။
- (၁၂) မိုးကြိုးဆည်းလည်းလုံးရေ ၇ လုံး။ အချိန် ၂၄ ကျပ် ၅ မူး။ အဖိုးတန် ၃၆၇ ကျပ် ၈ ပဲ။
- (၁၃) ငွေသားဆည်းလည်းလုံးရေ ၂၆ လုံး။ အချိန် ၁၂၇၄ ကျပ် အဖိုးတန် ၁၇၈၀ ကျပ်။
- (၁၄) ရွှေသားညောင်ရွက်ရေ ၃၅ ရွက်၊ အချိန် ၁၆ ကျပ် ၃ မူး ၁ ပဲ။ အဖိုးတန် ၄၈၅ ကျပ်။
- (၁၅) တက်ပလွင်နှင့်တကွ ရွှေဆင်းပုဆွေရေ ၂၀။ အချိန် ၆၀ ကျပ်၊ အဖိုးတန် ၁၈၀၀ ကျပ်။
- (၁၆) ဇွန်း၏ အရင်းအဖျား တွယ်ကပ်ထားသော နားပွင့်စုံရေ ၃၁ စုံ။ အဖိုးတန် ၉၃၀ ကျပ်။
- (၁၇) ရွှေစည်လုံး ၁လုံး။ အချိန် ၇ ကျပ်။ အဖိုးတန် ၂၂၅ ကျပ်
- (၁၈) စိန်ဖူးငှက်မြတ်နား၌ ပတ္တမြားလုံးရေ ၃၆၆၄ လုံး။ အဖိုးတန် ၁၀၂၅၂၄ ကျပ်။
- (၁၉) မြလုံးရေ ၅၄၁ လုံး။ အဖိုးတန် ၁၀၁၄၂၃ ကျပ်။
- (၂၀) စိန်ဖူး၌ စိန်လုံးရေ ၂၉၅ လုံး။ အချိန် ၇၈၈ ကျပ် ၆ မူး။ အဖိုးတန် ၅၁၂၅၉ ကျပ်။
- (၂၁) ငှက်မြတ်နား၌ စိန်လုံးရေ ၁၃၈ လုံး။ အချိန် ၂၃၅ ကျပ် ၃ မူး။ အဖိုးတန် ၁၅၂၉၄ ကျပ် ၈ ပဲ။
- (၂၂) ၂ ရပ်ပေါင်း စိန်လုံးရေ ၄၃၃ လုံး။ အချိန် ၂ စုပေါင်း ၁၀၂၃ ကျပ် ၉ မူး။ အဖိုးတန် ၂ စုပေါင်း ၆၆၅၇၃ ကျပ် ၈ ပဲ။

- (၂၃) ငှက်ပျောဖူးမှ ခုံခံခြင်ဆံ့ရုပ်အထိ ရွှေသင်္ကန်းကပ်သော ရာပြည့် ရွှေဆိုင်းပေါင်း ၈၆၁၁၀။ အဖိုးတန် ၂၅၈၃၃၀ ကျပ်။
 (၂၄) ရွှေပန်းချီ ရွှေပန်းထိမ်။ စိန်တပ် ကျောက်တပ် လုပ်ခငွေ ၁၈၁၂၁ ကျပ်။
 (၂၅) ရွှေခံသစ္စေးအဖိုးထားငွေပေါင်း ၂၁၅၂၇ ကျပ်။
 (၂၆) အလုံးစုံ အဖိုးတန်နှင့် ကုန်ငွေပေါင်း ၈၅၂၇၃၇ ကျပ် ၈ ပဲ။
 အကြီးတော် ဦးသံမှီရေး ထီးတော် ငှက်မြတ်နားသမိုင်းမှရသည်။

**အင်္ဂလိပ် ၁၉၀၃ ခုနှစ်မှစ၍၊ ၁၉၂၉ ခုနှစ်အထိ
 ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးကို
 ရွှေကြိမ်တိုင်တိုင် ရွှေပြားသင်္ကန်းကပ်လှူကြရသောစာရင်းချုပ်။**

ခုနှစ်။ ပိဿာကျပ်မူးပဲ။ ဂြိသားတကွက်။ ဒီ သားကို ၃၅ တန်ဖိုး။

၁၉၀၃ ခု။ ၁၃၅၁-၃၅-၃၂။ ၂၇၀၂,၀၀။ ၄၇၃၅၉၅ ၈ ၀။

ငှင်းနှစ် စိန်တစ်လုံး ကျောက်နီတစ်လုံး	
ငှက်ပျောဖူး ရွှေပြားမှာကပ်သည့်တန်ဖိုးငွေ	၂၉၇၂၂ ၈ ၀။
ငှက်ပျောဖူးတွင်ကပ်လှူရသည့် ပန်းထိမ်လက်ခ	၂၃၀၀ ၀ ၀။
ငြမ်းလက်ခ ကြိုးကြိမ် ဝါးကုန်ကျစရိတ်	၈၉၅၁ ၀ ၀။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့် ကုန်ငွေပေါင်း	၅၁၄၅၆၉ ၀ ၀။

၁၉၁၁ ခု။ ၉၇၁-၇၆ ၆၂။ ၁၉၅၅,၉၀။ ၃၄၂၂၈၅ ၁၂ ၀။	
ကြာလံကြာနွဲ့လုံးများ ကပ်လှူသည့်	
ပန်းထိမ်လက်ခ	၂၂၄၉၅ ၁၄ ၀။
ငြမ်းလက်ခကြိုးကြိမ်ဝါးကုန်ကျစရိတ်	၅၇၃၅ ၁၄ ၀။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့်ကုန်ကျငွေပေါင်း	၃၇၁၆၁၅ ၈ ၀။

၁၉၁၅-ခု။ ၆၅၁-၈၅-၉-၃။ ၁၃၁၇,၅၀။ ၂၃၀၅၇၄ ၁၂ ၀။	
ကြာပတ်ကြာမှောက်ကြီးများတွင်	
ကပ်လှူသည့် ပန်းထိမ်လက်ခ	၁၅၁၁၅ ၄ ၀။
ငြမ်းလက်ခကြိုးကြိမ်ဝါးကုန်ကျစရိတ်	၃၉၁၆ ၁ ၆။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့် ကုန်ကျငွေပေါင်း	၂၄၉၆၀၆ ၁ ၆။

၁၉၁၉ ခု။ ၂၇၁-၅၂-၃၂-၃။ ၅၄၁,၀၀။ ၉၄၆၈၄ ၁၄ ၉။	
ကြာနုငယ် ၁၁၅ အကွက်ငယ် ၁၂၆၃ ကွက် အနက် ၁၁၀၇ ကွက်	
အတွက်ပန်းထိမ်လက်ခ	၈၃၄၉ ၁၄ ၀။
ငြမ်းလက်ခကြိုးကြိမ်ဝါးကုန်ကျစရိတ်	၁၆၁၅ ၁ ၀။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့် ကုန်ကျငွေပေါင်း	၁၀၄၆၄၆ ၁၃ ၉။

၁၉၂၁-ခု။ ၂၂ ဂျွန် ၆၂၊ ၁ ပဲ။ ၅၅,၀၀။
 ကြာနုယံကျန် ၁၅၆ အတွက်ပန်းထိမ်လက်ခ
 စိန်ဖူးငှက်မြတ်နိုးတင်သော နှစ်ငြိမ်းအတွက်မရှိ
 စုစုပေါင်း

၉၆၄၇	၁၂ ၀။
၆၈၇	၈ ၀။
၁၀၃၃၅	၄ ၀။

၁၉၂၅-ခု။ ၆၆၊ ၁၆ ၀၀။ ၁၃၂၃,၂၀။ ၂၃၁၅၆၀ ၀ ၀။
 ကြာနုယံအောက်။ မောင်းပြင်မောင်းလုံး
 ပလ္လင်ပုံစံအရပြုလုပ်သော ပန်းထိမ်လက်ခ
 ငြိမ်းလက်ခကြိုးကြိမ်ဝါးကုန်ကျစရိတ်

၁၇၄၈၆	၁၃ ၃။
၁၂၆၅	၀ ၀။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့် ကုန်ကျငွေပေါင်း

၂၅၀၃၁၄ ၁၃ ၃။

၁၉၂၈ ခု။ ၂၄၊ ၄၅ ၉၂၊ ၂ ရွေး ၄၈၈,၄၀။ ၇၈၁၇၃ ၄ ၉။
 မောင်းလုံးအောက်ကကျွန်းတွင်
 ကပ်သည့်ပန်းထိမ်လက်ခ
 အထွေထွေကုန်ကျငွေ

၄၆၆၆	၇ ၀။
၂၇၄	၅ ၃။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့် ကုန်ကျငွေပေါင်း

၈၃၁၁၇ ၁ ၀။

၁၉၂၉ ခု။ ၁၅၊ ၂၅ ၄၂၊ ၂ ရွေး။ ၃၀၅,၀၀။ ၄၈၈၁၄ ၁၄ ၆။
 ကျွန်းကြီးအောက်နားကပ်သည့် ပန်းထိမ်လက်ခ
 အထွေထွေ

၄၀၂၆	၆ ၀။
၁၆၅	၃ ၀။

အစုစုတန်ဖိုးနှင့်ကုန်ကျငွေပေါင်း

၅၃၀၀၆ ၇ ၆။

အစုစုတန်ဖိုးကုန်ကျငွေချိန် (၄၃၄) ၆၄ ၁၂၊ ၁ ပဲ ၅ ရွေး။
 အကွက်ပေါင်း ၈၆၈၈,၀၀။ တန်ဖိုးငွေ ၁၆၃၆ ၂၀၆ ၁ပဲ

ဒုတိယစိန်ဖူးနှင့်ငှက်မြတ်နိုးစာရင်းချုပ်။ (နံပါတ် ၈ အညွှန်း)

- (၁) စိန်ဖူးတွင် စိန်လုံးရေ ၄၃၅၁။ ရတီ ၂၀၀၀။
 တန်ဖိုး ၆၉၂၁၁၈ ကျပ်။
- (၂) ရတနာကျောက်လုံးရေ ၉၃။ ရတီ ၄၇။
 တန်ဖိုး ၄၁၀၀ ကျပ်။
- (၃) ငှက်မြတ်နိုးတွင် စိန်လုံးရေ ၁၀၉၈။
 ရတီ ၂၄၀။ ၁၀ မိဇ္ဈာ။ တန်ဖိုး ၈၄၀၀၀ ကျပ်။
- (၄) ရတနာကျောက်လုံးရေ ၁၃၃၈။ တန်ဖိုး ၃၂၄၀၅ ကျပ်။
- (၅) ဆတ်သွားဖူးကလပ်တွင် ကျောက်လုံးရေ ၈၈၆။
 တန်ဖိုး ၄၄၃၀ ကျပ်။
- (၆) ကပ်တွယ်သော နားပွင့်ပေါင်း ၈၈၆။ တန်ဖိုး ၉၀၃၆။
- (၇) ငှင်းကွပ်လုပ်သော ရွှေချိန် ၁၁၂။ ၉၆ ကျပ် ၅ မူးရှိ။
 တန်ဖိုး ၄၁၈၆၀ ကျပ်။
- (၈) ရွှေသားဖွန်း လေးဘုံရှိ လေးခု ရွှေ ၃၂ ၆ ကျပ် ၆ မူးရှိ။
 တန်ဖိုး ၁၀၆၉၁ ကျပ်။

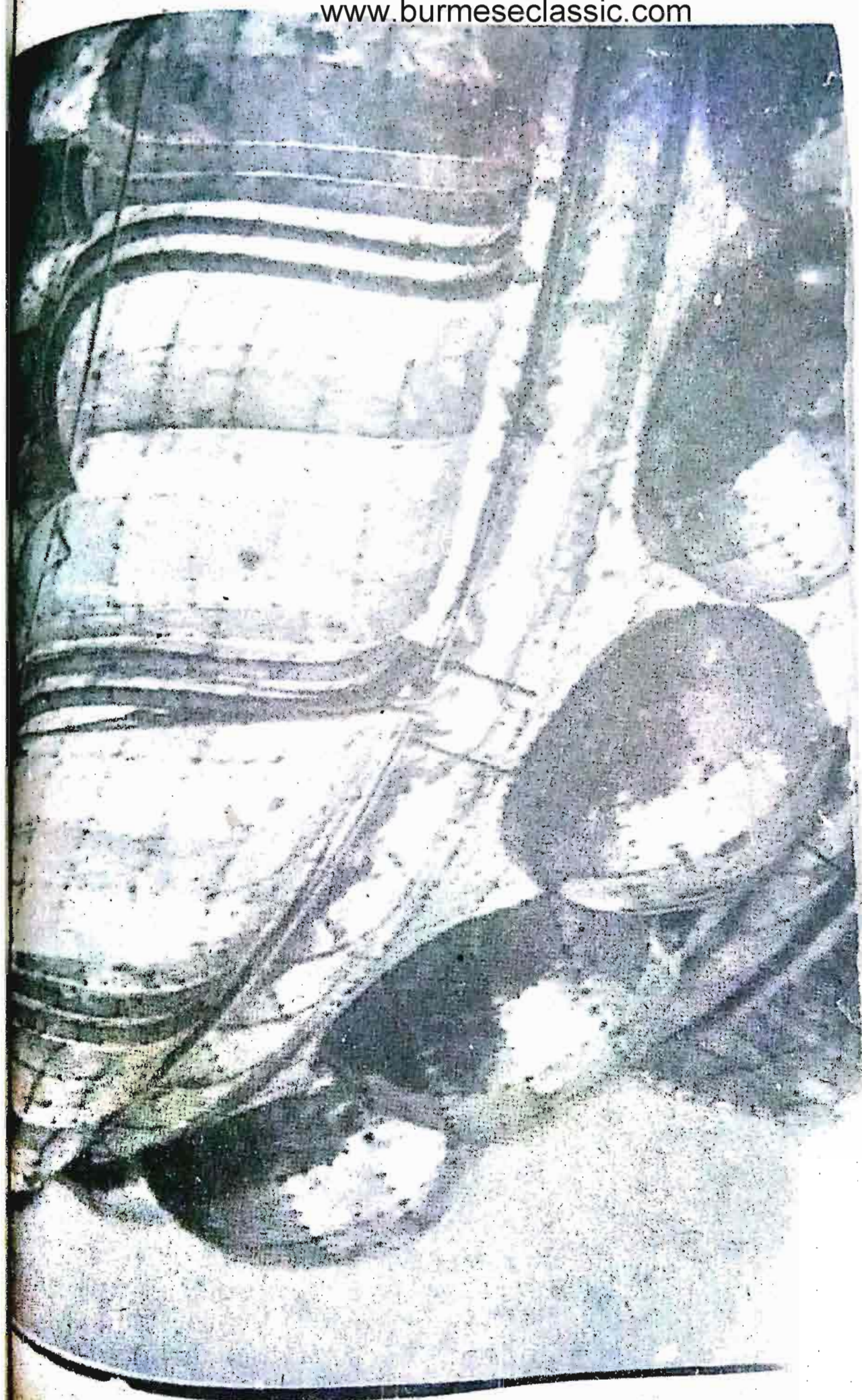

- (၉) ရွှေဆည်းလည်းကြီးငယ် ၁၀၆၅ လုံး ၂၁၁ ခု ရှား ၁ ပဲ။
တန်ဖိုး ၇၈၉၁၆ ကျပ် ၁၂ ပဲ။
- (၁၀) ရွှေခဲ၊ ရွှေကြိုး၊ ရွှေခေါက် လက်ကက်သီးများ ၁၁ ခု။
တန်ဖိုး ၅၄၆၀ ကျပ်။
- (၁၁) ငွေပိန္နဲတိုင် နှစ်ဆက်ကျပ် ရွှေ ၅၂ ကျပ် ၂ များ ၁ ပဲ။
တန်ဖိုး ၁၈၂၈ ကျပ် ၁၂ ပဲ။
- (၁၂) ငွေပိန္နဲတိုင် နှစ်ဆက်ပေရှိ ဒဂါးချိန် ၁၂၉၆၇ - ၈ ပဲ။
တန်ဖိုး ၁၂၉၆၇ ကျပ် ၈ ပဲ။
- (၁၃) တချောင်း ၂၅ ပေရှိ၊ ငွေဆိုင်းကြိုး ၁၂ ချောင်း ဒဂါးချိန် ၃၈၃၈ ကျပ်သာ။
တန်ဖိုး ၃၈၃၈ ကျပ်။
- (၁၄) ဆတ်သွားဖူးအမြင့် ၈ ပေ ၉ လက်မ။ တင်းလုံးပတ် ၁၀ ပေ။ နယားတောက်ဆွတ်သော
ချောင်း။ ၎င်းတို့အချို့နံ ကလပ်အမြင့် ၃ ပေ ၂ လက်မခွဲ။ လုံးပတ် ၁၀ ပေနှင့် နယားတောက်ဆွတ်သော
ရေ ၁၃ ချောင်း။ ၎င်းနှစ်ရပ်တို့ ငွေချိန်နှင့် ငွေချောင်းရေ ၄၂၁။ ဒဂါးချိန် ၉၅၄၆ ကျပ် ၄ ပဲ။
တန်ဖိုး ၉၅၄၆ ကျပ် ၄ ပဲ။
- (၁၅) ရွှေဆည်းလည်းကြီးငယ် ၄၂၁ လုံး။ တန်ဖိုး ၇၃၀၆-၁၀ ပဲ။ လက်ပေါ် ၁၃၆၁၅ ကျပ်။
- (၁၆) ပွဲတော်တွင် မနီလာကြိုး ယက်ကန်းခင်ဆောင်းပြောင်း ကုန်ငွေ ၆၃၄၆ ကျပ် ၁၄ ပဲ ၆ ခိုင်။
- (၁၇) ငြမ်းအတွက်ကုန်ငွေ ၂၁၀၇ ကျပ် ၃ ပဲ ၆ ခိုင်။
- (၁၈) ငြမ်းထိုးငြမ်းဖျက်လက္ခ ၇၀၀။
- (၁၉) ပန်းထိမ်လက္ခပေးငွေပေါင်း ၂၅၁၉ ကျပ် ၁ ပဲ။
- (၂၀) ငှက်မြတ်နား စိန်ဖူးကလပ်တင်ခရိတ်နှင့်တကွ တန်ဖိုးငွေပေါင်း ၁၀၀၇၂၇၇ ကျပ် ၇ ပဲ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၈၂ ခုနှစ်တွင်။ ဒုတိယစိန်ဖူးငှက်မြတ်နားအတွက်။
ကြိုးစားဆောင်ရွက်တော်မူကြသော
(ဘဏ္ဍာတော်ထိန်း လူကြီးများ)

- ၁။ ကေ၊ အိုင်၊ အိပ်ချ်၊ အို၊ ဘိ၊ အိ၊ ခိ၊ အိုင်၊ အိ။ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ တန်ဆောင်းကြီး ဒါး
(ယခု ဆာဦးဘိုးသာ။
- ၂။ ငါးထပ်ကြီးဘုရားဒါယကာ ဦးဘိုးအောင်။
- ၃။ စေတီကြီးဒါယကာ ပွဲစားကြီးဦးဘိုးမြိုင်။
- ၄။ ကျောက်တော်ကြီးဘုရား ဒါယကာ မြေပိုင်ရှင် ဦးနေထွန်း။
- ၅။ အုဋ်တိက်ရေပ်ဒါယကာ။ ဆန်စက်ပိုင်ရှင် ဦးမောင်ကြီး။
- ၆။ အမံ၊ အေ၊ အထံ၊ အလံ၊ ဘိ ဝတ်လုံတော်ရ ဦးသိမ်းမောင်။
- ၇။ ကျောင်းဒါယကာ မြေပိုင်ရှင် ဦးဘကျော်။
- ၈။ ကျောင်းဒါယကာ သူဌေးသမာဓိမြို့ဝန်မင်း ဦးဘိုးတာ။
- ၉။ ကျောင်းဒါယကာ သူဌေးသမာဓိမြို့ဝန်မင်း ဦးသွင်။

ကပ်လှူပြီးခဲ့သော ရွှေပြားသင်္ကန်းတော်အရေအတွက်နှင့် ကပ်လှူခဲ့သည့်နေရာ

ခုနှစ်	ကပ်လှူခဲ့သည့်နေရာ	ရွှေပြားအကွက်ပေါင်း
၁၂၆၂ မှ ၁၂၉၂ ထိ	ငှက်ပျောဖူးမှ ပထမဂေါထိ	၁၂၆၀၁ - ကွက်
၁၂၉၃ မှ ၁၂၉၅ ထိ	ဒုတိယဖောင်းထိ	၅၅၂ - ကွက်
၁၃၃၃ မှ ၁၃၃၄ ထိ	ဒုတိယဂေါထိ	၁၂၇၆ - ကွက်
၁၃၃၅ မှ ၁၃၃၆ ထိ	ဒုတိယဂေါ တတိယဖောင်းထိ	၁၂၅၈ - ကွက်
၁၃၃၈ မှ ၁၃၃၉ ထိ	တတိယဂေါအရစ် ၂၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊	
	၇၊ ၈၊ ၁၀၊ ၁၂ နှင့် ၁၁ (၂၂ ကွက်)	၁၆၃၂ - ကွက်
	တတိယဂေါအရစ် ၁၁ (၂၃ ကွက်)	
၁၃၄၀	၁၄ (၂၁၄) ၁၆/၁၃၀ ၁၇ (၈၅)	၃၈၂ - ကွက်
၁၃၄၂	တတိယဂေါအရစ် (၃၊ ၁၁၊ ၁၆၊ ၁၇)	၆၄၉ - ကွက်
		စုစုပေါင်း ၁၈၃၅၀ - ကွက်

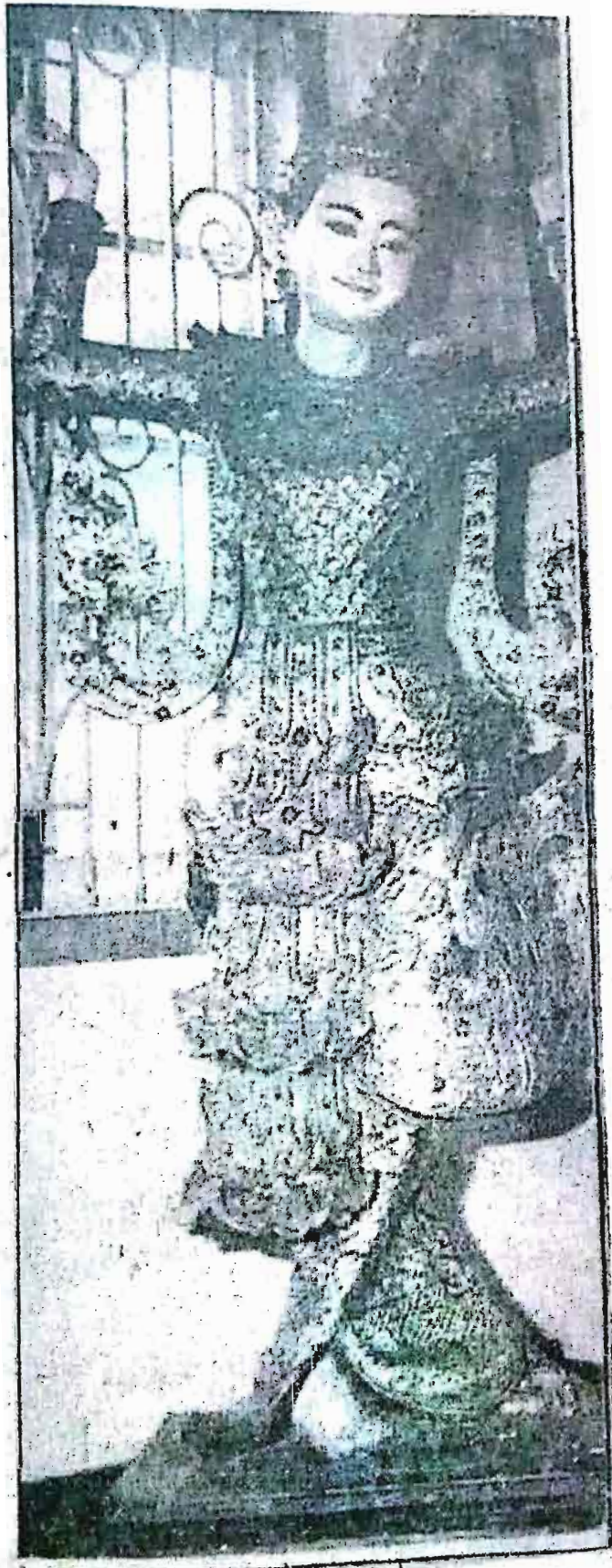
(ရွှေသားအလေးချိန်ပိဿာ ၁၁၀၀ ခန့်.)

AD ၁၉၉၁ တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်အား သိန်း ၃၁၀ ကျော်အကုန်အကျခံပြီး ရွှေစင် ရွှေသား ရွှေပြား သင်္ကန်းတော်ကို ကပ်လှူပူဇော်ခဲ့သည်

ယခုအခါ အရှေ့ဘက် စောင်းတန်းကြီးတစ်ခုလုံးကိုလည်း ခေတ်နှင့်အညီရာသက်ပန် နိုင်ငံအောင် ပြုပြင် လျက်ရှိနေပါသည်

ပန်းပုလက်ရာကောင်းများ

ပန်းပု၊ပန်းချီ စသည် ပန်းဆယ်မျိုးတို့ကို စုံလင်စွာ ရွှေကိရိစ္ဆာတော် ပရဟိတအတွင်းမြင်တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာကျွန်းသစ် ပန်းပုလက်ရာကောင်းများကို ရွှေကိရိစ္ဆာတော် တန်ဆောင်းများ၌ ယခုမြင်တွေ့နိုင်ပါသေးသည်။ ယင်းတို့အနက် အချို့ကို ဖော်ပြပါသည်။

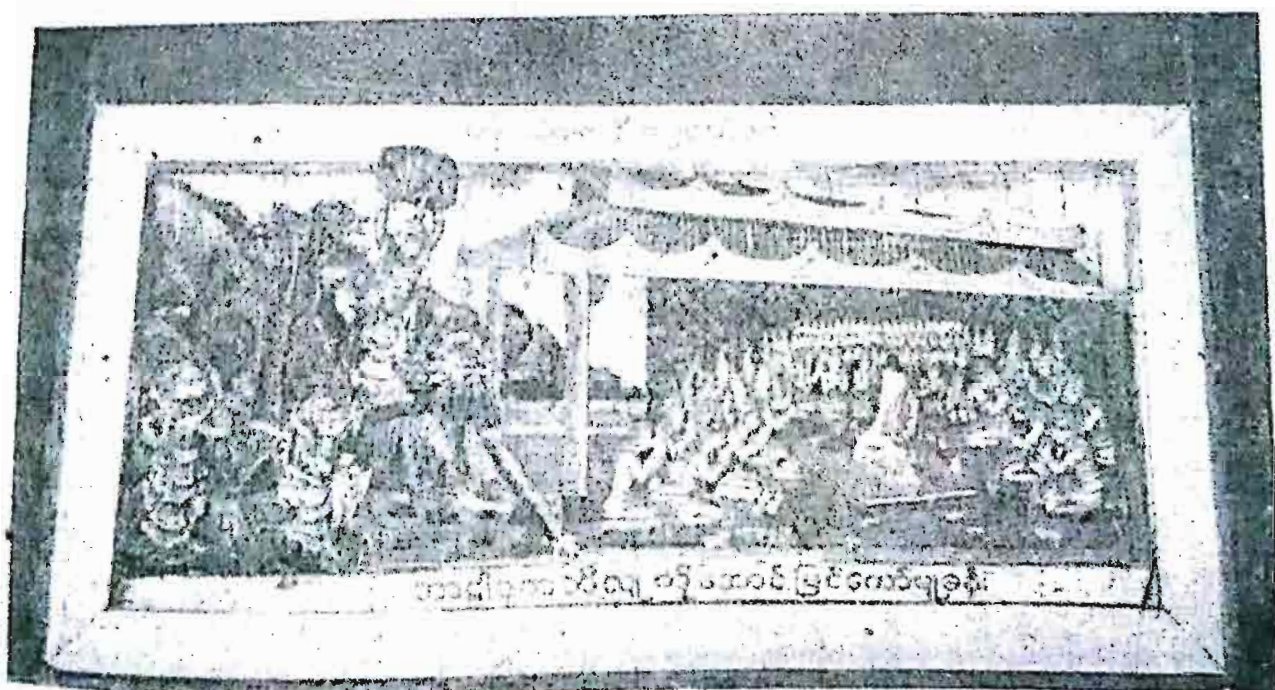
မြောက်ဘက်မှစဉ်း တန်ဆောင်းမှ ပြောင်းရွှေ့ထားသော ဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့ရုံးခန်းအတွင်းရှိ မှန်စီရွှေချနတ်သားရုပ်

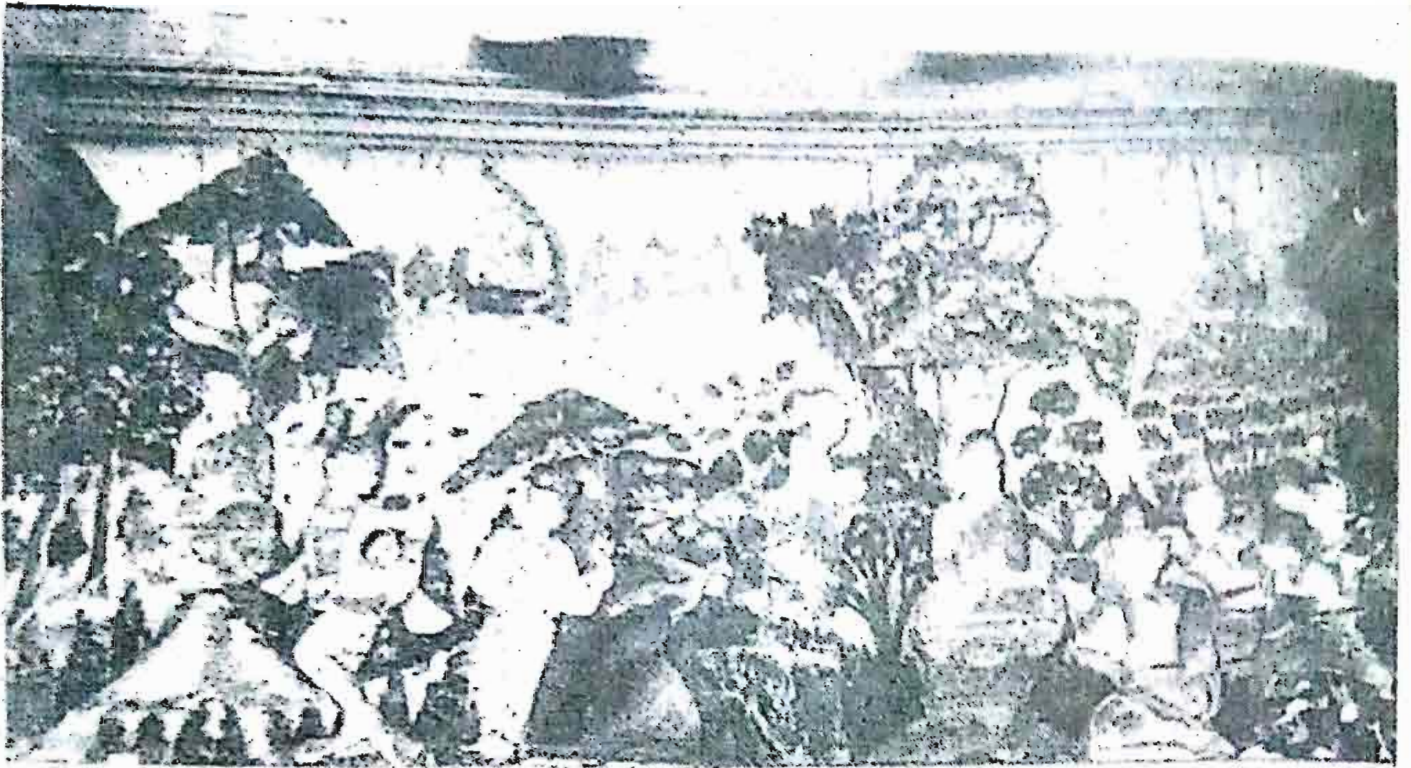
နိုင်ငံခြားသားတို့၏မျက်စိဖြင့် အလွန်တန်ဖိုးရှိသော မြန်မာ့ကျွန်းသားဖြင့် ထုလုပ်လေ့ရှိသည့် ပန်းပု
လက်ရာများ
ဗုဒ္ဓဘာသာ ဇာတ်နိပါတ်တော်များကို ထုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။

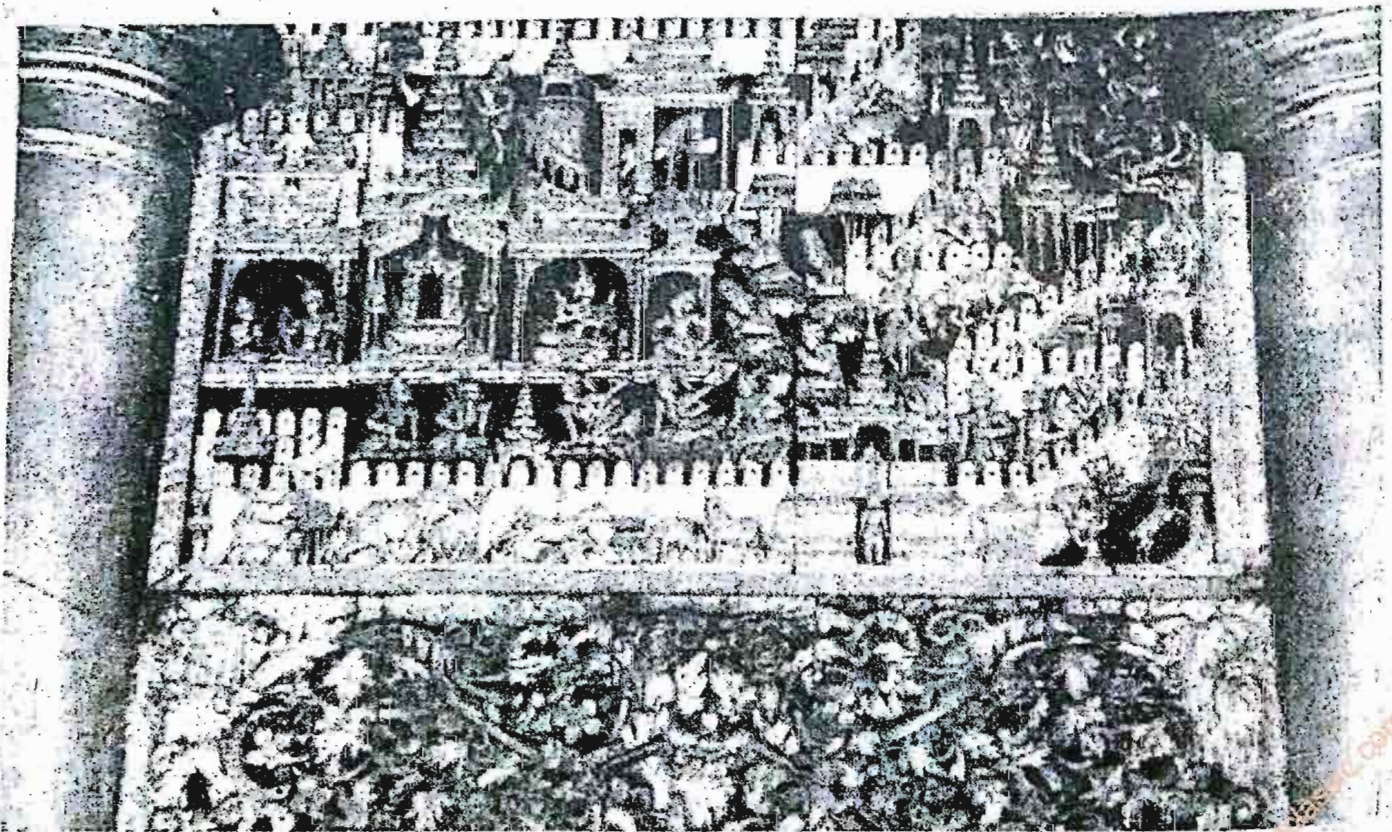

Buddha taming the ogre Alāwaka

မြို့တော်ကြီး၏ လက်ထောက်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နတ်မင်းသမီးများ၊ မြို့တော်ကြီး၏ တံတားတစ်ခုတည်းကတို့ ပျားဖို့ဆွဲ

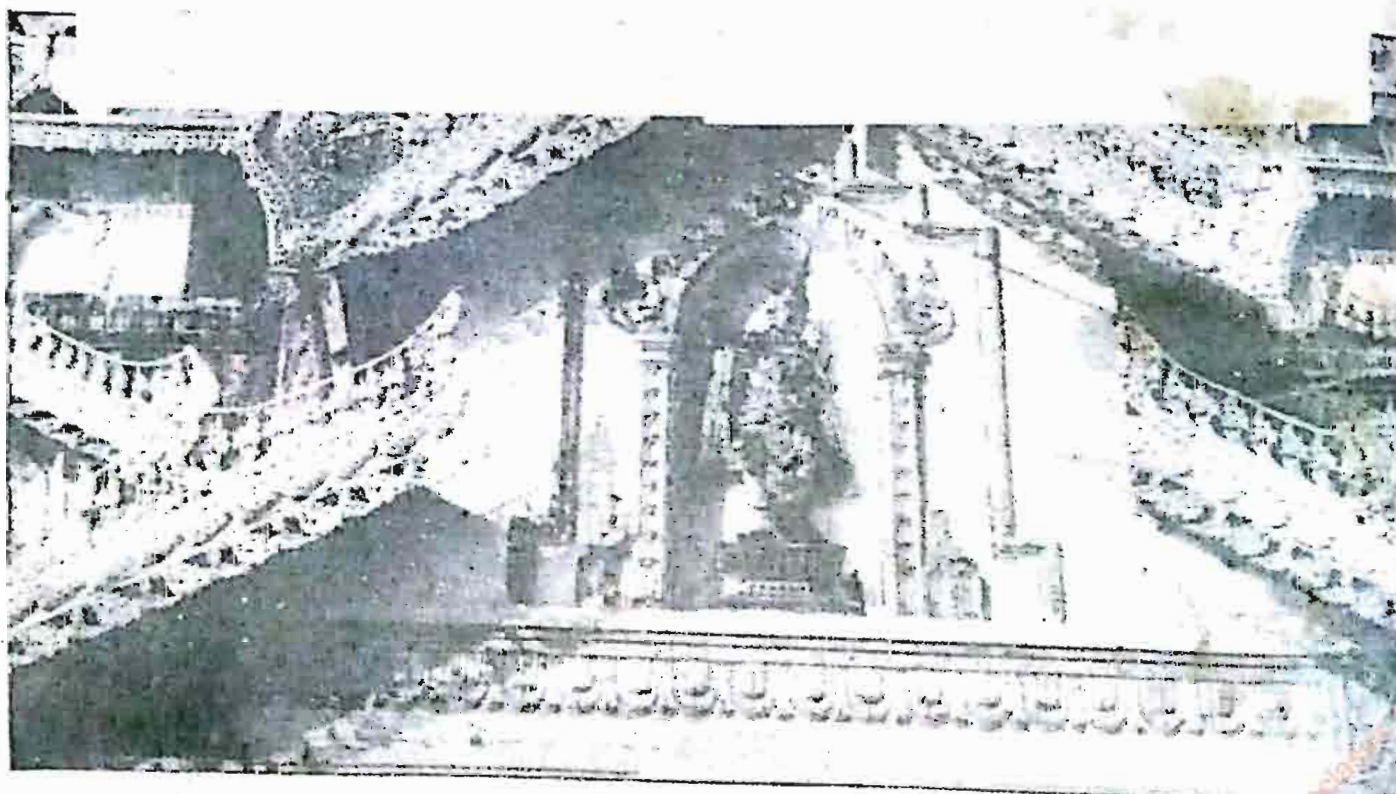
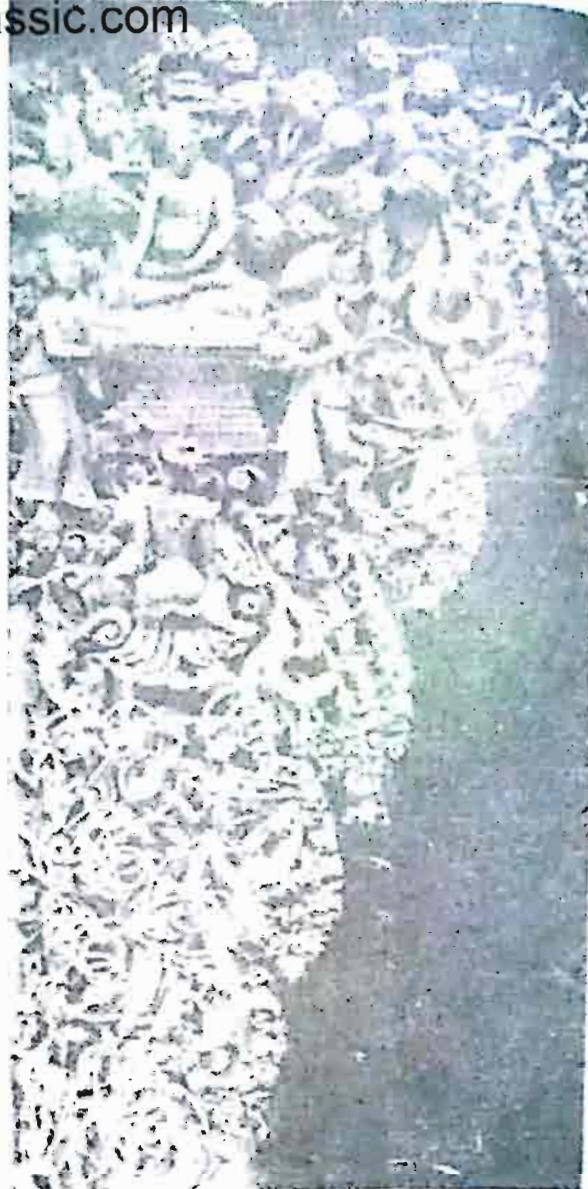

ဦးစံချိန်တန်ဆောင်းထိပ်မှ ယွန်းပန်းချိဆန်ဆန် ပန်းပုလက်ရာ

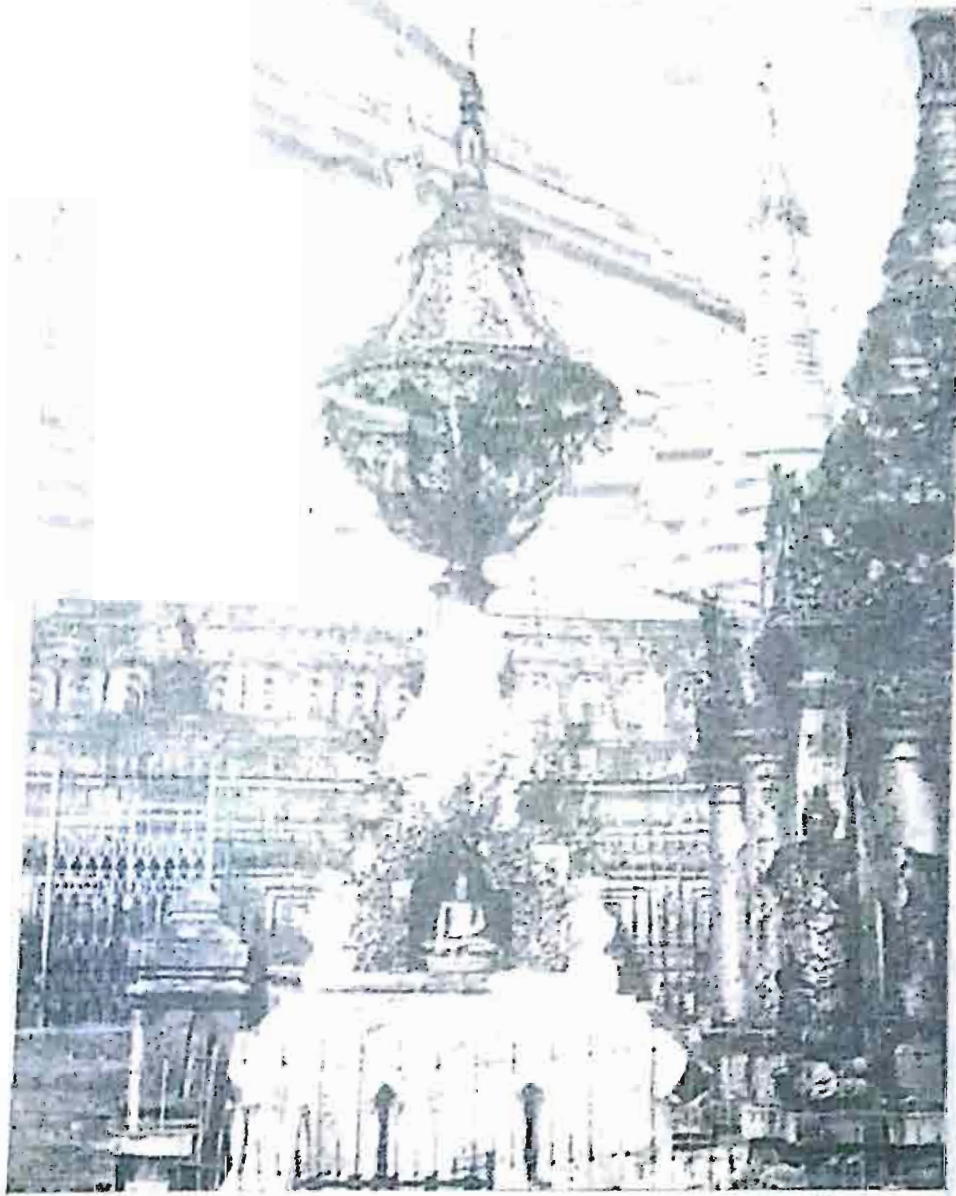

Exquisite wood carving on a talaung at the top of western stairways

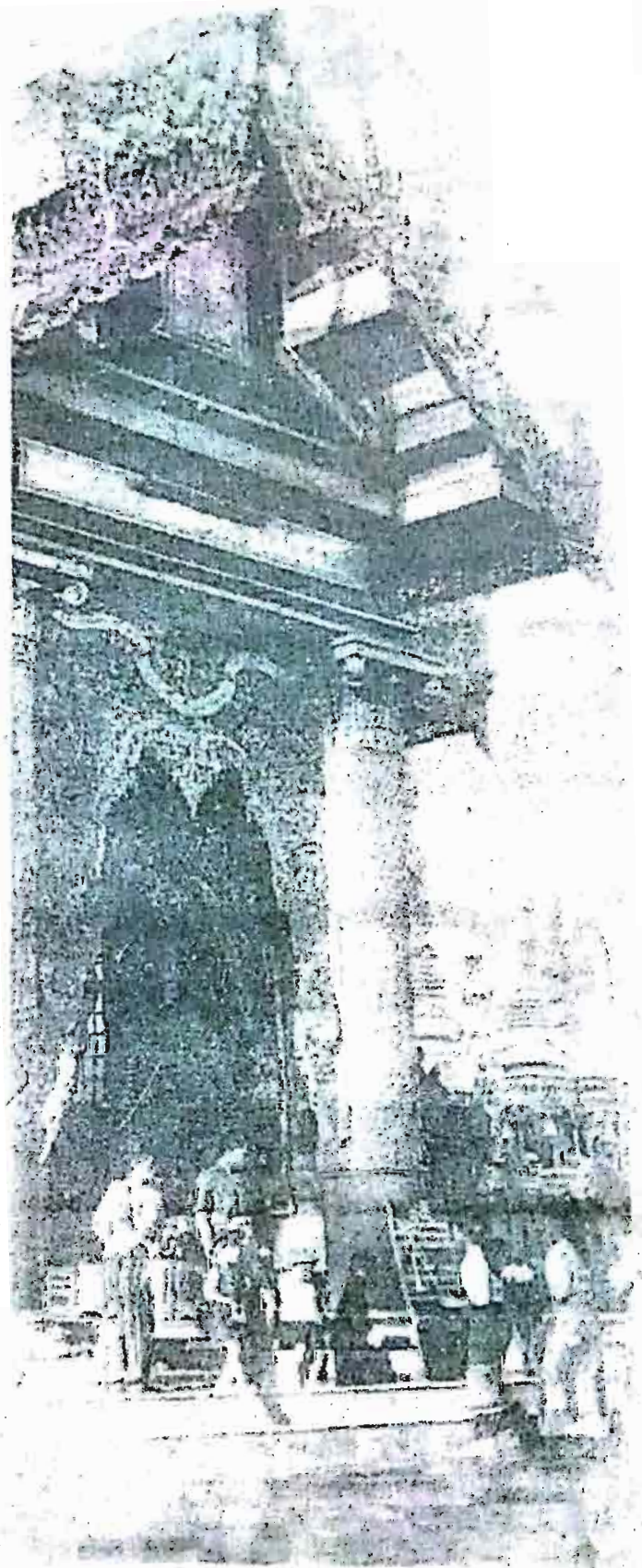

Earth goddess and *bilao*

Wooden figure of a dancer - Mothe

ရွှေတိဂုံစေတီ ထီးတော် ဆည်းလည်းများ

ဆည်းလည်းဟူသည်မှာ လေတိုက်လျှင် လှုပ်ခတ်ရန် ညောင်ရွက်ဆွဲ အဆံတည့်ထားသော ခေါင်းလောင်း ငယ်ဖြစ်သည်။ ခေါင်းလောင်းနှင့် ပုံပန်းမခြားသောကြောင့် ဆည်းလည်းကို ခေါင်းလောင်းဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

ဆည်းလည်းများကို ရွှေ၊ ငွေ၊ သံသေ (ပဉ္စလောဟာ) တို့ဖြင့် သွန်းလုပ်တင်လှူကြသည်။ ဆည်းလည်းအများအပြား တင်လှူခဲ့သော အချိန်အခါများမှာ ခရစ်နှစ် ၁၇၇၅ ခု၊ ဆင်ဖြူရှင် ထီးတော်တင် ပွဲ၊ ၁၈၄၂ ခုနှစ် သာယာဝတီမင်း ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲ၊ ၁၈၅၅ ခုနှစ် စစ်ကဲဦးထော်လေးကြီးမှူးသော ထီးတော်ပြင် ဆင်ပွဲ၊ ၁၈၇၁ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်း ထီးတော်တင်ပွဲ စသည့် အထိကရအချိန်အခါများတစ်ဝိုက်တွင်ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် ကျင်းပသောဘုရားပွဲ စသည့်တို့တွင် တင်လှူကြသည်လည်းရှိခဲ့၏။

အင်္ဂလိပ်ခေတ်ပိုင်းသို့ရောက်သောအခါ ခရစ်နှစ် ၁၈၈၇ ခု ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲ၊ ၁၈၈၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ငှက်မြတ်နားသစ်တင်လှူသောပွဲ၊ ၁၈၉၉ ခုနှစ်မှစ၍ ငှက်ပျောဖူး၌ ရွှေပြားများကပ်လှူပြီး ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်ခံနှင့် ဟံသာဝတီဂိုဏ်းအုပ်တို့ ဖွင့်လှစ်ပေးသောပွဲ ၁၉၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် စိန်ဖူးငှက်မြတ်နားတင်လှူသောပွဲ၊ ၁၉၂၅ ခုနှစ် နှင့် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ကြာနုအောက်ဖောင်းပြင် ဖောင်းလုံး ရွှေပြားသင်္ကန်းကပ်လှူသောပွဲများ၊ ၁၉၃၁ ခု၊ ဧပြီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် စိန်ဖူးငှက်မြတ်နားသစ်တင်လှူပွဲ စသည့် အခါကြီးများတစ်ဝိုက်တွင် ဆည်းလည်းများ လှူဒါန်းခဲ့ကြသည် ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ပြုပြင်စဉ် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ ဦးမောင်မောင်သိုက်က ဆည်းလည်း များအကြောင်းကို သုတေသနပြုခဲ့ပါသည်။

စစ်ဆေးကြည့်ရှုရသော ဆည်းလည်းပေါင်း ၁၄၀၀ ခန့်တွင် အစောဆုံးတင်လှူသောဆည်းလည်းမှာ ခရစ်နှစ် ၁၇၇၁ ခုတွင် တင်လှူခဲ့သော ငွေဆည်းလည်းဖြစ်သည်။ အလေးချိန် ၇၀ ကျပ်သားရှိသည်။ အလှူရှင်မှာ ဘုန်းဘော် ကြီး ဦးဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်ဟုသိရပါသည်။

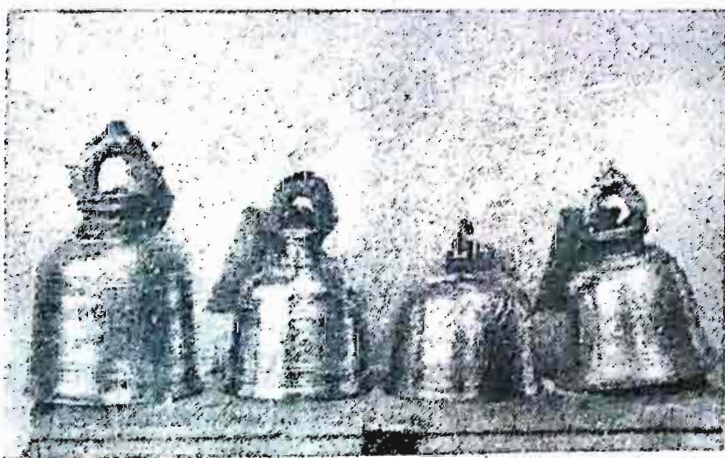
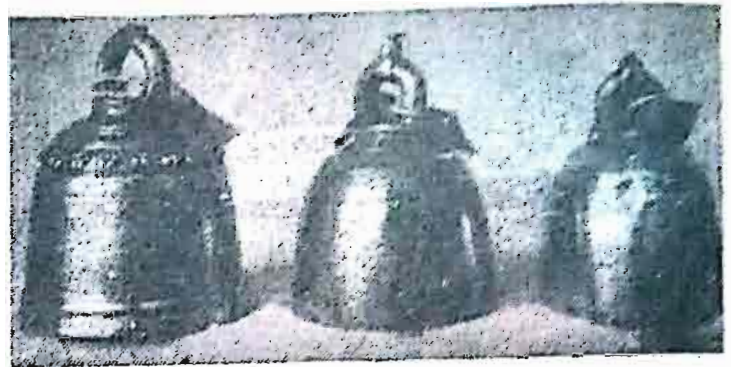
သက္ကရာဇ် ၁၁၃၆-ခု၊ တပေါင်းလပြည့် တွင် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား၏ ညီတော် မဟာသုဿီရိဓမ္မရာဇာမင်းသား လှူဒါန်း သည့် ငွေဆည်းလည်းပုံ
“ငွေစင်အတိပြီးသော ဆည်းလည်း လုံးချိန် ၁၂၆” ဟု ကမ္မည်းတွေ့ရသည်။
သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃-ခုနှစ် နတ်တော်လတွင် နှောင်းအလှူရှင်တို့က ထပ်မံပြင်ဆင်လှူ ဒါန်းသည်။

— လက်မတက် ဆည်းလည်းပုံ၊ လက်ဖြင့်တက်
 ဆက် (၁၁၃၆) ကလေးတော်ကို ပြန်လည်း ပြန်
 မင်းတုန်းပင်း လက်ဆက် (၁၂၃၃) တွင် အပ်ဆင်လျှင်
 ဝါးခါးကြောင်း ရေးသားထားသည်။

၁၁၃၆ ခုနှစ် ဆင်ဖြူရှင်၏သီတော်၊ ပိဗုရား →
 နှင့် သမီးတော်တို့၏ ကောင်းမှု ဆည်းလည်း
 ပျား ဖြစ်သည်။

† သာမန်ရုပ်သွရပ်သားပျား လျှင် ဝါးခါးသော ဆည်းလည်းပျားဖြစ်
 ဆည်း။

၁၁၃၆ - ခု အလုံရပ်နေ အမိန့်တော်ရ ဦးကုလားလျှင် ဝါးခါးသော ဆည်းလည်း ၇

ဆည်းလည်းပျားဘားချိတ်ဆွဲနိုင်ရန် ရုပ်လုံးဖော်၊ ပုဏ္ဏားတုပ်ကွေးပျား

နဂါးလိန်ကြေးကွေး (သို့မဟုတ်)
ပုဏ္ဏားတုပ်ကွေး ၁၁၃၆ - ခုနှစ်

ခြေသုံးကြေးကွေး
၁၁၃၆ - ခုနှစ်

ဥပေါင်းခံကြေးကွေး
၁၂၃၃ - ခုနှစ်

နဂါးကြေးကွေး
၁၂၃၆ - ခုနှစ်

ထူးခြားသော ဆည်းလည်းများ

ယင်းဆည်းလည်းများအနက် ထူးထူးခြားခြားစိတ်ဝင်စားကြသော ဆည်းလည်းများမှာ ဟံသာဝတီမှ မင်းရဲနန္ဒမိတ် မိသားစုမှလှူသော "မင်းမြတ်စကြာ၊ နံသချော်ဖြင့်၊ သာသနာတော်၊ ထွန်းပေါ်သက္ကရာဇ်၊ ရောက်လစ်သော အခါ" ဟူ၍ လှူဒါန်းသောနှစ်ကို ဖော်ညွှန်းထားသောဆည်းလည်းများနှင့် "မင်းမြတ်စကြာကောင်းမှု" ဟူသော ငွေဆည်းလည်းတစ်လုံး ထို့ပြင် ဗဒုံမင်းလက်ထက်၌ လှူသည်ဟုယူဆရသော "ဦးအောင်ကောင်းမှုနိဗ္ဗာန်ဆု" ဟု ကမ္ပည်းပါသော ဆည်းလည်းတစ်လုံး ထို့ပြင် ပါဠိဘာသာကမ္ပည်းပါသော "မိုးခေါ်ဆည်းလည်း" ဟု နှောင်းခေတ်လူတို့ မှတ်ယူကြသည့် အလေးချိန် ငါးပိဿာကျော်ရှိ ငွေဆည်းလည်းကြီးတစ်လုံးတို့ဖြစ်ကြသည်။

ထူးခြားသော အခြားဆည်းလည်းများကား လာယာဝတီမင်းလက်ထက်တွင် တင်လှူခဲ့ပြီး မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တွင် ထပ်မံပြုပြင်လှူဒါန်းသော သံသေဆည်းလည်းများဖြစ်ကြသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်မှ ဆည်းလည်းများအကြောင်း လေ့လာလိုသူများ ဦးမောင်မောင်သိုက်၏ ရွှေတိဂုံစေတီ ထီးတော်ဆည်းလည်းများ၊ ရွှေတိဂုံ သုတေသနစာစောင် ၁ အထူးထုတ်၊ ၁၉၈၀ တွင်ရှုပါ။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြတ်ယူစစ်ဆေးရာ၌ တွေ့ရှိရသော တိုင်းရင်းသားအလှူရှင်များ၏ ကောင်းမှုဖြစ်သည့် ရှမ်းစာပါသော ဆည်းလည်းနှင့် မွန်စာပါသော ဆည်းလည်းများကို တွေ့ရှိရပုံ

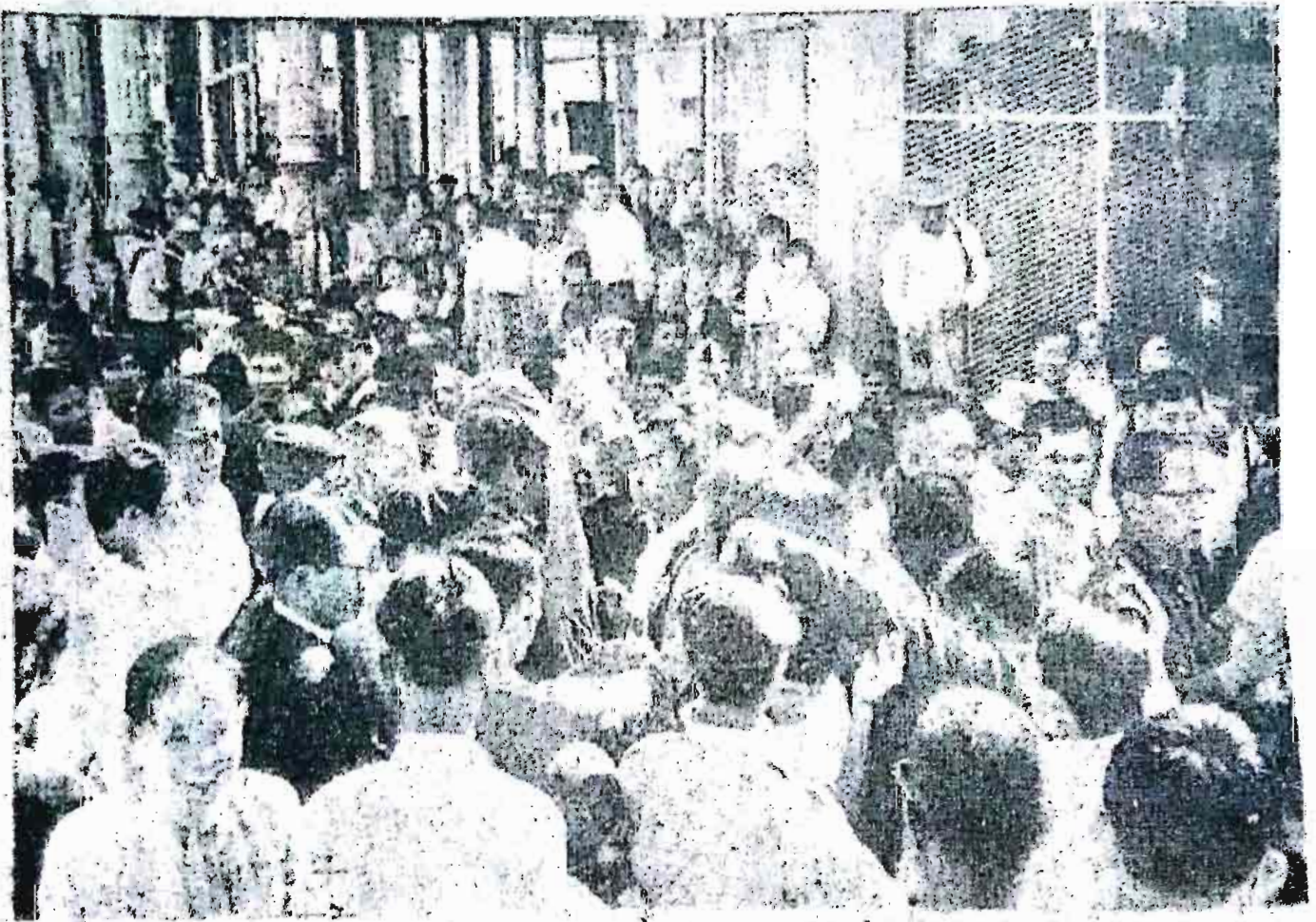

ရတနာပုံရွှေမြို့တော်ကြီးတည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ၁၂၂၃ ခုတွင် ပြုပြင်လှူဒါန်းသည့် တစ်လုံးလျှင် ၁၇၀ ကျပ် သားရှိသော သံသေဆည်းလည်းနှင့် ၁၂၁၆ ခုတွင် လှူဒါန်းသည့် “ကမာရွတ်ရွာ ကရင်မြန်မာ လူကြီးလူငယ်တစ်စု နိဗ္ဗာန်ဆု”၊ ငွေချိန် ၇၉ ကျပ်သားရှိ ဆည်းလည်းများပုံ

စေတီတော်ကြီး၏အထက်၌ တင်လှူထားသောဆည်းလည်းများမှာ တခေတ်နှင့်တခေတ်မတူပဲ လက်ရာကွဲပြားကြ သည်။ ဤပုံ၌ လက်ဝဲဖက်တွင် ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် လှူဒါန်းခဲ့သောဆည်းလည်းကို စင်းလုံးချောပုံသဏ္ဌာန် တွေ့ရ သည်။ လက်ဝဲဖက်တွင် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ဆပ်ကပ်သော ဆည်းလည်း၌ကား အဆင်တန်ဆာများပါလာသည်။ ဆည်းလည်းထိပ်နား၌ ဖေါင်းကြွကြွမှောက်တန်းများ၊ ခါးပန်းတန်ဆာဆင်မှုများ၊ အောက်နှုတ်ခမ်းနား၌ ဖေါင်းကြွ ကြာလန်များကို တွေ့ရသည်။

စေတီတော်ကြီးတွင် ထီးတော်ကိုစစ်ဆေး၍ ဆည်းလည်းများ ရောင်တော်ဖွင့်ပြီး ပြန်လည်ဆပ်ကပ်စဉ်က
စေတီတော်အထွတ်တွင် ဆည်းလည်းနှင့် ရတနာပစ္စည်းချိတ်ဆွဲလှူဒါန်းလိုကြသော အလှူရှင်များမှာ
လှူဘွယ်ဝတ္ထုများကို သူ့ထက်ငါကောင်း လှာရောက်လှူဒါန်းကြသည်။

စေတီအဆက်ဆက်ကလျာဒါန်းခဲ့သောခေါင်းလောင်းများ

(အသေးစိတ်ကို အထူးထုတ် ရှေ့တိုက် သုတေသနစာစောင် ၁ တွင်ရှုပါ)

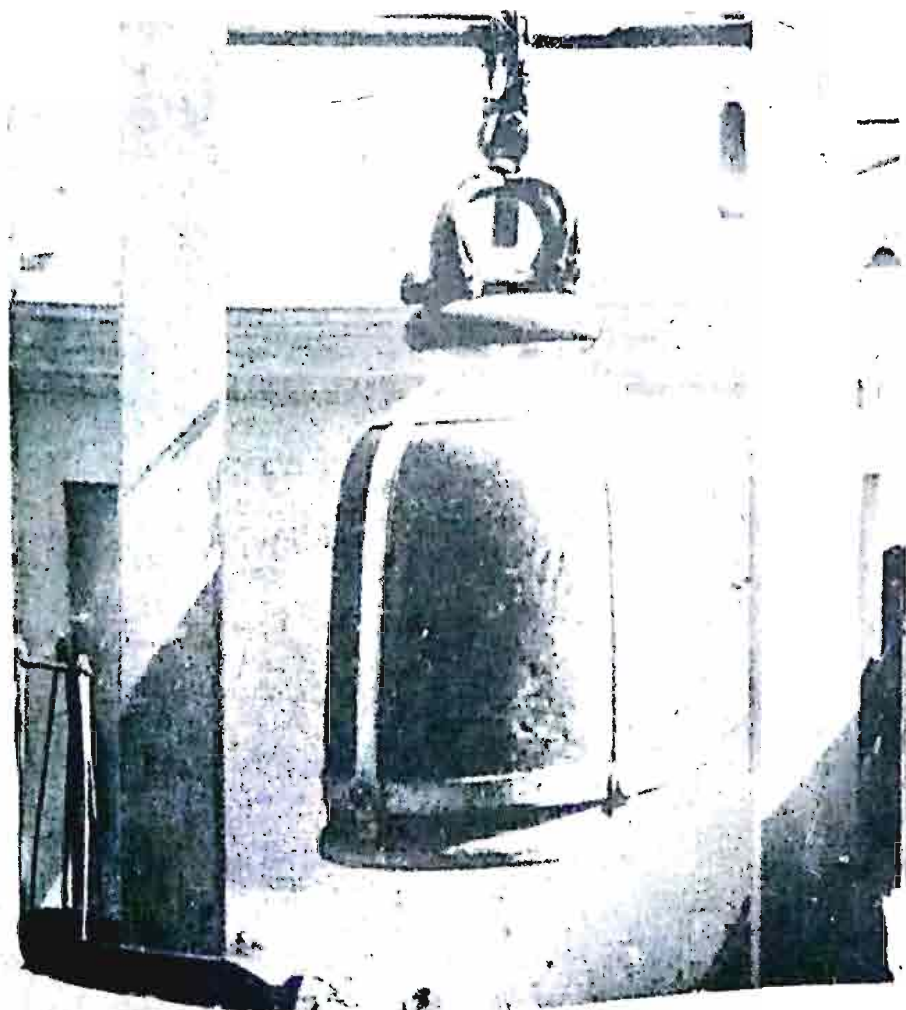
ရွှေတိဂုံစေတီတော်တွင် ကြည်ညိုဖွယ်စေတီပုထိုးများနှင့် ရုပ်ပွားတော်များ အများအပြားရှိသည်။ ထို့ပြင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်အနုပညာလက်ရာများနှင့် သာသနာ့ပစ္စည်းများလည်း အများအပြားရှိသည်။

သာသနာ့ပစ္စည်းများတွင် ခေါင်းလောင်းများသည် အရေးပါသောအခန်းက ပါဝင်သည်။ ယနေ့ ရွှေတိဂုံရှိ ခေါင်းလောင်းများထဲတွင် စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်းကြီးသည် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ရင်ပြင်တော် ရာဟုထောင့်တွင်ရှိသည်။ လှိုင်မြစ်တွင်းသို့ကျပြီးနောက် တဖန်ပြန်လည်ဆယ်ယူရသဖြင့် ခေါင်းလောင်း၏နှုတ်ခမ်းသားအချို့ပင် ပဲ့နေပေပြီ။

ရှေးယခင်က ရွှေတိဂုံစေတီတော်တွင် စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်းထက်စော၍ လျာဒါန်းခဲ့သောခေါင်းလောင်းများ မရှိမဟုတ် ရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့မှာ မရှိတော့။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့ကြပေပြီ။

ရွှေတိဂုံသမိုင်းအရ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၌ ပထမဆုံးခေါင်းလောင်းလျာဒါန်းခဲ့သော အလှူရှင်မှာ ဓမ္မစေတီမင်း (မြန်မာ ၈၃၃-၈၅၄) မင်းဖြစ်သည်။ ဓမ္မစေတီမင်းလျာဒါန်းခဲ့သော ခေါင်းလောင်းကြီးသည် အလွန်ကြီးမားသည်။ ကြေးစင်အလေးချိန်ပိဿာ ၁၈၀,၀၀၀ ရှိသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို အနောက်ဘက်လွန်မင်း (မြန်မာ ၉၆၇-၉၉၀) လက်ထက်တွင် သန်လျင်မှ ငဇင်ကာခေါ် ပေါ်တူဂီလူမျိုး ဖီးလစ်ဒီဘရစ်တိုက အဓမ္မဖြတ်ယူခဲ့သည်။ သိမ်းပိုက်ယူဆောင်သွားရန်အတွက် ကုန်းတော်ပေါ်မှခေါင်းလောင်းကြီးကို လူပေါင်းများစွာဖြင့် မြစ်ဆိပ်သို့သယ်ယူခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လှေပေါ်သို့တင်ရာ၌ လှေကွဲသွားပြီးလျှင် ခေါင်းလောင်းကြီးသည် ဒေါပုံမြစ်ထဲသို့ကျသွားသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၇၄ ခုခန့်တွင်မြစ်ထဲသို့ကျခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆယ်ယူခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့။ ယခင်က မြစ်ရေကျချိန်များ၌ ခေါင်းလောင်းကြီး၏ ပုဇွန်တုပ်ကွေးပေါင်းကိုင်းကြီးကို လူအများ မြင်တွေ့ကြရသည်ဟုအဆိုရှိသည်။

ယခုလက်ရှိအရမူ ရွှေတိဂုံရှိခေါင်းလောင်းများထဲတွင် စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်းကြီးသည် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးဖြစ်နေပေသည်။ ယင်းကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် လျာဒါန်းခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ယနေ့ဆိုလျှင် သက်တမ်း ၂၀၀ ကျော်ခဲ့ပါပြီ။

အင်္ဂါထောင့် တံခွန်တိုင်အောက်ရှိ ပုံသဏ္ဌာန်ထူးခြားသောခေါင်းလောင်း

သည်ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ မူလက ဆင်ဖြူရှင်မင်း (မြန်မာ ၁၀၉၈- ၁၁၃၈) လှူဒါန်းရန် သွန်းလုပ်သော ခေါင်းလောင်းကြီးဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်၏ တတိယမြောက်မင်းဖြစ်သည်။ အလောင်း ဘုရား၏ ဒုတိယသားတော်ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူရှင်သည် ၁၁၃၆ - ၈၊ တပေါင်းလတွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်၌ ထီးသန် တစ်ခုတင်လှူခဲ့သည်။ ထိုစဉ် အဆိုပါခေါင်းလောင်းကြီးကို သွန်းလုပ်လှူဒါန်းရန် ပန်းတည်းဝန် ပညာဒေဝကို တာဝန် ပေးခဲ့သည်။ သွန်းလုပ်ဆဲ ၁၁၃၈- ခုတွင် ဆင်ဖြူရှင် နတ်ရွာစံခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူရှင်၏ အရိုက်အရာကို အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သူ သားတော်စဉ့်ကူးမင်းကဆက်ခံသည်။ စဉ့်ကူးမင်း (မြန်မာ ၁၁၃၈-၁၁၄၃) သည် အဆိုပါခေါင်းလောင်းကြီးကို ဆက်လက်သွန်းလုပ်စေသည်။ ၁၁၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ငြိမ်းသည်။ စဉ့်ကူးမင်းကြွမလာနိုင်သဖြင့် စဉ့်ကူးမင်းကိုယ်စား ပန်းတည်းဝန် ပညာဒေဝကပင် ရေစက်သွန်းချလှူဒါန်းခဲ့သည်။ ရင် ပြင်တော် ရာဟုထောင့်တွင် ချိတ်ဆွဲထားရှိသည်။ (ဤခေါင်းလောင်းကြီးကို လှူဒါန်းပြီးနောက် သုံးနှစ်အကြာ ၁၁၄၃ ခုတွင် စဉ့်ကူးမင်းသည် နန်းကျခဲ့သည်။ အညာသိဟတောသို့ ဘုရားဖူးထွက်တော်မူမီက ညတစ်ညတွင် နောင်တော် ကြီးမင်း၏သားတော် ဖောင်ကားစားမောင်မောင်က စဉ့်ကူးမင်းဟန်ဆောင်၍ နောက်ပါလူတစ်စုနှင့်အတူ နန်းတွင်းသို့ ဝင်၍ ထီးနန်းကိုသိမ်းပိုက်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖောင်ကားစားမောင်မောင်မှာ ၇ ရက်သာ နန်းစံလိုက်ရ သည်။ ဗဒုံမင်းသား (ဘိုးတော်) က ဖောင်ကားစားမောင်မောင်ကိုလုပ်ကြံပြီးနောက် စဉ့်ကူးမင်းကိုပါ ပမ်းဆီးကွပ်မျက် လိုက်သည်။ စဉ့်ကူးမင်းသည် ထိုနှစ် (၁၁၄၃) မှာပင် အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။)

စဉ့်ကူးမင်း ခေါင်းလောင်းကြီးကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ပြည့်နှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ တွင် လှူဒါန်းခဲ့သည်။ အလွန်သာယာသော အသံမြည်သောကြောင့် 'မဟာဂဏ္ဍ' ဟူ၍ ဘွဲ့အမည်ပေးခဲ့သည်။ ယင်း သည် အလေးချိန်ကြေးစင် ပိဿာ ၁၅,၅၅၅ (၂၄ တန်ခန့်) ရှိသည်။ အတိုင်းအတာမှာ အရပ်ရပ်တောင်နှစ်မီတာ (၁၁ ပေ၊ ၆ လက်မ)၊ အချင်းငါးတောင် (၇-ပေ၊ ၆ လက်မ)၊ လုံးပတ် တဆယ့်ငါးတောင် (၂၂-ပေ၊ ၆ လက်မ)၊ အထူနှစ် မီတာ (၁ ပေ) ရှိသည်။

ခေါင်းလောင်းများ၌ အလှူရှင်က ကမ္မည်းစာတမ်း ရေးထိုးလေ့ရှိသည်။ ယခု ခေါင်းလောင်းကြီးတွင်လည်း ကမ္မည်းစာတမ်းပါရှိသည်။ စာကြောင်းရေ ၁၂ ကြောင်း ရေးထိုးထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထိုခေါင်းလောင်းကြီးသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ဝယ် တင့်တယ်စွာတည်ရှိနေရာမှ ပထမအင်္ဂလိပ် မြန်မာစစ်ပွဲ (ခရစ် ၁၈၂၄-၂၆) တွင် အင်္ဂလိပ်တို့လက်တွင်းသို့ရောက်သွားခဲ့သည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် အင်္ဂလိပ်တပ်တို့သည် ရွှေတိဂုံကုန်း တော်ကို တက်ရောက်သိမ်းပိုက်မိကြသည်။

ထိုအခါ မိမိတို့နိုင်ငံသို့ စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်းကြီးကို အောင်ပွဲရအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ယူဆောင်သွားရန် ဖြတ်ယူကြသည်။ လူအင်အားများစွာဖြင့် ခက်ခက်ခဲခဲပင် ကုန်းတော်ပေါ်မှ မြစ်ဆိပ်သို့ယူဆောင်ကြသည်။ ထို့နောက် မြစ်ဆိပ်မှ သင်္ဘောပေါ်သို့တင်ကြသည်။ ထိုစဉ် တိမ်းချော်ကာ ခေါင်းလောင်းကြီးသည် လှိုင်မြစ်တွင်းသို့ကျရောက်သွား လေသည်။

အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်မှကျွမ်းကျင်သော အင်ဂျင်နီယာများဦးဆောင်ကာ အမျိုးမျိုးကြိုးစားဆယ်ယူကြသည်။ မရ။ နောက်ဆုံးတွင် လက်လျှော့လိုက်ကြရသည်။

သည်တွင် မြန်မာများက အင်္ဂလိပ်အာဏာပိုင်များအား ခေါင်းလောင်းကြီးကို မိမိတို့ ကြိုးစားဆယ်ယူမည်။ အကယ်၍ ဆယ်ယူရရှိပါက မိမိတို့ကိုပြန်ပေးမည်လော။ ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော်ရှိ မူလနေရာတွင် ပြန်ထားခွင့်ပြုမည်လော ဟူ၍ ဆိုလာကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က မိမိတို့ဆယ်မရနိုင်သည်ကို မြန်မာတို့ဆယ်ရနိုင်မည်လော။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ဆယ်မရနိုင်ဟူ၍တွက်ဆကာ အကြည်အသာပင် ခွင့်ပြုလိုက်သည်။

သို့ဖြင့် မြန်မာတို့က မြန်မာနည်း၊ မြန်မာဟန်၊ မြန်မာအစွမ်းဖြင့် သယ်ယူကြသည်။ ဆယ်ယူပုံမှာ လှိုင်မြစ် တွင်း၌ရေကျစဉ် ခေါင်းလောင်းကြီးကို ကျောက်သံကြီးနှစ်ပင်ဖြင့် မြီအောင်ချည်နှောင်ထားသည်။ ထို့နောက် ထိုကျောက် သံကြီးကြီးကို ခေါင်းလောင်းပေါ်တွင် ရပ်တန့်လျက်ရှိသော သင်္ဘောနှင့်ဆက်၍ ချည်ထားသည်။ သည်တွင် ရေတက် လာသောအခါ သင်္ဘောမြင့်တက်လာပြီး ခေါင်းလောင်းကြီးသည်လည်း မြစ်တွင်းမှကြွ၍ပါလာသည်။ ထိုအခါ သင်္ဘော ကို ကမ်းသို့မောင်းနှင်ပြီး ခေါင်းလောင်းကြီးကို ယူဆောင်ကြသည်။ ထို့နောက် ၁၈၂၆ ခုတွင် ခေါင်းလောင်းကြီးကို ကမ်းစပ်မှ မူလရှိရင်းနေရာဖြစ်သော ရင်ပြင်တော်ရာဟုထောင့်သို့ အခမ်းအနားဖြင့် အောင်မြင်စွာသယ်ယူထားရှိခဲ့ကြပေ သည်။

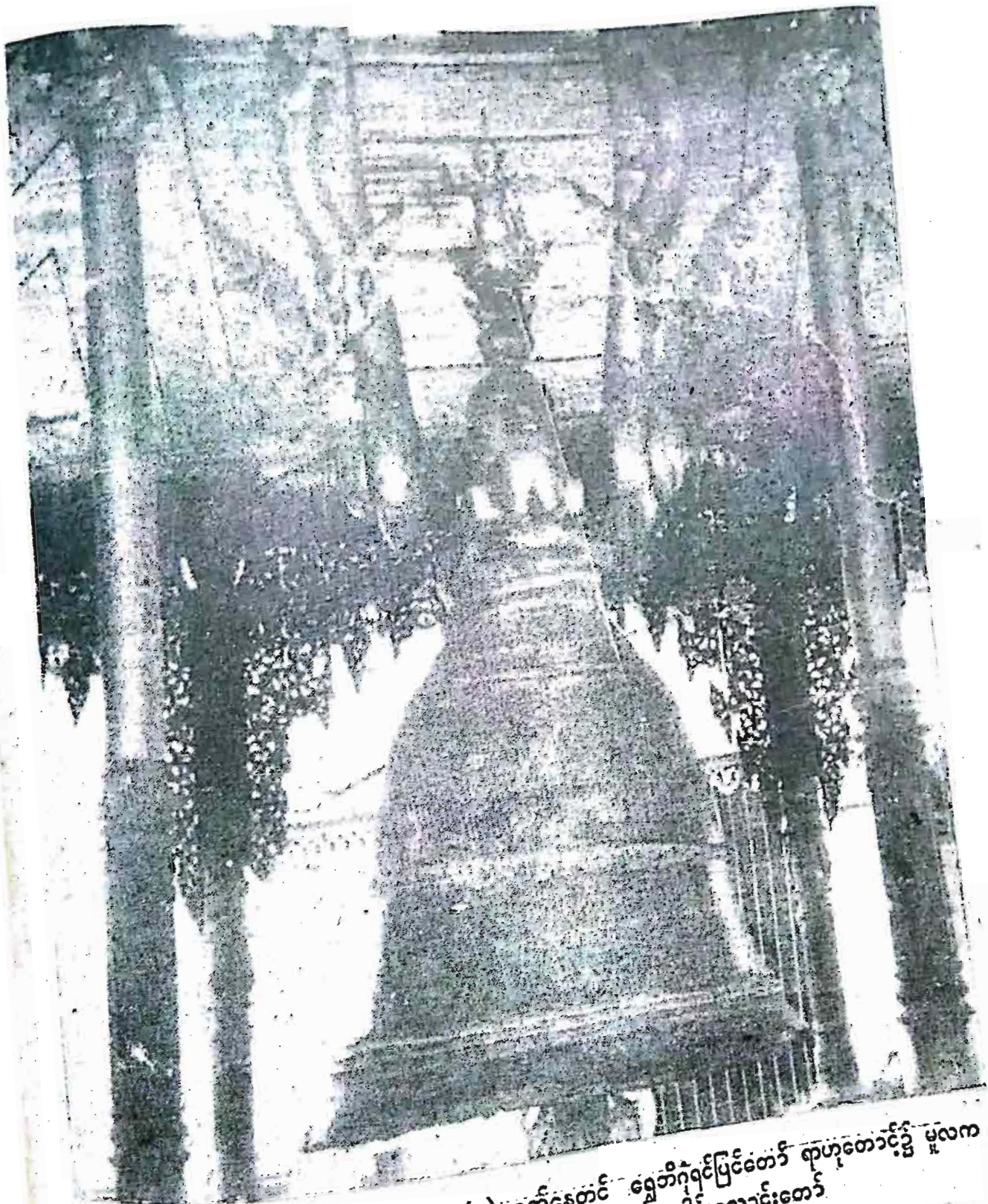
ထိုအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသား စာရေးဆရာကြီး ဖိလဒင်ဟောလ်က သူ၏ The Soul of a people စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

(၁၉၀၆ ခု) က ရေးသားတင်ပြချက်ဖြစ်သည်။ ဖိလဒင်ဟောလ်က သာမက အင်္ဂလိပ်အမျိုးသား စာရေးဆရာ ကြီး ရွှေရိုးအမည်ခံဂျော့စကော့ကလည်း ထိုခေါင်းလောင်းအကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ကဗျာ ဆရာဟာရီဖို လကပ်စ်ကမူ ထိုခေါင်းလောင်းအကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်ကဗျာရှည်ကြီးပင် ပွဲ့ဆိုခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် စဉ့်ကူးမင်းခေါ် ခေါင်းလောင်းကြီးသည် ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက်က လှူဒါန်းခဲ့သော ခေါင်းလောင်းများ

အသေးစိတ်ကို အထူးထုတ် ရွေးဖော်ခဲ့သော စာစောင်တွင်ရှုပါ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ပြည့် တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့တွင် ရွှေဘိုရှိရင်ပြင်တော် ရာဟုတောင်၌ မူလက လှူဒါန်းခဲ့သော “မဟာသဏ္ဌ” ဘွဲ့ရ ဝဋ်ကူးမင်းခေါင်းလောင်းတော်

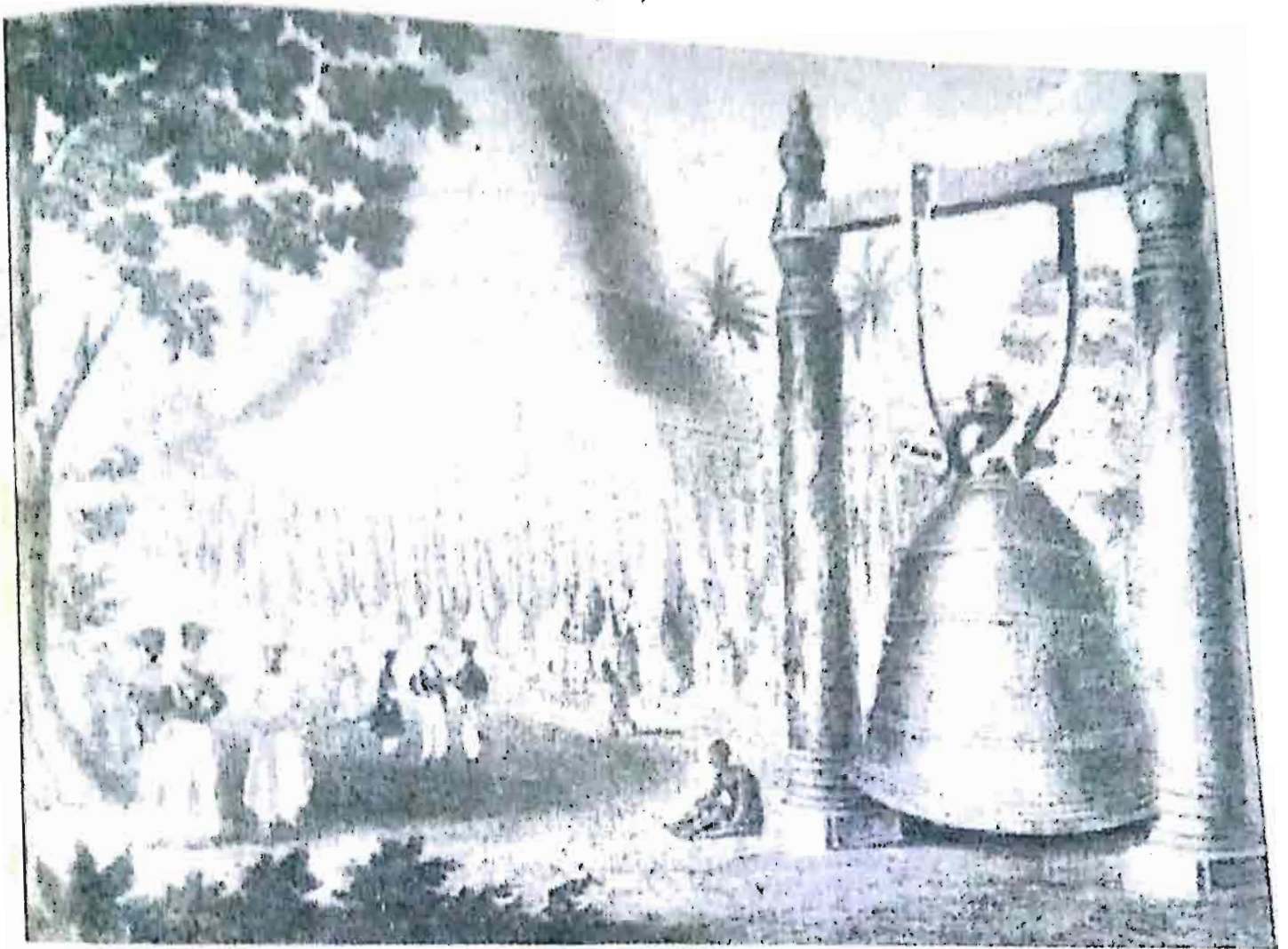

မဟာဂန္ထခေါင်းလောင်းတော် စဉ့်ကူးမင်း၏အလှူတော်
အလေးချိန် ၇ တန်၊ အမြင့် ၆ ပေခွဲ၊ ထု ၁ ပေရှိသည်။

၇-၂

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်မြောက်ထောင့်၊ ဝဋ်ကူးမင်းခေါင်းလောင်း၊ ပစ္စယာစေတီရံပျားနှင့်ရင်ပြင်တော်မြင်ကွင်း၊
၁၈၂၆ ဇန္နဝါရီ ၂-ရက် ပန်းချီဆရာတိဟန် ရေးဆွဲသည်။

Richard M.Cooler, British Romantic View of the First Anglo-Burmese War, 1824-16, Illinois 1977)

အင်္ဂါထောင် တံခွန်တိုင်အောက်ရှိ ပုံသဏ္ဌာန်ထူးခြားသောခေါင်းလောင်း

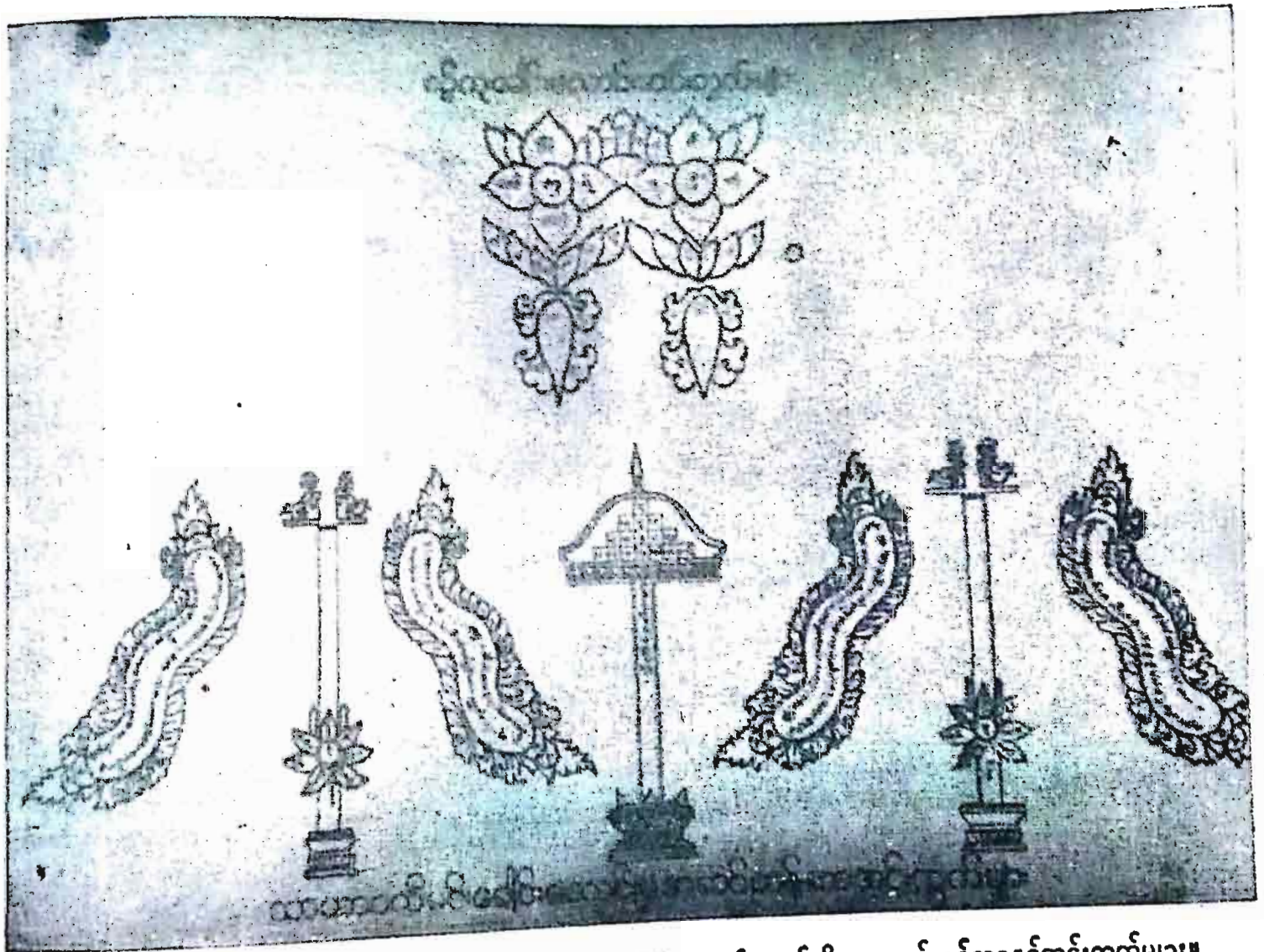
တနင်္သာတောင့် ဒေါ်ငွေငင်တန်ဆောင်းရွှေရှိ ၁၂၅၇ ခု ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၃) ရက်က
လှူဒါန်းသော အလေးချိန်ပိဿာ ၂၆၃ နှင့် ၅၀ ကျပ်သားရှိ
ဗမာန်သံယုတ်ဆရာတော်ခေါင်းလောင်း

လွန်ကူမင်းခေါင်းလောင်းမှ အဆင်တန်ဆာများ

ဝဋ်ကူးပင်းခေါင်းလောင်းတော်နှင့် သာယာဝတီပင်းခေါင်းလောင်းတော်တို့မှ အဆင်တန်ဆာနှင့်အင်းကွက်ပျား။
ဤပုံကို သုတေသနလက်ထောက်ဦးတင့်ရေးဆွဲပါသည်။

ဓနုလောကထောင် ခေါ် ရွှေလက်ဆောင်းလက်ျာဘက်ရှိ ၁၂၄၄ ခု ပြာသိုလဆန်း
(၁၁) ရက်က ရွှေပါးနီ၊ သောမဇလေးချိန် ပီယာ ၂၇၄ နှင့် ၂၈ ကျပ်သားရှိ
ဗရဟ္မစဆရာတော်ခေါင်းလောင်း

ဓမ္မစေတီမင်းကြီး၏ ခေါင်းလောင်းတော်
သို့မဟုတ်
ပျောက်ဆုံးနေသောကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးမြန်မာ့ခေါင်းလောင်းကြီး

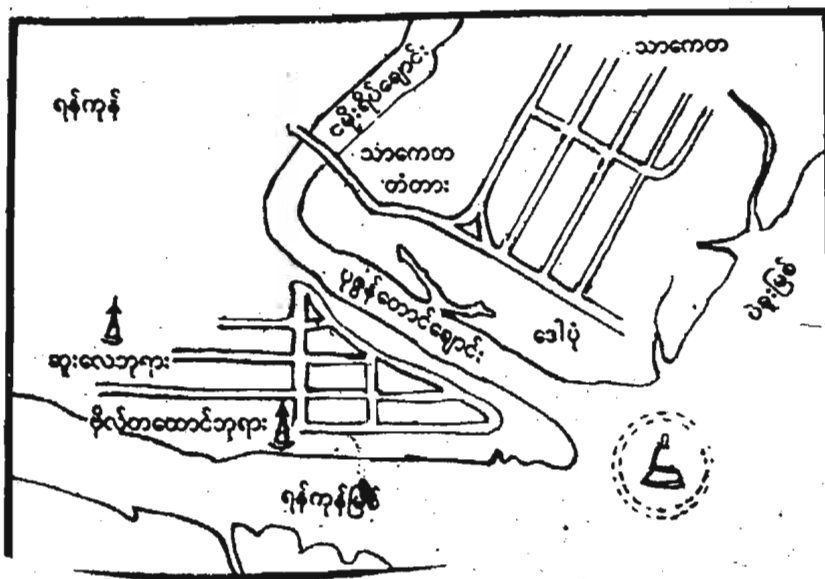
မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးကို ဘိုးတော်ဘုရားသည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၇၉၀ ဖြည့်နှစ်၌ မင်းကွန်းစေတီကြီးသို့ လှူဒါန်းခဲ့သည်။ အလေးချိန်ကြေး ၅၅,၅၅၅ ပိဿာ (တန် ၉၀ ကျော်) ရှိ၍ ကမ္ဘာတွင် တတိယအကြီးဆုံး ခေါင်းလောင်းကြီးဟုဆိုသည်။ ထူးခြားသည်မှာ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးတွင် ခေါင်းလောင်းစာမပါရှိပေ။ ယခုအခါ မင်းကွန်းရှိ မြသိန်းတန်စေတီအနီးတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

အထက်ပါ ခေါင်းလောင်းကြီးထက် သာ၍ကြီးသော ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ ဓမ္မစေတီခေါင်းလောင်းကြီးဖြစ်သည်။ ဓမ္မစေတီမင်းကြီးသည် ခရစ်နှစ် ၁၄၆၉ ခုတွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသို့ ကြေး ၁၈၀,၀၀၀ ပိဿာ (တန်ချိန် ၂၈၉) ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီးတစ်လုံးနှင့် ကြေးပိဿာ ၅၀၀ ရှိသော ခေါင်းလောင်းအသေးတစ်လုံးကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ဓမ္မစေတီမင်းကြီးသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ ဝတ္ထုကမြေများကို ချုံ့လိုက်ရသဖြင့် စေတီတော်ကြီးသို့ ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူပြီး ခေါင်းလောင်းကြီးကို လှူဒါန်းခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဓမ္မစေတီမင်း၏ ကုသိုလ်တော်ခေါင်းလောင်းကြီးကို ခရစ်နှစ် ၁၆၁၂ ခုနှစ်တွင် သန်လျင်မှ ပေါ်တူဂီလူမျိုး ဇင်ကာ (ဆီ) ဒီဗရစ်တို့သည် အမြောက်သွန်းလုပ်ရန် ဖြုတ်ယူခဲ့လေသည်။ ကုန်းတော်ပေါ်မှ မြစ်ဆိပ်သို့ ခေါင်းလောင်းကြီးကို ခဲခဲယဉ်းယဉ်းသယ်ချခဲ့သည်။ ထို့နောက် သန်လျင်သို့ လှေဖြင့်သယ်ဆောင်ရာတွင် ပုဇွန်တောင်ချောင်းအဝ (ဒေါပုံရေပြင်) တွင် လှေကွဲ၍နစ်မြုပ်ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့လေသည်။ ရှေးအခါက မြစ်ထဲတွင် ရေကျချိန်များတွင် ထိုခေါင်းလောင်းကြီး၏ ပေါင်းကိုင်းကြီး (တန်းတွင်တပ်ဆင်ရန် ခေါင်းလောင်းအပေါ်ဘက်ရှိကွင်းကြီး) ပေါ်နေသည်ကို မြင်ကြရသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ယင်းကဲ့သို့ နစ်မြုပ်ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့သည်ကိုလည်း သမိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားများ၌ ခိုင်ခိုင်လုံလုံတွေ့နိုင်ပေသည်။ သို့သော် ပြန်လည်ဆယ်ယူနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသေးပေ။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီး နစ်မြုပ်ပျောက်ဆုံးခဲ့သည့်နေရာကို ပုဇွန်တောင်ချောင်းအဝဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပန်းအလွဲချောင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါပုံရေပြင်ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီးဆိုထားကြသည်။ နစ်မြုပ်ပျောက်ဆုံးခဲ့သည့်နေရာကို ခန့်မှန်းရာ သန်လျက်စွန်းအနီး ရန်ကုန်မြစ်၊ ပဲခူးမြစ်နှင့် ပုဇွန်တောင်ချောင်းတို့ဆုံရာ (မြစ်သုံးဆိုင်) အနီးတွင် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာရှိသည်။ နစ်မြုပ်ပျောက်ဆုံးနေခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းလေးရာနီးပါးရှိပြီဖြစ်၍ ရွံ့ညွှန်သဲ အထပ်ထပ်ပုံးအုပ်နေပြီဖြစ်သည်။

ထိုဓမ္မစေတီ ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးထက် သုံးဆကျော်လေးသည့်ပြင် ရုရှနိုင်ငံ၊ မော်စကိုမြို့ရှိ တန်ချိန် ၂၂၀ ရှိသော “ဇာကိုလိုကာ” (TZAR KOLOKOL) ခေါင်းလောင်းကြီးထက်သာ၍ အလေးချိန်စီးသဖြင့် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး မြန်မာ့ခေါင်းလောင်းကြီးဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို ပြန်လည်ဆယ်ယူရရှိမည်ဆိုပါက ပျောက်ဆုံးနေသော ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး မြန်မာ့ခေါင်းလောင်းကြီးအတွက် ဂုဏ်ယူစရာဖြစ်ပေသည်။

ဓမ္မစေတီခေါင်းလောင်းကြီး ဆယ်ယူမည့် ဝမ်းမြောက်ဖွယ် သတင်း

ဓမ္မစေတီမင်း၏ ကုသိုလ်တော်ဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာအကြီးဆုံး မြန်မာ့ခေါင်းလောင်းကြီးကို ပြန်လည်ဆယ်ယူနိုင်ရန် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၊ အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးမှ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အဆက်ဆက်သို့ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံပြီး ရှာဖွေမှုပြုခဲ့ကြသည်။

၁။ ၁၉၈၇-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပထမအကြိမ်။

၂။ ၁၉၈၈-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ဒုတိယအကြိမ်။

၃။ ၁၉၉၅-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် တတိယအကြိမ် အဖြစ်ရှာဖွေမှုပြုခဲ့ကြသည်။

ပထမနှင့်ဒုတိယအကြိမ်တွင် ပြည်တွင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသာ ရှာဖွေခဲ့ကြသော်လည်း တတိယအကြိမ်တွင် နိုင်ငံခြားအဖွဲ့အစည်းက ရှာဖွေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ရှာဖွေရာတွင် ခေါင်းလောင်းတော်ကြီး ရေအောက်မှ ညွှန်အတွင်း မည်သည့်အနေအထားမျိုးနှင့် တည်ရှိနေသည်ကို သိခဲ့ရပြီး ခေါင်းလောင်းကြီးအနီးတွင် သင်္ဘောပျက်များရှိနေကြောင်းနှင့်ခေါင်းလောင်းကြီး အပေါ်သို့ တင်ယူရေးအတွက် အခက်အခဲများရှိကြောင်း နိုင်ငံတော်သို့ တင်ပြခဲ့သည်။

သင်္ဘောပျက်အစိတ်အပိုင်းများကို ဖယ်ရှားပြီးမှ ခေါင်းလောင်းကြီးကို အပေါ်တင်ယူရမည့်အတွက် ခေတ်မီကိရိယာများလိုအပ်ပြီး ပစ္စည်းကိရိယာများ ရှာဖွေပြီး နောက်တစ်ခေါက်လာရောက်မည်ဟု နိုင်ငံတော်သို့ တင်ပြခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

ဓမ္မစေတီခေါင်းလောင်းကြီးသာ ပြန်၍ ဆယ်ယူရရှိပါက ရှုရှုနိုင် မော်စကိုမြို့ရှိ ၁၈၃၃-ခုနှစ်ခန့်က သွန်းလုပ်ပြီး ကမ္ဘာအကြီးဆုံးခေါင်းလောင်းကြီးဖြစ်သော (တန်ချိန်-၂၂၀)ရှိ “ဇာကိုလိုကော”ခေါင်းလောင်းကြီးထက်အလေးချိန် စီးသောကြောင့် ကမ္ဘာအကြီးဆုံး မြန်မာ့ခေါင်းလောင်းကြီးအဖြစ် စံချိန်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ခေါင်းလောင်းကြီးတွင် ခေါင်းလောင်းစာသာပါရှိပါက ထိုခေါင်းလောင်းစာအရ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅၀၀ ကျော်ခန့်က ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ သမိုင်းကို ပို၍ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သိရှိနိုင်ပေမည်။

ခေါင်းလောင်းကြီးများ နှိုင်းယှဉ်ချက်ဇယား

စဉ်	အမည်၊ဒါယကာနှင့်ခုနှစ်	တည်နေရာ	အမြင့်	အကျယ်	အထူ	အလေးချိန်
၁။	မဟာဃာဏ္ဍခေါင်းလောင်း စဉ်ကူးမင်း(၁၇၇၈)	ရွှေတိဂုံစေတီအနောက် မြောက်ဘက်တန်ဆောင်း	၇ပေ ၈လက်မ	၆ပေ	၁ပေ	၁၅,၅၅၅ ပီဿာ (၂၄-တန်)
၂။	မဟာတိသဒ္ဒဃာဏ္ဍ ခေါင်းလောင်း သာယာဝတီမင်း(၁၈၄၁)	ရွှေတိဂုံစေတီအရှေ့ မြောက်ဘက်တန်ဆောင်း	၈ပေ ၆လက်မ	၇ပေ ၈လက်မ	၁ပေ	၂၆,၀၀၀ ပီဿာ (၄၂-တန်)
၃။	မင်းကွန်းခေါင်းလောင်း ဘိုးတော်ဘုရား(၁၇၉၀)	မြသိန်းတန်စေတီအနီး မင်းကွန်း	၁၂ပေ	၁၆ပေ ၈လက်မ	၁ပေ	၅၅,၅၅၅ ပီဿာ (၉၀-တန်)
၄။	ဓမ္မစေတီ ခေါင်းလောင်း ဓမ္မစေတီမင်း (၁၄၆၉)	ပုဇွန်တောင်ချောင်း အဝ ?	၁၈ပေ	၁၂ပေ	-	၁၈၀,၀၀၀ ပီဿာ (၂၈၅-တန်)

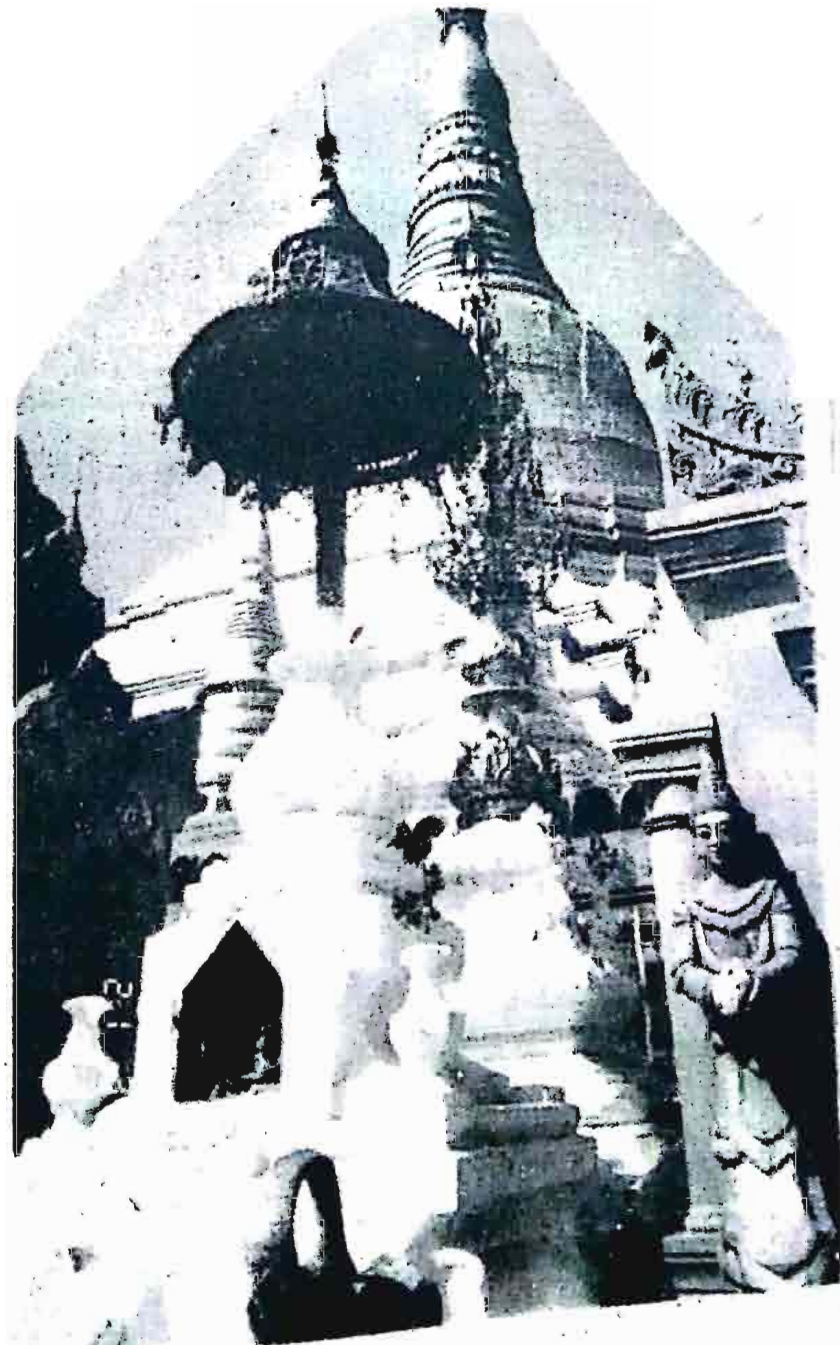
(ဦးမြင့်အောင် သုတေသီ၊ ပြည်မြန်မာသတင်းဌာနမှ ၇- ၆- ၉၆ မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။)

မြတ်ရွှေတိဂုံ၏ အရံသာသနာ့ အဆောက်အအုံများ

ယခုအခါ ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးတွင် အရံသာသနာ့ အဆောက်အအုံပေါင်း မြောက်မြားစွာရှိပါ၏။ အထက်ပစ္စယာ ပန်းတင်ခုံပေါ်တွင် မုခ်ဦးစေတီ ၄ ဆူ၊ ထောင့်စေတီ ၄ ဆူနှင့် ပတ်လည်အရံစေတီ အဆူ ၆၀၊ ထီးတော်ပုံ ပန်းစေတီ (ပစ္စယာ ပန်းထီးတော်) ၄၄ ဆူသည်လည်းကောင်း၊ ဖိနပ်တော်အကြားရှိ ရွှေပန်းခိုင် ငွေပန်းခိုင်များဖြစ်သည့် သော အုတ်ဂူပြာသာဒ် ၈၂ ဆူသည်လည်းကောင်း၊ ရင်ပြင်တော်တစ်ခွင်လုံးရှိ အခြားအခြားသော အရံသာသနာ့အဆောက်အအုံများသည်လည်းကောင်း၊ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ မူလအသရေတော်ကို ပိုမိုတင့်တယ်သပ္ပာယ်စေသည့် အရံသာသနာ့အဆောက်အအုံများချည်း ဖြစ်ပေသည်။

(အသေးစိတ်ကို မောင်ဆွေတင့်၏ မြတ်ရွှေတိဂုံ၏ အရံသာသနာ့အဆောက်အအုံများ သုတေသနစာတမ်း ရွှေတိဂုံသုတေသန (၁) စာအုပ်တွင်ရှုပါ။)

စေတီတော်ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းများ

၁။ စေတီတော်ဆိုင်ရာ

ဤတော်အမြင့်	....	....	.... ၃၂၆ လ
ပစ္စယာများ	....	....	၆၂ ပေါ ၄ လက်မ
ရှစ်မြောင့်	....	....	၂၅ ပေါ ၁၀ လက်မ
ကြည်းဝန်း	....	....	၂၄ ပေါ ၂ လက်မ
သပိတ်မှောက်နှင့် ခေါင်းလောင်း	....	....	၄၅ ပေါ ၁၁ လက်မ
ပောင်းရစ်များ	....	....	၄၃ ပေါ ၄ လက်မ
ကြာမှောက်၊ ကြာလန်၊ ကြာနု၊ ရွဲ	....	....	၂၈ ပေါ ၁၀ လက်မ
ငှက်ပျော့ပူး	....	....	၅၁ ပေါ ၁၁ လက်မ
ထီးတော် (စိန်ပူးအထိ)	—	....	၄၃ ပေါ ၈ လက်မ
စုစုပေါင်း		....	၃၂၆.၀၀ ပေ

တပေပတ်လည် ရွှေပြားကြီးများ (ပထမပောင်းရစ်မှ အထက်) .... ၁၃၁၅၃ ပြာ၊

ထီးတော်ဆိုင်ရာ

ထီးတော်ဘုံများအမြင့်	—	....	၁၆ ပေါ ၃ လက်မ
ဘုံပေါင်း	....	....	၇ ဆင့်
အောက်ဆုံးဘုံအမြင့်	....	....	၃ ပေါ ၃ လက်မ
အောက်ဆုံးဘုံအချင်း	....	....	၁၄ ပေါ ၁၁ ၁/၂ လက်မ
အထက်ဆုံးဘုံအမြင့်	....	....	၁ ပေါ ၆ လက်မ
အထက်ဆုံးဘုံအချင်း	....	....	၃ ပေါ ၆ ၃/၄ လက်မ

စိန်ပူးတော်

အမြင့်	—	....	၁ ပေါ ၁၀ လက်မ
အချင်း	—	....	၁၁ ၁/၂ လက်မ
အဝန်း	—	....	၃၁.၄ လက်မ
စိန်လုံးရေ	....	—	၄၃၅၁
ကာရက်အချိန်	....	....	၁၈၀၀ (ရတီ ၂၀၀၀)
အခြားကျောက်ပျက်များ	....	—	၉၃
စိန်ပူးထိပ်ရှိ စိန်ကြီး	—	—	၇၆ ကာရက် (၈၃ ရတီကျော်)

ရန်ကုန်၊
၁၉၆၆ ခု၊
ဧပြီလ ၁၀ ရက်

ထီးထွက်

Հոնքայ:

६३

မြို့

50

မြို့မဦးစီးဌာန

စာအုပ်အမျိုးအမည်

_____

ॐ

ရန်ကုန်

සෞඛ්‍යය:

22 July 1966

စောင့်ထောင်နား

இருக்க:

00 50 1 000000

အိမ်ခြေ

ಕ್ರೈಸ್ತ ದೇವ

၁၂၆၁

10 cu /
' 00 yards
meters —

ရွှေထိန်စာတိုက်က အစီအစဉ်အတိုင်း နားနှင့် သိနပ်ခြေမှ စိန်ဖူးအထိ အဆင့်ဆင့် အမြင့် အဝိုင်းအထောင့် ကို ပြုလေ့ရှိသည်။

ငှက်မြတ်နားတော်

အကျယ်ဆုံးနေရာ	....	.... ၂ ပေါ ၅ လက်မခွဲ
အရှည်ဆုံးနေရာ	....	.... ၄ ပေါ ၂ လက်မ
စိန်လုံးရေ	---	.... ၁၀၉၈
ရတီအချိန်	....	.... ရတီ ၂၄၀ ကျော်
အခြားကျောက်မျက်များ	....	.... ၁၃၃၈ လုံး

ဆတ်သွားပူး

အမြင့်	---	.... ၈ ပေါ ၂ လက်မ
အချင်း	---	.... ၃ ပေါ ၃ လက်မ
ကျောက်မျက်မျိုးစုံ	---	.... ၈၆ လုံး

ပိန္နဲတိုင်

အလျား (ကြေးစလောင်းမှ စိန်ပူးတော်အောက်ခြေထိ)....	....	.... ၃၈ ပေါ ၄ ခွဲ လက်မ
အောက်ခြေအချင်း	---	.... ၁၀ ခွဲ လက်မ
အပေါ် အချင်း	---	.... ၂ ခွဲ လက်မ

၂။ ရင်ပြင်တော်ဆိုင်ရာ

ရင်ပြင်တော်အကျယ်	---	.... ၁၄ ကေ
သီးခြား ဂန္ဓကုဋ္ဌီတိုက်စေတီ	---	.... ၄၅
တံခွန်တိုင်	---	.... ၁၀
သင်ပုတ်ပလ္လင်	---	.... ၄၀
ကျောက်ထီး	---	.... ၃
ရေချင်းစင်	---	.... ၄
အာရုံခံတန်ဆောင်း	---	.... ၁၁
ဘုရားဟန်ဆောင်း	---	.... ၅၁
စေတီ	---	.... ၅၄
အုတ်ဂူ	---	.... ၁၂၁
ခေါင်းလောင်း	---	.... ၂၉
ခေါင်းလောင်းကြီး	---	.... ၂
မီးမောင်းစင်	---	.... ၆

ရေစင်	....	....	၂
စရပ်	....	....	၄
ပြတိုက်	....	....	၁
ညောင်ပင်	....	....	၁၂
အုန်းပင်	....	....	၃၄
အခြားအပင်များ	....	....	၁၆
ဘိနပ်တော်ပတ်လည်	....	....	၁၄၂၀ ပေ

၃။ စေတီတော်အောက်ခြေဆိုင်ရာ

ပန်းတင်ခုံစေတီရံ	....	....	အဆူ ၆၀
ပန်းတင်ခုံထောင့်စေတီ	....	....	။ ၄
မုတ်ဦးစေတီ	....	....	။ ၄
မနုဿိဟ (ခြေတော်ရင်းထောင့်လေးထောင့်)	....	....	၄
ခြင်္သေ့ (ခြေတော်ရင်းပတ်လည်)	....	....	၂၄
ပစ္စယာပန်းထီးတော်	....	....	၄၄
ဂြိုဟ်တိုင်	....	....	၁၂
ထီးတော်	....	....	၄
သင်ပုတ်ပလ္လင်	....	....	၃၉
ပန်းစွန်ကန်	....	....	၆
အာရုံခံတန်ဆောင်း	....	....	၄
ဂန္ဓကုဋ္ဌီတိုက်စေတီ	....	....	၈၂

၄။ ကုန်းတော်မြေဆိုင်ရာ

ကုန်းတော်အမြင့် (ပင်လယ်ပြင်မှ)	....	၁၉၀ ပေ
ကုန်းတော်ဝန်းကျင်ဧရိယာ (ဝတ္ထကမြေများ)	....	၁၁၄ ကေ

၅။ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ

ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်ကြီးများ	....	၉ ပါး
ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများ	....	၉ ဦး
အတွင်းရေးမှူး	....	၁ ဦး
ဝန်ထမ်းများ	....	၁၂၁ ဦး

(မှတ်ချက်။ ။အတိုင်းအတာ စာရင်းကဏန်းများမှာ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရရှိသော စာရင်းကဏန်းများ ဖြစ်ပါသည်။)

ကုန်းတော်မြေ

ပုင်လယ်ပြင်အမြင့်	၁၉၀
ဝတ္ထုကမြေ	၁၁၄

ထုပ်ချုပ်မှု

သြဝါဒစရိယဆရာတော်ကြီးများ	၉

ရင်ပြင်တော်

အကျယ်	၁၄ ဧက
သီးခြားဂန္ဓကုဋ်တိုက်စေတီ	၄၅
တံခွန်တိုင်	၅
ကျောက်ထီး	၃
ရေချမ်းစင်	၄
မုခ်ဦးတန်ဆောင်း	၄
အရက်ခံတန်ဆောင်း	၁၁
ဘုရားတန်ဆောင်း	၅၁
စေတီ	၅၄
အုတ်ဂူ	၁၂၁
ခေါင်းလောင်း	၂၉
ခေါင်းလောင်းကြီး	၂
မီးမောင်းစင်	၆
ပြတိုက်	၁
ညောင်ပင်	၇ ပင်
အုန်းပင်	၃၄
ဘိနပ်တော်ပတ်လည်	၁၄၂၁ ပေ

စေတီတော်ကြီး၏ အတိုင်းအတာများ

စေတီတော်အမြင့်	၃၂၆ ပေ
ဘိနပ်တော်ပတ်လည်	၁၄၂၀ ပေ
ပစ္စယံများ	၆၂ ပေ ၄ လက်မ
ရစ်မြှင့်	၂၅ ပေ ၁၀ လက်မ
ကြည်းဝန်	၂၄ ပေ ၁၀ လက်မ
သပိတ်မှောက်ခေါင်းလောင်း	၂၅ ပေ ၁၁ လက်မ
မောင်းရစ်များ	၄၃ ပေ ၄ လက်မ
ကြာမှောက်၊ ကြာလှန်၊ ကြာနုစွဲ	၂၈ ပေ ၁၀ လက်မ
ငှက်ပျောဖူး	၅၁ ပေ ၁၁ လက်မ
ထီးတော် (စိန်ဖူးအထိ)	၄၃ ပေ ၈ လက်မ

ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းအဖွဲ့ဝင် လူကြီးများ

ဂေါပက	၉ ဦး

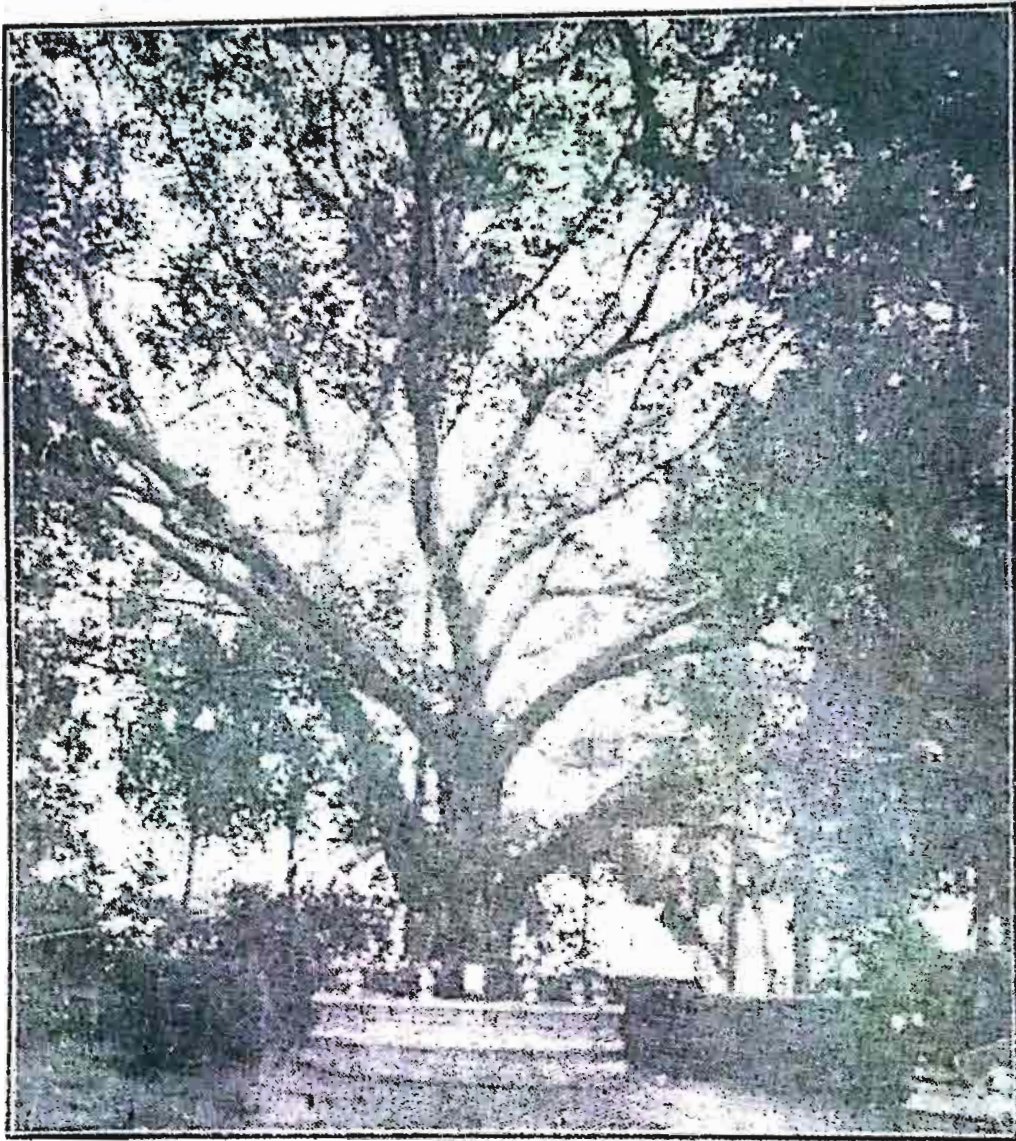

ရင်ပြင်တော်ပေါ်မှ ဗောဓိပင်များ
မပြုပြင်ရသေးမီအချိန်ကမြင်ကွင်းအချို့

မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးနေ့က စိုက်ပျိုးခဲ့သော အိန္ဒိယမှပင့်ဆောင်လာသည့် ဗောဓိညောင်ပင်ကို
အနောက်မြောက်ရာဟုထောင့်တွင် တွေ့နိုင်သည်။

မောမိညောင်ပင်များအရင်း၌ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ကြည်ညိုစရာပြာသာဒ်များအတွင်း
ဖူးမြင်နိုင်ပါပြီ။

ပေါ်တော်မူဗုဒ္ဓတစ်ထောင်စေတီတော်

ရွှေတိဂုံစေတီ၏ အရှေ့ဘက် ရေကြည်တော်ဝတ်အသင်းတန်ဆောင်းအတိုင်း ရှေးဟောင်းရုပ်ပွားတော်များရှိရာနေရာ မှ ၁၉၈၄ တွင် တူးဖော်ရရှိသည်။
၃ ၁/၂ လက်မအရွယ်ရှိ ဘုရားရုပ်ပွားတော် ၃၆၅ ဆူရှိ၍ ရှေးမွန်လူမျိုးတို့၏လက်ရာဟု မှန်းဆရပါသည်။

ပွင့်တော်မူလာသော ဗုဒ္ဓတစ်ထောင်စေတီတော်

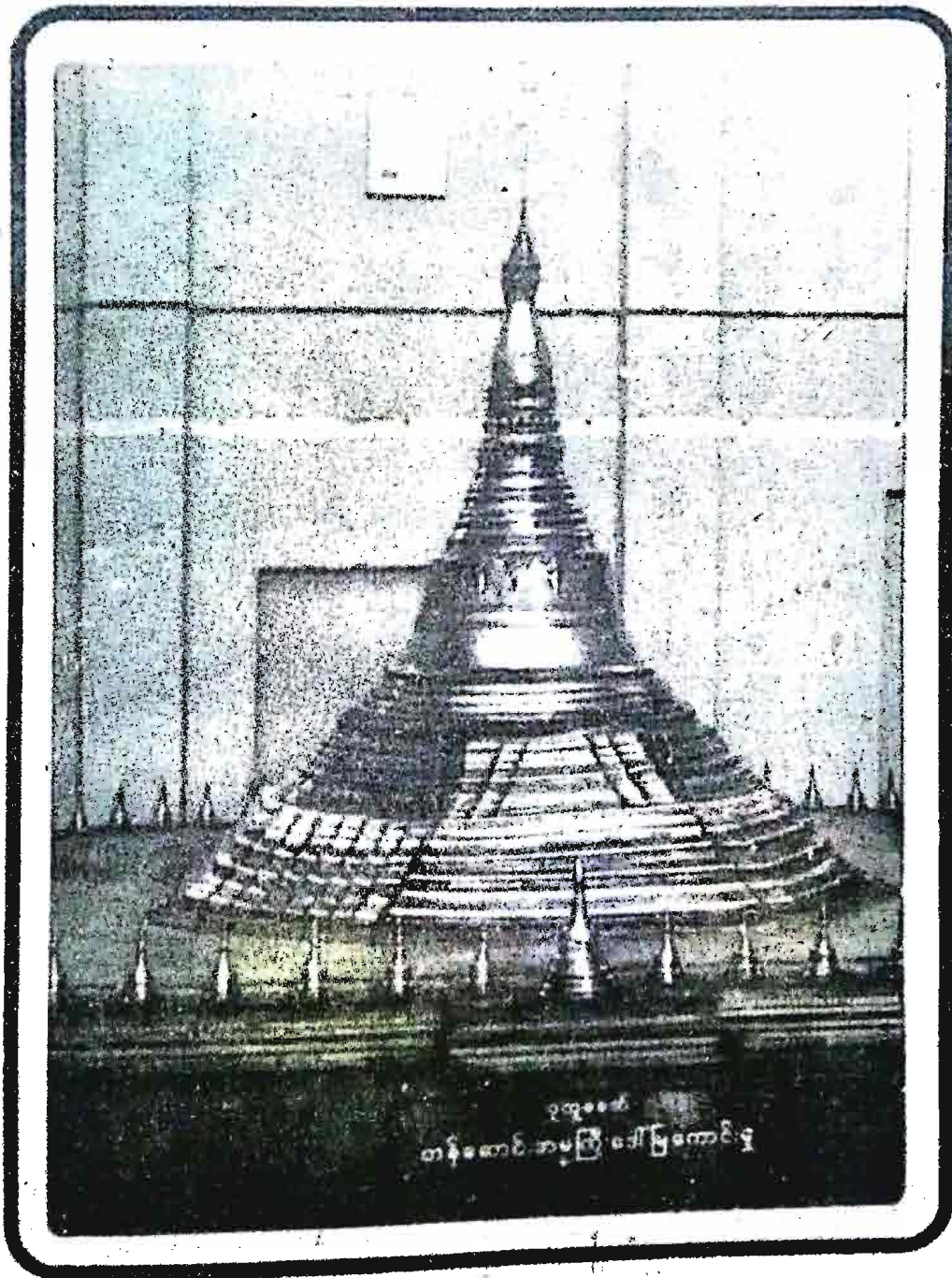

ရွှေတိဂုံ ပုံတူစေတီတော်

လူသိမများလှသော ပုံတူကြေးစေတီဖြစ်၏။ ဉာဏ်တော်သေးသော်လည်း သမိုင်းတန်ဖိုးအားဖြင့် ကြီးမားလှပါသည်။ စေတီတော်ကြီး၏ ပုံတူကို အချိုးကျစကေးကိုက် သွန်းလုပ်ထားခြင်းဖြစ်၏။

၁၉၆၄ ခုနှစ်က လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ အလှူရှင် မစ္စတာ မစာနီ B. A. MASANI သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးမဟုတ်ပါ။ သို့သော် ကွယ်လွန်သူဇနီးသည် ဒေါ်မြ၏ဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းသည့်အနေနှင့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို ရက်ရက်ရောရော လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေ ၆၂၀၀၀ ကျပ်ဖြစ်၏။ ဒေါ်မြ၏ တန်ဆောင်းအတွင်း၌ ပူးတွေနိုင်ပါသည်။

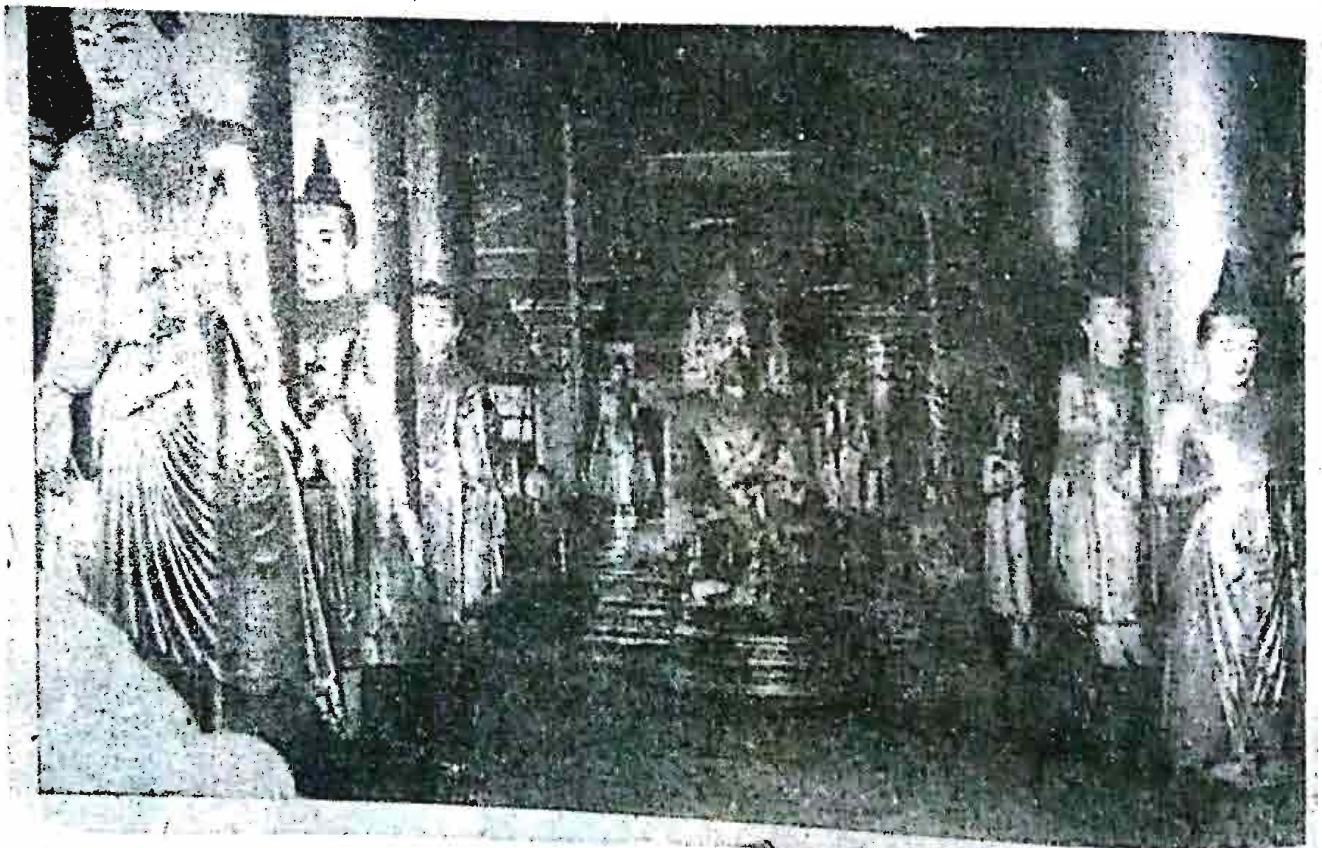

ရွှေတိဂုံ
တန်ဆောင် အမတ် ဒေါ်မြကောင်း

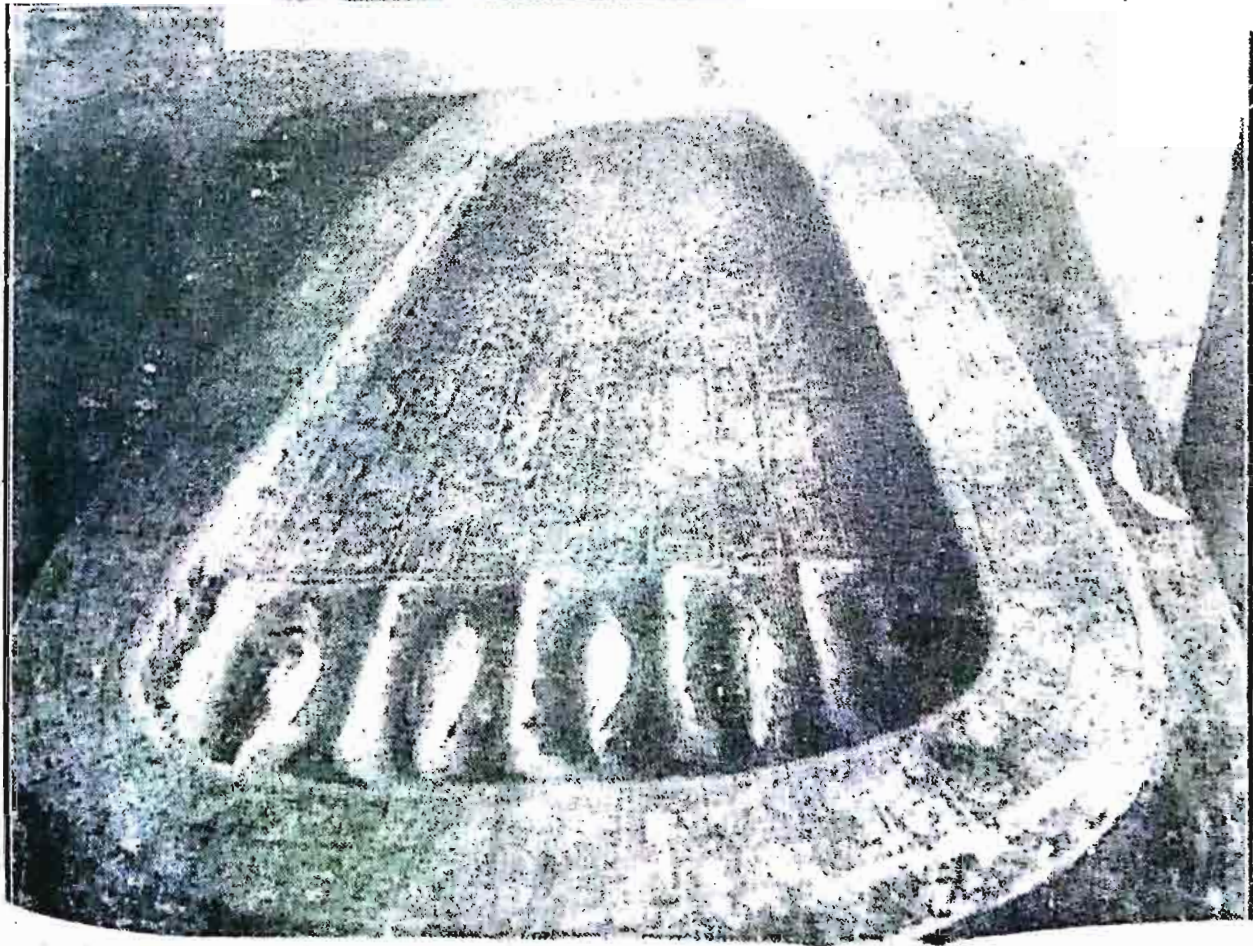
ဘုရားမြတ်ရွှေတိဂုံမှ ဗုဒ္ဓခြေတော်ရာများ

ဗုဒ္ဓ၏ခြေတော်ရာ တစ်ရာရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာများဖြင့် အပြည့်အစုံ (ခြေတော်နှစ်ဆူမှတစ်ဆူ) ဗောဓိမဏ္ဍိုင် ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စ အထူးသန့်ရှင်းရေးအသင်း တည်ရှိရာတန်ဆောင်းအတွင်းမှ မဟာဗောဓိပင်အနီး

ခြေတော်ရာတန်ဆောင်းအတွင်းမှ ကျွန်းသားရုပ်ပွားကြီးများနှင့် မြတ်စွာဘုရားပုံတော်၊
ခြေတော်ရာမှာ ပုံတော်ရှေ့နားတွင် နဂါးရွှေပတ်လျက်ရှိသည်။

ရင်ပြင်တော်သန့်ရှင်းရေး

ပြန်ဟလူမျိုးတို့သည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ သန့်ရှင်းရေးအတွက် အစဉ်လုပ်အားပေးဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ တနင်္ဂနွေ၊ တနင်္လာ၊ အင်္ဂါစသည်ဖြင့် (၇) ရက်ပတ်လုံး စေတီတော်၌ သန့်ရှင်းရေးအဖွဲ့များရှိသည်။

ထုံးသင်္ကန်းကပ်လှူခြင်းမှစပြီး မစင်အိမ်သာများ အထူးသန့်ရှင်းရေးကို တာဝန်ယူပေးသော စေတနာ့အသင်းအဖွဲ့များရှိသည်။

လုပ်အားပေးလိုသောပြည်သူတို့သည် မိမိနှင့်အဆင်ပြေသော နေ့နှင့်အသင်းများကို ပါဝင်ကူညီလုပ်အားလျက်ရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် နမူနာအမျိုးကို ကောက်နှုတ်ဖော်ပြပါသည်။

ကုန်းတော်နှင့် ရင်ပြင်သန့်ရှင်းရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသော ဝေယျာဝစ္စအသင်း များစွာရှိသည့်အနက် တံမြက်လှည်းအသင်းတစ်ခု သန့်ရှင်းရေးလုပ်နေပုံ

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး ဝတ္ထုကမြေအတွင်းရှိ ဘာသာရေးနှင့်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များစာရင်း။

၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ မတ်လအထိစာရင်း

ရွှေတိဂုံစေတီတော် ဂေါပကအဖွဲ့မှ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားများ ထုတ်ပေးထားရှိသော ဘာသာရေးအသင်းများနှင့် ၎င်းတို့ စတင်တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် နှစ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

စဉ်	အသင်းအမည်	တန်ဆောင်း	စတင်ခုနှစ်
၁။	ပုညကုသလဗဟုကုရအသင်း	(စီအမ်အေတန်ဆောင်း) စနေထောင့်ရွှေတိဂုံ	၁၈၉၈
၂။	ရောင်တော်ပွင့်အသင်း	အင်္ဂါထောင့် ဦးဘိုနီ ဒေါ်ခင်တန်ဆောင်း	၁၉၀၀
၃။	ဝေနေယျသုစ ရေချမ်းစင်အသင်း	စနေထောင့်ရေစင် တန်ဆောင်း	၁၉၀၅
၄။	ရခိုင်တန်ဆောင်း စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့	စနေထောင့်အနောက်ရခိုင်ကုန်သည်ကြီးများတန်ဆောင်း	၁၉၁၁
၅။	အထက်ပစ္စယံ တံမြက်လှည်းအသင်း	မြောက်ဘက်အလယ်ပစ္စယံ	၁၉၂၁
၆။	သုကကာရီ တံမြက်လှည်းအသင်း	မြောက်ဘက်ရင်ပြင်တော် တန်ဆောင်းအမှတ် ၃၄	၁၉၂၃
၇။	ရန်ကုန်မြို့လုံးဆိုင်ရာ ပရိယတ္တိသာသနာ့ နဂ္ဂဟဆန်လှူအသင်း	ရင်ပြင်အနောက် ဦးမောင်ကလေး၊ ဒေါ်ကျွတ် တန်ဆောင်း	၁၉၂၅
၈။	ရန်ကုန်မြို့မဗဟို တံမြက်လှည်းအသင်း	ရင်ပြင်တော်မြောက်ဘက် ဦးမြင့်တန်ဆောင်း	၁၉၃၂
၉။	ပါရမီအဖွဲ့	မြောက်ဘက် ဒေါ်သင်းမြိုင် တန်ဆောင်း	၁၉၃၅
၁၀။	ရေကြည်တော်ဝတ်အသင်း	အရှေ့ဘက် ဒေါ်ငွေဇင် တန်ဆောင်း	၁၉၃၇
၁၁။	ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အသင်း	ဦးဘကဲ-ဒေါ်ဒေါ်သိန်း တန်ဆောင်း	၁၉၅၀
၁၂။	တိဂုံဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့	ရင်ပြင်တော်ရာဟုထောင့် ဦးပွကြီး တန်ဆောင်း	၁၉၅၂
၁၃။	သီလရက္ခိတ ဥပသကာအဖွဲ့ကြီး	ရင်ပြင်တော် စနေထောင့် ဒေါ်ဦး တန်ဆောင်း	၁၉၅၆
၁၄။	မင်္ဂလာဗျူဟာအသင်း	အာဇာနည်လမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်	၁၉၅၆
၁၅။	ရ-ရက်သားသမီးများ ဗုဒ္ဓဝေယျဝစ္စအဖွဲ့	ရာဟုထောင့် မာဖီးယား တန်ဆောင်း	၁၉၆၂
၁၆။	ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော် သန့်ရှင်းရေးအသင်း	တနင်္လာ၊ရာဟုထောင့် ချမ်းသာကြီးတန်ဆောင်း	၁၉၆၇
၁၇။	သာသနာ့ဝေပုလ ဗုဒ္ဓဝေယျဝစ္စအသင်း (ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး)	တနင်္ဂနွေထောင့် နှစ်ကျိပ်ရစ်ဆူ တန်ဆောင်း	၁၉၆၈
၁၈။	အောင်သစ္စာသမာဓိ (သာသနာပြု) အင်္ဂါနေ့ သန့်ရှင်းရေးအဖွဲ့	ရင်ပြင်တော် တနင်္ဂနွေထောင့် ဦးသုခတန်ဆောင်း	၁၉၇၀
၁၉။	အောင်ရွှေထီး အဓိဋ္ဌာန်အဖွဲ့	ကိုသင့်၊ မသက်ပြင်း တန်ဆောင်း စနေထောင့်	၁၉၇၀
၂၀။	စနေသန့်ရှင်းရေးအသင်း	စနေထောင့် ရွှေတောင် ငွေတောင်တန်ဆောင်း	၁၉၇၂
၂၁။	ဓမ္မသီရိသာသနာ့ ဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရာဟုထောင့်ရင်ပြင်တော် ဒေါ်ရင်တန်ဆောင်း	၁၉၇၂
၂၂။	ပန်းရေချမ်း ဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရာဟုထောင့် ဦးရွှေအေး ဒေါ်ပုတန်ဆောင်း	၁၉၇၂

၂၃။ မနော်စိတ္တုပါဒ် ရင်ပြင်တော်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရင်ပြင်၏အနောက် ဒေါ်ကြည်တန်ဆောင်း	၁၉၇၃
၂၄။ အင်္ဂါသမာဓိ သန့်ရှင်းရေးအသင်း	ရာဟုထောင့် ပုလဲတန်ဆောင်း	၁၉၇၃
၂၅။ စေတနာကြည်လင် သောကြာသန့်ရှင်းရေး အသင်း	မြောက်ဘက်ခြေတော်ရာတန်ဆောင်း	၁၉၇၄
၂၆။ နိကာယ်ငါးရပ်ဝင် ဓမ္မသာသနာအဖွဲ့ချုပ်	ရွှေတောင် ငွေတောင် တန်ဆောင်း	၁၉၇၄
၂၇။ ဗုဒ္ဓဟူးညနေ သန့်ရှင်းရေးအသင်း	ရင်ပြင်တော်ဗုဒ္ဓဟူးထောင့် ဦးရောင်တန်ဆောင်း	၁၉၇၄
၂၈။ ကလျာဏပါရမီ ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရင်ပြင်တော်အင်္ဂါထောင့် ဒေါ်စောဥတန်ဆောင်း	၁၉၇၅
၂၉။ ပိဋကတ်ဗျူဟာအဖွဲ့	အာဇာနည်လမ်း၊ ဗဟန်းမြို့	၁၉၇၅
၃၀။ ပေါင်းမြက် သန့်ရှင်းရေးအသင်း	တနင်္ဂနွေထောင့် အရဟံတန်ဆောင်း	၁၉၇၆
၃၁။ ရှင်မထီးတန်ဆောင်း ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရင်ပြင်တော်မြောက်ဘက် ရှင်မထီးတန်ဆောင်း	၁၉၇၆
၃၂။ ဗဟိုလေဟာပြင်ဈေး ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရင်ပြင်တော်အင်္ဂါထောင့် ဦးပိုက်-ဒေါ်သူတန်ဆောင်း	၁၉၇၇
၃၃။ အောင်ဇောမိ သာသနာ့ အကျိုးဆောင်အဖွဲ့	ရင်ပြင်တော်တနင်္ဂနွေထောင့် ဦးဘိုးထုံတန်ဆောင်း	၁၉၇၇
၃၄။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ ဝေယျာဝစ္စဝတ်အသင်း	ရင်ပြင်တော်မြောက်ဘက် ဦးကြီး-ဒေါ်ဝမ်းတန်ဆောင်း	
၃၅။ တနင်္ဂနွေ(ညနေ) သန့်ရှင်းရေးအသင်း	ရင်ပြင်တော်တနင်္ဂနွေထောင့် ကောဘကြီးတန်ဆောင်း	၁၉၇၈
၃၆။ သာသနာ့အကျိုးဆောင် ရှမ်းတန်ဆောင်း စနေညနေ သန့်ရှင်းရေးအသင်း	ရင်ပြင်တော်မြောက်ဘက် ဦးအုန်းမြင့်တန်ဆောင်း	၁၉၇၉
၃၇။ စက္ကသစ္စပါရမီရှင် သာသနာ့ အကျိုးတော်ဆောင်အသင်း	ရင်ပြင်တော်င်္ဂါထောင့်ရှိ စောဖိုသာတန်ဆောင်း	၁၉၈၁
၃၈။ မဟိဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စဝတ်အသင်း	မြောက်ဘက်အလယ် ပစ္စယံဣန္ဒြိတံဇရပ်	၁၉၈၁
၃၉။ သာသနာ့ ဓမ္မရက္ခိတအသင်း	ရင်ပြင်တော်အနောက်ဘက် ဦးအေးမောင်တန်ဆောင်း	၁၉၈၁
၄၀။ ရခိုင်မောင်မယ် တံမြက်လှည်းအသင်း	စနေထောင့်အနောက် ရခိုင်ကုန်သည်ကြီးများအသင်း	၁၉၈၁
၄၁။ ရွှေခေါင်းလောင်းကြီး ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအသင်း	ရင်ပြင်တော်အရှေ့ဘက် ဒေါက်တာဦးညိုတန်ဆောင်း	၁၉၈၁
၄၂။ သာသနာ့ဟိတဝတ်အသင်း	ရင်ပြင်တော်တနင်္ဂနွေထောင့် ဦးဇော်ဝိတ်တန်ဆောင်း	၁၉၈၃
၄၃။ သာသနာ့အကျိုးတော်ဆောင် ရှင်အဓိကတန်ဆောင်း	ရင်ပြင်တော်တနင်္ဂနွေထောင့် ရှင်အဓိကတန်ဆောင်း	
စနေည ရင်ပြင်တော်ရေဆေးအသင်း		၁၉၈၃
၄၄။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ဟိတအသင်း	ရင်ပြင်၏အနောက်ဘက် ဒေါ်ဖွားတန်ဆောင်း	၁၉၈၄
၄၅။ ပဉ္စဇောမိ သမ္မာရအဖွဲ့	ယာယီမင်းဘုံတန်ဆောင်း အင်္ဂါထောင့်	၁၉၈၅
၄၆။ ရွှေတိဂုံစေတီ တနင်္ဂနွေထောင့် ခေါင်းလောင်းကြီးတန်ဆောင်း ပဋိပတ္တိအဖွဲ့	တနင်္ဂနွေထောင့် ခေါင်းလောင်းကြီးအနီး	၁၉၈၆
၄၇။ ဥပဒေရုံးများဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ နဂ္ဂဟအသင်း	ယာယီဦးရောင်တန်ဆောင်း ဗုဒ္ဓဟူးထောင့်	၁၉၈၇
၄၈။ ရွှေဝံမြင့် အာရုဏ်ဝတ်အသင်း	ရင်ပြင်တော်အနောက် မင်းကတော်ကြီး ဒေါ်ဘွင့်တန်ဆောင်း	၁၉၉၀
၄၉။ စေတနာသမ္မာရ ဝတ်အသင်းကြီး	ရင်ပြင်တော်အနောက်မုခ်အနီး ဦးအေးမောင်တန်ဆောင်း	၁၉၉၀

- ၅၀။ ရွှေတိဂုံစေတီ ကြာသပတေး တံမြက်လှည်း ၅၅/ကြောင်နှစ်ကောင်တန်ဆောင်း
 သန့်ရှင်းရေး ဝေယျာဝစ္စအသင်း ရာဟုထောင့်
- ၅၁။ ရွှေတိဂုံစေတီ၏ ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအဖွဲ့ အလယ်ပစ္စယံ တနင်္ဂနွေထောင့် ၁၉၇၄
 (မဝတ)မိသားစု နိစ္စသုခစံကျောင်း အောက်ထပ် ၁၉၉၀

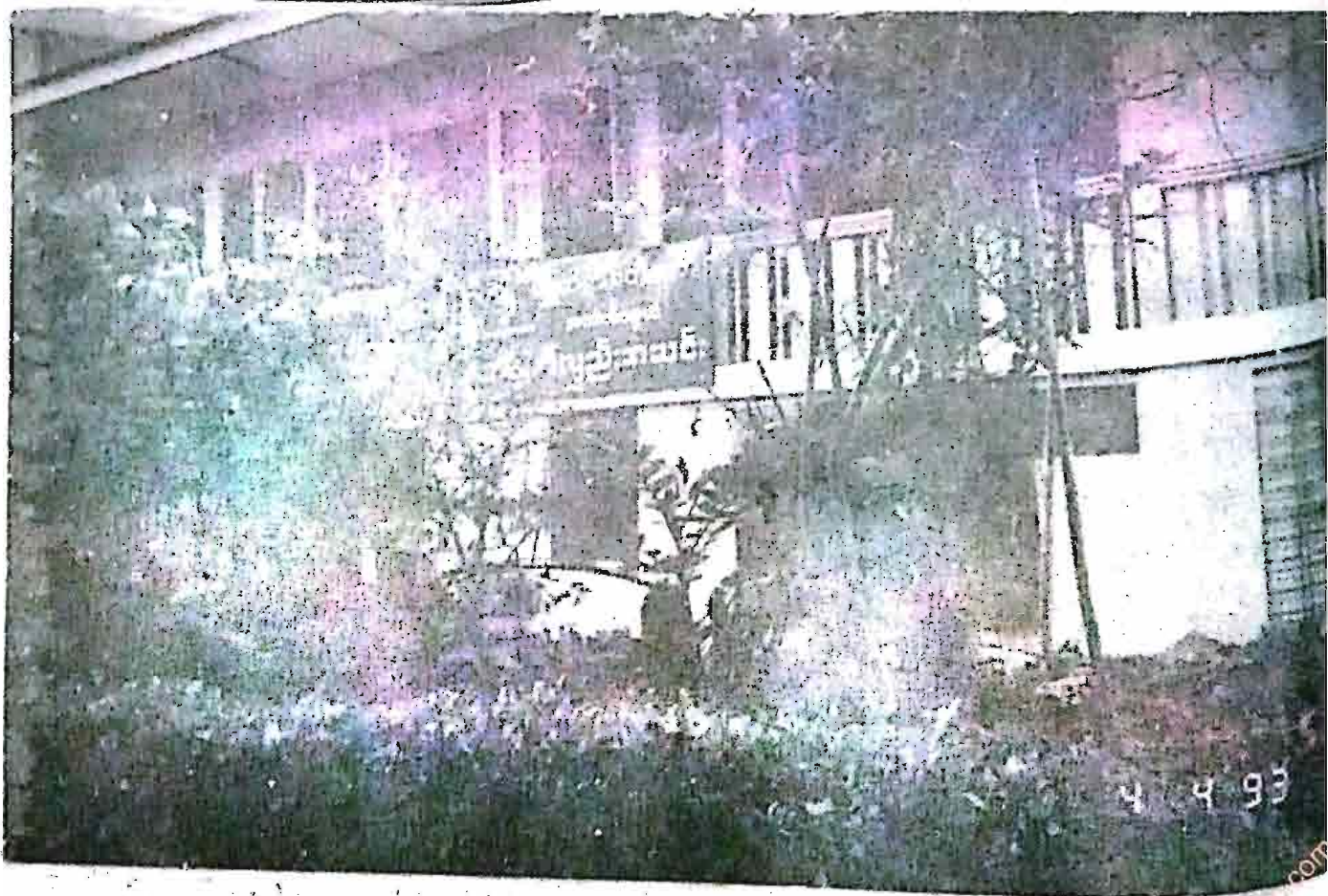
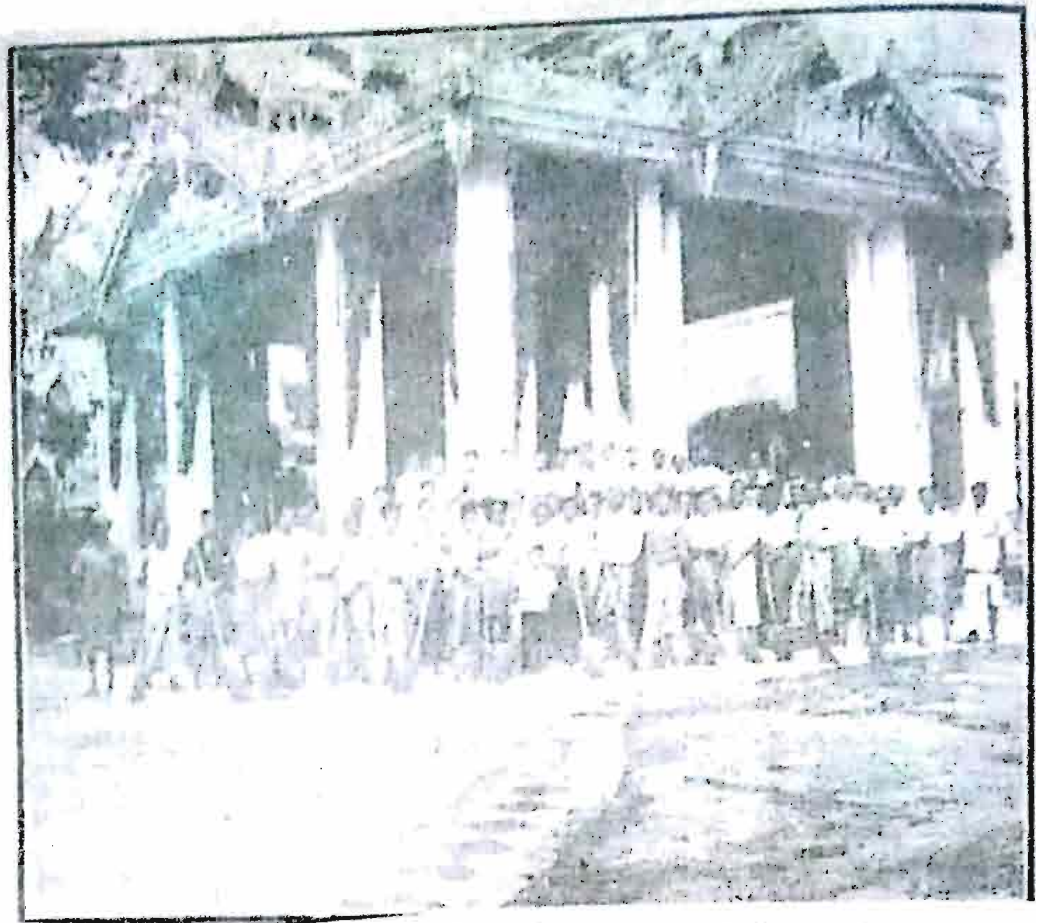
အထက်ပါဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့များအား အသင်းအဖွဲ့ မှတ်ပုံတင်ဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်များကို ထုတ်ပေးပြီး ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ လုပ်ငန်းကြီးအရပ်ရပ် အလှူခံခြင်း၊ ရွှေတိဂုံပွဲတော်များ ကျင်းပရာတွင် ဝိုင်း၍ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း စသည့် ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စများကို ဆောင်ရွက်ကြရပြီး မိမိတို့ကုသိုလ်ဒါနများကို မပျက်စေဘဲ သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အလှူအတန်းများ ခင်းကျင်းခြင်းတို့ကိုပါ တစ်ပါတည်းပူးတွဲ၍ ဆောင်ရွက် ကုသိုလ်ယူခဲ့ကြပါသည်။

၎င်းအသင်းတွင် ရှေးတည်းက ရွှေတိဂုံဝေယျာဝစ္စများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး၊ ပူးတွဲထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီးမှ မိမိတို့အသင်းမှ အသိအမှတ်ပြုပေးရန် ပြန်လည်လျှောက်ထားခြင်း မပြုနိုင်သေးသည့် ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့များလည်း ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

ဘာသာရေးအသင်း အသိအမှတ်ပြု လျှောက်ထားဆဲအသင်းများ

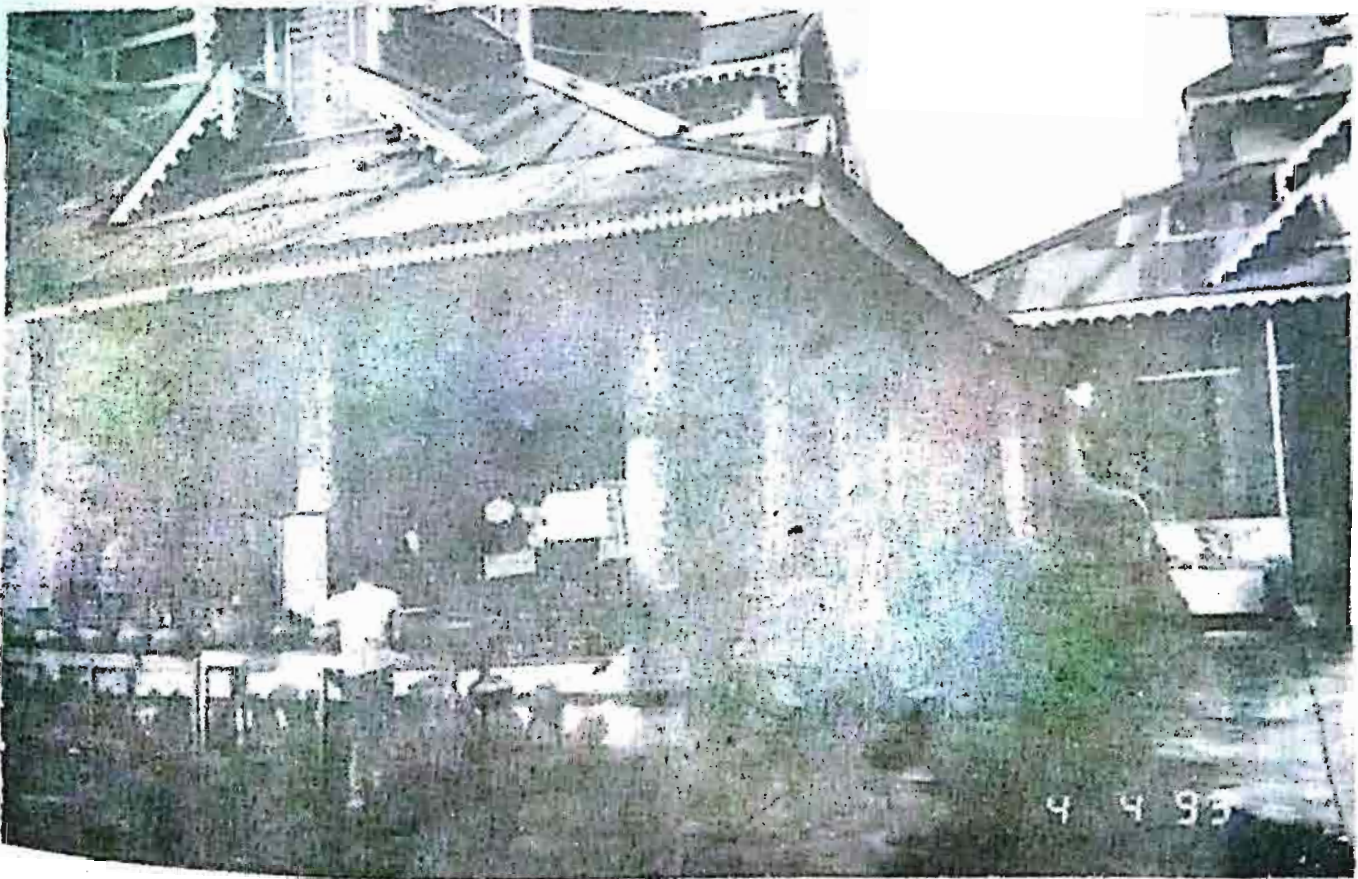
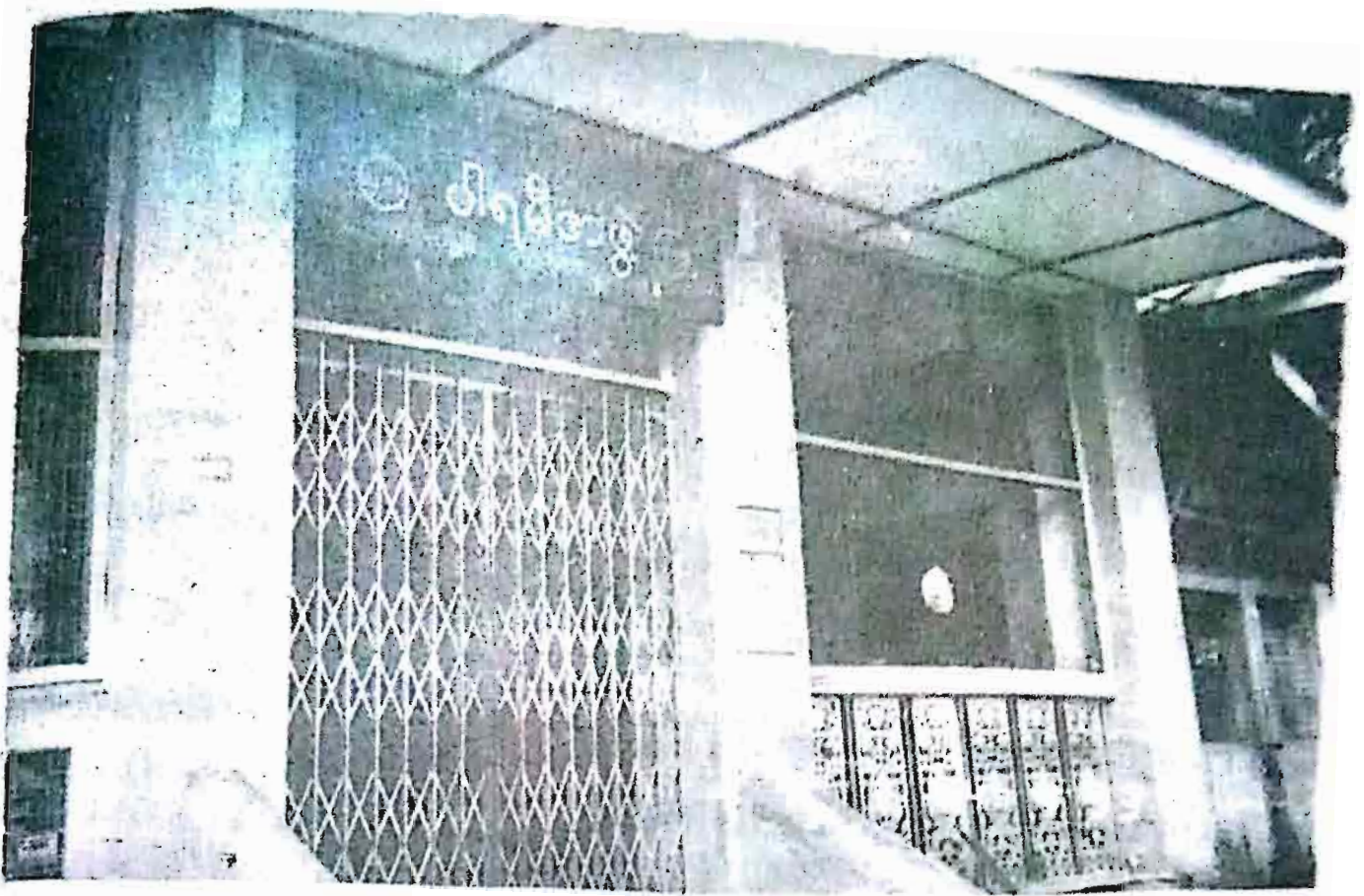
- ၁။ စိန်ပေါလ်ကျောင်းသားဟောင်းများ ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စအသင်း
- ၂။ စေတနာရှင် ဆွမ်းကော်ကပ်အဖွဲ့
- ၃။ ဂုဏ်တော်ပရိတ်အဖွဲ့ (လသာ)
- ၄။ ကုဋိအိမ်သာနှင့် ဝေယျာဝစ္စသန့်ရှင်းရေးအဖွဲ့
- ၅။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ဝေယျာဝစ္စဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့
- ၆။ အောင်မင်္ဂလာဝတ်အသင်း
- ၇။ ဓမ္မစေတီတန်ဆောင်း၊ ရ ရက်သားသမီးများ အဓိဋ္ဌာန်ဝတ်အသင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

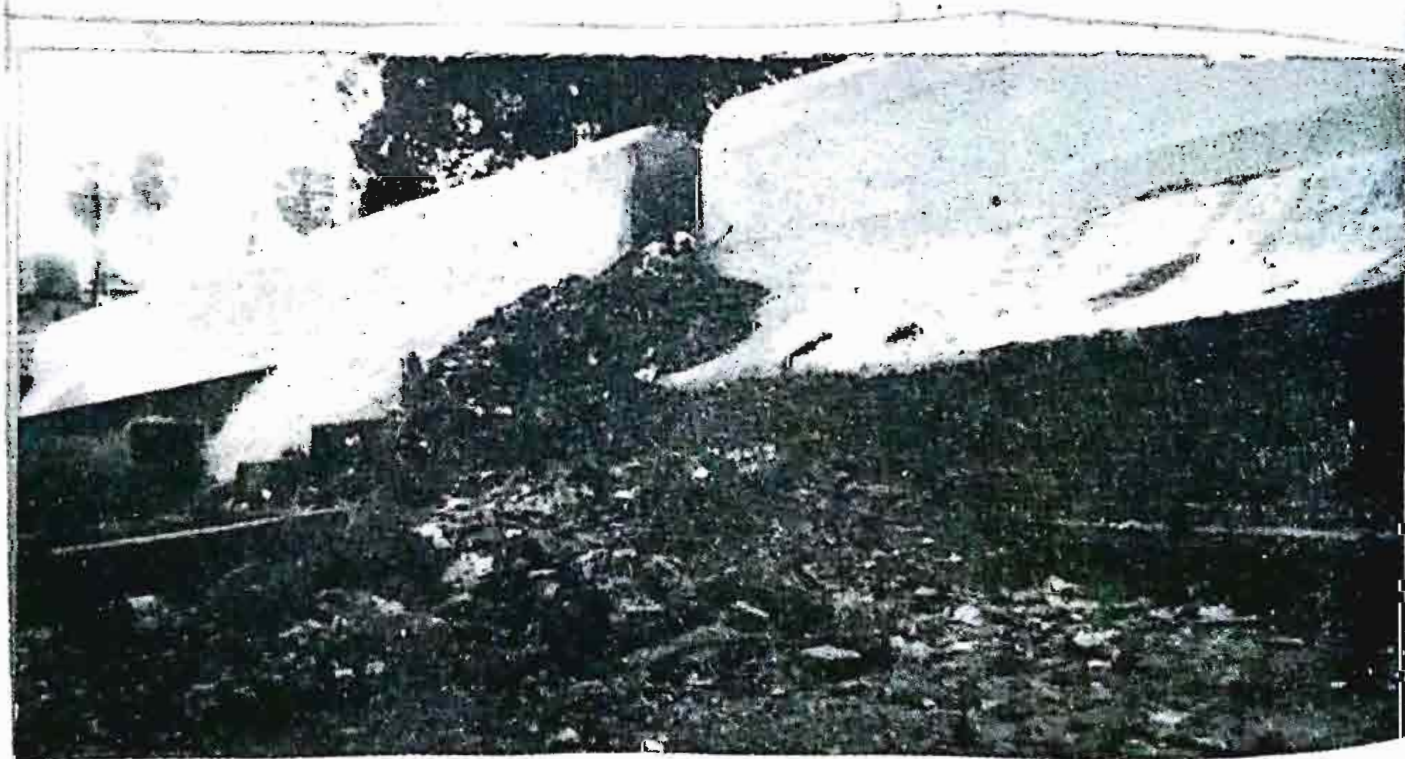
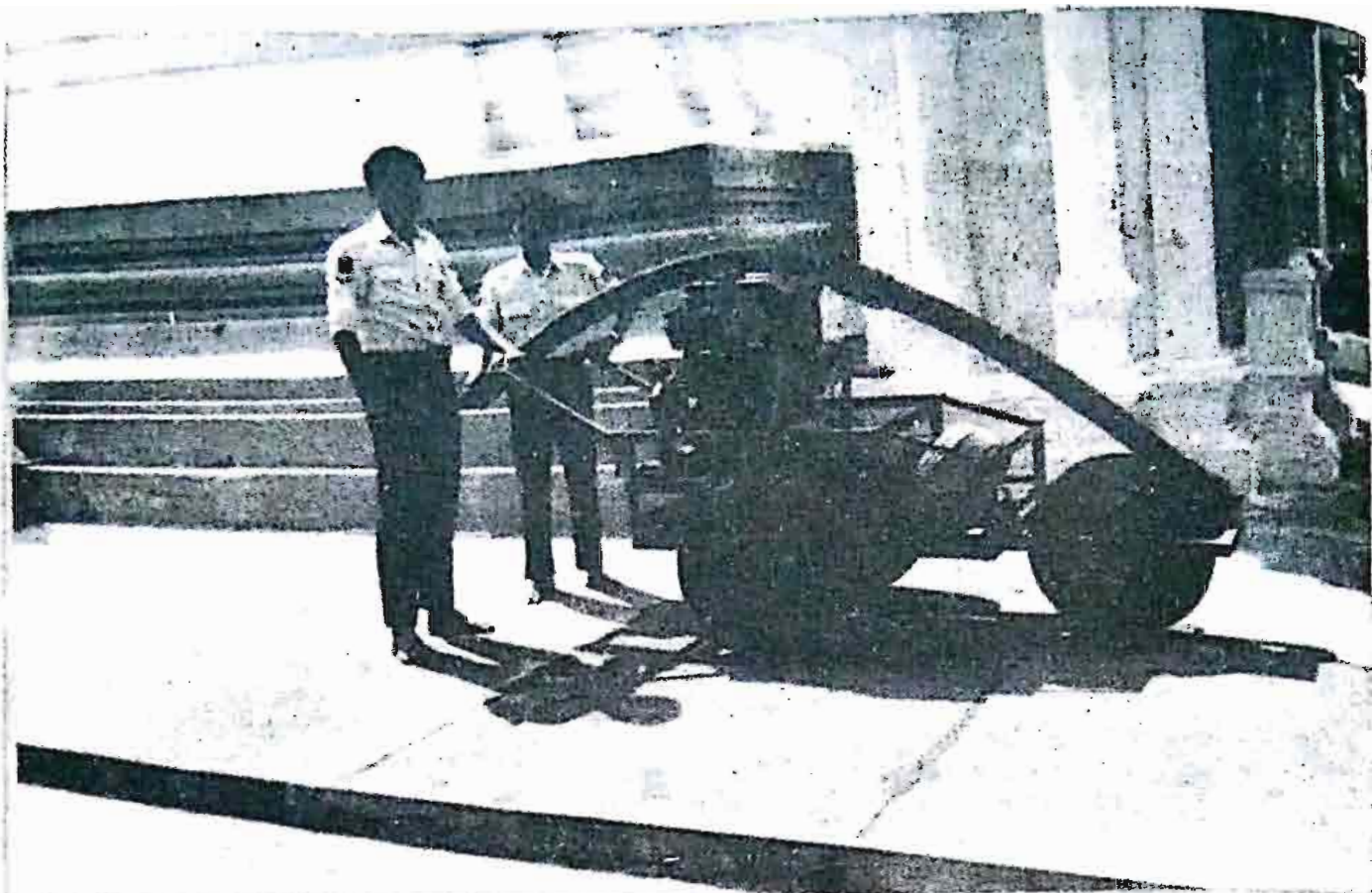
ရွှေတိဂုံစေတီတော် အထက်ပစ္စယံ တံမြက်လှည်းအသင်း

ကုသိုလ်ဖြစ်ထုံးသင်္ကန်းကပ်လှူရေး ပါရမီအဖွဲ့နှင့် ရန်ကုန်မြို့မ ဗဟိုတံမြက်လှည့်အသင်း

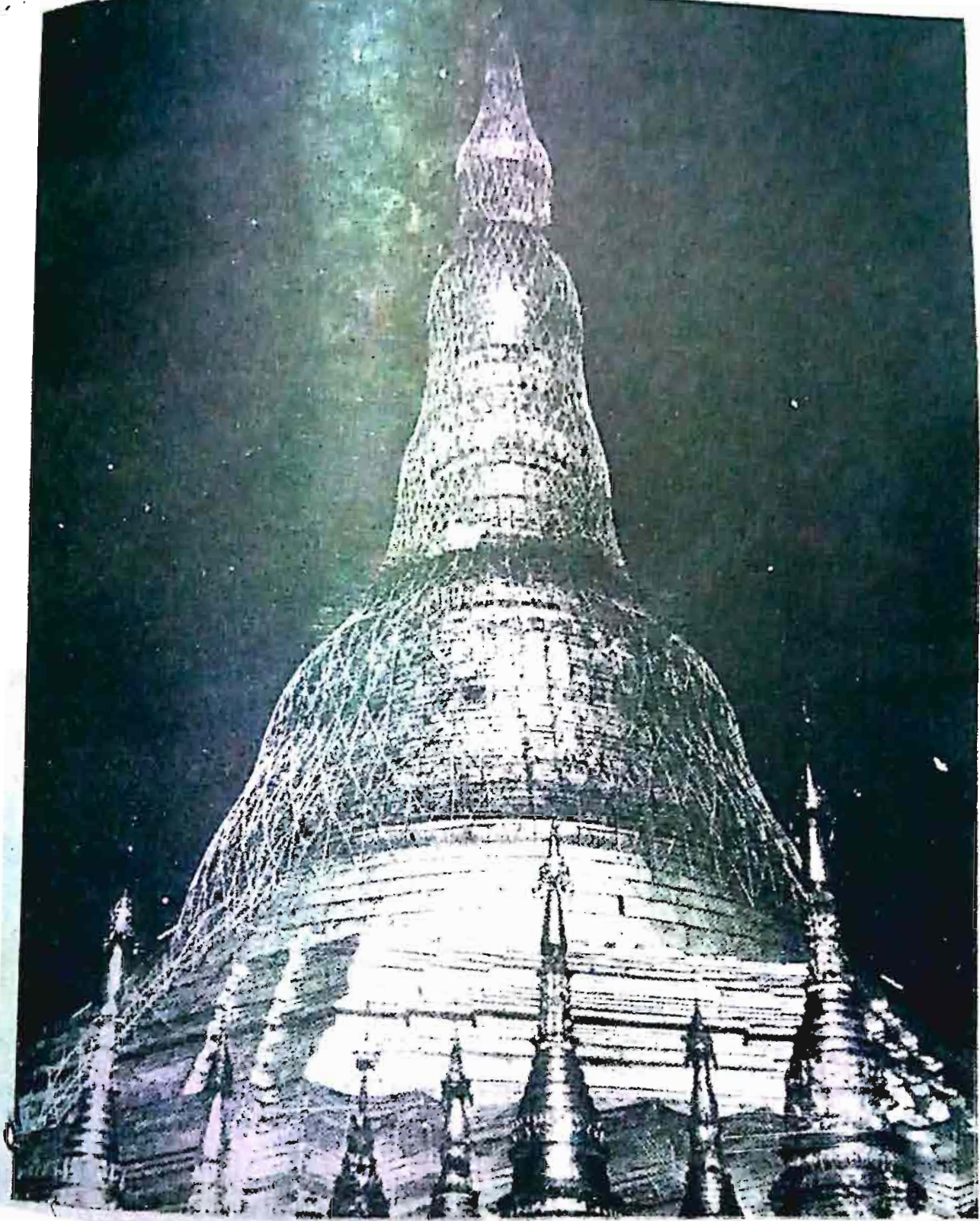

စေတနာ့ဝန်ထမ်း မီးသတ်တပ်ဖွဲ့

သန့်ရှင်းရေး

နေ့စဉ် ရင်ပြင်တော်ပေါ်လာသော ပန်း၊ တံခွန်၊ ကုက္ကါးအဟောင်းတို့ကို စနစ်တကျသိမ်းဆည်းသည်။
သိမ်းဆည်းပေးသည့် အသင်းလည်းရှိပါသည်။

ဂင်းနစ်မှတ်တမ်းစာအုပ်ကြီးထဲတွင် ကမ္ဘာပေါ်မှ အကြီးဆုံးငြိမ်း-ဟုတင်စားရလောက်အောင် ကြီးကျယ်သောငြိမ်းစင်
ဘုရားရွှေချသည့်အခါ ဤသို့ဆင်ကြရသည်။ ဤငြိမ်းကိုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သောဝါးများနှင့်
ကျူထရုံအကာများကို စေတနာရှင်များက သယ်တင်သယ်ချပေးလေ့ရှိကြသည်။

စေတီတော်ကြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ မဖြစ်စေရန်အတွက် စေတီတော်ကြီးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများ စေတီအဆက်ဆက်ကပင် လုပ်ဆောင်ခဲ့၏။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြန်မာမင်းများလက်ထက်က မှူးမတ်များခန့်အပ်၍လည်းကောင်း၊ လူကိုလှူဒါန်း၍လည်းကောင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်စေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် လုပ်ကိုင်မှုများမှာ စေတီအလျောက် ပြောင်းလဲလာခဲ့ရာ အမိန့်ထုတ်ပြန်၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ထို့နောက် ခန့်ထား၍စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပြည်သူလူက ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော လူထုကိုယ်စားလှယ်များအား စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ပြုလုပ်စေခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်မင်းလက်အောက်တွင် ဘုရားကြီးအား ပထမဆုံး မြန်မာလူမျိုးထဲမှ ဝေယျာဝစ္စများကို စောင့်ရှောက် ပြုစုစွင့်ရခဲ့သူမှာ စစ်ကဲမောင်ထော်လေးဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ဦးထော်လေးအား အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲများကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရသော စေတီတော်ကြီး၏ အပျက်အစီးများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်နှင့် ကုန်းတော်တွင် စည်ပင်သာယာစေရန် သစ်ပင်သီးပင်များ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက အမိန့်ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့သည်။

ဦးထော်လေးသည် ၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် စေတီတော်ကြီး၏ထီးတော်ကြီးတွင် ပျက်စီးနေသည်များကို ငြမ်းဆင်၍ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ခေါင်းလောင်းများကို စာရင်းများပြုစုခြင်း၊ ပြန်လည်ချိတ်ဆွဲကပ်လှူခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းအပြင် သားမက်ဖြစ်သူ ရန်ကုန်မြို့အခွန်ဝန် မောင်အုန်းရွှေအား ဘုရားကြီး၏အမြင့်တောင်တာများကို တိုင်းတာရေးသား မှတ်စေခဲ့သည်။ ဦးထော်လေးသည် ၁၈၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၆၉ ခုနှစ်အထိ ဘုရားကြီးအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုများကိုပြုခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဘုရားကြီး၏ဂေါပကအဖွဲ့ဝင်များမှာ ၆ ဦးရှိပေသည်။ သွေးဆေးကန်ဆရာတော် ဦးပြားခေါ် ဦးပဏ္ဍိသည် နာယကအဖြစ် ဝိုင်းဝန်းကြပ်မတ်စောင့်ရှောက်ပေးလေသည်။ ထို့နောက်တွင် ရန်ကုန်မြို့သူမြို့သားများနှင့် ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက

- ဦးမောင်လေး (ကုန်သွေးတန်းနေ၊ အုတ်တိုက်တန်စောင်းဒါယကာ)
- ဦးဖူး (ကျောက်တံတားလမ်းနေ၊ ကျောင်းဒါယကာ)
- ဦးရွှေသွယ် (စာဆိုတန်းနေ၊ တောင်ဘက်စောင်းတန်း၊ စောင်းတန်းဒါယကာ)
- ဦးဘိုးညွှင်း (ကုန်သွေးတန်းနေ၊ တန်စောင်းဒါယကာ)
- ဦးဘိုးကြီး (ပန်းဆိုးတန်းနေ၊ အုတ်တိုက်ကျောင်းဒါယကာ)
- ဦးဟောကြီး (ကုန်သွေးတန်းနေ၊ သိမ်ကြီးဒါယကာ)

ယင်းအပြင် ကြည့်မြင်တိုင်နေ စေတီတော်ကြီးအားတန်ဆောင်းနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေလှူဒါန်းသူ ဦးကြွယ်ဟိုးနှင့် ပုဇွန်တောင်နေ ကျောင်းဒါယကာ ပွဲစားကြီးဦးရောင်းတို့အားလည်း ဂေါပကလူကြီးများအဖြစ် နောက်ထပ်ဆက်လက် ခန့်ထားသည်။ ယင်းဂေါပကလူကြီး ၈ ဦးသည် စေတီတော်ကြီး၏စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။

၁၈၇၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့မှစ၍ နောက်ထပ်ဂေါပကလူကြီး ၅ ဦးကို အစိုးရအမိန့်ဖြင့်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ နောက်ထပ်ခန့်အပ်လိုက်သော ဂေါပကလူကြီး ၅ ဦးမှာ -

- ဦးဖူး
- ဦးရွှေသွယ်
- ဦးဖေ
- ဦးဘိုးကြီး
- ဦးဘိုးညွှင်းတို့ဖြစ်သည်။

ယင်းဘုရားလူကြီး ၅ ဦးအားခန့်ထားသောစာနှင့်အတူ ဂေါပကလူကြီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် ၁၄ ရပ်ကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းပေးလိုက်သည်။ ထို့နောက် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ဂေါပကလူကြီး ၉ ဦးခန့်အပ်ကြောင်း ဂေဇက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းဘုရားလူကြီး ၉ ဦးမှာ -

- ဦးဟောကြီး (ကုန်သွေးတန်း)
- ဦးဘိုးကြီး (၂ လမ်း)
- ဦးရောင်း (ပုဇွန်တောင်)
- ဦးကြွယ်ဟိုး (ကြည့်မြင်တိုင်)
- ဦးညွန့် (ဒါလ်ဟိုဒီလမ်း)
- ဦးအုန်းခိုင် (ဘုန်းကြီးလမ်း)
- ဦးကြွက်နီ (ကြည့်မြင်တိုင်)
- ဦးမြတ်စံ
- ဦးဘိုးမျှင် (လမ်းမတော်) တို့ဖြစ်သည်။

ဤဂေါပကအဖွဲ့ဖြင့် ဆောင်ရွက်လာကြရာ ကွယ်လွန်သွားသူတို့၏နေရာတွင် ဘဏ္ဍာထိန်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်
လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို စာရင်းသွင်းစေပြီး အရွေးခံရန် အရည်အချင်းမှီသူများအား ရန်ကုန်မြို့၊ လူထုဆန္ဒမဲဖြင့် ဆက်လက်
ရွေးကောက်၍ မဲအများဆုံးရရှိသူအား ဂေါပကအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ခန့်ထားသည်။

ဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့ ဥပဒေ

၁၉၃၉ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အင်္ဂလိပ်အစိုးရကပင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ဥပဒေကို ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင်
ပြဋ္ဌာန်းပေးသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ ဥပဒေလက်စွဲကို ထုတ်ပြန်သော ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဘဏ္ဍာ တော်ထိန်းအဖွဲ့ဝင်
လူကြီးကိုးဦးမှာ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်သည်။

- ၁။ ဦးသိမ်းမောင်၊ အမ်၊ အေ။ အယ်လ်အယ်လ်ဘီ။ လွှတ်တော်ရှေ့နေချုပ်ကြီး
- ၂။ ဦးဘကျော်၊ မြေပိုင်ရှင်သူဌေး
- ၃။ ဆာ-ဦးသွင်၊ အထက်လွှတ်တော်အမတ်၊ ဆန်စက်ပိုင်သူဌေး
- ၄။ ဦးမြင့်၊ ဆန်စက်သူဌေး
- ၅။ ဦးဘိုးဠာ၊ ဆန်စက်သူဌေး၊ ရီဇပ်ဘဏ်ဒါရိုက်တာလူကြီး
- ၆။ ဦးဘသော်၊ အထက်လွှတ်တော်အမတ်၊ ဆန်စက်သူဌေး
- ၇။ ဦးဘိုးစော၊ ပွဲစားကြီး
- ၈။ ဦးညွန့်၊ အထက်လွှတ်တော်အမတ်၊ ဗြိတိသျှဘားမားရပ်ရှင်သူဌေး
- ၉။ ဦးဘိုးသောင်း၊ အေ၊ တီ၊ အမ်၊ အငြိမ်းစား မြေအရေးပိုင်

ယင်းသို့ အစိုးရခန့်ဂေါပကလူကြီးများမှာ ၁၈၈၉ ခုနှစ် (၁၂၆၈ ခုနှစ်) တွင် မြို့လူထုက မဲဆန္ဒဖြင့်ရွေးကောက်
တင်မြှောက်သော ပထမဆုံးဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော ဘဏ္ဍာထိန်း
အဖွဲ့မတိုင်မီအထိ ဂေါပကလူကြီးပေါင်း ၄၃ ဦးထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မဲဆန္ဒဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသော ဂေါပကလူကြီး ၉ ဦးတို့မှာ-

- ဦးဘိုးသာ
- ဦးဘိုးမင်း
- ဦးဘိုးအောင်
- ဦးရွှေပိုင်
- ဦးမောင်ကြီး
- ဦးသာကြွယ်
- ဦးသာစေ
- ဦးငြိမ်း
- ဦးသွန်းတို့ဖြစ်သည်။

ရို၏။ ယင်းအချိန်မှစ၍ ယခုထက်တိုင် ဂေါပကလူကြီးများအား ပြည်သူလူထုဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်လျက်

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသည့်နောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလအထိ အထက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များသည်ပင်လျှင် ဘဏ္ဍာ ထိန်းလူကြီးများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဦးဘိုးသောင်း ကွယ်လွန်သဖြင့် ဦးဘဖိုးကိုရွေးကောက် တင်မြှောက်လေသည်။

(၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင်) ဘဏ္ဍာ တော်ထိန်းအဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

- ၁။ ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးမြင့်၊ (၁၉၂၇ ခုနှစ်မှစ၍ ရာသက်ပန်)
- ၂။ ဦးဘသော်၊ (၁၉၃၂ ခုနှစ်မှစ၍ ရာသက်ပန်)
- ၃။ ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးဘခင်၊ (၁၈-၅-၃၁ မှစ၍ ၁၉၅၈ ခုနှစ်ထိ)
- ၄။ သီရိပျံချီ ဦးလှမြင့်၊ (၂၃-၅-၃၁ မှစ၍ ၁၉၅၈ ခုနှစ်ထိ)
- ၅။ ဦးအောင်သိမ်း၊ (၁၅-၁၁-၃၁ နေ့မှစ၍ ၁၉၅၈ ခုနှစ်ထိ)
(သီရိပျံချီ ဦးကျော်စိန်၊ ကွယ်လွန်၏ နေရာတွင် ရွေးချယ်ခံရသည်။)
- ၆။ ဦးထွန်းလင်း၊ (၂၅-၁၁-၃၁ မှစ၍ ၁၉၅၈ ခုနှစ်ထိ)
(အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဦးသိမ်းမောင်၊ ရာသက်ပန်သည် ၁၉၁၉ ခုနှစ်မှစ၍ ၅၂ နှစ်တိုင်တိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အသက် ၈၂ နှစ်အရွယ် ၁၉၇၁ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့၌ အနားယူသည့် နေရာတွင် ရွေးချယ်ခံရသည်။)
- ၇။ ဦးအောင်ဇင်၊ (၂၆-၁၁-၃၂ နေ့မှစ၍ ၇ နှစ်)
(သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဗိုလ်မှူးအောင်နေရာတွင် ရွေးချယ်ခံရသည်။)
- ၈။ ဦးအုန်းဆိုင်၊ (၅-၈-၃၃ နေ့မှစ၍ ၇ နှစ်)
(ဦးတင်မောင်နေရာတွင် ရွေးချယ်ခံရသည်။)
- ၉။ ဒေါက်တာအောင်ကြီး၊ (၁-၃-၃၄ နေ့မှစ၍ ၇ နှစ်)
(ဦးကိုကို၏နေရာတွင် ရွေးချယ်ခံရသည်။)

ဘဏ္ဍာ တော်ထိန်းအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးမှာ ဦးလှတင်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုရင်းစစ်မှာ အစိုးရမှတ်ပုံတင် စာရင်းမှ ဦးလှထွန်းဖြစ်သည်။

ယင်းဘဏ္ဍာ ထိန်းအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းများကို အကြံဉာဏ်ပေးစောင့်ရှောက်ရန် သြဝါဒါစရိယ ဆရာတော်ဘုရား အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားရှိလေသည်။ ယင်းအဖွဲ့တွင် အောက်ပါဆရာတော်ကြီးများ ပါဝင်ပါသည်။

- ၁။ ကြည့်မြင်တိုင် ဇေယျဝတီတိုက်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးဥက္ကံသ
- ၂။ ပညာလင်္ကာရ ဆရာတော် ဦးပညာ
- ၃။ ဗားကရာ တောရကျောင်းတိုက်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးနာဂဝံသ
- ၄။ အောင်မြေသုခကျောင်းတိုက်ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓိ
- ၅။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် ဦးဝါသဝါဘိဝံသ
- ၆။ ခြောက်ထပ်ကြီး ဘုရားကြီးကျောင်းတိုက်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးအာစိန္တ
- ၇။ ကြည့်မြင်တိုင် စလင်းကျောင်းတိုက်ဆရာတော် ဦးကုမာရ
- ၈။ သရက်တောကျောင်း ပုဗ္ဗာရုံမြိတ်ကျောင်းဆရာတော် ဦးအာလောက
- ၉။ ကုက္ကိုင်း သာသနာရိပ်သာဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးသောဘန တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် ဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့ဝင် လူကြီးများ (၁၉၅၅)

ဦးမြင့် (ဝဏ္ဏကျော်ထင်) ဦးဘသော် ဦးဘခင် (ဝဏ္ဏကျော်ထင်) ဦးလှမြင့် (သီရိပျံချီ) ဦးအောင်သိမ်း ဦးထွန်းလှိုင်

ဦးအောင်ဇင် - ဦးအုန်းဆိုင် ဒေါက်တာအောင်ကြီး

ဂေါပကအဖွဲ့ဝင် လူကြီးမင်းများ-

(က) ဦးစိုးမြင့်၊ (ခ) ဦးမောင်ထူး၊ (ဂ) ဦးဉာဏ်လွင်၊ (ဃ) ဦးလှကြည်၊ (င) ဦးကြီးမြင့်၊

(စ) ဦးစင်ထွန်းမှတ်ဝင်း၊ (ဆ) ဦးဘမြင့်၊ (ဇ) ဦးအေးမောင်။

လူသိမများသေးသောလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခု

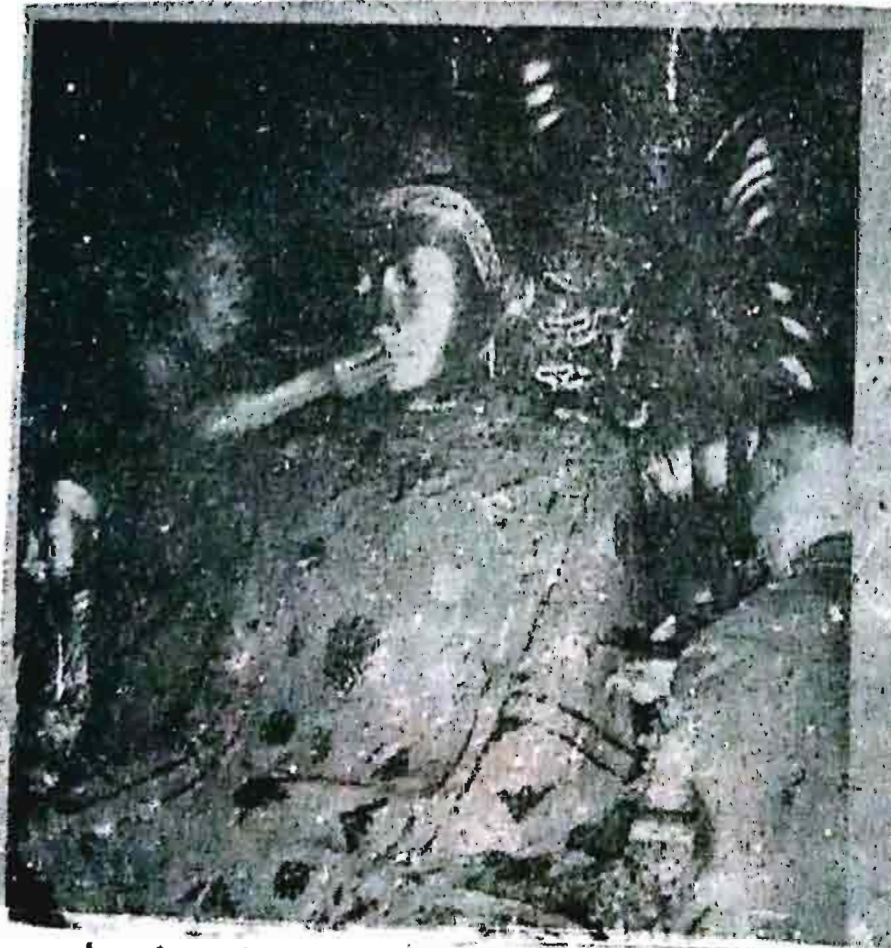
၄ နာရီခွဲမှာ ရန်ကုန်မြို့ ရွှေတိဂုံ၊ ခြောက်ထပ်ကြီး ဘုရားကြီးတိုက်မှ သံယာတော်သုံးပါးကြွလာ၏။ ဦးတောမိန (သာနာသိပ္ပကျောင်း)၊ ဦးသောဘိတ (ပိဋကတ်ကျောင်း)၊ ဦးပါသော (ပိဋကတ်တိုက်ကျောင်း) တို့ဖြစ်သည်။

မနက် ၄ နာရီ ထိုးလုချိန်မှစ၍ ခြောက်ထပ်ကြီးမှ မြေလျင်ကြွလာသော ကိုယ်တော်သုံးပါးသည် ၄ နာရီခွဲတွင် ရွှေတိဂုံ ရင်ပြင်သို့ရောက်ရှိ၏။ ထို့နောက် ရေကြည်တော်ဝတ် အသင်းသို့လာကာ အသင်းသူအသင်းသားများနှင့်အတူ မုခ်လေးပုခ် တန်ဆောင်းအတွင်းရှိ ကကုသန်၊ ကောဇာဂုံ၊ ကသာပ၊ ငေါကမ ရုပ်ပွားလေးဆူတို့အား အစီအစဉ်အလိုက် ယပ်တော်သွင်းခြင်း ခန့်ပူဆက်ကပ်ခြင်း၊ မျက်နှာသစ်တော်ရေ ဆက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီး ဆွမ်း၊ ဝန်း၊ သစ်သီးတို့ကို ဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြပါသည်။

ရေကြည်တော်ဝတ်အသင်းသူ၊ အသင်းသားတစ်ဦးက ဘုရားရှင်ရုပ်ပွားတော်လေးဆူအား မျက်နှာသစ် ခန့်ပူကပ်မည့် ဖြစ်၍ အလှူခံရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားသံမှာ ကြည်နူးစရာ၊ သံယာတော်သုံးပါးက ထိုဝတ်ကိုဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်း ဆောင်ရွက်လာသည်မှာ ၁၁ နှစ်ရှိပြီဟုသိရ၏။

ဆွမ်း၊ ဝန်းကပ်ပြီး ကြေးစည်တီး၊ ခရသင်းမှုတ်သည်။ ဤအခင်းအကျင်း အပြင်အဆင်လေးကို ပိတ်ဖြူဝတ်အသင်းသား များ၊ ယောဂီဝတ်အသင်းသူများ နှစ်ကာလရှည်စွာ ထိန်းသိမ်းထားသဖြင့် ချိုးမွမ်းရပါ၏။

သရဖီ၏ ၂၄ နာရီ ရွှေတိဂုံ (ဓမ္မရုပ်စုံ)ဆောင်းပါးမှ ကောက်နုတ်ချက်။

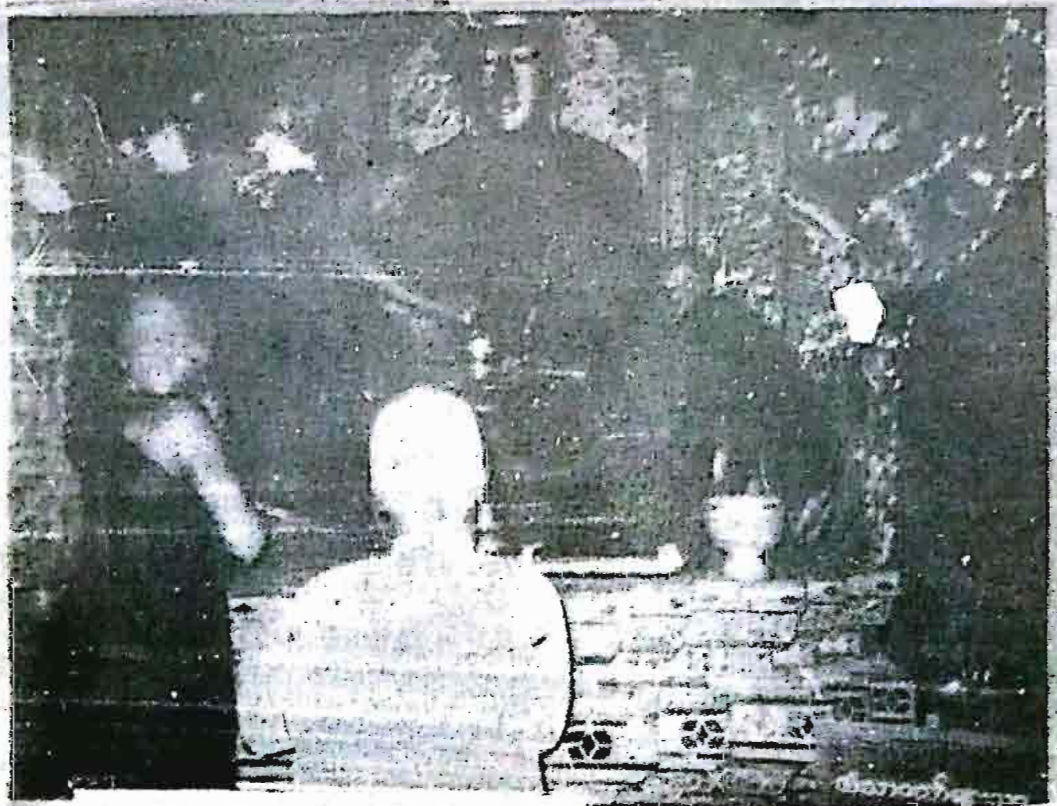

တနင်္ဂနွေနှင့် ဥပုသ်နေ့ အရက်တိုင်း မျက်နှာသစ် ခန့်ပူ ကပ်လှူသည့် မုခ် လေးပုခ်မှ ရုပ်ပွားတော်များ

ရုပ်ပွားတော်အား
သန့်စင်ပေးနေသော သံဃာတော်များ

တနင်္ဂနွေနှင့် ဥပုသ်နေ့တိုင်း ရိုးရာမပျက်
မျက်နှာသစ်တော်ရေ ကပ်လှူခြင်း

ဘုရားရှေ့မှ ခြင်္သေ့ရုပ်တု

မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းများ၏အဆိုအရ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားကို မဖွားမြင်မီ နှစ် ၁၀၀ လောက်ကာလက ဘင်္ဂလားပြည်နယ်၌ ဘုရင်ကြီးတစ်ပါးသည် မဒရပ်ဒေသမှ ဘုရင့်သမီးတော်နှင့် အိမ်ထောင်ပြုရာ သမီးတော်တစ်ပါးကိုဖွားမြင်သည်။ သူမကိုဗေဒင်ဆရာများက ခြင်္သေ့နှင့်အိမ်ထောင်ပြုလိမ့်မည်ဟု ဟောကိန်းထုတ်သဖြင့် ကေသရီဟု အမည်ပေးသည်။ သူမဟာရုပ်ရည်လှပပေမယ့် စာရိတ္တမကောင်း။ တစ်နေ့တော့ထီးနန်းမှစွန့်ခွာပြီး မာဂစတိုင်းသို့သွားသော လှည်းသမားများနှင့်လိုက်ပါသွားသည်။ တောနက်တစ်ခုကိုဖြတ်သွားစဉ် ခြင်္သေ့ကြီးတစ်ကောင်ကထွက်လာ၍တိုက်ခိုက်ရာ လှည်းသမားတွေကထွက်ပြေးကြသည်။ မင်းသမီးက သူမမွေးဖွားစဉ် ဗေဒင်ဆရာများဟောထားသည်ကို သတိရကာ ခြင်္သေ့၏ရန်ကိုရှောင်မပြေးဘဲရင်ဆိုင်သည်။ ခြင်္သေ့ကြီးကသူမကိုအန္တရာယ်မပြုဘဲ သူ၏ဂူတွင်းသို့သယ်ဆောင်သွားသည်။ ခြင်္သေ့နှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်။ သားတစ်ယောက် သမီးတစ်ယောက် အမြွှာကလေးများထွန်းကားသည်။ သားကဖခင်ကဲ့သို့ ကာယဗလပြည့်စုံ၍ သီဟဗာဟု ဟုအမည်တွင်သည်။ သမီးအမည်က သီဟသီဝါလီ ဖြစ်၏။ သူတို့အရွယ်ရောက်သောအခါ သူတို့၏ဖခင်နှင့်မိခင် ဘယ်နည်းဘယ်ပုံညားနေကြတာလဲဟု မေးကြသည်။ မိခင်ကအဖြစ်မှန်ကိုပြောပြသည်။ သူတို့ဖခင်ခြင်္သေ့ကြီးဟာ နံနက်အစာရှာဖို့ထွက်သွားသည့်အခါ သူတို့သားအမိထွက်မပြေးရအောင် နေထိုင်ရာဂူကြီးကို အပြင်ကကျောက်တုံးကြီးဖြင့် ပိတ်ဆို့ထားလေ့ရှိကြောင်း ရှင်းပြသည်။ တစ်နေ့တွင် ဖခင်ခြင်္သေ့ကြီးအစာရှာထွက်သွားသောအခါ သားကြီးသီဟဗာဟုက မိခင်နှင့်ညီမကို ပုခုံးပေါ်တင်ပြီး ဘင်္ဂလားပြည်ရောက်အောင် သယ်ဆောင်ပြေးသည်။

ကျေးရွာတစ်ရွာကို ရောက်သည်။ အဆိုပါပြည်နယ်မှ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး (သူတို့၏ဦးလေးဝမ်းကွဲတော်သူ)နှင့် တွေ့ဆုံကြသည်။ ဖခင်ခြင်္သေ့ကြီး အစာရှာပြီးပြန်လာသောအခါ ချစ်ဇနီးနှင့် သားသမီးများကို မတွေ့ရတော့၍ လွန်စွာဝမ်းနည်းသွားသည်။ တောထဲမှာ လိုက်လံရှာဖွေသည်။မတွေ့သောအခါ ကျေးဗွာပတ်ဝန်းကျင်များမှာ လိုက်ရှာသည်။ လူတွေကခြင်္သေ့ကြီးတစ်ကောင် အန္တရာယ်ပြုရန်ကျေးရွာများအနားကို လာနေကြောင်းသတင်းကို နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်သော ဘုရင်ကြီးထံ သံတော်ဦးတင်ကြသည်။ ဘုရင်ကြီးက ခြင်္သေ့ကြီး၏အန္တရာယ်ကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့်သူအား ဆုငွေများပေးအပ်မည်ဟု ကြေညာသည်။

သီဟဗာဟုက မိခင်ကတားမြစ်နေသည့်ကြားက ဘုရင်မှပေးအပ်မည့်ဆုများကိုလက်ခံယူပြီး ခြင်္သေ့ကြီးရှိရာဂူသို့သွားသည်။ ခြင်္သေ့ကြီးကမောပန်းခွမ်းနယ်နေပြီ၊ သားပြန်လာသည့်အတွက် ကြိုဆိုသည်။ ဒါပေမယ့် သားတော်က လေးဖြင့်ခွင်း၍ ဖခင်ကိုသတ်ဖို့ကြိုးစားသည်။

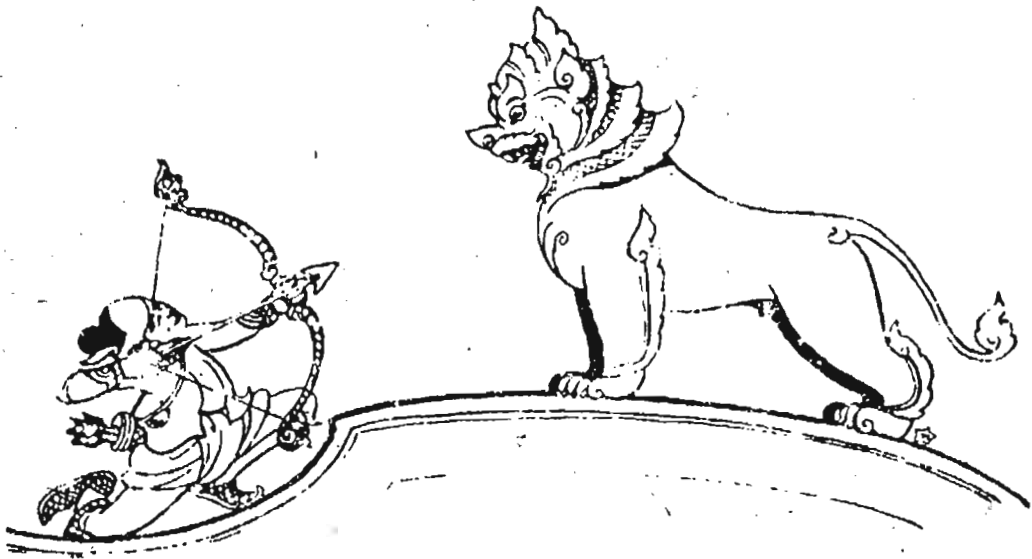
ပထမ မြားသုံးချောင်းက ခြင်္သေ့ကြီး၏ နဖူးကိုထိမှန်သော်လည်း စူးစိုက်ခြင်းမရှိ၊ ဖခင်၏မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်၏။ နောက်တစ်ကြိမ်ထပ်ပစ်သောအခါ ခြင်္သေ့ကြီးကဒေါသထွက်ပြီး လှုပ်ရှားလိုက်၏။ မြားက ခန္ဓာကိုယ်ကိုဖောက်ထွင်းပြီး ချက်ခြင်းအသက်ဆုံးသွား၏။

သီဟဗာဟုက ခြင်္သေ့ကြီး၏ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်ယူလာပြီး ဘုရင်ထံအပ်နှံဖို့ကြိုးစားသည်။ ဤအချိန်မှာ သီဟဗာဟု၏ အဘိုးတော်သူ ဘုရင်ကြီးကွယ်လွန်နေပြီဖြစ်သည်။ မှူးမတ်များကသီဟဗာဟုကို နန်းတင်ကြသည်။

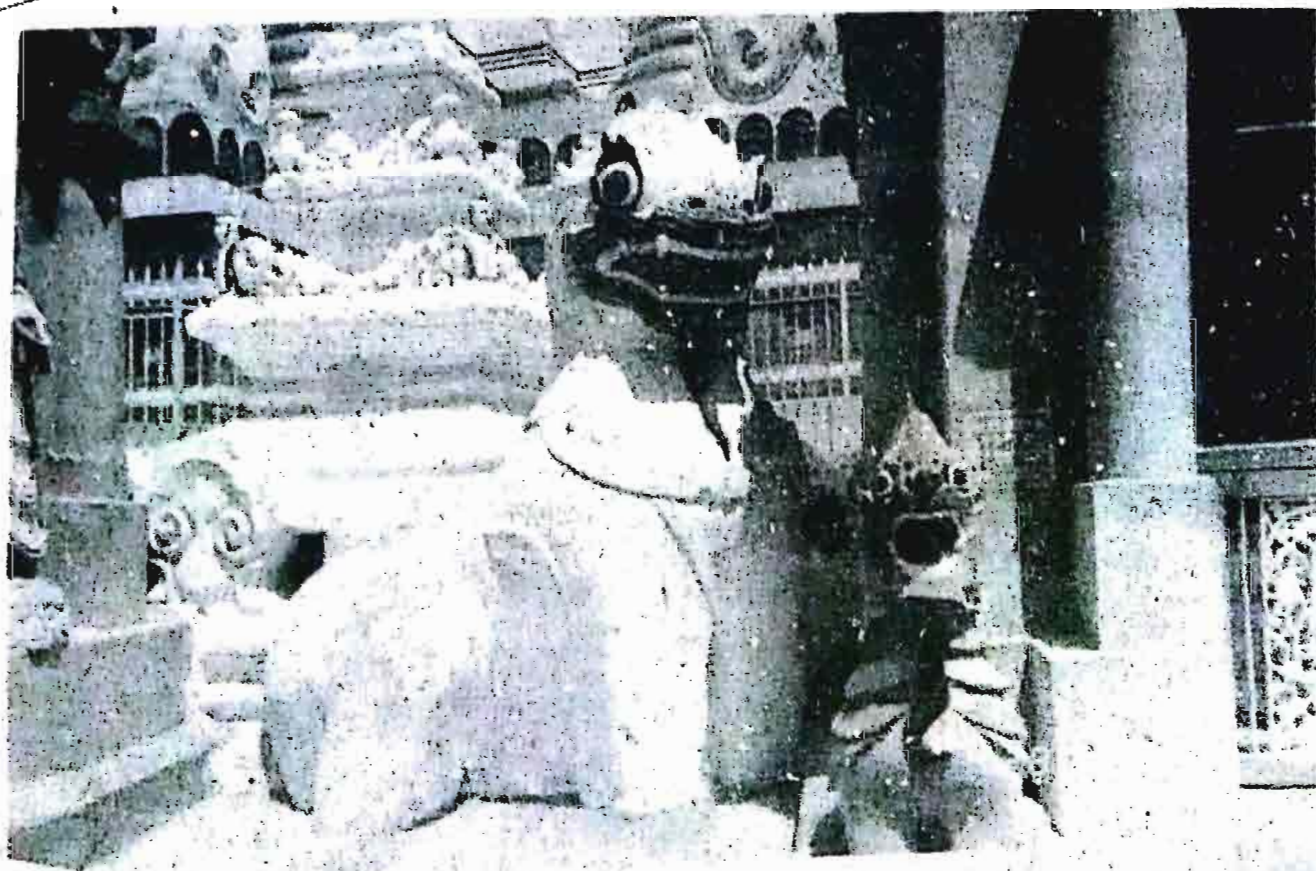
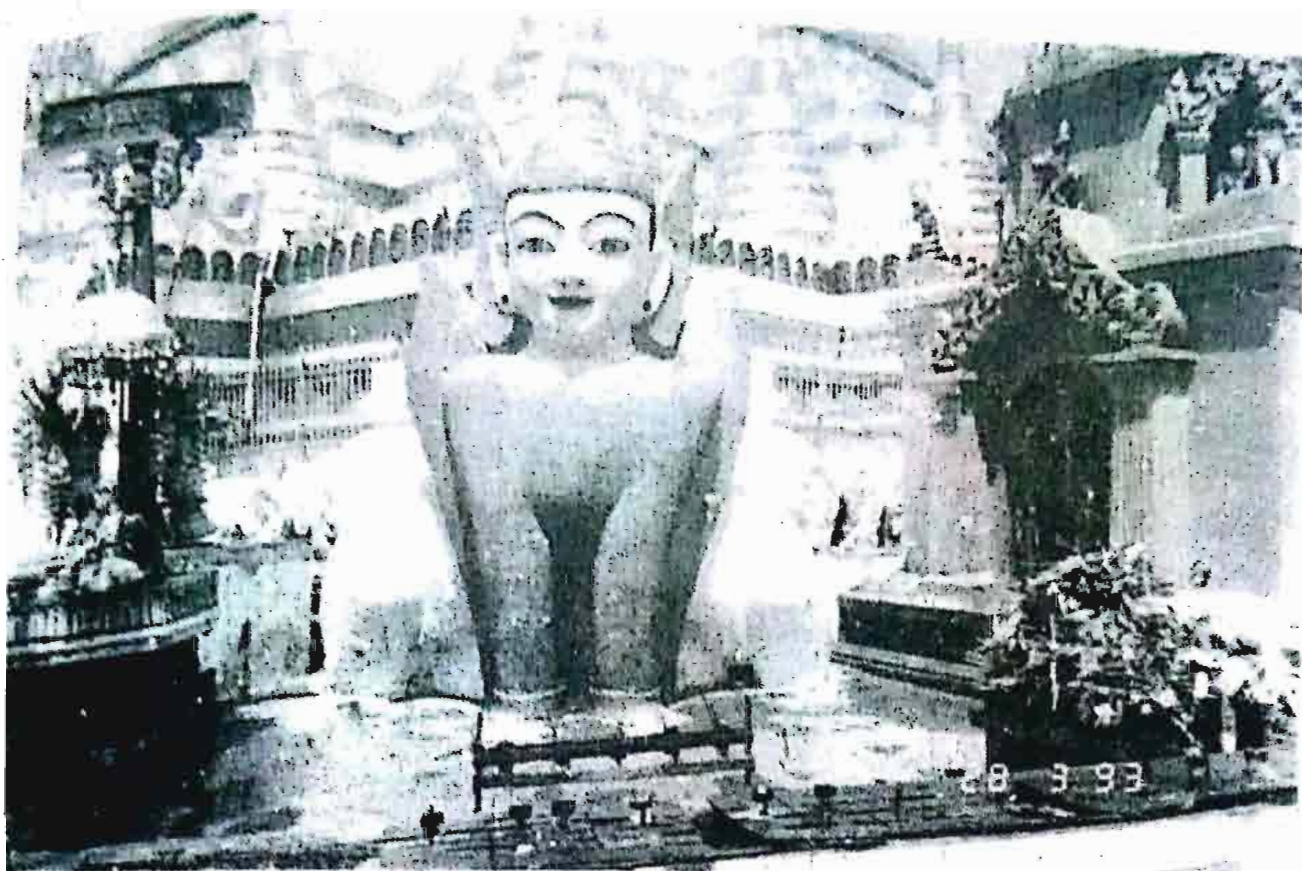

သီဟဗာဟုက သူ၏ဦးလေးတော်သူ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး (သူ၏မိခင်နှင့် အိမ်ထောင်ကျနေသူ) အားနန်းအပ်ပြီး သူကတပည့်အချို့နှင့် ကျောက်ဂူကြီးရှိရာသို့ပြန်သွားသည်။ မြို့ရွာတည်ထောင်သည်။ ညီမကော် သီဟသီဝါလီ နှင့် အိမ်ထောင်ပြုနန်းတက်သည်။ သားသမီးအမြွှာ ၁၆ တွဲမွေးသည်။ သားတော်များအနက် အကြီးဆုံးမှာ ဝိဇယမင်းသားဖြစ်ပါသည်။ ဝိဇယမင်းသားသည် နောင်အခါ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတည် ထောင်အုပ်စိုးသော ဘုရင်ဖြစ်သည်။

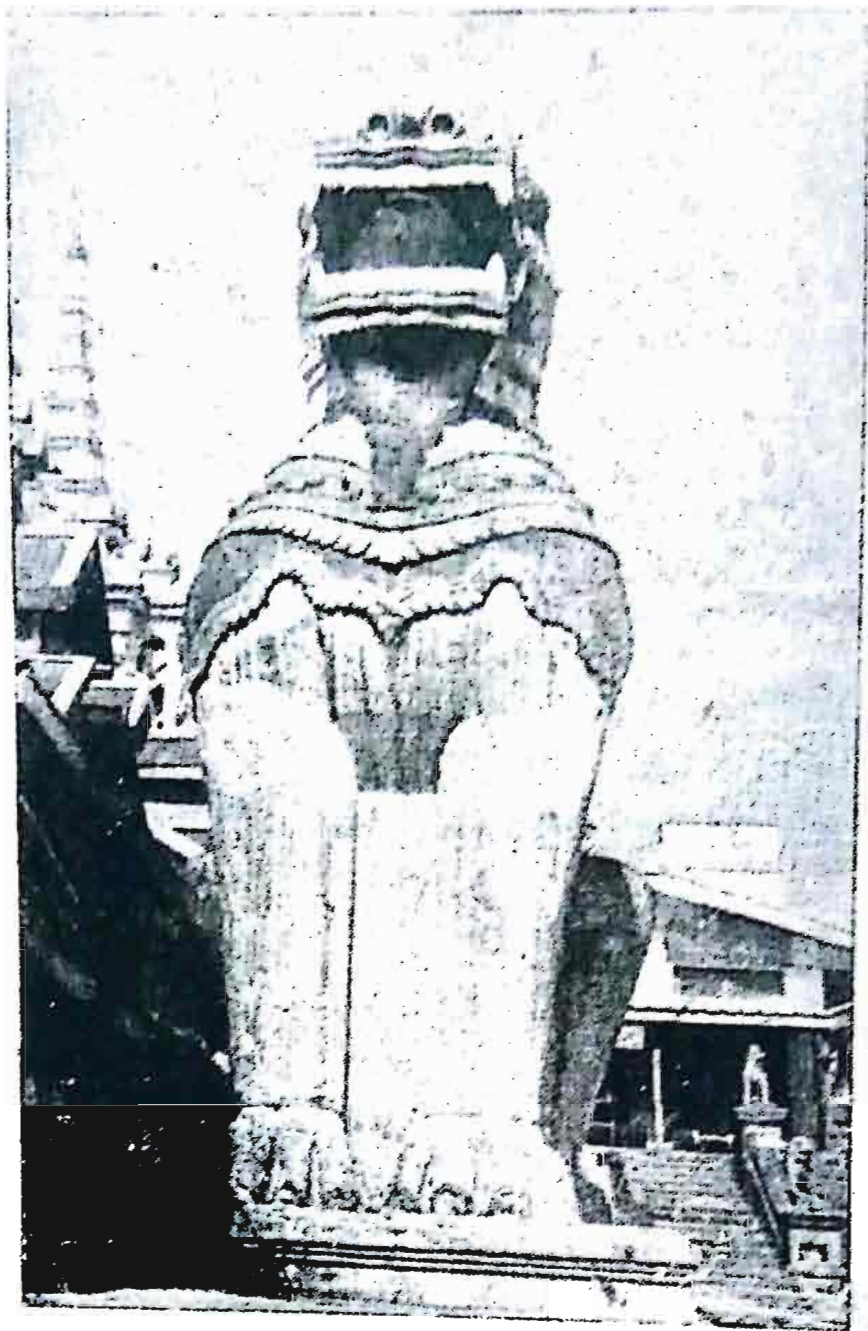
သီဟဗာဟုတွင် နောင်အခါခေါင်းကြီးကိုက်ဝေဒနာစွဲကပ်ခဲ့သည်။ ဘုရားမှာ ခြင်္သေ့ရုပ်ကို ထုလုပ် ကိုးကွယ်သည်။ သို့ကြောင့် ယနေ့ကျောင်းကန်ဘုရား၌ ခြင်္သေ့ရုပ်ကိုထုလုပ် ကိုးကွယ်သည့် အစဉ်အလာ ဖြစ်လာပါသည်ဟု အဆိုရှိပါသည်။

တောင်ပက်မုတ်မှ ဘုရားဖူးတက်သူတို့သည်
ပေ ၃၀ ကျော်မြင့်သည့် ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးများ
ကို စောင်းတန်းထိပ်၌ တွေ့ရလိမ့်မည်။

မနုဿိဟ

ဘုရားမြတ်စွာတို့ရဲ့ ရင်ပြင်ကော်ပေါ်၌ မနုဿိဟရုပ်တုတို့ကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ မနုဿိဟသမိုင်းကို မကုန်းဘောင်မင်းက မြတ်မင်္ဂလာ အောက်တိုတာ ၁၉၉၃ စာစောင်တွင် အောက်ပါအတိုင်းအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ထုတ် မြန်မာအဘိဓာန်တွင် မနုဿိဟပုဒ်ကို 'လူမျက်နှာတစ်စုံနှင့် ခြင်္သေ့ကိုယ်နှစ်စုံပါသော မှန်သဏ္ဌာန် (ပါ-မနုဿ+သီဟ)' ဟူ၍ အနက်ပေးလေသည်။ ဦးကျွန်းမြင့်၏ ပါဠိသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းတော်တို့တွင်မူ မနုဿိဟ ဟူ၍ စာလုံးပေါင်းအနည်းငယ်ကွဲလျက် 'ခေါင်းတစ်လုံးနှင့်ကိုယ်နှစ်စုံရှိသော သတ္တဝါတစ်မျိုး' ဟူ၍အနက်ပေးလေသည်။ ထိုမနုဿိဟ (မနုဿိဟ) ဟူသောဝေါဟာရကို ခုန့်၍ ထိုသတ္တဝါ၏ကြောင်းခြင်းရာကို ကုန်းဘောင်ခေတ်ပေါ် မဟာဗျူဟကြီး၏ ဘာသာလင်္ကာရ စာတမ်းနှင့် ပုံတိုင်ပင်စာရာတော်၏ သုံးပုံအိပ်စောင့်ကျမ်းများတွင် ဖော်ပြသည်မှာ ဤသို့ဖြစ်လေသည်။

မဇ္ဈိမဒေသ ပါဠိပုတ်ပြည်- အာသောကမင်း နန်းစံ တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်တွင် ကတိယသင်္ဂါယနာတင်လေသည်။ ထို့နောက် သာသနာတည်ရစ်စေရန်ဟု ပစ္စန္နရစ် ကိုးကိုင်ကြားနာမှုများသို့ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များကို တို့မင်းစေလွှတ်လေသည်။ ထိုအထဲတွင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းပါ၍ အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥက္ကရမထေရ်တို့ကို စေလွှတ်သည်ဟုဆိုလေသည်။ ထိုအခါကာလ၌ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သတုံပြည်ဝယ် ရေစောင့်ဘီလူးမသည် မင်းအိမ်၌ သားဖွားတိုင်း သတ်စားလေသည်။ သာသနာပြုမထေရ် နှစ်ပါးရောက်သည့်နေ့တွင်လည်း မင်းအိမ်၌ သားဖွားသည့်အခါနှင့် ကြုံကြိုက်နေ၏။ ဤတွင် ဘီလူးမသည် အရံငါးရာ နှင့်လာနေသည်ကို လူအများမြင်တွေ့ဟစ်တော်ကြလေသည်။ မထေရ်နှစ်ပါးက ကြောက်မက်ဖွယ် ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ခေါင်းဟစ်လုံး၊ ကိုယ်နှစ်စုံရှိသော မနုဿိဟသဏ္ဌာန် နှစ်ဆရှိအောင်ဖန်ဆင်း၍ ဘီလူးမတို့ကို လိုက်လေတော့မှ ဘီလူးမတို့ ကြောက်လန့်တကြား ထွက်ပြေးကြလေသည်။ ဘီလူးသားရန်မှ အကာအကွယ်အဖြစ်ဖြင့် ပရိတ်အရံအတားကို မထေရ်တို့ကပြုပေးပေ၏။ တရားလည်းဟောကြားပေ၏။

ဤသို့ဖြင့် လူအများရဟန်းပြုကြလေသည်။ လူငယ်လူရွယ်တို့သည်လည်း ဘီလူးမဘေးကို တားဆီးနိုင်ရအောင် မထေရ်တို့ဖန်ဆင်းသော မနုဿိဟရုပ်ကိုရေး၍ ခေါင်းထက်တထားကြလေသည်။ မနုဿိဟရုပ်ကို ကျောက်ရုပ်တု၍လည်း သထုံမြို့၏အရှေ့မြောက်တောင့် တောင်ထိပ်ထက်၌ထားလေသည်။

အမှန်စင်စစ် ကုန်းဘောင်ခေတ်ပေါ် ကျမ်းစာများက မနုဿိဟဟုခေါ်ဆိုထားသော သတ္တဝါ၏ မူလစာစ်ဖြစ်သည် ၁၅- ရာစုခေတ် ရာဇာဓိပတိ (ဓမ္မစေတီ) မင်း ရေးထိုးစေခဲ့သည့် ပါဠိ၊ မွန် နှစ်ဘာသာ (တိုး) ကလျာဏီကျောက်စာများပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကျောက်စာများ၌ အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥက္ကရမထေရ်တို့ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိကို ကြွလာကြောင်း၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိဆိုသည်မှာသထုံပြည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရက္ခိုက် (ဘီလူး) သားကလွတ်အောင် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ သတ္တဝါဖန်ဆင်းကြောင်း စသည်ဖြင့် ရေးထိုးထားလေသည်။ ဤတွင် ထိုသတ္တဝါကို မနုဿိဟဟူ၍ကားမခေါ်လေ။ ထိုသတ္တဝါနှင့်ဆိုင်ရာ ပါဠိကို ကောက်နှုတ်ဖော်ပြရသော်-

ဒွေထေရာ အတိဝိယ ဘယာနကေ ရက္ခသိသမူဟေ ဒိသ္မာ ရက္ခသိသိဟသဒိသေ ဧကသိသ ဒွိဓာဘူတ သိဟကာရေ တတော ရက္ခသိ ဂဏတော ဒွိဂုဏေ အတ္တဘာဝေ မာပေတွာ အနုဗန္ဓိတွာ ရုဒ္ဓာပေသုံ ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ထိုပါဠိကို ကျိက္ကစံ ဦးအာစရ၏ ကလျာဏီကျောက်စာ စာအုပ်တွင်-

““ဒွေထေရာ၊ ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့သည်။ ရက္ခသိသိဟသဒိသေ၊ ဘီလူးခြင်္သေ့နှင့် တူကုန်သော။ ဧကသိသ ဒွိဓာဘူတ သိဟကာရေ၊ ဥက္ကောင်းတစ်စုံတည်း ကိုယ်ကာနှစ်စုံရှိသော ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းကုန်သော။ အတိဝိယဘယာနကေ၊ အကွန်ကြောက်မက်ဖွယ် ရှိကုန်သော။ ရက္ခသိသမူဟေ၊ ရက္ခိုက်ဘီလူးမအပေါင်းတို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ တတောရက္ခသိ ဂဏတော၊ ထိုရက္ခိုက်အပေါင်းထက်။ ဒွိဂုဏေ၊ နှစ်ဆထက်ကြီးကုန်များကုန်သော။ အတ္တဘာဝေ၊ ကိုယ်အဖြစ်တို့ကို။ မာပေတွာ၊ ဖန်ဆင်း၍။ အနုဗန္ဓိတွာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ ရုဒ္ဓာပေသုံ၊ သီးတာကုန်၏။”

ဟူ၍ နိဿယပြန်လေသည်။ထို့ပြင်-

ယခုအခါ ပန်းချီ၊ ပန်းပုဆရာတို့ ရေးသားထုလုပ်ကြသောပုံကား ခေါင်းကလူခေါင်း၊ ထိပ်၌နတ်ရုပ်ကဲ့သို့ အချွန်တပ်၍
ကိုယ်ကားခြင်္သေ့ ကိုယ်နှစ်စွထုကြသောပုံကို မနုဿိဟအမည်ပေး၏။ မနုဿိဟပုံလည်းမကိုက်၊ ကျောက်စာ၌ပါသော
ပုံနှင့်လည်း မညီညွတ်သည်ကို တွေ့ရလေသည်-

ဟူ၍ မှတ်ချက်ချလေသည်။ ဦးလူဖေဝင်း၏ မွန်ဘာသာမူတွင်လည်း ရက္ခိုက်ဦးခေါင်းတစ်ခုနှင့် ခြင်္သေ့ကိုယ်နှစ်ခုရှိသော
အရုပ်သဘောယူလေသည်။ ၁၈-ရာစုခေတ် ရွှေဘုံနိဒါန်းကျမ်းနှင့် ရှေးမင်းများလက်ထက်က လှေတော်ပုံများပါသော ပုရ
ပိုက်နက်အရသော်ကား မနုဿိဟ (မနုဿိဟ) လှေပုံမှာ လူ့မျက်နှာ၊ လူ့လက်၊ ခြင်္သေ့ကိုယ်နှစ်မြွှာ ခြင်္သေ့ခြေနှစ်ဖက်နှင့်
ဖြစ်နေခဲ့လေသည်။

လောကီလောကုတ္တရာ ကြီးပွားမ်းသာမှုအတွက် ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အချို့သည် ကြီး
 ကိုးကြီး သို့မဟုတ် ကြီးလေးကြီး၌ အဓိဋ္ဌာန်ဝင်လျက်ရှိကြသည်။ ကြီးကိုးကြီး/ကြီးလေး
 ကြီး အဓိဋ္ဌာန်ဝင်ရာဌာနများနှင့် အဓိဋ္ဌာန်ဝင်ပုံဝင်နည်းတို့ကို ဖော်ပြအပ် ပါသည်။

ကြီးကိုးကြီးအဓိဋ္ဌာန် အဓိဋ္ဌာန်ဝင်ပုံဝင်နည်း

အဓိဋ္ဌာန်ဝင်ရမည့်နေ့၊ တနင်္လာနေ့ (နံနက် ၉ နာရီ)

- ၁။ ကိုးထပ်ကြီးဘုရား၊
- ၂။ ခြောက်ထပ်ကြီးဘုရား၊
- ၃။ ငါးထပ်ကြီးဘုရား၊
- ၄။ မဟာမင်္ဂလာဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီး၊ (သံဃာ့ဆေးရုံရှေ့၊ ညောင်တုန်းကျောင်းတိုက်တွင် ရှိသည်)
- ၅။ ကြေးသွန်းဘုရားကြီး၊
- ၆။ ရွှေခေါင်းလောင်းကြီး၊ (ရွှေတိဂုံဘုရားကြီး)
- ၇။ နောင်တော်ကြီး၊ (ရွှေတိဂုံဘုရားကြီး)
- ၈။ ချမ်းသာကြီးဘုရား၊ (ရွှေတိဂုံဘုရားကြီး)
- ၉။ ရဟန္တာသိမ်တော်ကြီး၊ (ရွှေတိဂုံဘုရားကြီး)

ကြီး (၄) ကြီး အဓိဋ္ဌာန်

၁။ ကြေးသွန်းဘုရားကြီး

(ဘယ်ဘက်ဘူးတော်ဘက်မှာ စိပ်ရမည်။)

၂။ ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး

(ညာဘက်ဘူးတော် တည်တည်မှာ စိပ်ရမည်။)

၃။ ခြောက်ထပ်ကြီး ဘုရားကြီး

(ဦးခေါင်းတော်အောက် တည်တည်မှာ စိပ်ရမည်။)

၄။ ငါးထပ်ကြီးဘုရားကြီး

(ကျောဘက်တော် တည်တည်မှာ စိပ်ရမည်။)

မှတ်ချက်။ ။ ကြီးလေးကြီးတစ်ဆူစီတွင် (ဗုဒ္ဓေါ) ၁၅ - ပတ်စီ စိပ်ရမည်။

စိပ်ရမည့်ပုတီးမှာ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးပုတီးစိပ်ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ အရဟံ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါသုံးဦးတို့၏ ပူဇော်အထူးကိုခံတော်မူတိုက်သော မြတ်စွာဘုရား)
- ၂။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကိုမဖောက်မပြန်သယမ္ဘုဉာဏ်ဖြင့်ကိုယ်တော်တိုင်သိမြင်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား)
- ၃။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(ဝိဇ္ဇာ ၃ပါး၊ ဝိဇ္ဇာ ၈ပါး၊ စရဏ ၁၅ ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား)
- ၄။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ သုဂတော ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား)
- ၅။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ လောကဝိဒု ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(လောကသုံးပါးကိုသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား)
- ၆။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ အနတ္တဧဝာပုရိသဓမ္မသာရထိ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(လူနတ်တိရစ္ဆာန်တို့ကို အတုမရှိယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမတော်မူတတ်သောမြတ်စွာဘုရား)
- ၇။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ သတ္တဘေဝေ မနုဿာနံ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(နတ်လူတို့၏ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား)
- ၈။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ ဗုဒ္ဓေါ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(သစ္စာ ၄ပါးမြတ်တရားကို ဝိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူတတ်သောမြတ်စွာဘုရား)
- ၉။ သောဘဂဝါက္ကိတိမိ ဘဂဝါ ပုတီးတစ်လုံးချ ၁-ပတ်
(ဘုန်းတော်ခြောက်စုံ တန်ခိုးဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား)

ဘုရားတစ်ဆူလျှင် (၉)ပတ်၊ ဘုရား (၉)ဆူ (၈၁)ပတ် စိပ်ရမည်။ ဘုရားတစ်ဆူရောက်လျှင်ရှေးဦးစွာ ငါးပါးသီလစံယ အနန္တအနန္တငါးပါးရှိမှီပါ။ အပြစ်များရှိလျှင်ခွင့်လွတ်ပါရန် တောင်းပန်ပြီးမှပုတီးစိပ်ပါ။ ပုတီးစိပ်ပြီးလျှင် မေတ္တာပို့အမှုတို့ လိုသောဆုတောင်းပါ။ ဆုတစ်မျိုးတည်းသာတောင်းပါ။ ဖြစ်နိုင်သည်ကိုသာဆုတောင်းပါ။

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်လှပါသောမြတ်စွာဘုရား...ဘုရားတပည့်တော်သည် ယနေ့ဤအချိန်မှစ၍ တစ်နေ့တည်း ဘုရား (၉)ဆူ ဂုဏ်ကော်ပုတီး (၉)ပတ်စိ၊ (၈၁)ပတ် စိပ်ပါမည်ဘုရား... ဤကဲ့သို့ပုတီးစိပ်ရမည်ကုသိုလ်ကံကြောင့် ... .. ပြည့်စုံပါရစေဘုရား။

သိဒ္ဓိဝါထာ

ဥံ၊ သိဒ္ဓိ ကိစ္စံ၊ သိဒ္ဓိ ကမ္မံ၊ သိဒ္ဓိ ကာယံ၊
 သိဒ္ဓိလာဘံ၊ တထာဂဟံ၊ သိဒ္ဓိကဇ္ဇေဝ၊
 သမ္ပါရေ၊ သိဒ္ဓိယာ၊ ပန တေ နမော။
 (ကြီးဘုရားကြီး တစ်ဆူစီတွင် ၁၅ - ခေါက်စီ ရွတ်ဆိုပါ။)

ဆုတောင်း

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်တော်မူသော

(ကြေးသွန်းဘုရားကြီး၊ ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး၊ ခြောက်ထပ်ဘုရားကြီး၊ ငါးထပ်ကြီး ဘုရားကြီးဘုရား)

တန်ခိုးကြီးတော်မူသော

(ကြေးသွန်းဘုရားကြီး၊ ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး၊ ခြောက်ထပ်ကြီးဘုရားကြီး၊ ငါးထပ်ကြီးဘုရားကြီး)တွင်

ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ပုတီး (၁၅) ပတ်နှင့် သိဒ္ဓိဝါထာတော် (၁၅)ခေါက် ရွတ်ဆိုပွားများရေသာ အဓိဋ္ဌာန်

ကုသိုလ် မှန်ကန်စွာ ကျင့်ကြံခဲ့သော သစ္စာတို့ကြောင့် ဘုရားတပည့်တော်၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊

ကျန်းမာရေးတို့မှ အစရှိ၍ မည်သည့်အခက်အခဲမဆို ပြေပြေလည်လည် မြင့်မြင့်မားမား

ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား။

(ဝေယျာဝစ္စအယူခံ သေတ္တာပုံးများထဲသို့ ဆယ်ပြားစေ၊ ကြေးပြားစေ ၁၅ စေ့စီလှူပြီးလျှင် ခိုး၊ ခွေး

သတ္တဝါတို့ကို အစာဒါနပြုပါ။ တနုလာနေ့တိုင်း ပွားများရပါသည်။)

ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး

ရန်ကုန်တိုင်း စမ်းချောင်းမြို့နယ် ဗားကရာကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်း၌ တည်ရှိသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၉၀၅) ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၉) ရက်၌ ကိုးထပ်ကြီးဘုရား၏ ပန္နက်တင်မင်္ဂလာကို ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့သည်။

ကြည့်မြင်တိုင် ဈေးကြီးရပ် အမှတ် (၁၃) နေ ဘုရားဒကာဦးကြင်၊ ဘုရားဒါယိကာမ ဒေါ်ငွေဇွန်နှင့် သားဖြစ်သူ ဦးကျော်၊ ဇနီးဒေါ်လှကြီးတို့က တည်ထားပူဇော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဘုရားကြီး၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ (၄၃) တောင် (၁) မိုက်ရှိသည်။ ကိုးထပ်ကြီး ဘုရားကြီး၏အရှေ့တွင် ဇေယျဒီပါဝိဇေယျ ဘုံကိုးဆင့် သိမ်တော်ကြီးရှိသည်။ ဤသိမ်တော်ကြီးကို (၁၂၁၃) ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၁၀) ရက်နေ့တွင် သိမ်သမုတ်ခဲ့သည်။ အချို့က ကိုးထပ်ကြီးသိမ်ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။ ဤသိမ်ကြီးအတွင်း၌ မောင်ဝနှင့် မိပျော့တို့၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော တိလောကဂူ အတုလ သကျမုနိ၏။ ဤသိမ်ကြီးအတွင်း၌ မောင်ဝနှင့် မိပျော့တို့၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော တိလောကဂူ အတုလ သကျမုနိရုပ်ပွားတော်သည် ထူးထူးခြားခြား ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်း၏။ ဤသိမ်တော်အတွင်း၌ ရွှေဘိုမင်း၏ နန်းဦးတိုင်ကို ထုလုပ်ထားသော ရုပ်တော်မူရုပ်ပွားနှစ်ဆူရှိသည်။ ဗားကရာဆရာတော်ကြီး ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကိုးထပ်ကြီးဘုရား၏ ဝန်းကျင်ကို ရှုမြင်မည်ဆိုပါက ရတနာမာန်အောင် ဗားမဲ့တဝဂ္ဂစေတီတော် အား ဖူးတွေ့ရမည်ဖြစ်၏။ လွန်လေပြီးသော နှစ်ပေါင်း (၉၄၅) နှစ်ခန့်က ဗားမဲ့ဆရာတော် တည်ထား ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကိုးထပ်ကြီးဘုရား၏ ရာဟုထောင့်အရပ်တွင် ဘုရားဒါယကာ ဒါယိကာများဖြစ်သည့် ဦးကြင်နှင့်ဇနီး ဒေါ်ငွေဇံ၊ (ဦးကြင်နှင့် ဒေါ်ငွေဇံတို့၏သား) သဌေးမောင်ကျော်နှင့် ဇနီးမလှကြီးတို့၏ ရုပ်တုပုံများရှိသည်။ ထိုအရပ်၌ပင် ဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရာကိုလည်း ပူဇော်ထားရှိသည်။

ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး၏ မုခ်ဦးတွင် နတ်ရုပ်ကြီးနှစ်ရုပ်နှင့် ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်ရှိသည်။ ရင်ပြင် တော်၌ အင်ကြင်းပင်ကြီးရှိပြီး အဖူးအပွင့်တို့ဖြင့် ဝေစည်သင်းပျံ့ နေလေ့ရှိပေသည်။

ကိုးထပ်ကြီးဘုရားကြီး၏ ဘွဲ့တော်မှာ အတုလာဓိပတိ မဟာသကျမုနိ ဖြစ်၏။

အတုလာဓိပတိ မဟာသကျမုနိ ကိုးထပ်ကြီး ရုပ်ပွားတော်

ခြောက်ထပ်ကြီးဘုရား

မူလဒါယကာ ဆာဦးဘိုးသာက မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၂၆၉) နှစ်တွင်တည်ခဲ့သည်။ လူမျိုးခြားပန်းရန် ဆရာ၏ မကျွမ်းကျင်မှုကြောင့် အချိုးအစားမပြေပြစ်နေသည့် မူလရုပ်ပွားတော်ကို (၁၃၁၉) ခုနှစ်တွင် ဖြိုဖျက်ပြီး အသစ် ထပ်မံတည်ထားသည်။

ပလ္လင်တော် အလျားပေ (၂၃၀)၊ အနံပေ (၅၀)၊ အမြင့်ပေ (၅) ပေဖြစ်ပြီး၊ ဘုရားကြီး၏ အလျား တော်မှာ (၂၁၆) ပေ၊ ဉာဏ်တော်အမြင့် (၅၈) ပေရှိသည်။

အသစ် ထပ်မံတည်ရာတွင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကောဏ္ဍည မဟာထေရ် ဦးဆောင်ထားခဲ့သည်။ ခြောက်ထပ်ကြီးဘုရားကြီး၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ စက်လက္ခဏာတော်ပင် ဖြစ်၏။ စက်လက္ခဏာတော်ကို ယဉ်ကျေးမှုဌာနမှ ပန်းပုပညာရှင် ဦးလွင်မောင်သည် ဂဏဝါစက ဆရာတော်များအဖွဲ့က ဂန္ထရုကျမ်း အစောင်စောင်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းတည်းဖြတ်ပေးထားသော မူအတိုင်း ခေတ်မီနည်းစနစ်များဖြင့် ထုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစက်လက္ခဏာတော်ကိုလည်း မူးမြော်ပူဇော်သင့်၏။

ငါးထပ်ကြီးဘုရား

မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၂၆၂) ခုနှစ်တွင် ဦးဘိုးအောင်နှင့်ဇနီး ဒေါ်စိမ်းရင်တို့က တည်ထားခဲ့၏။ မဟာသု
ကျအတုလမာန်အောင် ဘုရားကြီးဟု ဘွဲ့အမည်ရှိသည်။ ဘုံငါးဆင့် ငါးထပ်ရှိသော ဂန္ဓကုဋိစံ ကျောင်းတော်ကြီးကို
အမှတ်သင်္ကေတပြု၍ ငါးထပ်ကြီးဘုရားဟု ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ သံတောင် (၃၁) တောင်ရှိသည်။ ခြောက်ထပ်ကြီးဘုရားထက် (၇) နှစ်စောပြီး တည်
ထားခဲ့ပါသည်။ သာလွန်မင်းတရားကြီး၏ သားတော် မင်းရဲရန္တမိတ် တည်ထားခဲ့သော စစ်ကိုင်းမြို့ ငါးထပ်ကြီး
ဘုရားပုံတော်ကို မှီငြမ်း တည်ထားသောကြောင့် ငါးထပ်ကြီးဘုရားဟု ခေါ်ကြောင်း အဆိုတစ်ရပ်လည်းရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်သံဃာဆေးရုံကြီးအနီး၊ ညောင်တုန်းပါဠိတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းတွင် ရှိ
၏။ လှရတနာကျောင်းတိုက်နှင့် ကပ်လျက်ဖြစ်သည်။
သုဝဏ္ဏမုနိ အဘယသုခကာရီ အမည်ရှိသော ကုန်းတော်၌ မဟာမင်္ဂလာ ဆုတောင်းပြည့်ရပ်ပွား
တော်ကြီးကို တည်ထားပူဇော်ခဲ့ကြသည်။ ရပ်ပွားတော်ကြီး၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ (၉) တောင် (၂) မိုက်
ရှိ၏။

ရပ်ပွားတော်ကြီးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်မှအောင်မြေ၊ သတ္တဌာန
နအောင်မြေ၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ရာအောင်မြေ၊ အာနန္ဒာဗောဓိအောင်မြေ၊ ပထမသံဃာယနာတင်ရာ
ဝေဘာရတောင် စရည်းပင်ပေါက်ရာ လိုဏ်ဂူမှအောင်မြေ၊ နေရဉ္စရာမြစ်ရေနှင့်သံများ မုဉ္ဇလိန္ဒာအိုင်ရေနှင့်
သံများတို့ကို ထည့်သွင်းဌာပနာထား၏။

မဟာဗောဓိ၊ ပါဠိပုတ်ပြည်၊ သံဝတ္ထိပြည်၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် တက္ကသိုလ်ပြည်၊ နာလန္ဒာကျောင်းတော်
ကြီး၊ တိဗက်ပြည်၊ တရုတ်ပြည်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းစေတီ၊ ပါဒတောင်၊ ဝေဒိသကတောင်တို့မှ ဓာတ်တော်များနှင့်
ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်၊ မန္တလေးတောင် ရသေ့ကြီး ဦးခန္တီစသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများ ပူဇော်ထားရှိသော
ဓာတ်တော်များကို ဌာပနာပူဇော်ထား၏။ ရဟန္တာဓာတ်တော်များကိုလည်း ဌာပနာထားပါသည်။

ဌာပနာထားသော အရာဝတ္ထုတို့ကို ထောက်ရှုခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် မဟာမင်္ဂလာဆုတောင်းပြည့် ရပ်
ပွားတော်ကြီး၏ ထူးခြားချက်သည် ထင်ရှားနေပြီဖြစ်ပေသတည်း။

ဗဟန်းကြားတောရလမ်းမှ ကြေးသွန်းဘုရားကြီး

ဗဟန်းကြားတောရလမ်း။ ဗဟန်းဈေးအနီးရှိ ကြေးသွန်းဘုရားကြီးဟု လူသိများသော ကြေးဆင်းတုတော်ကြီး၏ ဘွဲ့တော်မှာ မဟာဇေယျအတုလမာရဇိန် ဖြစ်သည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၂၇၉) ခုနှစ်တွင် ဓမ္မသုခကျောင်း ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တဇာဂရသည် မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားမှ ကြေးများကို အလှူခံတော်မူပြီး ရွှေ၊ ငွေ၊ မိုးကြိုးတို့ဖြင့် ရောစပ် သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်တွင် ကြေးအလေးချိန် အများဆုံး ကြေးဆင်းတုတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ မျက်နှာတော်ကြေးချိန် (၁၂၅) ပိဿာရှိ၏။ ကိုယ်လုံးတော်ကြေးချိန် (၁၉,၇၅၀) ပိဿာရှိ၏။ ဉာဏ်တော်အမြင့် (၁၆) တောင် (၂) မိုက်ရှိသည်။

ရွှေခေါင်းလောင်းကြီး

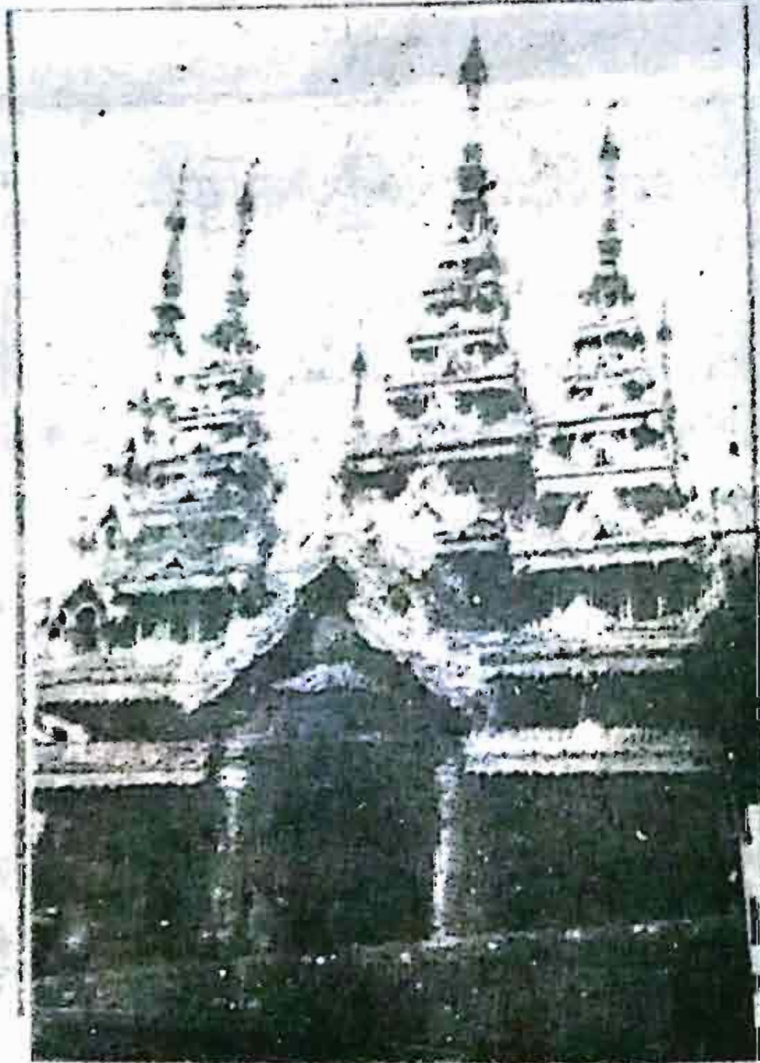
ရွှေတိဂုံ စေတီတော်မြတ်ကြီး၏ အရှေ့ဘက်စောင်းတန်း၌ ရှိသည်။ ရွှေခေါင်းလောင်းကြီး တန်ဆောင်း၏ မူလဒါယကာမှာ သဌေးကြီး ဒေါက်တာဦးညိုနှင့် ဇနီးဒေါ်ညွန့်တို့ ဖြစ်သည်။ တန်ဆောင်း၏ နံရံပေါ်တွင် ဒေါက်တာဦးညို၏ ဓာတ်ပုံကြီးကို ချိတ်ဆွဲထားသည်။ တန်ဆောင်းအတွင်း၌ တင်ပျဉ်ခွေ ရုပ်ပွားတော်ကြီး ၄ ဆူ ရှိသည်။ ပွင့်တော်မူပြီးသော ဘုရား ၄ ဆူကို ရည်မှတ်၍ တည်ထားဟန်ရှိသည်။ တန်ဆောင်း၏ အတွင်းဘက်နဖူးစည်း၌ သုဏ္ဏသျှံသတို့သား၏ ပိခင်ဖခင်တို့အား သားရွှေအိုးထမ်းပြီး ပြန်လာသည်ကို မြင်တွေ့ကြစေခြင်းအလို့ငှာ သိကြားမင်းက ဆုသုံးတန်ပေးနေပုံကို ပြောင်မြောက်သော မြန်မာအနုလက်ရာဖြင့် ဖော်ကျူးထားသည်။

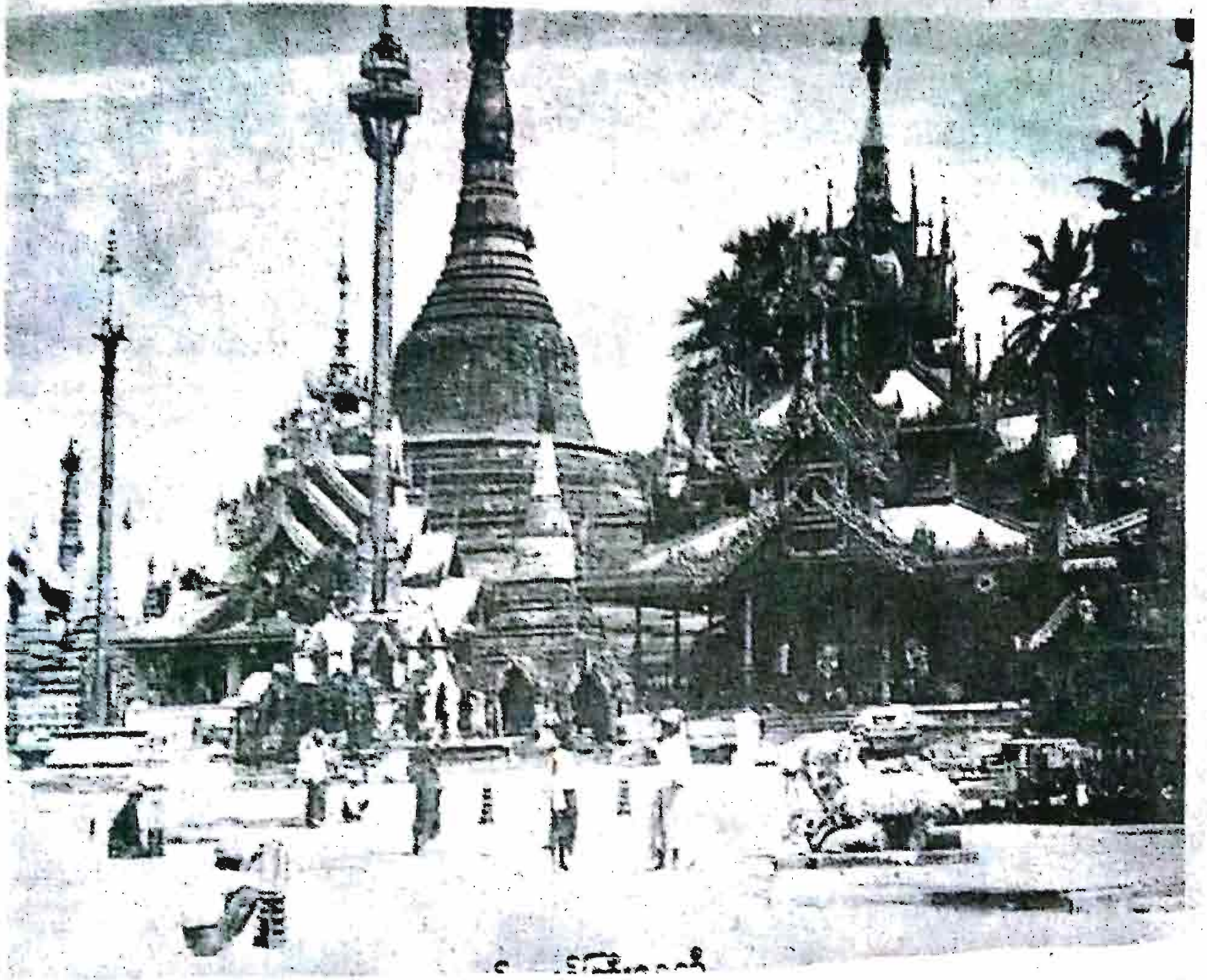
နောင်တော်ကြီး စေတီတော်

နောင်တော်ကြီးစေတီ တည်နေရာမှာ ဆံတော်ရစ်ဆူကို ပင့်ဆောင်ရာ၌ စေတီပေါက်တော်မူသော နေရာဟု ဆိုကြပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဆံတော်မြတ်ကို ပင့်ဆောင်ကြစဉ်က ပါဝင်ခဲ့ကြသော ဥက္ကလာပမင်းကြီး၊ တဖဿ၊ ဘလ္လိကနှင့် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် တည်ထားခဲ့ခြင်းဟု ဆိုပါသည်။ မင်းနှင့်ပြည်သူ ကြည်ဖြူမှုကို ထင်ဟပ်ထားသော ကုသိုလ်တော်ဟု ဆိုတန်ရာ၏။ ရွှေတိဂုံ အရင်တည်သောကြောင့် နောင်တော်ကြီး (ရွှေတိဂုံ၏နောင်တော်) ဟု ဘွဲ့မည်နာမဖြစ်ရကြောင်း ပညာရှင်တို့ မိန့်ဆိုပါ၏။ စက်ကဲဦးထော်လေး (၁၇၇၆-၁၈၆၉) သည် ဉာဏ်တော် အတောင်ရစ်ဆယ် (၁၁၂၀) ခန့်ရှိ နောင်တော်ကြီး စေတီတော်မြတ်အား ပြုပြင်ခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၂၀၀) ကျော်ခန့်ကပင် ယခုမျက်မြင်အတိုင်း တည်ရှိနေပြီဟု ဆိုရပါမည်။ သက္ကရာဇ် (၁၈၇၆) ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်မှ ကုန်သည်ကြီး ဦးမွန်ထောင်က ထပ်မံပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့၏။ ဦးမွန်ထောင်သည် ထီးတော်ရုံတန်ဆောင်း (ယခု စေတီယင်္ဂဏအသင်း) အစ်မ၊ ဒေါ်ဖွား၏ ခင်ပွန်းဖြစ်သည်။ နောင်တော်ကြီးစေတီ၏ အထက်ပစ္စယံ၌ အဓိဋ္ဌာန်ဝင် ပါရမီရှင်တို့ဖြင့် အမြဲလှုပ်ရှားနေသည်ကို တွေ့မြင်ရပါမည်။

ရွှေခေါင်းလောင်းကြီး (ဒေါက်တာဦးညို) တန်ဆောင်း

နောင်တော်ကြီးစေတီ၊ ကိုလိုနီခေတ်ဓာတ်ပုံ

ချမ်းသာကြီးဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီး

မြတ်ဗွေဝိနိဝေဒနာနှင့် ကပ်လျက်ရှိသည်။ ဦးစံထွန်း၊ ဒေါ်နှစ်တန်ဆောင်းဟု လူသိများခဲ့သည်။ တန်ဆောင်းကြီးအတွင်းတွင် တည်ထားသော ချမ်းသာကြီးဘုရား ရုပ်ပွားတော်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ယခုအခါ ချမ်းသာကြီးတန်ဆောင်းဟု ထင်ရှားလာသည်။ ကိုလိုနီခေတ် လူထုအစည်းအဝေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့ရာ နေရာဖြစ်၏။ ချမ်းသာကြီး ရုပ်ပွားတော်ကြီးသည် ဉာဏ်တော်ပေ (၃၀) ခန့်မြင့်ပြီး အချိုးအစားပြေပြစ် သပ္ပာယ်ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်တော့၏။

ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ ရှေ့ဘက်ရှိတန်ဆောင်းမှာ ဦးဘိုးကင်းနှင့် ဒေါ်သက်စုတို့၏ ကောင်းမှုတို့ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ လက်ျာဘက်က တန်ဆောင်းမှာ ဦးဘိုးသောင်း၊ ဒေါ်ဒေါ်စုတို့၏ ကောင်းမှုဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဦးစံထွန်း၊ ဒေါ်နှစ်တန်ဆောင်း၊ ဦးဘိုးကင်း၊ ဒေါ်သက်စု တန်ဆောင်းနှင့် ဦးဘိုးသောင်း၊ ဒေါ်ဒေါ်စုတို့၏ တန်ဆောင်း သုံးခုကိုပေါင်း၍ ချမ်းသာကြီးတန်ဆောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြလေသည်။ သြဝါဒါစရိယ ဆရာတော်ကြီးများထံမှ သြဝါဒခံယူပွဲ မြတ်စွယ်တော်ပူဇော်ပွဲ စသည့် အခမ်းအနားကြီးများကို ဤတန်ဆောင်း၌ ကျင်းပသည်။

ရဟန္တာမဟာသိမ်တော်ကြီး

မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခု၊ တပေါင်းလပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးကို တည်ထားပူဇော်သည်မှ (၃) နှစ်မြောက်တွင် မဟာတိရစ္ဆာန်အမည်ရသည့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးသို့ ကြွရောက် ပူးမြော်တော်မူကြသော ရဟန်းသံဃာများ ကံကြီးကံငယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဥက္ကလာပမင်းကြီး၏ လျှောက်ထားချက်အရ အရိယာသံဃာတော် ရဟန္တာသခင် (၁၀၈) ပါးတို့က သိမ်သမုတ်ကာ တည်ထားခဲ့၏။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ သမုတ်တည်ထားအပ်သောကြောင့် ရဟန္တာမဟာသိမ်တော်ကြီး ဟု ထင်ရှားသည်။

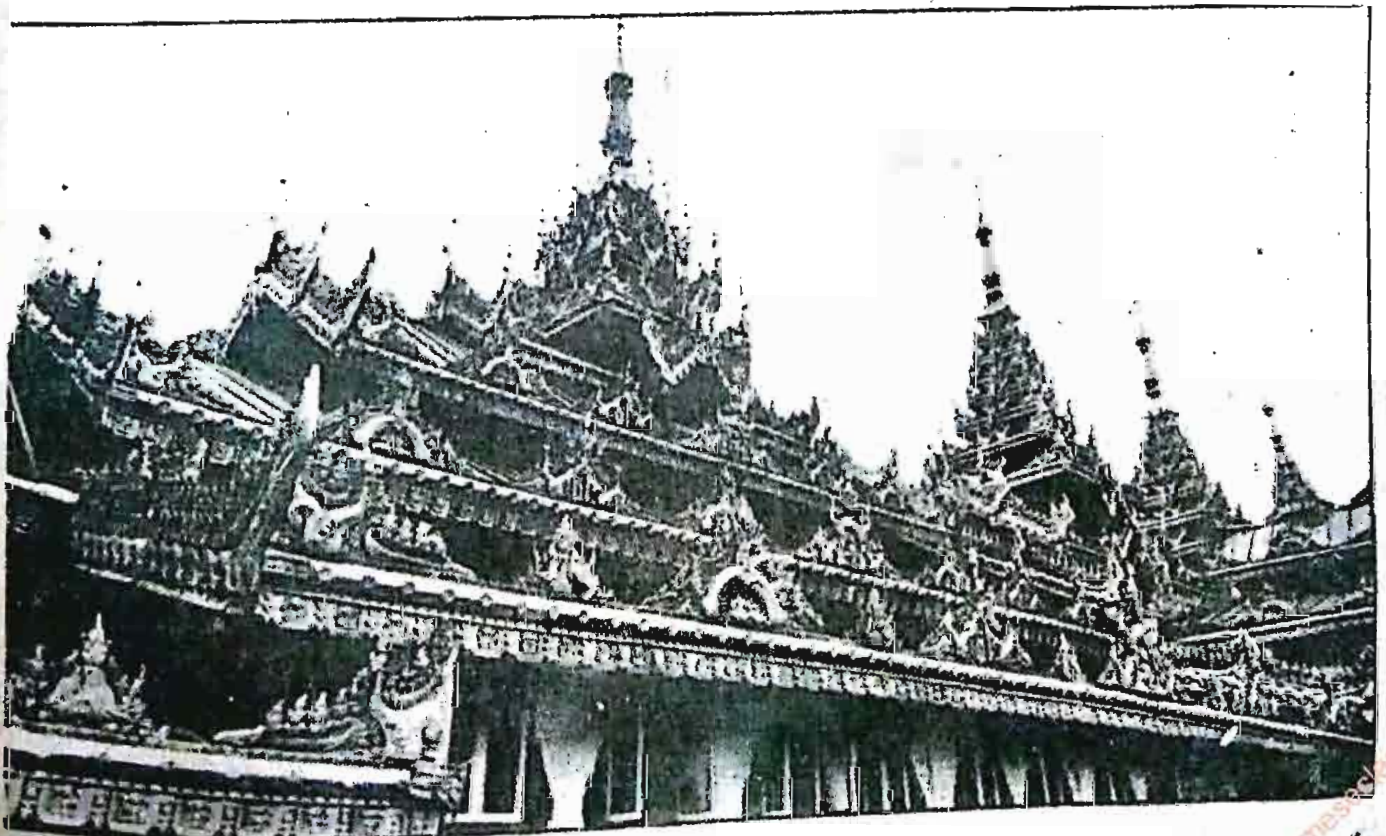
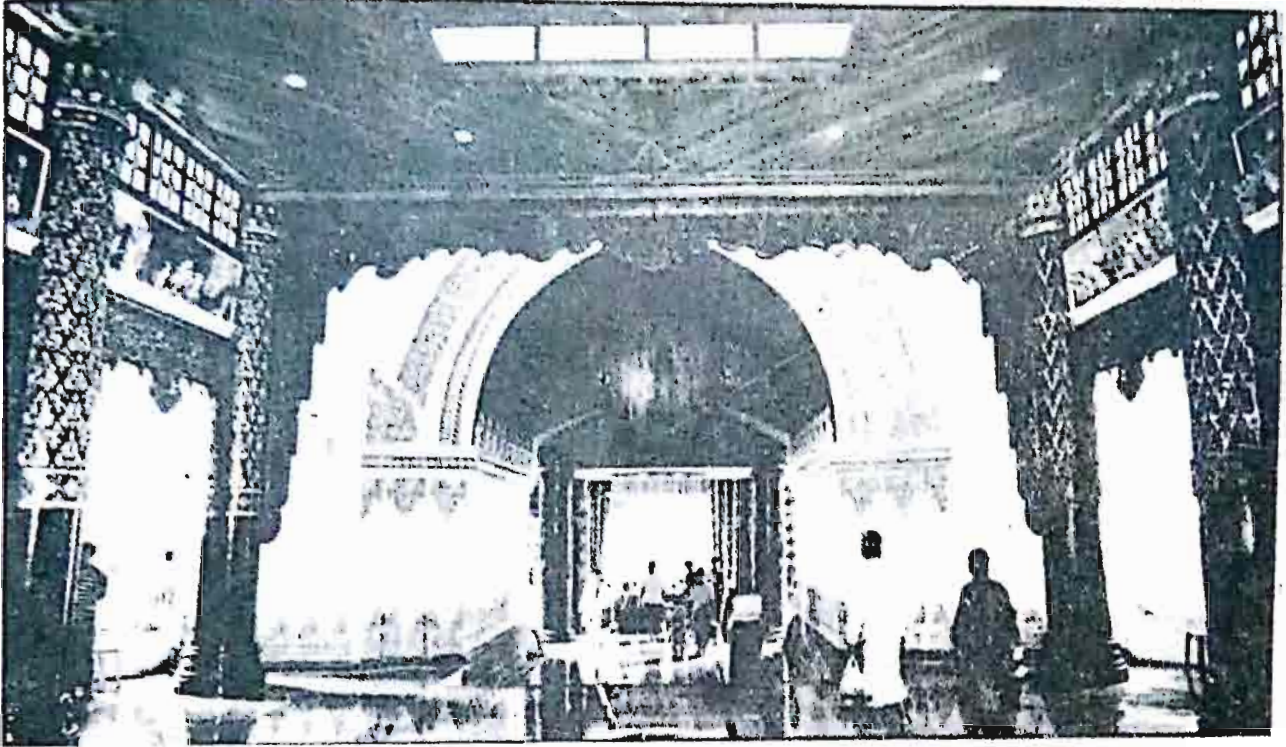
ပုထိုးပင်ဆက်(၂):

တောင်ဘက်စောင်းတန်းမှပြန်အဆင်း
ဆက်လက်လေ့လာစရာနေရာအချို့

ပြန်ဟုအနုပညာလက်ရာ ဖန်ဆင်းမှုဖြင့် စနစ်တကျ ဆင်ယင်မှုမပါဘဲသာ
တောင်ဘက် ရွှေစောင်းတန်းတော်ကြီး အဝင် တစ်နေရာ (၀၄၃)

ဖခင် စာ-၁၀

တောင်ဘက်စောင်းတန်းအဝင် အုတ်ပြာသာဒ်မှခဉ်းဟာ ရွှေဘိုမင်း (ခေါ်) သာယာဝတီမင်းက စတင်ပြီး တည်ဆောက်ထားတယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်းအထောက်အထားတွေရတဲ့အတွက် ဒီအုတ်ပြာသာဒ်ကြီးဟာ အိုမင်းပြီး ပျက်စီးခါနီးဖြစ်နေပေမယ့် အတွင်းပိုင်းကို ခေတ်သစ်ဆောက်လုပ်မှု နည်းပညာရပ်တွေနဲ့ နိုင်ခဲ့အောင်ပြုလုပ်ပြီးတော့ မွမ်းမံလျက်ရှိသည်။ ထို့အတူ သာယာဝတီမင်းရဲ့ ကုသိုလ်တော် ဘီလူးရုပ်ကြီးနှစ်ရုပ်၊ ပုဇွန်တောင်အရပ်က ပွဲစားကြီးတစ်ဦးလှူဒါန်းခဲ့တဲ့ ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးနှစ်ရုပ်၊ ဘီလူးရုပ်နဲ့ အုတ်ပြာသာဒ်ကြားမှာရှိတဲ့ ဣန္ဒာသယဝဘုရားတွေဟာလည်း ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်တွေဖြစ်တာကြောင့် မူရင်းပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိသည်။

တောင်ဘက်စောင်းတန်းရှိ ပန်းချီကားများနှင့်ပတ်သက်၍ အပေါ်ဆုံးမှာရှိတဲ့ ရင်ပြင်တော်ဦးတန်ဆောင်းမှာ ပန်းချီကား ရှစ်ကားရှိပါသည်။ ပန်းချီကားဆိုပေမယ့် ပန်းပုရုပ်လုံးများထုလုပ်၍ ဇာတ်ကွက်ဖော်ထားပြီး နောက်ခံကားချပ်ကို ပန်းချီဖြင့် ရေးဆွဲပူဇော်ထားတဲ့ ပန်းပုရုပ်ကြွပန်းချီကားချပ်ကြီးများဖြစ်ပါသည်။ ပန်းပုဆရာ ဦးရွှေတောင်က ထုလုပ်ထားပြီး အောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပန်းချီကားများဖြစ်ပါသည်။ အောက်ဘက်စောင်းတန်းတွေအထဲမှာ ရှေးဟောင်းပန်းချီကား ၃၆ ကား ရှိပါသေးသည်။ ဒီပန်းချီကားချပ်များဟာလည်း စောစောကပန်းချီကားချပ်များအတိုင်း ရုပ်လုံးဖော်ပန်းချီလက်ရာများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ယင်းတို့ကိုလည်း မူရင်းအတိုင်းပြန်ရအောင် ပြုပြင်လျက်ရှိပါသည်။

ဘင်ဘက်စောင်းတန်းမှ စုညားထည်ဝါလှသည့် တိုင်လုံးကြီးများ ၇

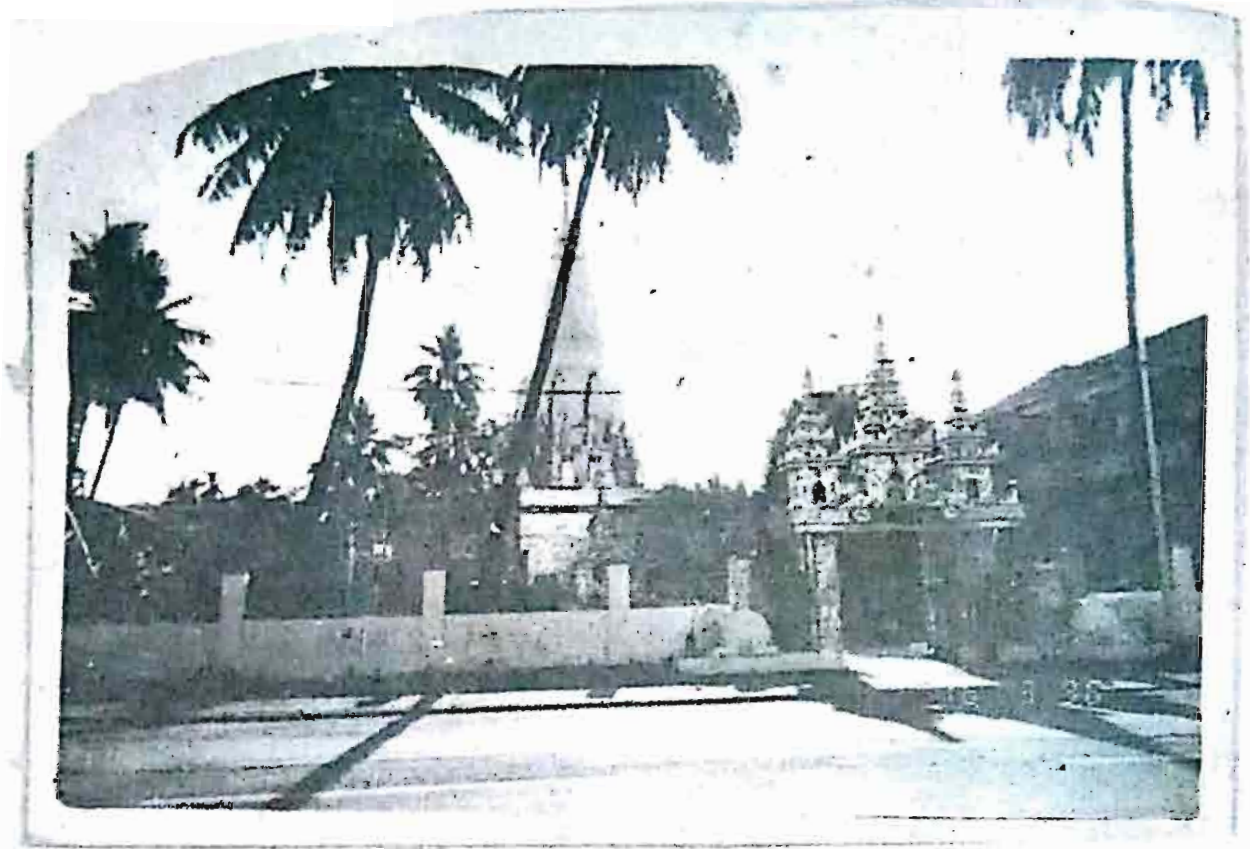

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို ပူးမြော်ပြီးအပြန် အချိန်ပေးလေ့လာသင့်သော
တပ်မတော်သမိုင်းပြတိုက်ကြီး (ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်းမကြီးပေါ်)

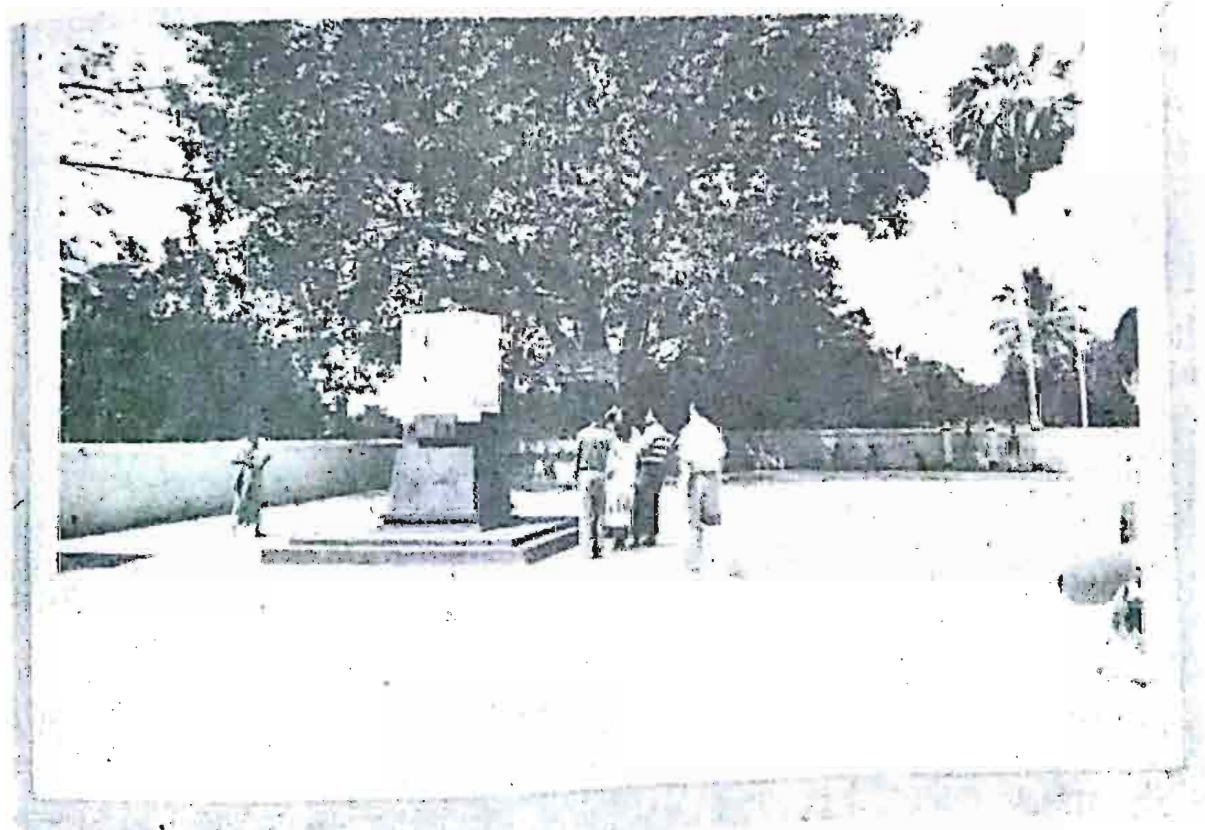
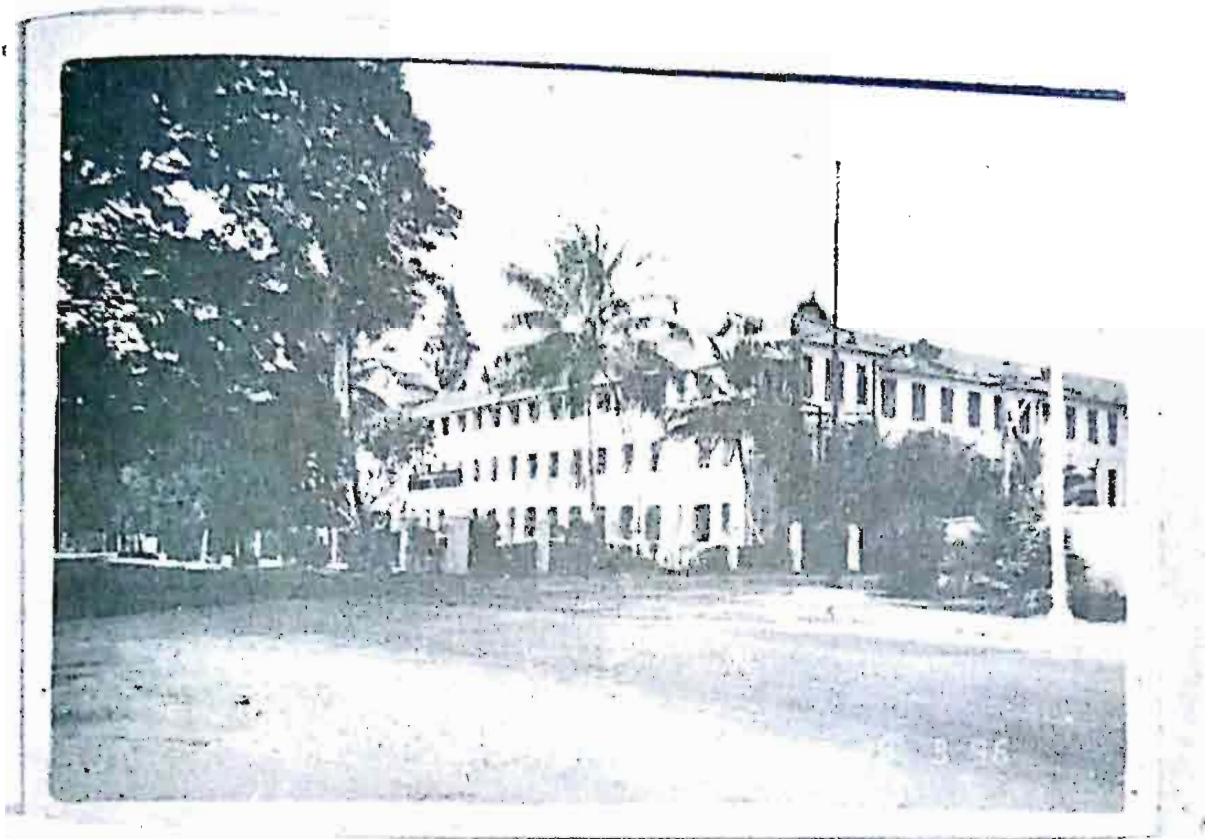

တပ်မတော်ပြတိုက်ကြီးရှေ့မှ စိန်ရောင်ခြည်ဘုရား

မဟာဓမ္မရုံသီ ဆုတောင်းပြည့်အိမ်တော်ရာစေတီ အဝင်မုခ်ဦး
(တပ်မတော်အမှတ် ၂ ဆေးရုံကြီးအနီး)

ဗြိတိသျှတို့အပေါ်အန်တုခဲသော ပထမကျောင်းသားသပိတ် (၁၉၂၀) ဆင်နွှဲစဉ် ကျောင်းသား
များစုဝေးရာ ရွှေတိဂုံစေတီတော်မှမှတ်တိုင်၊ ကျောင်းသားသပိတ်နောက်ပိုင်း ထွက်ပေါ်လာသော
အမျိုးသား ကျောင်း - မြို့မသင်တန်းတိုင်းကျောင်း (စိန်ရတုသဘင်ဆင်နွှဲနိုင်ခဲ့ပြီ)

ရန်ကုန်မြို့တော်မှ သမိုင်းဝင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ သမုတ်ခဲ့သော သိမ်ကြီးကိုးလုံး

ရန်ကုန်မြို့တွင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ သမုတ်ခဲ့သော သိမ်ကြီး ၉-လုံး ရှိခဲ့သည် ဟု ကြားဖူးသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) ရှင်ယသသိမ်တော်ခေါ် ကျိုက္ကဆံသိမ်တော်ကြီး (၂) သိမ်ကုန်းသိမ်တော်ကြီး (ခေါ်) ထန်းပင်ကုန်း တာမွေသိမ်တော်ကြီး (၃) ဒေဝသာဂရ သိမ်ကုန်းသိမ်တော်ကြီး (၄) ကသစ်ပင်ကုန်းမြင်းခင်းသိမ်တော်ကြီး (၅) ခရေပင်ကုန်းသိမ်တော်ကြီး (၆) သိမ်ကြီးဈေးသိမ်တော်ကြီး (၇) သစ်တိုပင်ကုန်းသိမ်တော်ကြီး (၈) ကျားကူး သိမ်တော်ကြီး (၉) ရဟန္တာမဟာသိမ်တော်ကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ရှင်ယသသိမ်တော်ကြီးခေါ် ကျိုက္ကဆံသိမ်တော်ကြီးသည် ကျိုက္ကဆံတွင်ရှိသည်။ သိမ်ကုန်းသိမ်တော်ကြီးသည် ငါးထပ်ကြီးဘုရားလမ်းထောင့် (ကင်းဘဲလ်လမ်းထောင့်) နှင့် တာမွေလမ်းထောင့် တွင်ရှိသည်။

ဒေဝသာဂရ သိမ်ကုန်းသိမ်တော်ကြီးမှာ သိမ်ဖြူဈေးအနီးတွင်ရှိသည်။ ကသစ်ပင်ကုန်း မြင်းခင်းသိမ်တော်ကြီး မှာ ရှေးအခါက ယခု ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်းရှိ ဝန်ကြီးများရုံးဝင်ပေါက်ဝ အနီးတွင်ရှိသည်။ ယခု မရှိတော့။

ခရေပင်ကုန်းသိမ်တော်ကြီးမှာ ရှေးယခင်က မြို့တော်ခန်းမအရှေ့ဘက် မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံလမ်း (ဘားလမ်း) နေရာ၌ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ယခု မရှိတော့ပေ။

သိမ်ကြီးဈေးသိမ်တော်ကြီးကား သိမ်ကြီးဈေးအနီးမှာပင် ယခုရှိသည်။ သစ်တိုပင်ကုန်းသိမ်တော်ကြီးမှာ ယခု မရှိတော့ပြီ။ ယခု အလုံ အ-ထ-က (၄) (ယခင် ကူရှင်ဟိုက်စကူး ကျောင်း) နေရာတွင် ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

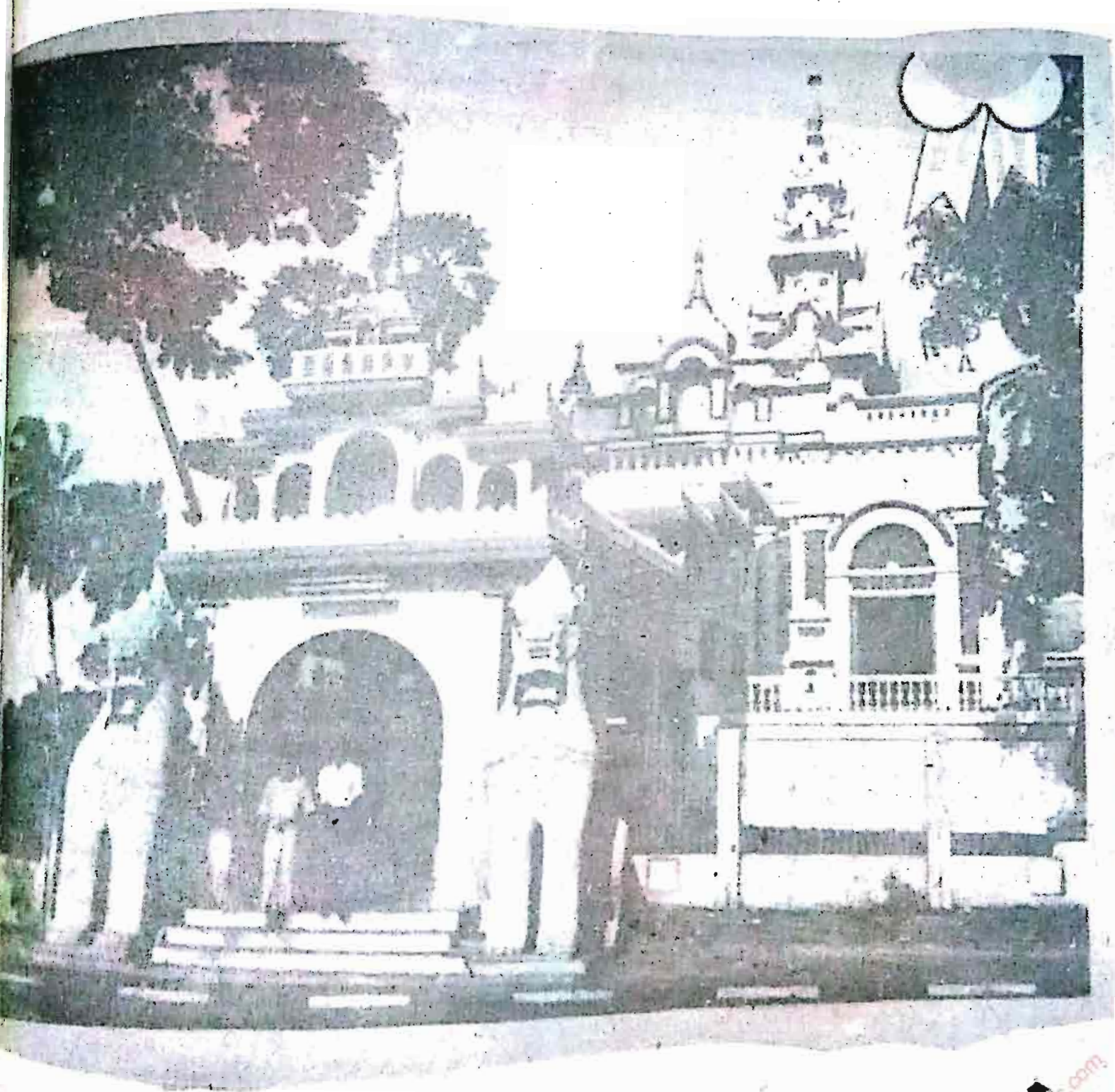
ကျားကူးသိမ်တော်ကြီးမှာ မူလက ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်း ကျားကူးကျောင်းတိုက် အနောက်ဘက်၌ရှိသည်။ ထိုနေရာကို ဗြိတိသျှခေတ်တွင် မြင်းပြိုင်ကွင်းလုပ်လိုက်သဖြင့် သိမ်တော်ကို မရှေ့ဘက်နေရာလွတ်၌ ပြောင်းရွှေ့ကာ အသစ်တည်ဆောက် သမုတ်ခဲ့ရသည်။ ယခု ကျားကူးသိမ်တော်သည် နောက်အသစ်တည်သော သိမ်သာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ မူလသိမ်တော်ဟူ၍ ၅-သိမ်သာ ကျန်တော့သည်။ ထိုကျန်သောသိမ်တော်များတွင် ယခု ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ တောင်ဘက်မုခ်အဆင်းတွင် တွေ့ရသော ရဟန္တာမဟာသိမ်တော်ကြီးသည် အယင်အရူးဆုံးဖြစ်သည်။

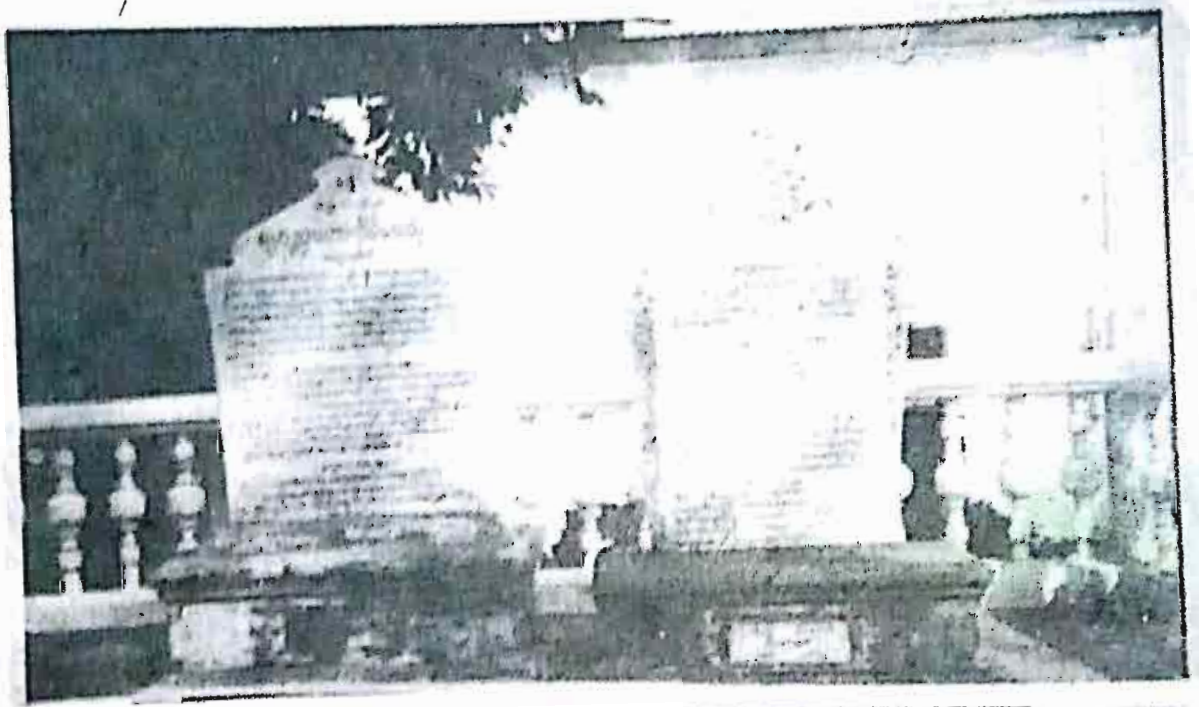
ကျောက်စာမှတ်တမ်း

ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ သမုတ်၍ ရဟန္တာမဟာသိမ်တော်ဟူ၍ အမည်ယင်ရှားကြောင်း၊ ဤသိမ်တော်ကို ဥက္ကာလာပမင်းနှင့်တကွ သားတော်၊ ပြေးတော် အဆက်ဆက် စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြောင်း၊ တိဂုံမင်းသား ၃၂-ယောက်တို့ ဤသိမ်တော်ကြီးတွင် ရဟန်းပြုခဲ့ကြကြောင်း၊ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၈-ခုနှစ်တွင် အရှင်ပဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တ မထေရ်နှင့် အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ သိမ်တွင်း၌ (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မဟာသီမ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား (၂) သကျသီဟအတုလမာရဇိန် ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား (၃) သုံးလောက ရတနာဘုမ္မိ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား တည်းဟူသော ဘုရားသုံးဆူကို တည်ထား ကိုးကွယ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် ဤသိမ်တော်ကြီးကို သက္ကရာဇ် ၇၃၁-တွင် ဆင်ဖြူရှင် ဗညားဦးမင်း ပြုပြင်စောင့်ရှောက်ကြောင်း၊ ထို့နောက် ၈၂၃-ခုတွင် ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပု၏သမက်တော် မွေစေတီမင်းကရွှေ ပင်းအဆက်ဆက် ပြုပြင်စောင့် ရှောက်ခဲ့ကြောင်း၊ ၁၂၀၃-ခုတွင် ရွှေဘိုမင်း ပြုပြင်စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြောင်း၊ ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ်တွင် လယ်တီ ဦးဇေလ ဆရာတော်ကြီးမှူး၍ ပြုပြင်စောင့်ရှောက်ကြောင်းလည်း ဖော်ပြထားသည်။

ကြီးကိုးကြီး အန္တိမဆောင်မြေ
ရဟန္တာ မဟာသိမ်တော်ကြီး မော်ကွန်းကျောက်စာ။

ရန်ကုန်မြို့၊ ဓမ္မရက္ခိတကုန်း၊ မဟာဝိဇယစေတီတော်

မဟာဝိဇယစေတီတော် ထီးတော်ပုံ

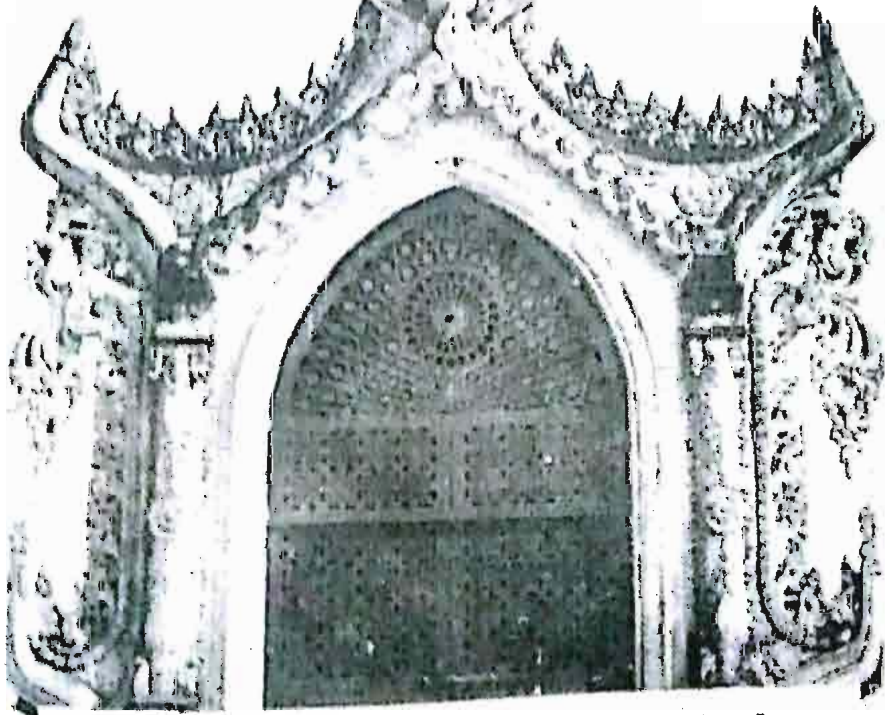
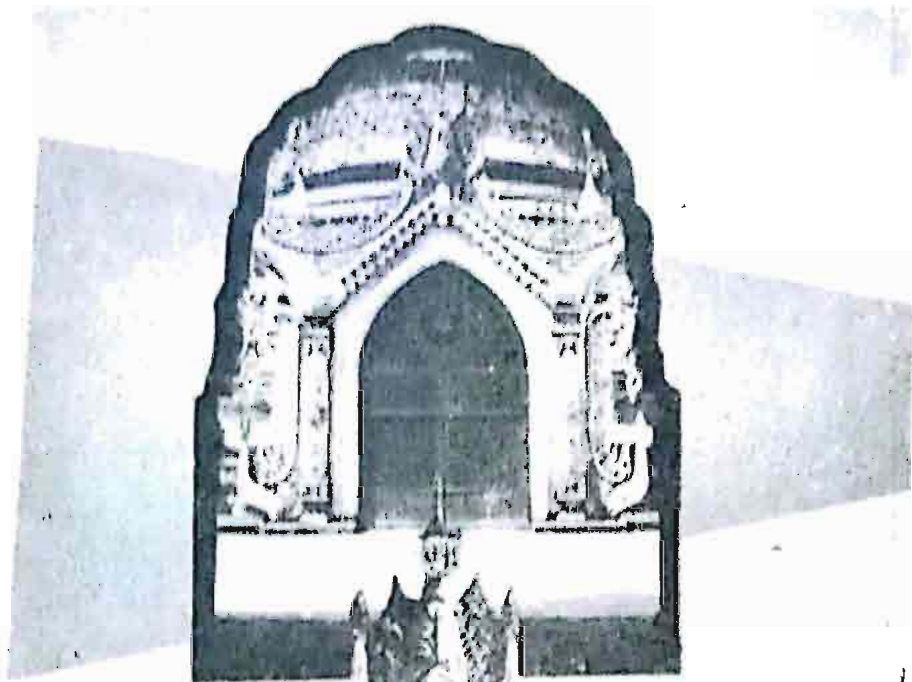

သာသနာတော်သန်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ပထမအကြိမ်
ဂိုဏ်းပေါင်းစုံသံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီးထမြောက်အောင်မြင်ခြင်းနှင့်
ဂိုဏ်းပေါင်းစုံသံဃာ့ညီညွတ်မှုရရှိသည့်အောင်ပွဲအထိမ်းအမှတ်ပြုသော

မဟာဝိရဿ

ကြည်ညိုဖွယ်မှတ်တမ်း

မြန်မာမှုအင်္ဂါတေအနုပညာကို ပြောင်မြောက်စွာ
ကမ္ဘာ့လူသားတို့အား စေတီတော်မှန်ဦး

၄၅ - ဇာန် အလှူပျိုချီ ဟစ်တုံကျော်လော့၊ ကျွန်ကျွန်တို့မှ
လွှဲငါးယုလားလော့၊ ကျွန်တို့ဆင်ယင်ရာ

အိဉ်ကွာရ

နိဗ္ဗာန်ရုပ်တုတော်တို့
မိမိတို့ကဲ့သို့ပင် နိဗ္ဗာန်ရုပ်တုတော်
အရပ်ရပ်တွင် တည်ဆောက်ထားသည်။

ဓမ္မရက္ခိတကုန်း မဟာဝိဇယ စေတီတော် သမိုင်းအကျဉ်း

ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်သို့ ဘုရားဖူးလာရောက်သူတိုင်းက ရွှေတိဂုံရင်ပြင်တော်နှင့် တဆက်တည်းလိုလို တည်ရှိသော မဟာဝိဇယစေတီတော်သို့ ဝင်ရောက်ဖူးမြော်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဝိဇယစေတီတော်၏ သမိုင်းအကျဉ်းကို ပုံတော်များနှင့် တန်ဆာဆင်၍ ဖော်ပြပါသည်။

သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီး ထမြောက်အောင်မြင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ရန် သံဃာ့ဝန်ဆောင် ဆရာတော်များ (၆၆) ပါး ပါဝင်သော သံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့တွင် သုဓမ္မာဂိုဏ်းမှ (၅၈) ပါး၊ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းမှ (၅) ပါး၊ မဟာဒွါရဂိုဏ်းမှ (၂) ပါး၊ မူလဒွါရဂိုဏ်းမှ (၁) ပါးတို့ ပါဝင်ကြပါသည်။

သံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့က သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ သံဃာဂိုဏ်းအသီးသီးမှ ရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်သော သံဃသမ္မုတိရသံဃာ့ကိုယ်စားလှယ် (၁၂၁၈) ပါးတို့သည် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ အစည်းအဝေးပွဲကြီးသို့ တက်ရောက်ရန်အတွက် ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေရှိ ကျောင်းဆောင်များသို့ ၁၃၄၂-ခုနှစ် နယုန်လဆန်း (၉) ရက်၊ ၁၉၈၀-ပြည့်နှစ် မေလ (၂၂) ရက်နေ့မှ စတင်၍ တဖွဲဖွဲ ရောက်ရှိလာကြပါသည်။

ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီး မကျင်းပမီ အကြံပြုနေ နယုန်လဆန်း ၁၀ ရက် (၂၃-၅-၈၀) နေ့ညနေ ၆ နာရီအချိန်တွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးသည် သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီးသို့ တက်ရောက်ရန် ကမ္ဘာ့အေးကုန်းမြေ ဓမ္မဒီပကျောင်းဆောင်သို့ ရောက်ရှိတော်မူနေကြသော ဆရာတော်ကြီးများနှင့် သံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ ၃၈၈၆ ဆရာတော်တို့ကို လာရောက်ပူးပေါင်းပြီး နိပါတ်တော်တို့ကို ဖတ်တော်မူကြပြီးနောက် ဓမ္မပဏ္ဏာအဖြစ် လှူဒါန်းသော နာဂစိဝရာပဋိမာ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်၊ ပဉ္စမာတုဝါဟန စေတီတော်နှင့် ဓာတ်တော်ကြွတ်များကို ရဟန်းရှင်လူများ ပူးပေါင်းဆွဲငင်ရလျှင် ဓမ္မလက်ဆောင်ပေးသူ နှင့် တပည့်တော်တို့ပါ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားခဲ့ပါသည်။

သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး၊ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီးကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသော ရက်များအတွင်း အောင်မြင်စွာ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာ့သမိုင်းတွင် မကြုံစဖူး သံဃာ့ဂိုဏ်း (၉) ဂိုဏ်းတို့ ညီညွတ်စွာဖြင့်-

- (က) ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အခြေခံစည်းမျဉ်း။
  - (ခ) ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ။
  - (ဂ) ဝိနည်းဓမ္မကံအဓိကရုဏ်းမူခင်းများ ပြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီးတွင် တညီတညွတ်တည်း အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အပြင်-
  - (၁) ပရိယတ္တိစာမေးပွဲများ ပြုပြင်ကျင်းပသွားရန်၊
  - (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ရုပ်ပွားတော်နှင့် စေတီတော်ပုံတို့ကို ပြကွဒိန်၊ စာအုပ်၊ တိတ်ခွေများတွင် မျက်နှာပုံအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပိဋကတ်တော်များနှင့်မညီညွတ်သော ရတနာသုံးပါးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဗုဒ္ဓတော်များကို ထုတ်ဝေခြင်းမှ ဘားမြစ်ပိတ်ပင်ပေးရန်၊
  - (၃) ရဟန်းတော်များနေထိုင်ရာ ကျောင်း/ကျောင်းတိုက်အတွင်းမှ အမြဲနေ လူပုဂ္ဂိုလ်များ ဖယ်ရှားပေးရန်၊
  - (၄) ရဟန်းတု ရဟန်းယောင်များ ဖယ်ရှားပေးရန်
- စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကြီး (၄) ရပ်ကို ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ခဲ့ပါ သည်။

သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ပထမအကြိမ် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီး ပြီးမြောက်အောင်မြင်သည်ကို နှစ်ထောင်းအားရစွာ ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ညီညွတ်ခြင်းနှင့် ငြိမ်ချမ်းခြင်းစိတ်ဓာတ်ကို ပွားများစိမ့်သောငှာ (၁၉၈၀-ပြည့်နှစ် မေလ ၂၈-ရက်) နေ့စွဲဖြင့် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်ကောင်စီ အမိန့်အမှတ် ၂/၈၀-ဖြင့် လွှတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် အမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၃-ရက် (၁၉၈၀-ပြည့်နှစ် မေလ ၃၁-ရက်) နေ့တွင် ကျင်းပသော နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနယကအဖွဲ့ ပထမအကြိမ် ဒုတိယအစည်းအဝေး၌ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး အတွက် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မကြုံစဖူး ကြုံရသော ဂိုဏ်းပေါင်းစုံသံဃာတော်များ ညီညွတ်မှုအောင်ပွဲကို အထိမ်းအမှတ် ပြုသောအားဖြင့် လျှောက်ပတ်သောဌာန၌ စေတီတော်တစ်ဆူ တည်ထားသင့်ကြောင်းနှင့် ယင်းစေတီတွင် နာဂစိဝရာပဋိမာရုပ်ပွားဆင်းတုတော် ပဉ္စမာတုဝါဟနစေတီတော်နှင့် ဓာတ်တော်ကြွတ်များကို ဌာပနာ၍ ရဟန်းရှင်လူများကို ပူးပေါင်းကြည်ညိုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးအား မေတ္တာရပ်ခံရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဓမ္မပဏ္ဏာတော်များကို ဌာပနာ၍ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့ညီညွတ်မှုအောင်ပွဲ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဓမ္မရက္ခိတ ကုန်းတော်ပေါ်၌ မဟာဝိယေစေတီတော်မြတ်ကို တည်ထားပါသည်။

ဓမ္မရက္ခိတကုန်းတော်

မဟာဝိဇယစေတီတော်ကို တည်ထားသည့် ကုန်းတော်မှာ ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်းနှင့် ဦးတောင်ပိုလမ်းကြားတွင် ရှိသော ဓမ္မရက္ခိတကုန်းတော် (ယခင် ဂေါ်ရာကုန်း) ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်းတော်၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၁.၀၅၅-၈၈ နှိမ့်သည်။

ဓမ္မရက္ခိတကုန်းတော်သည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်တည်ရှိရာ သိဂုံဇွဲရကုန်းတော်၏ တောင်ဘက် ကိုက်ငါးရာခန့်အကွာအဝေး၌ တည်ရှိပါသည်။ သာသနာရေးရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် မဟာဝိဇယစေတီ၏ နောင်တော်ကြီးသဖွယ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ လာရောက်ကြည်ညိုသူများသည် မဟာဝိဇယစေတီကိုပါ လာရောက်ကြည်ညိုနိုင်သည့်အနေအထားတွင် ရှိပါသဖြင့် ဓမ္မရက္ခိတကုန်းတော်သည် စေတီတော်တည်ထားတိုက်သည့် နေရာအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မရက္ခိတကုန်းတော်ဟူသောအမည်မှာ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ အကျိုးတော်ဆောင် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဆရာတော် မှည့်ခေါ်သည့် အမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဧကရီဘုရင်မကြီး ရှင်စောပုသည် ထိုကုန်းတော်ပေါ်၌ အဓိဋ္ဌာန်ဝင်၍ ဥပုသ်သီတင်း စောင့်သုံးခဲ့ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဓမ္မရက္ခိတ (တရားစောင့်) ကုန်းဟု ဆရာတော်က အမည်မှည့်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ ဤကုန်းတော်နှင့် ဤစေတီတော်ကို အကြောင်းပြု၍ "လူတို့သည်လည်း တရားကိုစောင့်ကုန်လတ္တံ့၊ တရားသည်လည်း လူတို့ကို စောင့်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

မဟာဝိဇယစေတီတော်၏ ဘွဲ့တော်

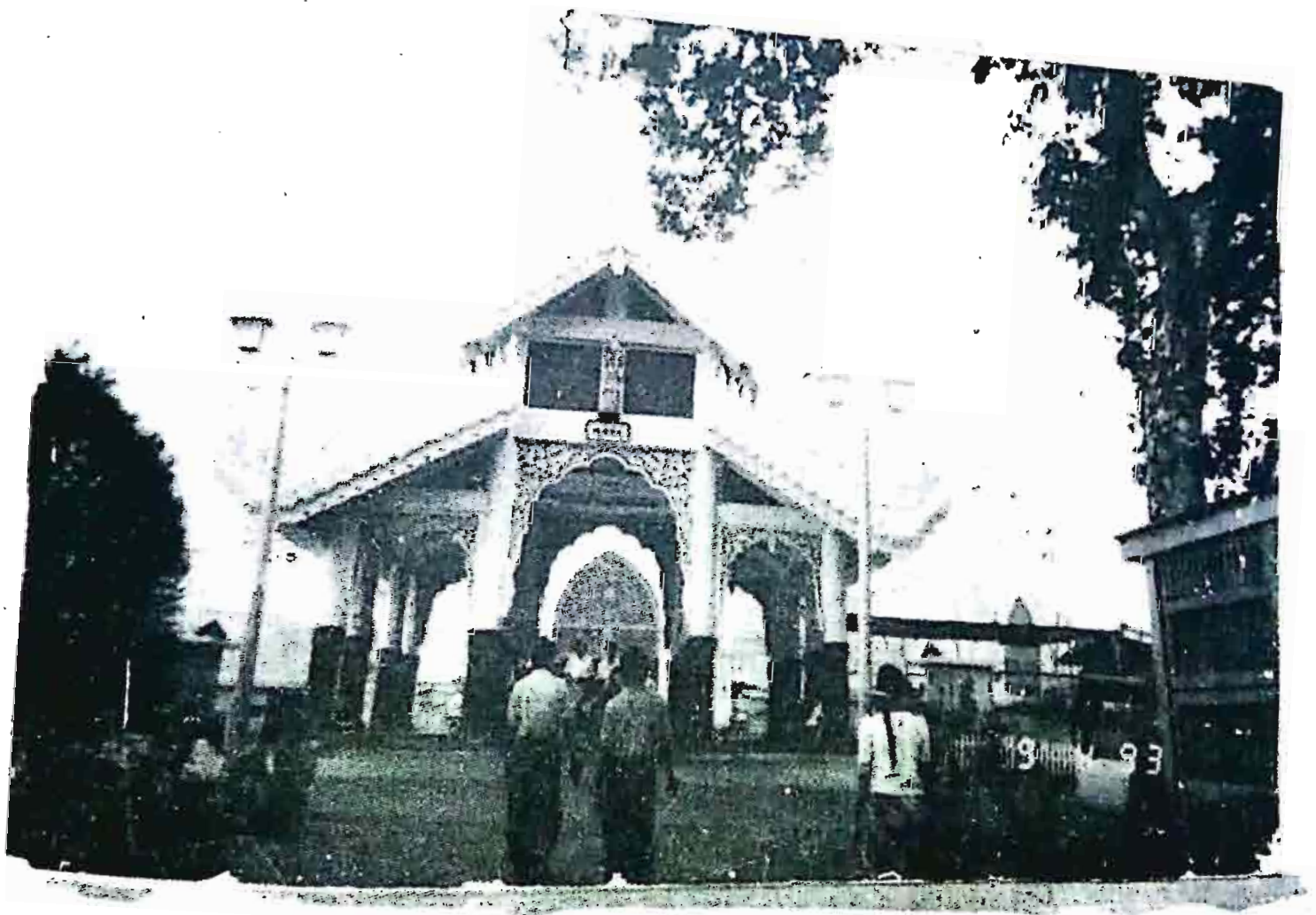
မဟာဝိဇယ၏အနက်မှာ ကြီးမြတ်သောအောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာသနာတော်သမိုင်း၌ မကြုံစဖူးအထူးကြုံရသော မရစဖူး အထူးရသော ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာတော်များ၏ ညီညွတ်မှုနှင့် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီး အောင်မြင်မှုကို အထိမ်းအမှတ်ပြုသောအားဖြင့် ဤစေတီတော်ကို တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပေရာ တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တ ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဆရာတော်က ဤစေတီတော်၏ ဘွဲ့အမည်ကို မဟာဝိဇယစေတီတော် ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စေတီတော်ပုံစံ

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို အထိမ်းအမှတ်ပြုသောအားဖြင့် စေတီတော်များကို တည်ဆောက်ကြသောအခါ ပထမဦးဆုံးတည်သောစေတီတော်ကို ကုသိုလ်တော်ဟုခေါ်၍၊ ထို့နောက်တည်သော စေတီတော်များကို ကုသိုလ်တော်ဟူ၍ မခေါ်ကြောင်း မိမိတို့တည်လိုသောပုံစံများဖြင့် တည်ကြောင်း သမိုင်းသုတေသီများကဆိုကြပါသည်။ ကုသိုလ်တော်စေတီများမှာ အနော်ရထာမင်းစော၏ ရွှေစည်းခုံစေတီ၊ ဘုရင့်နောင်၏ မဟာစေတီ၊ အလောင်းဘုရား၏ မြို့ထောင့်စေတီ (မော်မောမြင်သာစေတီ)၊ ဘိုးတော်ဘုရား၏ အောင်မြေလောကစေတီ၊ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ပုထိုးတော်ကြီး၊ မင်းတုန်းမင်း၏ လောကမာရဇိန်စေတီ စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

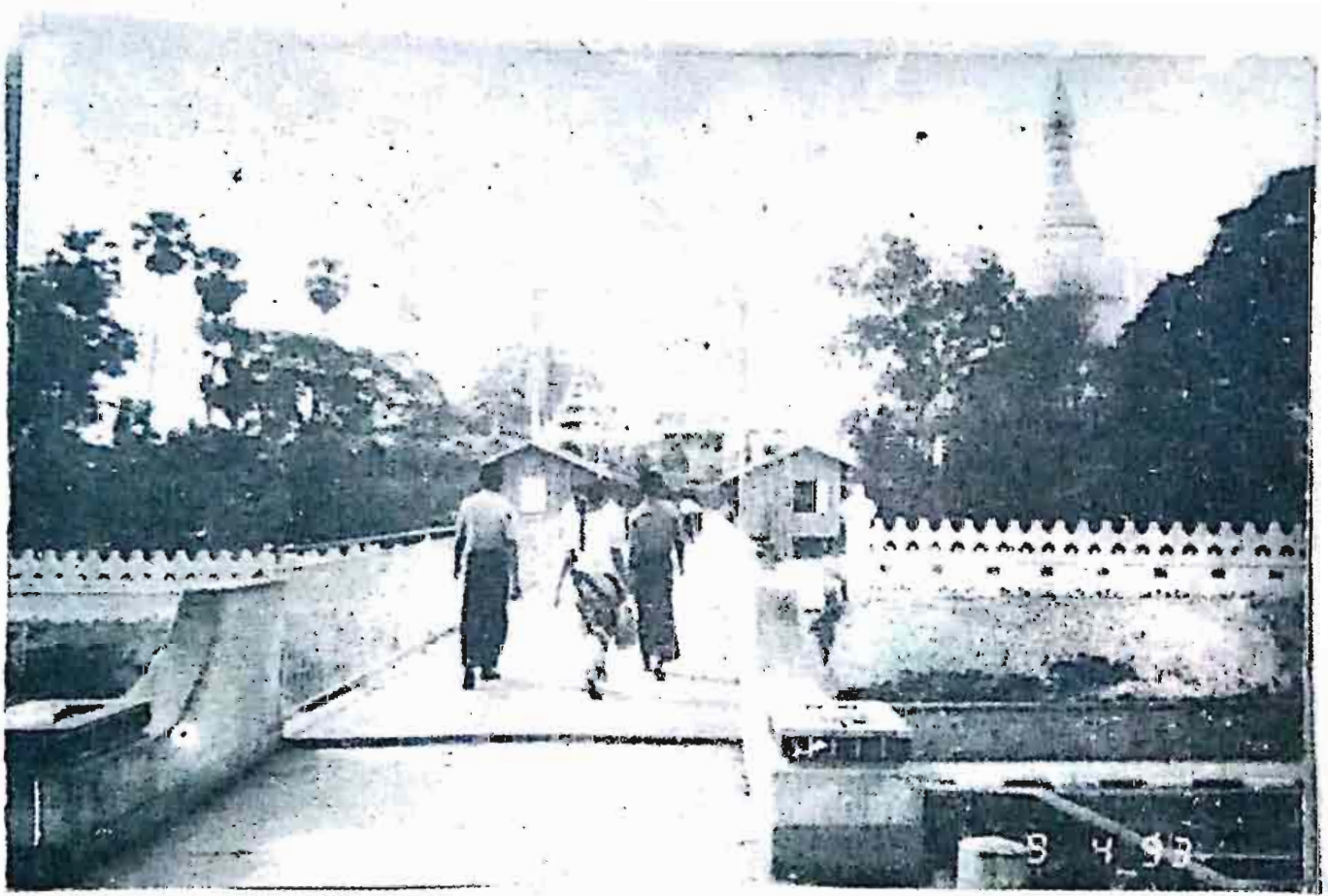
ထိုသမိုင်းကြောင်းများကို အထောက်အထားပြု၍ မဟာဝိဇယစေတီတော်ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာတော်များ ညီညွတ်မှုရခြင်းနှင့် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီး အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခြင်းတို့ကို အထိမ်းအမှတ်ပြုသောအားဖြင့် တည်ထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် အခြားသောစေတီတော်ပုံစံများကို မယူဘဲ ကုသိုလ်တော်စေတီများကို ပုံစံယူ၍ တည်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မဟာဝိဇယစေတီတော်သည် ကုသိုလ်တော်စေတီများဖြစ်သော ရွှေစည်းခုံစေတီတော် စသည်တို့နှင့် အချိုးအစားချင်း တူညီပါသည်။ သို့ရာတွင် ခေတ်သစ်ဗိသုကာပညာအရ သင့်လျော်သလို ပြုပြင်တီထွင်ထားသည့် သဘောများလည်း ပါရှိပါသည်။

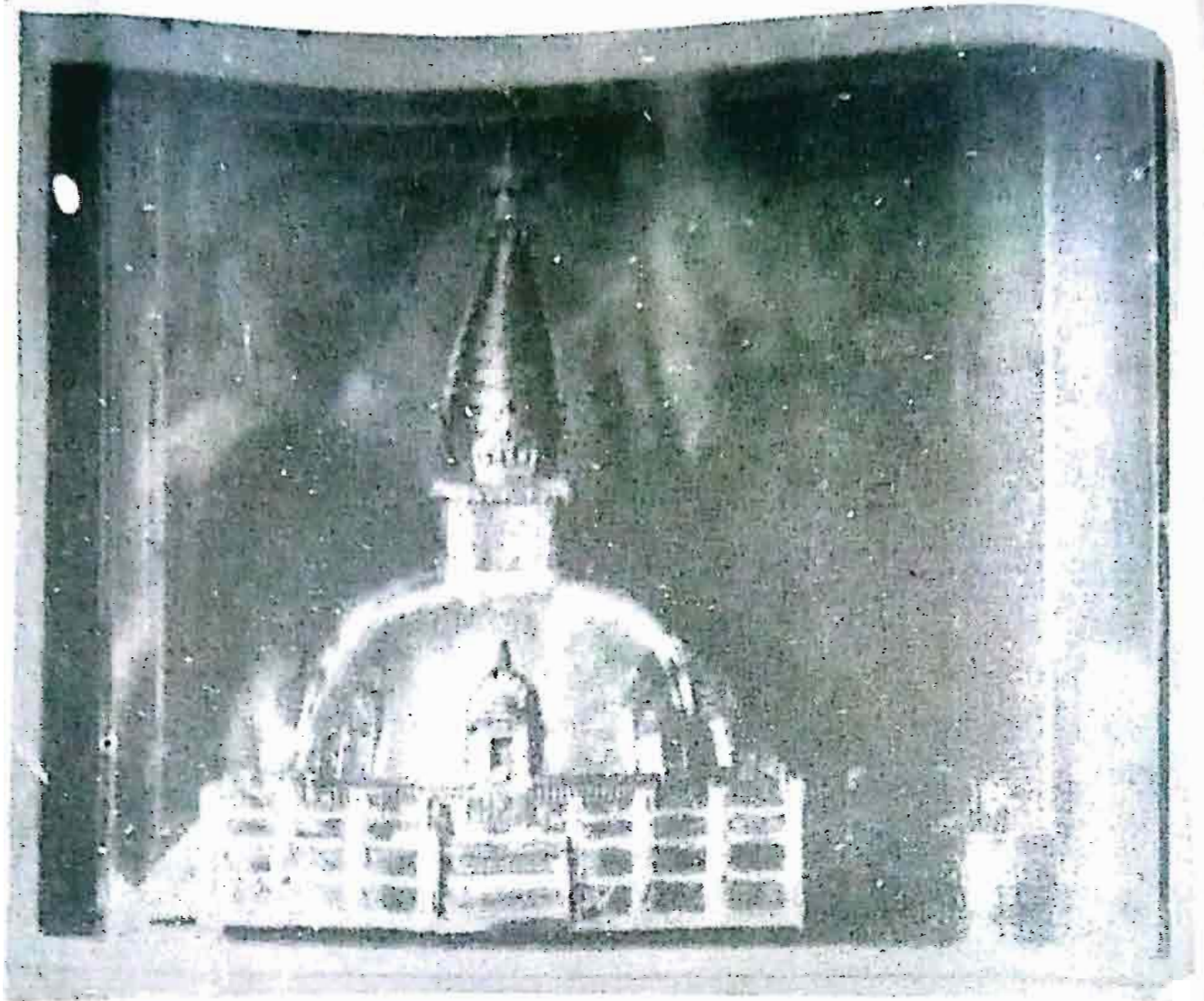

ခေတ်မီလမ်းမအဖြစ် အသစ်ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ထားသော ဦးထောင်မိုလ်လမ်းကိုဖြတ်ပြီး ရွှေတိဂုံစေတီတော်နှင့် မဟာဝိဇယစေတီတော်တို့ကို ဆက်သွယ်ပေးထားသည့် ကျက်သရေပြည့်လှသော လူသွားလမ်း

ပဉ္စဓာတုဝါဟနဂမ္ဘ ဓာတ်တော်ကြွတ်စေတီတော်

သယမ္ဘူစေတီတော်ပုံ

ဤပဉ္စဓာတုဝါဟနဂမ္ဘ ဓာတ်တော်ကြွတ် စေတီတော်သည် တိဗက်နိုင်ငံ၊ နိပေါနိုင်ငံစသော ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတော်များတွင် တည်ထားကိုးကွယ်လေ့ရှိသော ဓာတုဂမ္ဘ (ဓာတ်တော်ကြွတ် ဓာတ်တော်တိုက်) စေတီတော် မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ဓာတ်တော်များကို အဆိုပါကြွတ်တွင် ထည့်သွင်းဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်လေ့ရှိပါသည်။ နိပေါနိုင်ငံ ကတ္တမနုမြို့ရှိ သယမ္ဘူစေတီပုံ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဆန်ချီအရပ်ဒေသ၌ တည်ထားသောကြောင့် ဆန်ချီစေတီ တော်ဟူ၍ ကမ္ဘာတွင်ထင်ရှားသော ဆန်ချီစေတီတော်ပုံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) အနုရာဓမြို့ရှိ အနုရာဓစေတီတော်နှင့်လည်း ပုံတော်မှာ တူလှပါ သည်။

နာဂစီဝရာပဋပဋိမာ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်

မဟာဝိဇယစေတီတော် ဌာပနာတိုက်တွင် ကိန်းဂပ်ဝယ်တော်မူသော နာဂစီဝရာပဋပဋိမာ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်မြတ်သည် ကျွန်ုပ်တို့ ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ ဖွားမြင်တော်မူရာဖြစ်သည့် နိပေါနိုင်ငံ ဘုရင်မင်းမြတ် ဗိဇရိဗိရိဗိကရာဇာဒေဝနှင့် မိဘုရားကြီး ဣသ္မာရယလကျာ်သျှဟဒေဝီတို့ထံမှ ပြည်ထောင်စု ရယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးအား ဓမ္မပဏ္ဏာတော်အဖြစ် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် မတ်လတွင် ပေးပို့အပ်သော ဆင်းတုတော်မြတ် ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းဆင်းတုတော်အား သွန်းပြုတော်မူရာတွင် ဓာတ်သားတစ်မျိုးတည်းဖြင့် သွန်းပြုတော်မူခြင်း မဟုတ်ဘဲ ပဉ္စလောဟာခေါ် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊ သံ၊ သလွဲ တည်းဟူသော ဓာတ်သားငါးမျိုးတို့ဖြင့် သွန်းပြုထားသော ပဉ္စလောဟာ ဆင်းတုတော်မြတ် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ ဓာတ်သားငါးမျိုးတို့နှင့် သွန်းပြုထားစေကာမူ ဖူးမြော်ရသူ ဘို့မှာ ရွှေစင်အတိဖြစ် သွန်းပြုထားသော ရွှေဆင်းတုတော်ဟု ထင်မှတ်ရလောက်အောင် ရွှေရောင်ခြည်တော်တို့က တောက်ပြောင် တင့်တယ်တော်မူလှသဖြင့် အလွန်တရာ သပ္ပာယ်တော်မူလှပါပေသည်။

အလံပြဘုရား

တိရစ္ဆာန်ရုံ ဖ-ဆ-ပ-လ ကွက်သစ်ဖက်မှ ဝင်ပေါက်ဘေးရှိ တပ်မတော်ကုန်းပေါ်တွင် တည်ရှိနေသည် ဆူးလေ ကို အဝေးကပင် ဖူးမြော်နိုင်ပါသည်။

ဘုရားလမ်းတည့်တည့် ကုန်းကြီးကို ကျော်ဖြတ်ပြီးပါက ထိုလမ်းကို အလံပြဘုရားလမ်းဟု ခေါ်ဆိုသည်မှာ ဤစေတီသို့ သွားရာလမ်းအဖြစ် ခေါ်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤလမ်းတည့်တည့်တွင် စစ်တပ်ကုန်းသို့ဝင်ရာ ဂိတ်ပေါက် တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤဘုရားကိုရှေးက မင်းလက်ဝဲအမတ်ကြီး တည်ခဲ့သဖြင့် မင်းလက်ဝဲဘုရားဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် သက္ကရာဇ် ၁၈၃၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် မေဂျာဆလေသည် ဤဘုရားကုန်းတော်တွင် တပ်စွဲ၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းများတွင် ဆလေဘုရားဟု ရေးသားခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် ဗြိတိသျှခေတ်တွင် ဘုရားကုန်းတော်ပေါ်၌ ဂေါ်ရာစစ်တပ်များ ထားရှိသဖြင့် ဂေါ်ရာကုန်း ဘုရားဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သေးသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် အလံပြဘုရားဟု ယခုတိုင် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အလံပြဘုရားဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ပုံကို အမျိုးမျိုးထုတ်ဆို၍ ပြောခဲ့ကြပါသည်။

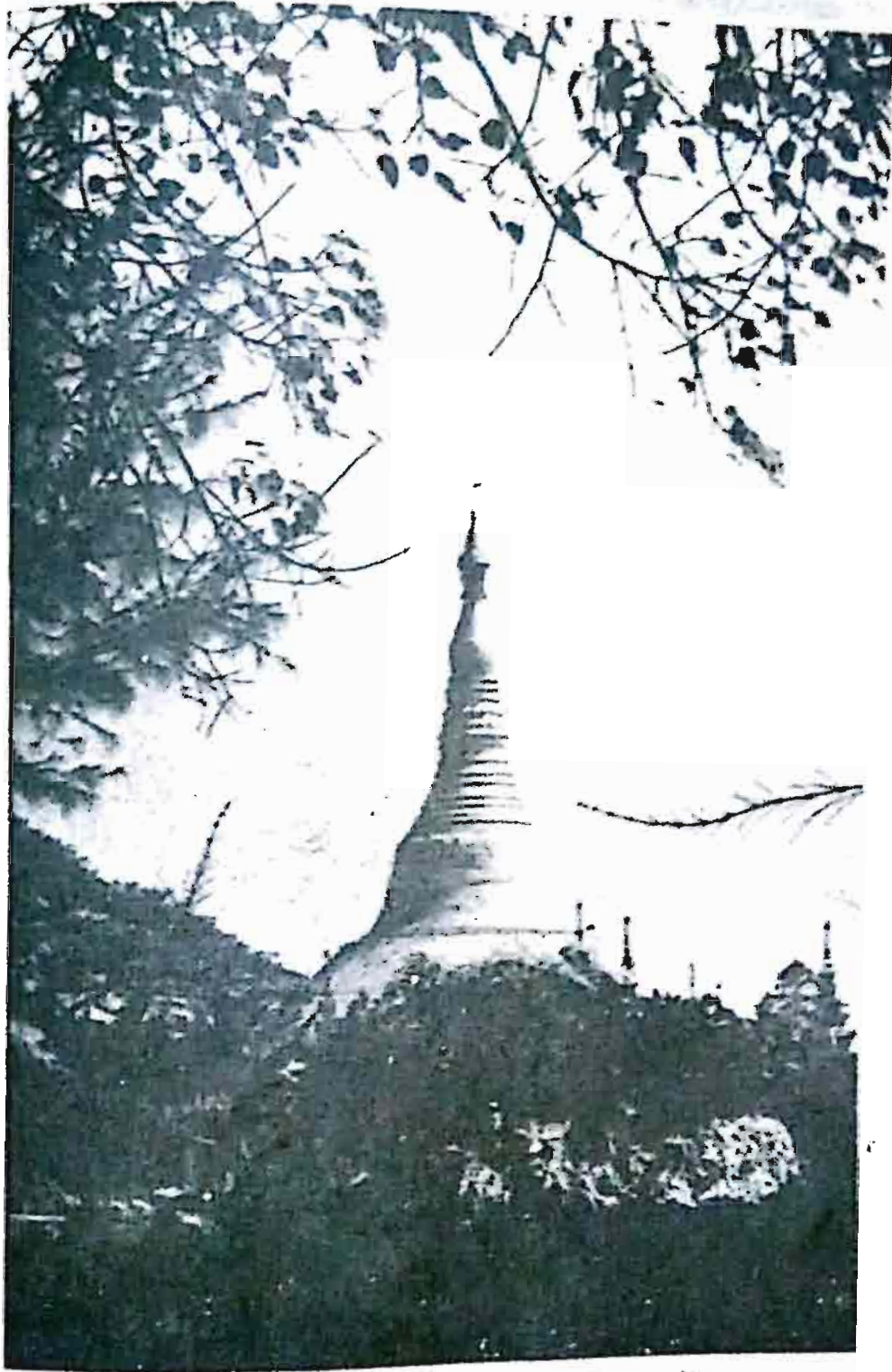
ရှေးဆန်၍ ဥက္ကလာပမင်းကြီးဇာတ်ကို စွဲလန်းလျက်ရှိသူတို့က မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်များကို ပင့်ဆောင်လာရာ သိင်္ဂုတ္တရကုန်းတော်မရောက်မီ ဤကုန်း၌ ခေတ္တရပ်နားခိုက် နတ်များကအလံပြ၍ လမ်းညွှန်ခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ အလံပြကုန်း အလံပြဘုရားဟု တွင်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။

ခေတ်မှီသူတို့ကမူ အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အလံအချက်ပြရာ၊ အလံတင်ရာ ဌာနဖြစ်သည်ကို အစွဲပြု၍ အလံပြဘုရား၊ အလံတင်ဘုရားဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသား ထားခဲ့ကြပေသည်။

ဤအလံပြဘုရားမှာ သံလျင် သီဟဒီပမင်းကြီး ဒုန့်ဒေသတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်များကို ဌာပနာတည်၍ ထားခဲ့သည့်စေတီ ၁၁ ဆူအနက် ၁၀ ဆူမြောက်ဖြစ်သော ကျိုက်ခပေါက်ဆွတ် စေတီပင် ဖြစ်ကြောင်း သမိုင်းဟောင်း ထွက်ဆိုချက်ရှိပါသည်။ ကျိုက်-ဘုရား ခပေါက်-ခုနစ်တောင်၊ ဆွတ်-ခုနစ် သည်၊ ခုနစ်တောင် ခုနစ်နိုင်သော အမတ်သူရဲ တည်ထားခဲ့သည့် ဘုရားဟု အဓိပ္ပာယ် ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၇၃ ခုနှစ် မေလ (၁၉) ရက်နေ့က အလံပြဘုရား ထီးတော်သစ်တင်လှူပွဲ ကျင်းပခဲ့ကြောင်း၊ ထိုနှစ်ထုတ် တပ်မတော်စာစဉ်များတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အလံပြဘုရားကား တပ်မတော်ကပင် ခေတ်အစဉ်အဆက် ပြုပြင်မွမ်းမံမှု ပြုခဲ့ရပေသတည်း။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးအား
ပြည်သူ့ဥယျာဉ်စားသောက်ဆိုင်မြက်ခင်းမှ ဖူးမျှော်ရစဉ်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်း

(ကောက်နှုတ်ချက်)

လေးဆူဓာတ်ပုံရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးသည် ရဟန်း ရှင် လူပြည်သူ အပေါင်းတို့၏ ကိုးကွယ်ပူဇော်ခြင်းကို ခံယူလျက်သိဂုံတ္ထရကုန်းတော်မဟာထက် တွင် စံပါယ်တော်မူလျက်ရှိပါသည်။ ကကုသန္ဓ၊ ကောဏာဂမန၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ စသော လေးဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ ဓာတ်တော်မွေတော်များ ကိန်းဝပ်စံပါယ်တော်မူသောကြောင့် တန်ခိုးတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်သာမက ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် အထူးထင်ရှားသော သာသနိက အဆောက်အအုံကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် အထူးထင်ရှားသော သာသနာ သမိုင်းဝင် ဆံတော်ရှင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးကို ဖူးမြော်ကြည်ညိုနိုင်ရန် အတွက် ပြည်တွင်းမှ ဘုရားဖူးများနှင့် နိုင်ငံခြားမှ ဧည့်သည်တော်များပါ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ လာရောက်လျက်ရှိကြပါသည်။

လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးကို ဖူးမြော် ကြည်ညို ရန် ကြံရောက်လာကြသော ရဟန်း ရှင် လူ ပြည်သူအပေါင်းတို့သည် ရွှေတိဂုံ စေတီတော်မြတ်ကြီးကို ဖူးမြော်ကြည်ညိုကြပြီးနောက်၊ ဗုဒ္ဓဝင်ဖြစ်တော်စဉ် များနှင့် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ တရားတော်များကို လေ့လာမှတ်သား နိုင်ရန်အတွက် မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီးကို တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မဟာ ဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီးကို နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့၏ ပံ့ပိုးကူညီ မှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရဌာနအသီးသီးမှ ကူညီဆောင် ရွက်မှုဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတို့၏ ဝိုင်းဝန်းလှူဒါန်း ကူညီဆောင်ရွက်မှုဖြင့် လည်းကောင်း အောင်မြင်စွာတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှသာမက ပိဋကတ်စာပေပညာရှင်များ၊ ပန်းချီပန်းပုပညာရှင်များ၊ ဂီတပညာရှင်များနှင့် လျှပ်စစ်ပညာရှင်များပါ စုပေါင်းပြီး ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သော မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော် အတွက် အလွန်ထူးခြားသော သာသနာသမိုင်း မှတ်တိုင်တစ်ခုအဖြစ် စိုက်ထူနိုင် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီးမှာ ပန်းချီပန်းပု ရုပ်လုံးရုပ်ထု ရုပ်ကြွများကို ရောင်စုံလျှပ်စစ်မီးလုံးများနှင့် ပေါင်းစပ်၍ သာယာနာပျော် ဖွယ်သော စကားအလင်္ကာဓမ္မတေးသံများဖြင့် ရှင်းလင်းပြ သ ထား သော ကြောင့် လေ့လာကြည်ညိုကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် အမြင်အာရုံသာမက အကြားအာရုံဖြင့်ပါ ပေါင်းစပ်ပြီး ဗုဒ္ဓဝင်ဖြစ်တော်စဉ်များနှင့် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ တရားတော်များကို လေ့လာမှတ်သား သဒ္ဓါပွားနိုင်ပါသည်။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီးမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာ စည်ပင်ပြန့်ပွား ထွန်းကား စေရန်အတွက် များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ထူးခြားသော သာသနာ့ သမိုင်းဝင်ပြခန်းကြီးအဖြစ် တည်တံ့နေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝင် မုခ်ဦးဆောင်

နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဗုဒ္ဓဝင်ပန်းချီကားများ

နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်များနှင့် ထိုဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်များကိုလည်း ကောင်း၊ ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်သည် တဏှက်ရာ၊ မေဏိရာ၊ သရဏကံရာဘုရားများထံမှ အနိယတဗျာဒိတ်တော် ခံယူခဲ့ပုံများနှင့် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားမှ အစပြု၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားတိုင်အောင် နိယတဗျာဒိတ်တော် ခံယူပုံများကိုလည်းကောင်း ပန်းချီကားများဖြင့် သရုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ တဏှက်ရာမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ရာ ဗောဓိ-စရည်းပင်

သာရမဏ္ဍကမ္ဘာဝယ် ပုပ္ဖဝတီပြည်၌ ခမည်းတော် နန္ဒ၊ မယ်တော် သုနန္ဒလတို့မှ ဖွားမြင်တော်မူပြီး၊ ဆင်ယာဉ်နှင့် တောထွက်တော်မူကာ (၇) ရက်ကြာ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီးနောက် စရည်းဗောဓိပင်ရင်း၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူလေသည်။

၂။ မေဓကရာ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ရာ ဗောဓိ-သစ္စတပင်

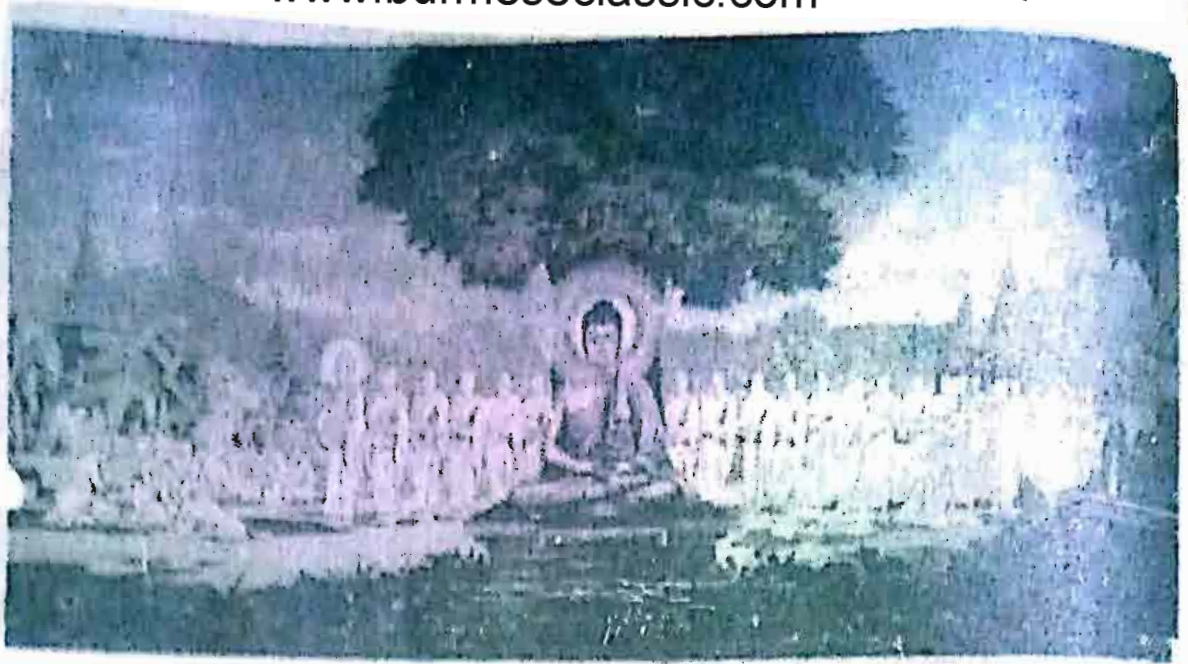
သာရမဏ္ဍကမ္ဘာဝယ် ဝိပုလပြည်၌ ခမည်းတော် သုမင်္ဂလ၊ မယ်တော် ယသဝတီတို့မှ ဖွားမြင်တော်မူပြီး၊ မြင်းယာဉ်နှင့် တောထွက်တော်မူကာ၊ လခွဲကြာ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီးနောက် သစ္စတဗောဓိပင်ရင်း၌ ဘုရား ဖြစ်တော်မူလေသည်။

၅။ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားပွင့်ရာ ဗောဓိ-နပဲပင်

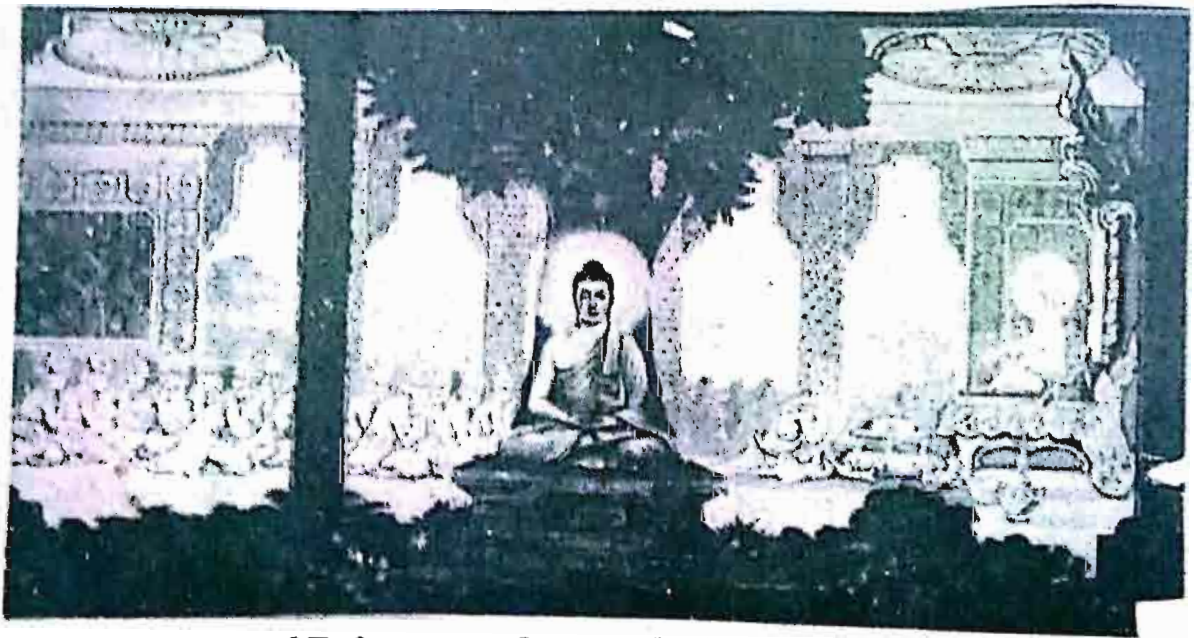
အလောင်းတော် ဝိဇီတာဝိစကြာမင်းသည် ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းတော်ကို စီမံ၍ ဆွမ်းအစရှိသော အလှူကြီးပေး၏။ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော် ဝိဇီတာဝိစကြာမင်းကို နောင် သောအခါ၌ ဂေါတမဘုရား ဖြစ်မည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။

၉။ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားပွင့်ရာ ဗောဓိ-ကံကော်ပင်

အလောင်းတော် သုဇာတပုဏ္ဏားသည် သောဘိတမြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်များကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ကြီးစွာသောအလှူကြီးပေး၏။ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် သုဇာတပုဏ္ဏားကို နောင်သောအခါ၌ ဂေါတမဘုရားဖြစ်မည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။

၁၀။ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားပွင့်ရာ ဗောဓိ-တောက်ကြွပ်

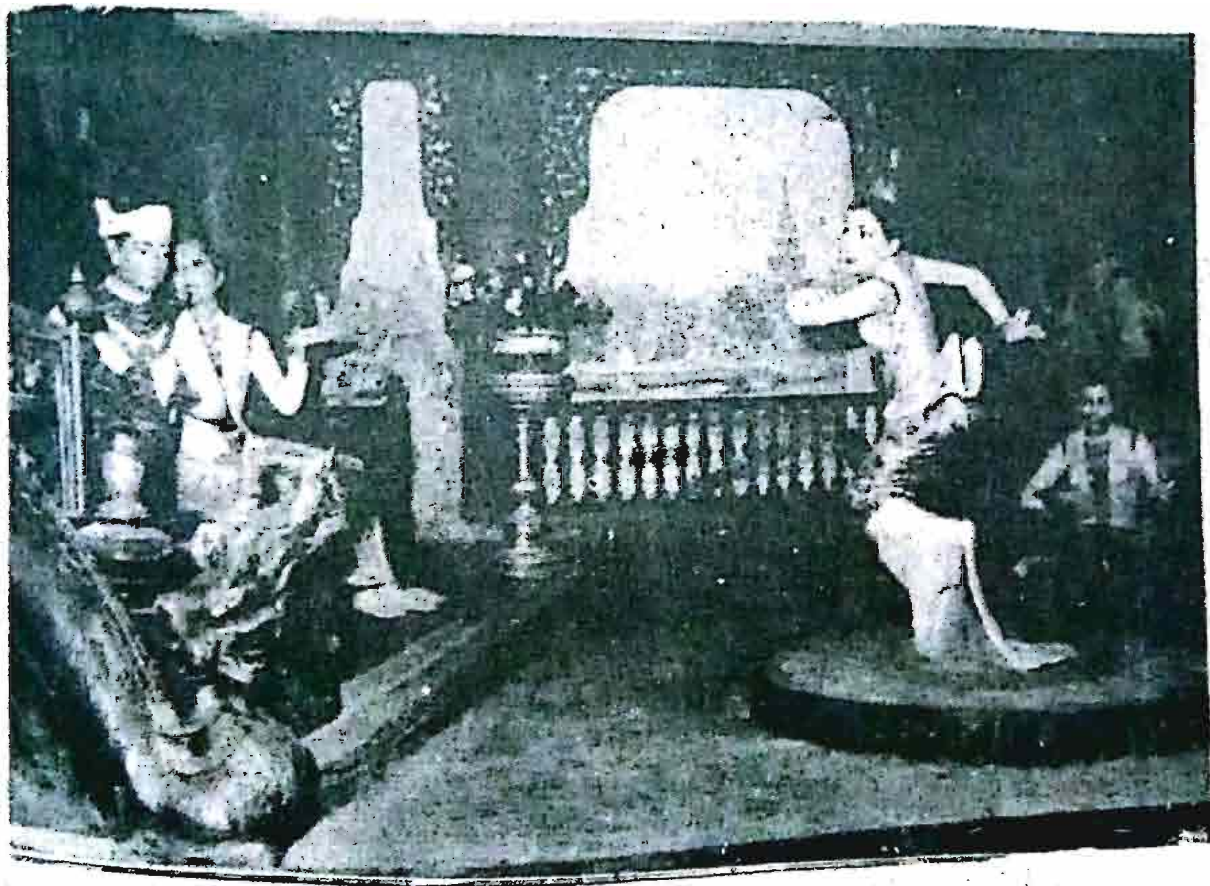
အလောင်းတော်ဘိလူးစစ်သူကြီးသည် အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်များကို ရတနာခုနစ်ပါးအတိပြီးသော မဏ္ဍပ်အတွင်း၌ ၇ ရက်ပတ်လုံး ဆွမ်းစသောအလှူကြီးပေး၏။ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော်ဘိလူးစစ်သူကြီးကို နောင်သောအခါ၌ ဂေါတမဘုရားဖြစ်မည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။

မဟာဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းအတွင်းပြသထားသော ပြခန်းကြီးများ

ဗုဒ္ဓဝင်ပြခန်းကြီး ၂၈ ခန်း

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ပဋိသန္ဓေယူသည်မှ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဖရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသည်အထိ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဝပိုင်း ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာများကိုလည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျ သတ္တဝါများအား တရားရေအေး အမြှိုက်ဆေး တိုက်ကျွေးခဲ့ပုံများကို လည်းကောင်း အခန်းပေါင်း ၂၈ ခန်း၌ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ရုပ်လုံး၊ ရုပ်ထု၊ ရုပ်ကြွများနှင့် ရောင်စုံလျှပ်စစ်မီးများပေါင်းစပ်ပြီး သာယာနာပျော်ဖွယ်သော စကားအလင်္ကာ တေးသံသာများဖြင့် ပြသမှုကို ခေတ်မီနည်းစနစ်များဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ပြသထားပါသည်။

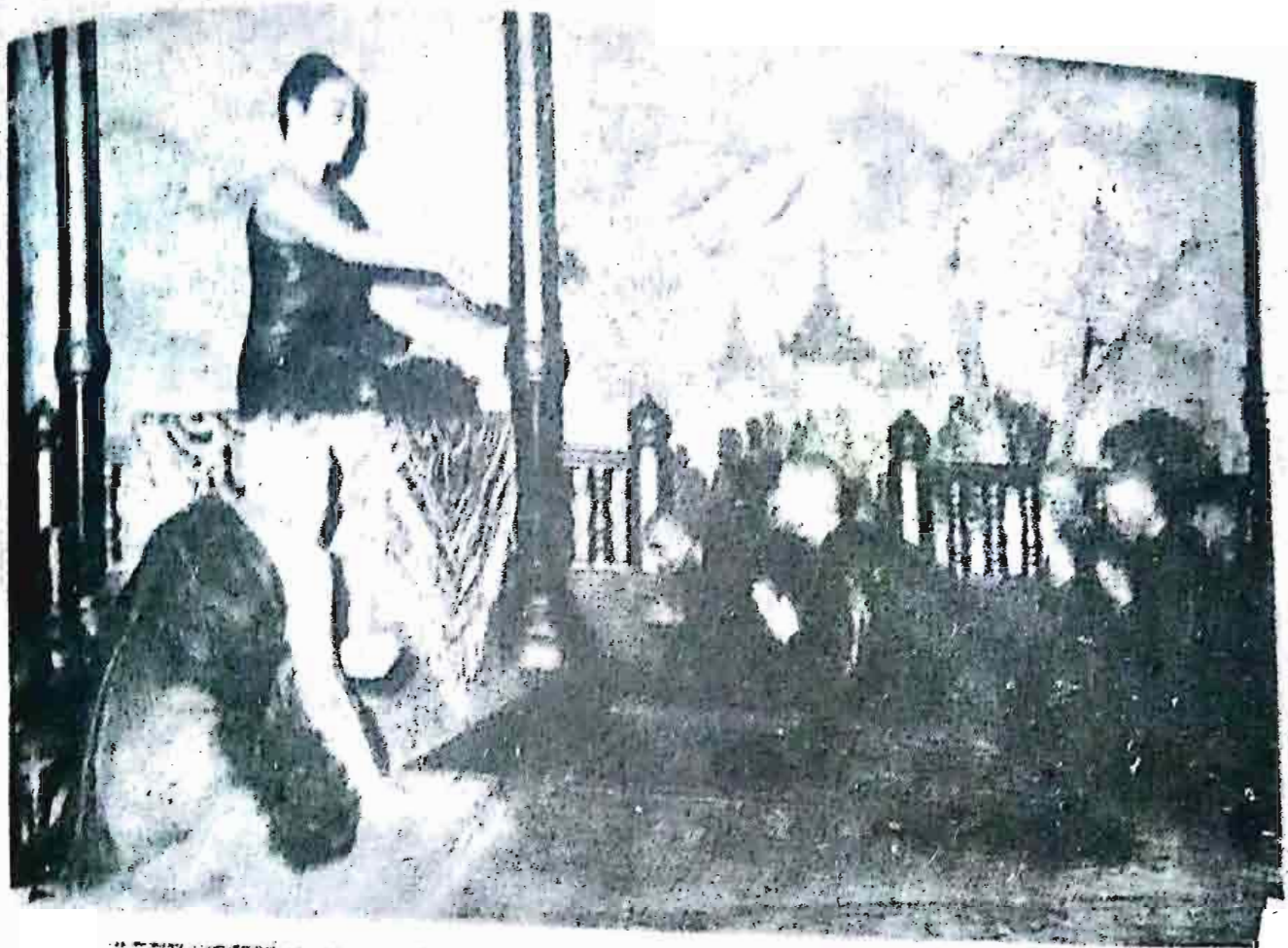
၂။ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခန်း

၉။ ယသောဓရာကန်တော့ခန်းနှင့် ရာဟုလာအမွေတောင်းခန်း

မြတ်စွာဘုရားသည်အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးခြံရံလျက် ယသောဓရာခန်းမဆောင်
သို့ ဝင်လေ၏။ ယသောဓရာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေဖမ်းကိုဦးခိုက်၍ ရှိခိုး
ငိုကြွေးလေ၏။ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးက မြတ်စွာဘုရား ဒုက္ကရစရိယ
ကျင့်စဉ်က ခြိုးခြံနေထိုင်သကဲ့သို့ ယသောဓရာလည်း ခြိုးခြံနေထိုင်ကြောင်း
လျှောက်ထားသော် စန္ဒကိန္နရီဇာတ်ကို ဟောလေသည်။ ယသောဓရာသည်
သားတော်ရာဟုလာအား ဖခင်ထံမှ အမွေတောင်းခံရန် တိုက်တွန်းလေသော်
ရာဟုလာလည်း မြတ်စွာဘုရားထံမှ အမွေတောင်း၏။ မြတ်စွာဘုရားက အရှင်
သာရိပုတ္တရာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုစေလျက် ရာဟုလာအား သာသနာ့အမွေအဖြစ်
ရှင်သာမဏေ ပြုပေးတော်မူလေသည်။

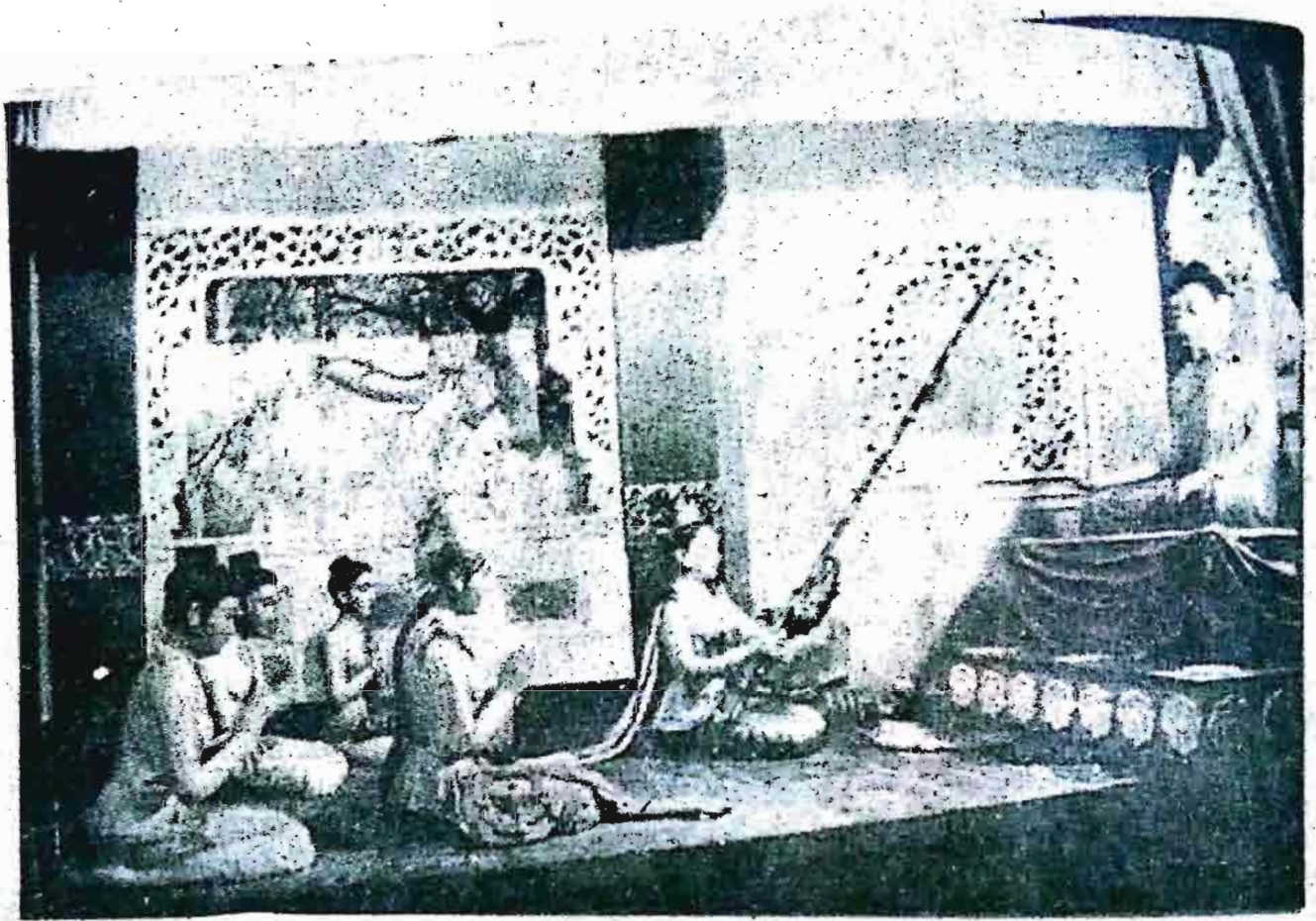

၁၁။ ဘိက္ခုနီသာသနာ ခွင့်ပြုတော်မူခန်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ကပိလဝတ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် မိထွေးတော်
ဂေါတမီ သည် မြတ်စွာဘုရားထံချဉ်းကပ်၍ ရဟန်းဘောင်ဝင်ခွင့်ပြုရန် သုံးကြိမ်
တိုင် လျှောက်ထားသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားက ငြင်းပယ်ခဲ့၏။ မြတ်စွာဘုရား
ဝေသာလီပြည်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် မိထွေးတော် ဂေါတမီသည် အခြံအရံငါးရာ
နှင့်တကွ ဆံကိုပယ်လျက် ဖန်ရည်ဆိုးသော ဝတ်ရုံများဆင်မြန်းကာ မြတ်စွာ
ဘုရားထံတော်သို့ လိုက်လာကြ၏။ ညီတော်အာနန္ဒာ ၏ လျှောက်ထား
တောင်းပန်ချက်အရ မိထွေးတော်ဂေါတမီအား ဝရုဓံတရားရှစ်ပါးကို ဝန်ခံနိုင်
လျှင် ပဉ္စင်းခံမှုဖြစ်လေလော့ဟု ဘိက္ခုနီသာသနာကို ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

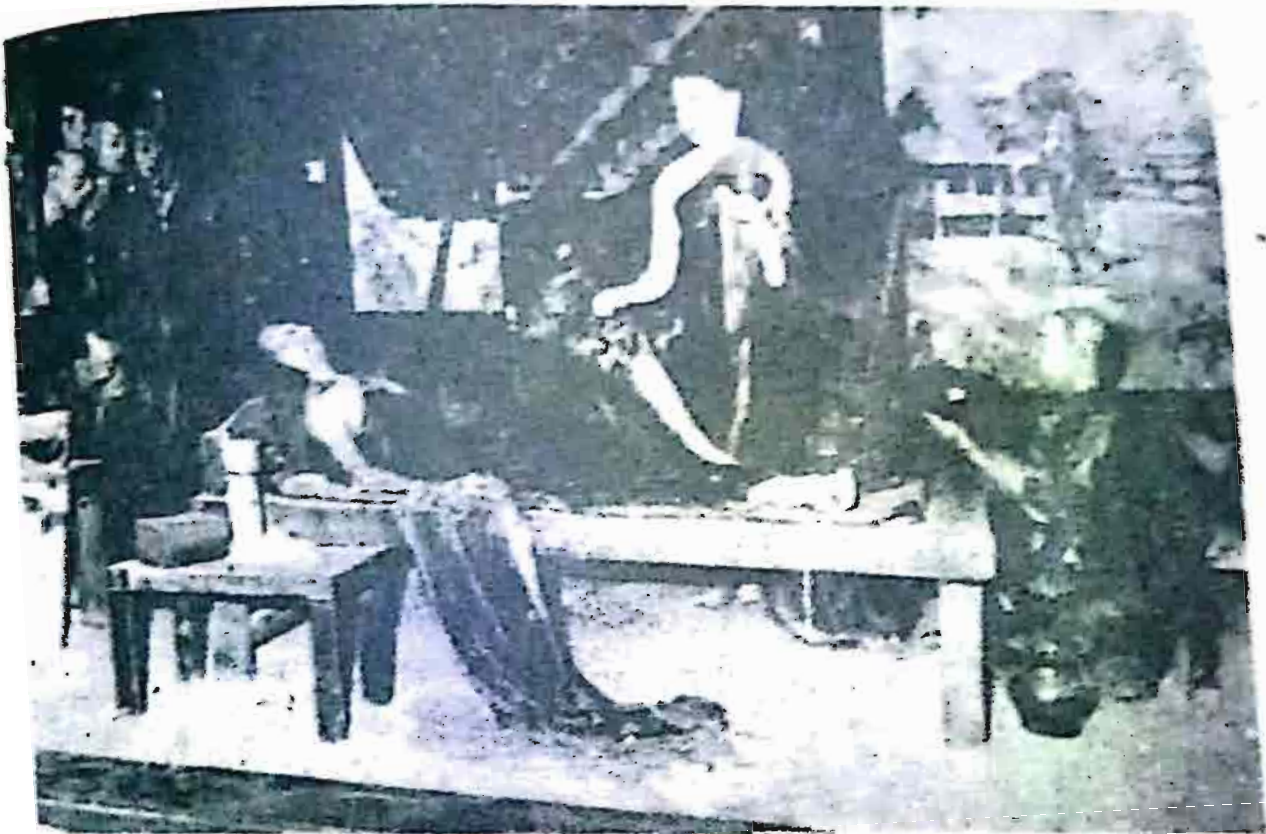

၁၂။ | ခေမာမိဖုရားအား ဆုံးမကော်မူခန်း

အလှမာန်တက်နေသော ခေမာမိဖုရားသည် ရုပ်အဆင်း၏ မနှစ်သက်စရာ အပြစ်အနာအဆာများကို ဟောကြားလေ့ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို ရှောင်ဖယ် ၏။ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၏ သာယာလှပပုံ တေးသံကို ကြားရသောကြောင့် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်သို့ ခေမာမိဖုရားရောက်လာ၏။ ကျောင်းတော်တွင် မြတ်စွာဘုရားအား ယပ်ခတ်နေသော မိမိထက်သာလွန်လှပသော မိန်းမပျိုကို အံ့သြစွာတွေ့မြင်လေ၏။ မိမိကြည့်နေစဉ် ထိုမိန်းမပျို၏ အဆင်းသည် အိုခြင်း၊ နှာခြင်း၊ သေခြင်း အဆင့်ဆင့် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားလေသည်။ ခေမာမိဖုရား သည် သံဝေဂရရှိ မြတ်စွာဘုရားအဆုံးအမတော်ကို နာယူပြီး ရဟန်းပြုလေ၏။

၂၀။ ဂိလာန ရဟန်းအား ပြုစုတော်မူခန်း

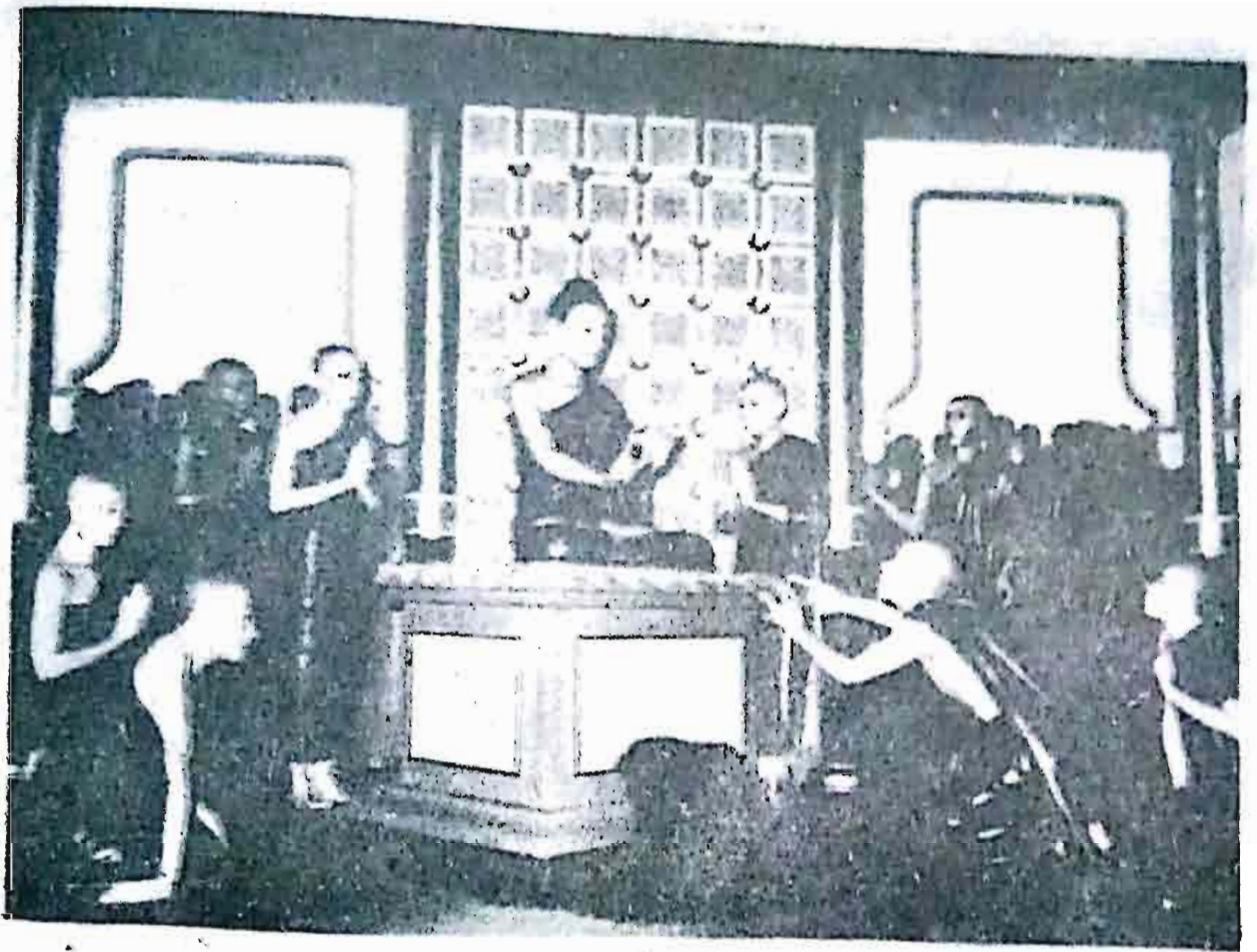
မြတ်စွာဘုရားသည် ညီတော်အာနန္ဒာနှင့်အတူ ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်သည်
ရှိသော် ဝမ်းသက်ထောဂါဖြစ်၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်တို့ဖြင့် လူးလိမ့်အိပ်နေသော
ရဟန်းကြီးတစ်ပါးကိုမြင်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက ထိုသူနာရဟန်းကိုမေးမြန်း
သော် မိမိတွင်လုပ်ကျွေးမည့်သူမရှိကြောင်း လျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရား
သည် ကိုယ်တိုင်ရေနွေးဖြင့်ဖန်ဆေး၍ သူနာပြုတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့်
ရဟန်းများကို စုဝေးစေပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အချင်းချင်း လုပ်ကျွေးပြုစုကုန်
ကြလော့၊ ငါဘုရားကိုလုပ်ကျွေးပြုစုလိုသောရဟန်းသည် နာဖျားသောရဟန်းကို
လုပ်ကျွေးပြုစုရာ၏ဟု ဆုံးမတော်မူလေ၏။

၂၁။ မာလုကျပုတ္တရဟန်းအား ဆုံးမတော်မူခန်း

မြတ်စွာဘုရား ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် အရှင်
မာလုကျပုတ္တမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားထံချဉ်းကပ်ပြီး လောကသည် မြဲ၏၊
မမြဲ၏ အစရှိသည်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် မဟောကြားသေး၊ မြတ်စွာဘုရား
မသိငြားအံ့မသိဟုဝန်ခံရန်၊ အကယ်၍မဟောကြားလျှင် မိမိလူထွက်တော့မည်ဟု
လျှောက်ထား၏။ မြတ်စွာဘုရားက မာလုကျပုတ္တအား၊ “အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်
သည်တို့ကို ငါမဟောကြား၊ လောကသည်မြဲသည်ဖြစ်စေ၊ မမြဲသည်ဖြစ်စေ ဇာတိ၊
ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏတရားတို့သည် တွေ့စမြဲဖြစ်သည်။ မြားပစ်ခံရသူသည်မြားပစ်ရာ
အရပ်၊ မြားပစ်သူ၊ လင်းလေး၊ ဒူးလေး စသည်တို့ကိုသိမှ မြားနှုတ်အံ့ဟု ဆိုချေ
သော် သေရာသာရှိ၏။ ခန္ဓာကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းများကို မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်
တွေ့ကြုံရသည်ဖြစ်၍ ငါဟောကြားသည်ကို ဟောကြားသည့်အတိုင်းမဟော
ကြားသည်ကို မဟောကြားသည့်အတိုင်းသာမှတ်လော့” ဟု ဆုံးမတော်မူ၏။

၂၄။ ဒေဝဒတ် သံဃာသင်းခွဲခန်း

ဒေဝဒတ်သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် စင်ပြိုင်ပြုလိုသော အကြံဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် သွားရောက်ကာ ရဟန်းများ သက်သတ်လွတ်စားရန်၊ ပုံသကူသင်္ကန်းဆောင်ရန်၊ ရုက္ခမူဇူတင်ဆောင်ရန် စသော ငါးပါးသောဝတ္ထုတို့ကို တောင်း၏။ မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်မပြုသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား လာဘ်ပေါများခြင်း အကျိုးငှာသာ ပြု၏ဟု ကဲ့ရဲ့၍ မိမိနှင့် သဘောတူသော ရဟန်းများကို ခေါ်ယူလျက် သံဃာသင်းခွဲကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှ ထွက်ခွာသွားလေ၏။ ဤအကုသိုလ်ကြောင့် ဒေဝဒတ်သည် မြေမြိုင်ရလေသည်။

၂၅။ အဇာတသတ် ကန်တော့ခန်း

ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို သတ်မိသော အဇာတသတ်၏စိတ်သည် မဘည်မငြိမ်ဖြစ်နေသည်။ မိမိ၏စိတ်အေးချမ်းတည်ငြိမ်စေရန်အတွက် အားကိုးရာ ရှာ၏။ ဆရာဇီဝကသည် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညတွင် ဆင်မယာဉ်သာ ၅၀၀ ကို မောင်းမ . ၅၀၀ စီးနင်းစေ၍ အဇာတသတ်ကို ခြံရံစေကာ မြတ်စွာဘုရားထံ ပို့လေ၏။ ၁၂၅၀ သော သံဃာတို့၏အလယ်၌ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော် ရ၍ သံဃာပရိသတ်၏ ငြိမ်သက်မှုကို ဖူးမြင်ရသည့်အခါ နှစ်သက်ကြည်ညို သဒ္ဓါ ပိုကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဥဒါန်းစကားကျူးရင့်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကို နာကြားရသောကြောင့် ဥပသကာအဖြစ် ခံယူလေ၏။

၂၆။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ချီးမွမ်းလျှောက်ထားခန်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ကြည်ညိုတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တူသူ ယခင်ကလည်းမရှိခဲ့၊ ယခုလည်းမရှိ၊ နောင်တွင်လည်း ရှိမည်မဟုတ်ဟု ဝမ်းသာအားရ ချီးပလျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက ပွင့်တော်မူပြီး၊ ပွင့်တော်မူဆဲ၊ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော ဘုရားများ၏ စိတ်ကို သင်သိနိုင်ပါသလောဟုမေး၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာက မသိနိုင်ပါကြောင်း လျှောက်ထား၏။ သို့ပါလျက် ထိုစကားကို အဘယ်ကြောင့် ပြောရသနည်းဟု မေးမြန်းလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာက အရှင်ဘုရားသည် အကြွင်းမဲ့ဥသ္မာသိတော်မူသည်ဟု တပည့်တော်ယုံကြည် ကြည်ညို၍ ဤကဲ့သို့သော ရဲရဲရင့်ရင့် စကားဖြင့် လျှောက်ထားရခြင်း ဖြစ်ပါ၏ဟု လျှောက်တော်မူလေသည်။

၂၇။ အမ္မပါလီ၏ ဆွမ်းပင့်လျှောက်ထားခန်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေသာလီပြည် အမ္မပါလီ၏ သရက်ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် အမ္မပါလီ ပြည့်တန်ဆာမသည် မြတ်စွာဘုရားထံ ဆွမ်းဖိတ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက လက်ခံတော်မူ၏။ လိစ္ဆဝိမင်းများက အမ္မပါလီထံမှ ထိုဆွမ်းလှူခွင့်ကို အသပြာပေး၍ ဝယ်ကြလေ၏။ အမ္မပါလီက ငြင်းပယ်သောအခါ လိစ္ဆဝိမင်းများသည် မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်၍ ဆွမ်းဖိတ်လျှောက်ထားပြန်၏။ မြတ်စွာဘုရားက အမ္မပါလီ၏ဆွမ်းကို လက်ခံပြီးဖြစ်သည်ဟု မိန့်ကြားလျက် လိစ္ဆဝိမင်းများ၏ လျှောက်ထားချက်ကို ငြင်းပယ်တော်မူလေသည်။

၂၈။ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခန်း

မြတ်စွာဘုရား သက်တော် ၈၀၊ ဝါတော် ၄၅ ဝါတွင် အာယုသင်္ခါရ လွှတ်တော်မူ၏။ ကုသိန်ရာရုံသို့ ရဟန်းများခြံရံလျက် ကြွတော်မူရာ၊ ဝမ်းလားနေ ဆော်လည်း ဝေဒနာကိုသည်းခံ၏။ ရဟန်းများစုံညီစေ၍ ပစ္ဆိမဝစန နောက်ဆုံး စကားမိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်၌ မဟာ သက္ကရာဇ် ၁၄၈ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။

ကဆုန်လပြည့်ကျော် တစ်ဆယ့်နှစ်ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် တေဇောဓာတ် လောင်တော်မူ၏။ ကြွင်းကျန်ရစ်သောဓာတ်တော်များကို ရလို့မူဖြင့် မင်းများက စစ်ပြင်ကြ၏။ မင်းတို့၏ ဆရာဖြစ်သော ဒေါဏပုဏ္ဏားကြီးက ဓာတ်တော် များကို ညီမျှစွာခွဲစေပေးလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးမူကား ဓာတ်တော်ခြင်သော ခွက်ကိုသာ ရလေ၏။

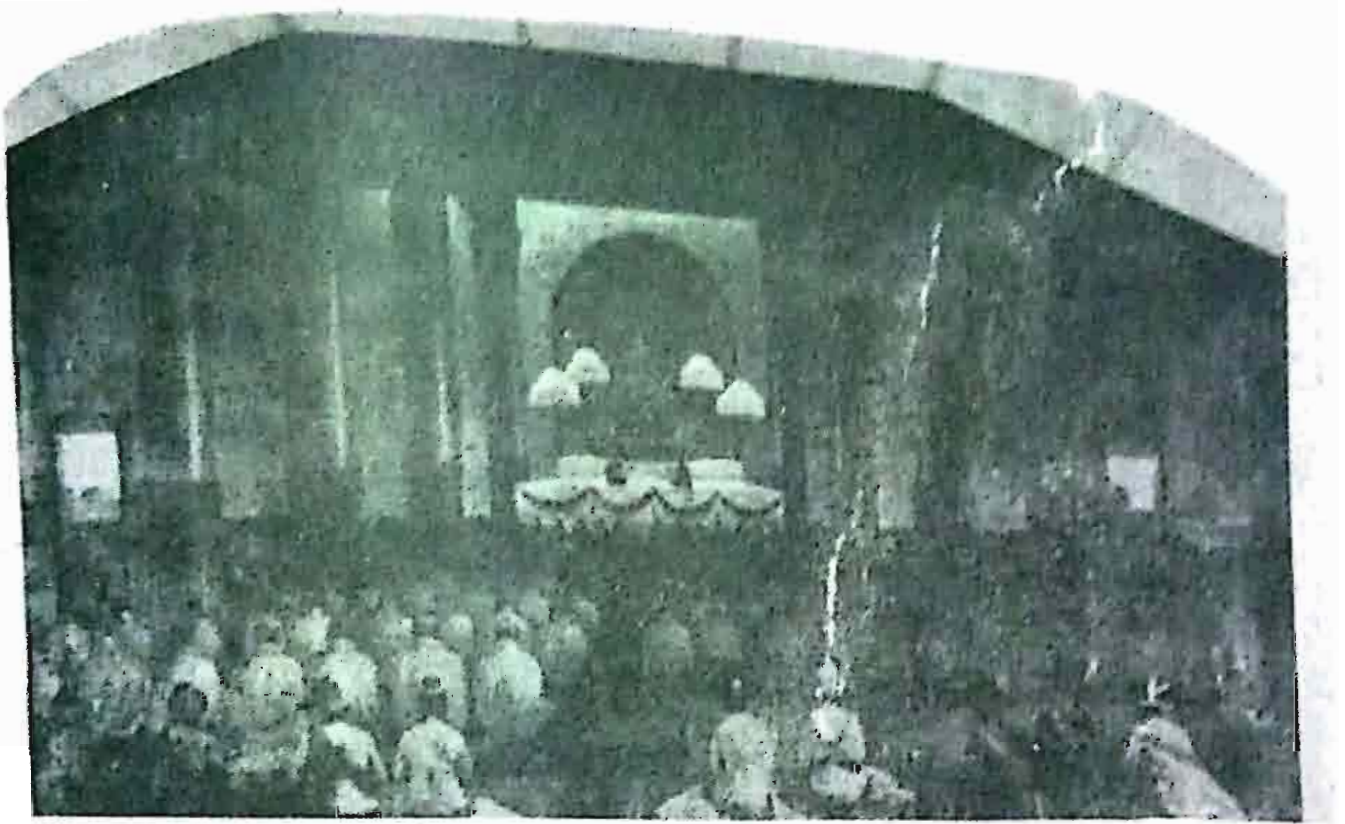
သင်္ဂါယနာတင် သမိုင်းပန်းချီကားများ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် အခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန်နှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်စည်ပင်ပြန့်ပွားစေရန်အတွက် ရဟန်းသံဃာတော်များသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် လိုသောမင်းများ၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟကိုခံယူ၍ တိုင်းသူပြည်သားများ၏ အလှူဒါန ဖြင့် သင်္ဂါယနာ (၆) ကြိမ်တိုင်တိုင်တင်ခံပွဲများကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ဂါယနာ တင်ရန် ဖြစ်ပေါ်လာသောအကြောင်းရင်းများနှင့် သင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာသနာတော် စည်ပင်ပြန့်ပွားလာပုံများကိုလည်းကောင်း၊ ပန်းချီကားကြီး တစ်ချပ်စီတွင် ဂန္ထဝင်မြောက် အနုပညာ ပန်းချီလက်ရာများဖြင့် ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ပွားဖွယ်ရာ ခမ်းနားထည်ဝါစွာ ရေးဆွဲပြသထားပါသည်။

ပထမသင်္ဂါယနာ

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈ ခုနှစ် (၄၃၈ ဘီစီ)တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူပြီး သုံးလအကြာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဓာတသတ်မင်းလက်ထက် “သုဘဒ်” ရဟန်းကဲ့သို့ သာသနာညစ်နွမ်းစေမည့် အယူလွဲသူတို့အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန် အလိုငှာ ဝေဘာရတောင်ယံ သတ္တပဏ္ဍိလိုဏ်ဂူ၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အမှူးပြု၍ ရှင်ဥပါလီ၊ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ် တို့အား အမေးအဖြေပြုကာ ရဟန္တာငါးရာနှင့် ခုနစ်လတိုင်တိုင် စုပေါင်းရွတ်ဆိုပြီး ပထမသင်္ဂါယနာတင်တော်မူသည်။

ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် ၁၀၀ (၃၈၃-ဘီစီ) တွင် ဝေသာလီပြည်၊ ကာလာသောက မင်းလက်ထက် အဓမ္မတရားဆယ်ပါး အယူမှားများကို ကာကွယ်စီမံသောငှာ ဝါလုကာရုံကျောင်းတော်ကြီး၌ သဗ္ဗကာမိမထေရ်၊ အရှင်ရေဝတ၊ အရှင်မဟာ ယသ စသည့် ရဟန္တာမထေရ်ကြီးရှစ်ပါးအမှူးပြု၍ အာဂုံဆောင် ရဟန္တာခုနစ်ရာ နှင့် ရှစ်လတိုင်တိုင် စုပေါင်းရွတ်ဆိုကာ ဒုတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်တော် မူသည်။

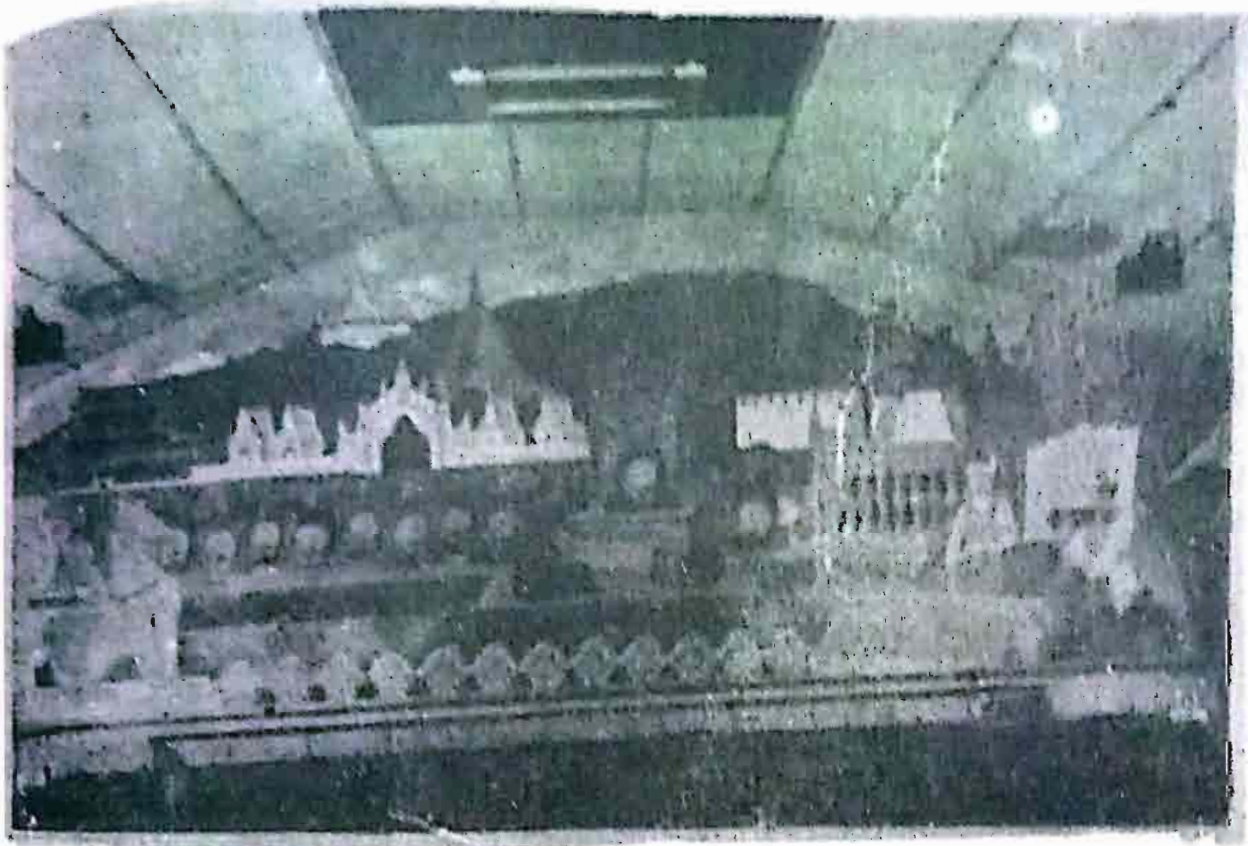
တတိယ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် ၂၃၅ (၂၄၇-ဘီစီ) တွင် ပါဠိလိုပတ်ပြည်၊ သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီးလက်ထက် ရဟန်း အတု အယောင်များ ဟန္တရာယ်စာညစ်စာကြေးမှ သန့်စင်စိမ့်သောငှာ အရှင်ဓမ္မာဂ္ဂလိ ပုတ္တတိဿမထေရ် အမှုပြုသော ရဟန္တာ လာသောင်း၊ သံဃာတော်ခြောက်သန်းကျော်တို့သည် အသောကာရုံကျောင်း တော်ကြီး၌ ကိုးလတိုင်တိုင် စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ တတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာ လင်တော်မူခဲ့ကြလေသည်။ ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ “ဓမ္မဒူတ” ခေါ် သာသနာ့ စေတမန်များ စေလွှတ်တော်မူသည်။

စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် ၄၅၀ (၃၃၁ ခုနှစ်) တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာ) ဝဋ္ဋကုမ္မဏိ မင်းလက်ထက် ယခင်ခေတ်အသက်သက် ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်ဖြင့်စာရိယတော် ခွဲရာမှ "ပေလက်အက္ခရာ" တင်စီမံသောရာ အရှင်ဓမ္မရာဇာက အမှုပြုသော ရဟန္တာ ၁၆ ယောက်ပါဝင်၍ ပလ္လင်္ဂဗေဒနာ အာလောကလွင်္ဂဇာတိ စုပေါင်း ရေးခြင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်းတို့ဖြင့် စတုတ္ထအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်တော်မူသည်။

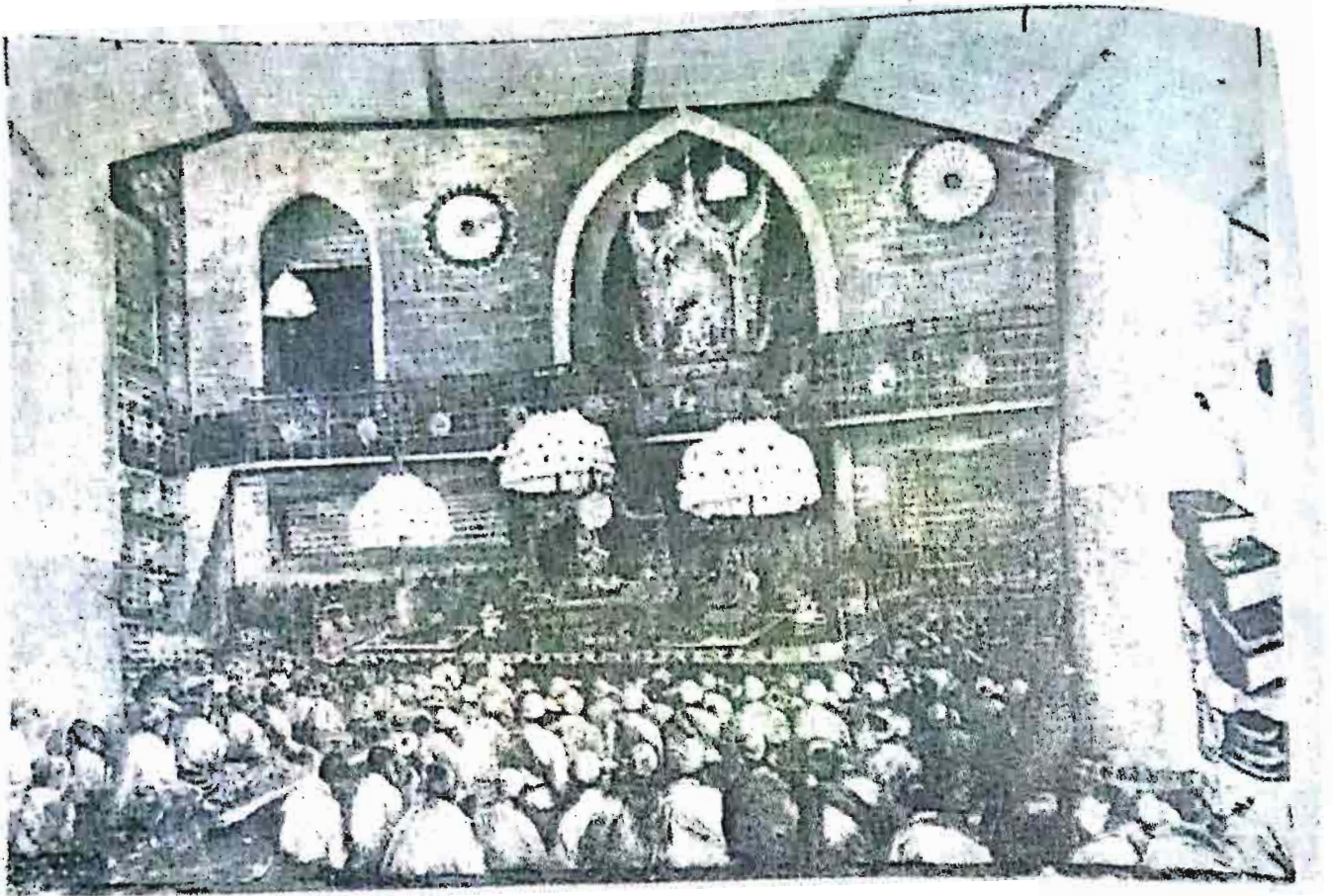

ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် ၂၄၁၅၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ (အေဒီ ၁၈၇၁) မှစ၍ သာသနာတိုင်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ရတနာပုံ မန္တလေး နေပြည်တော်တွင် ပိဋကတ်တော်များ သန့်စင်တည်ကုန်ခဲ့သောရာ ရဟန်း ပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့ အဆင့်ဆင့် ကြပ်မတ်စိစစ်ကာ "ကျောက်ထက်အက္ခရာ" တင်စေခဲ့လေသည်။

မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ဆရာတော်ကြီးများ အမှုပြုသော သံဃာတော် ၂၄၀၀ တို့ စိစစ်မေးမြန်း၍ သီဟာသန ပလ္လင်တော်ရွှေ၍ ပဉ္စမအကြိမ် သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူသည်။

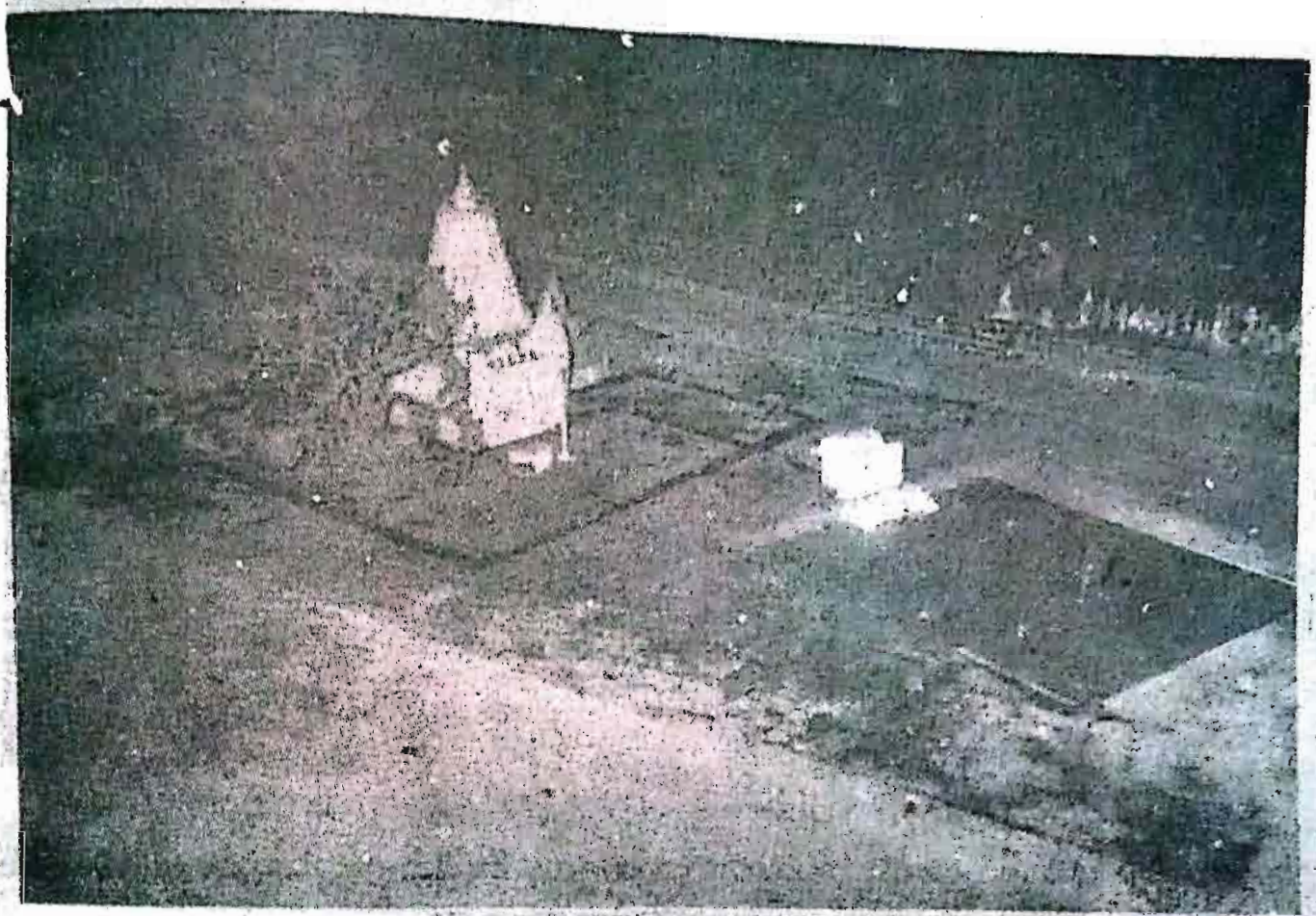

ဆဋ္ဌ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် ၂၄၉၈၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၆ မှ ၁၃၁၈ (အေဒီ ၁၉၅၄ မှ ၁၉၅၆)၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့တော် ဆဋ္ဌသိင်္ဂီတိ မဟာပါသဏဂုဟာ ကျောက် လိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် ပိဋကတ်တော်များ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၍ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်သို့ ပို့ပို့ပို့ပို့ကာ အခွန်ရှည်ကြာစိမ့်သောငှာ ညောင်ရမ်းဆရာတော်ဘုရား၊ နောင်တွင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားတို့က သံဃနာယကပြုပြီး မဟာစည်ဆရာတော်က မေး၍ မင်းကွန်း တိပိဋကဓရ ဆရာတော်က ဖြေဆိုတော်မူကာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ်းပူးချားနိုင်ငံ၊ လောနိုင်ငံ၊ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ စသော ထေရဝါဒနိုင်ငံ ၅ နိုင်ငံမှ သံဃာတော်များအပါအဝင် သံဃာတော်ပေါင်း ၂၆၁၇ ပါး တို့နှင့် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူသည်။

မဇ္ဈိမဒေသတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပေ၇ ထွန်းလာပုံနှင့် ပျံ့နှံ့လာပုံပြခန်း။

မြတ်စွာဘုရား ဖွားမြင်တော်မူသည်မှ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသည်အထိ (၄၅) ဝါပတ်လုံး အလှည့်အလည် စံမြန်းတော်မူခဲ့သော မဇ္ဈိမဒေသရှိ ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာ သာသနာ့သမိုင်းဝင်ဌာနများကို လေ့လာကြည့်ညှိနိုင်ရန်အတွက် “ဗုဒ္ဓဂါယာဘုရားဖူးခရီးစဉ်ပြကွက်” “ဗုဒ္ဓဂါယာဒေသမြေပုံပြကွက်” နှင့် ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာ သတ္တ သတ္တာဟ (၇) ဌာနပြကွက် ဟူ၍ ပြကွက်သုံးခုဖြင့် သရုပ်ဖော်ပြသထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဂါယာ သုဇာနည်စာစဉ်ပြကွက်

ရန်ကုန်မြို့မှ မဇ္ဈိမသေသရှိ ဗုဒ္ဓဂါယာသို့ ဘုရားဖူးသွားရောက်ရာတွင် ခရီးစဉ် တစ်လျှောက်၌ ဖွဲ့ပြင်ပေးမြော်ရမည့် ဗုဒ္ဓဂါယာဒေသရှိ သာသနာ့သမိုင်းဝင် ဌာနများကို သရုပ်ဖော်ပြသထားပါသည်။

ထိုမျှသာမက

ဗုဒ္ဓသာသနာ့ သမိုင်းဝင်ဌာနများဖြစ်သော—

- သံဝေဂရဟ္မာ သံဝေဂနိယ (၄) ဌာန
  - ဘုရားရှင်ဝါကပ်တော်မူရာ (၁၄) ဌာန
  - ဘုရားရှင်တို့မစွန့်အပ်ရာ အဝိဇ္ဇာဟိတ (၄) ဌာန
  - သရီရိက ဓာတ်တော်ဝေရာ (၁၀) ဌာန
- စသည်တို့ကို ခွဲခြားပြသထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဂါယာဒေသ မြေပုံပြကွက်

ဗုဒ္ဓဂါယာဒေသ၏ မြို့ပြတည်နေရာကို လေ့လာမှတ်သားနိုင်ရန် ပြသထားပါသည်။

သတ္တသတ္တာဟ (၇) ဌာနပြကွက်

မြတ်စွာဘုရားရှင် သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကိုရရှိပြီး သတ္တသတ္တာဟ (၇) ဌာနတွင် ခုနစ်ရက် ခုနစ်လီ စံမြန်းတော်မူခဲ့သည့်ဌာနများကို ပြသထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများပြခန်း

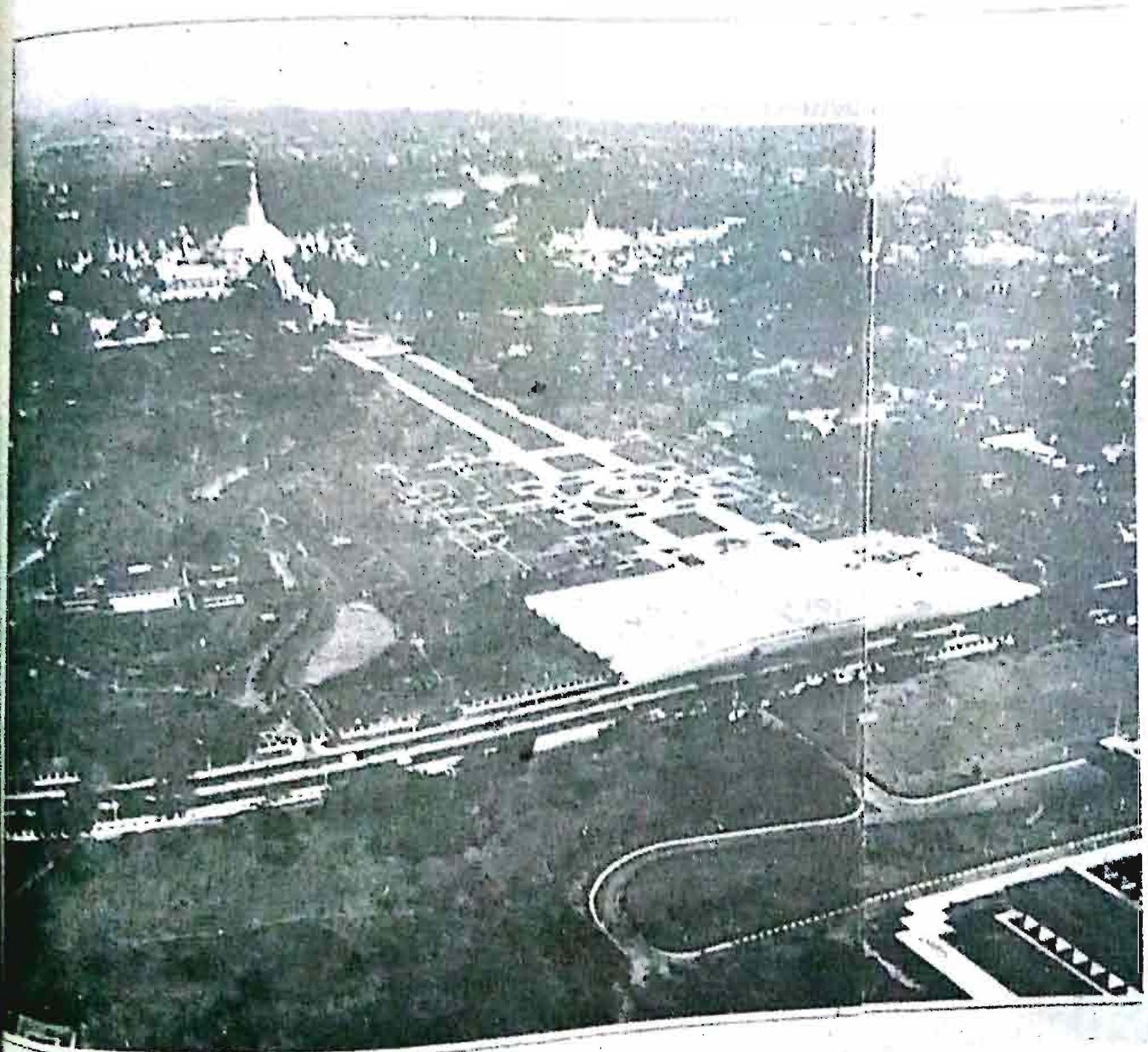
ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ အထူးစည်ပင်ထွန်းကားသော နိုင်ငံတော်တစ်ခု ဖြစ်သည့်အလျောက် သာသနာ့သမိုင်းဝင် ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများ ပေါများကြွယ်ဝ လှပါသည်။ ယင်းသို့ ပေါများကြွယ်ဝ လှသော ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများ တည်ရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးကို လွှမ်းခြုံ၍ ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများကို ပူးမြော်ကြည်ညိုခွင့်ရစေရန် ပြကွက်များဖြင့် သရုပ်ဖော် ပြသထားပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း၌ စည်ပင်ပြန့်ပွား ထွန်းကားလျက်ရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်မှာ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုး၊ လမ်းကြောင်း အသွယ်သွယ်ဖြင့် မဇ္ဈိမဒေသမှ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ပြန့်ပွားရောက်ရှိလာပုံကို လေ့လာမှတ်သားနိုင်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပြန့်ပွား ရောက်ရှိ လာ ပုံကို လည်း သရုပ်ဖော် ပြသထားပါသည်။

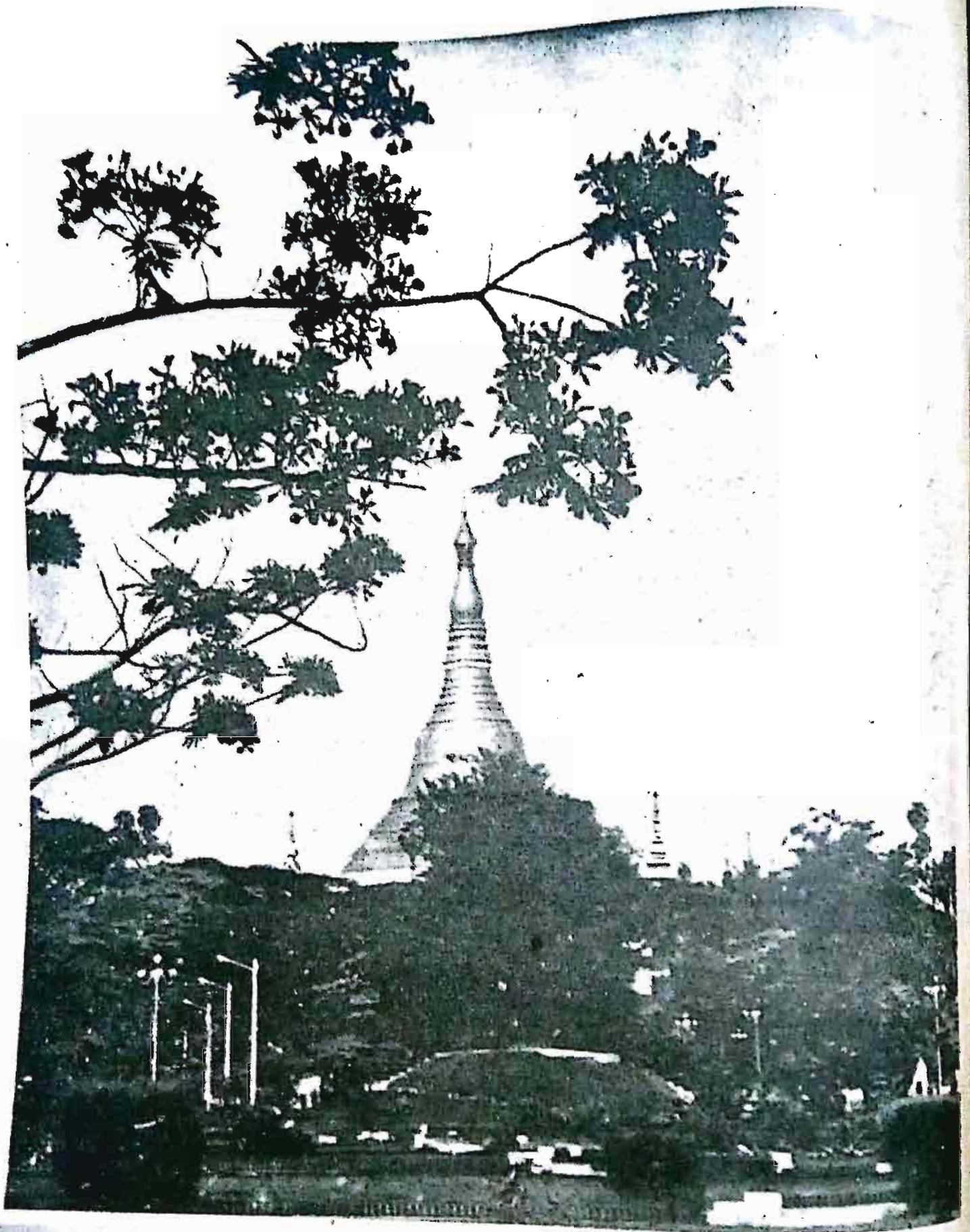

ပြည်သူ့ရင်ပြင်နှင့် ပြည်သူ့ဥယျာဉ်

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ လက်ထက်တွင် ပေါ်လာသော အများပြည်သူ
အဝန်းမြေစုရာ နေရာတစ်ခုဖြစ်၏။ အတွင်း၌ -
ပြည်သူ့ရင်ပြင် - ဗိုလ်ရှုရင်ပြင်

ပြည်သူ့ရင်ပြင်အတွင်း ဆပန်းခြံကားနေရန် အနံ့ကုန်း

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့လက်ထက်တွင် ပေါ်လာသော အများပြည်သူ အပန်းဖြေစရာ နေရာတစ်ခုဖြစ်၏။ အတွင်း၌-

အစရှိ ၁

ပြည်ထောင်စုအေးရိပ်ငြိမ်း-

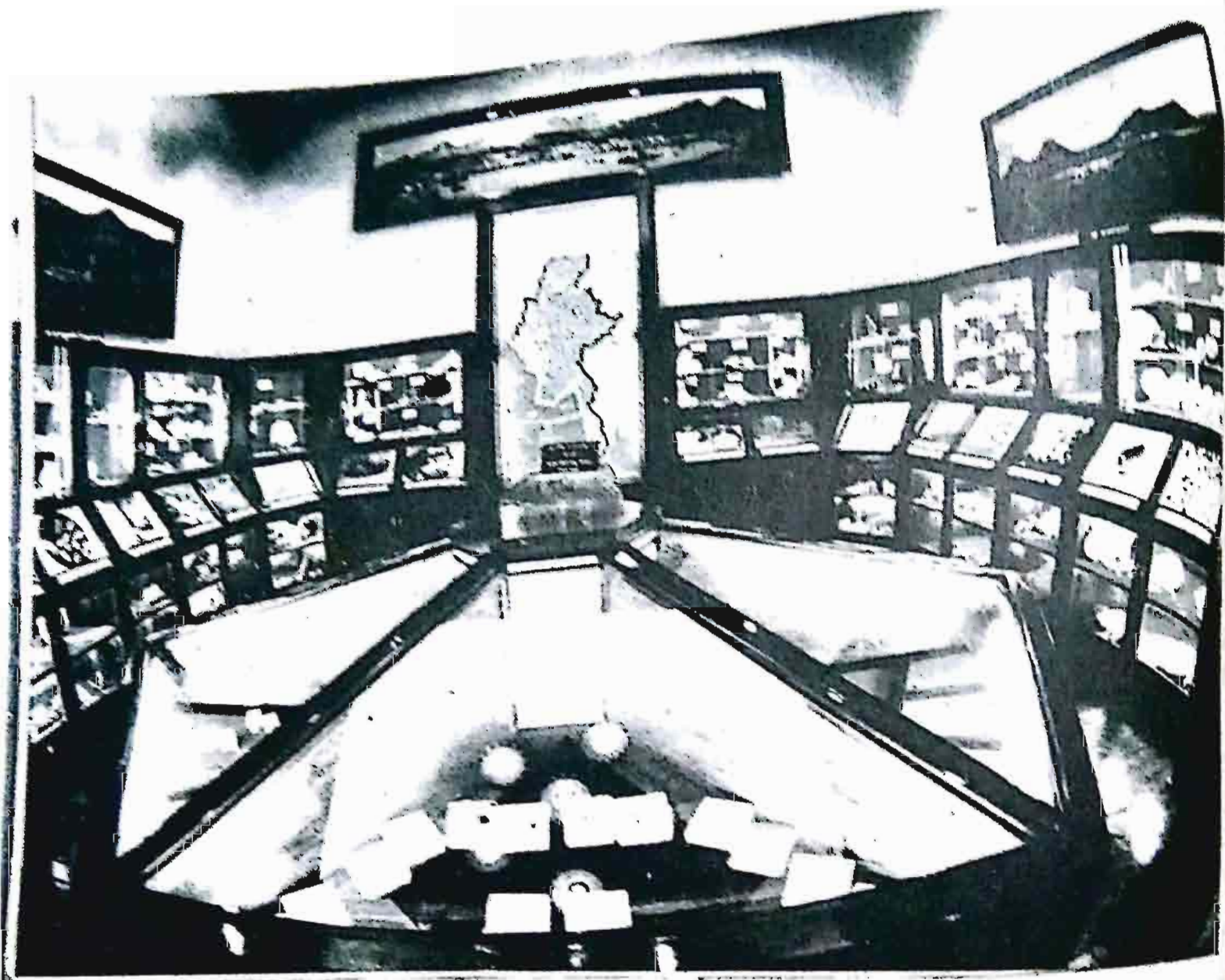
ပန်းအလှပြခန်း

ငြိမ်းချမ်းရေး အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တုံး

သစ်တောပြခန်း

ကျောက်မျက်ရတနာ သယံဇာတပြခန်း

ပြည်ထောင်စုပြခန်း

ကျောက်မျက်သယံဇာတပြခန်း

၊ ဂျပန်နိုင်ငံ ဟိရိုရှီးမားမြို့နယ်ချမ်းဝေး အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တုံး

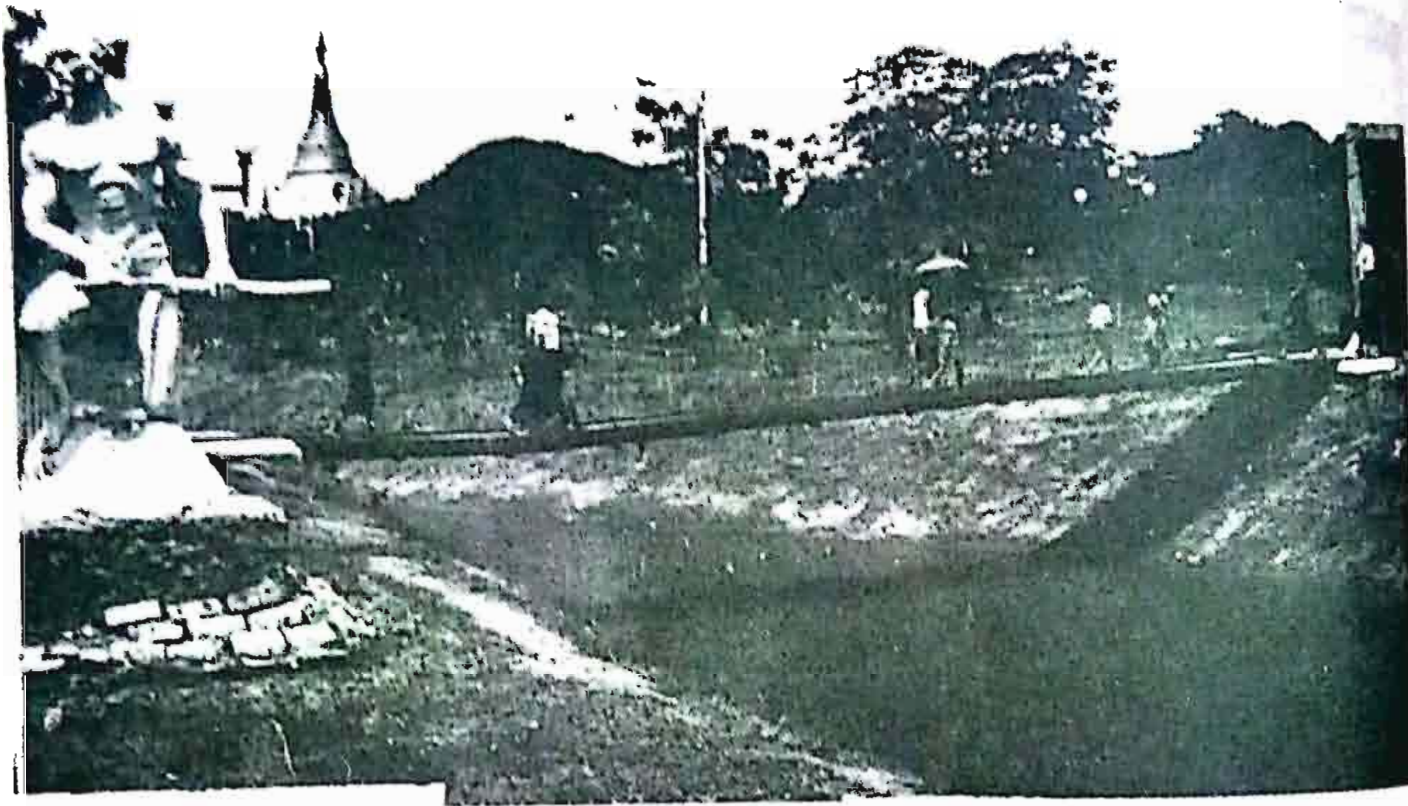
ပြည်သူ့ဥယျာဉ်

- သစ်တောဥယျာဉ်

ပန်းဥယျာဉ်

စားသောက်ဆိုင်များ

စမ်းရေအိုင်နှင့် ရေကန်စိမ့်စမ်းများ

ရေပန်းများ

ပင်မြင့်သွယ်ကြိုးတံတား

တိုင်းရင်းသားရိုးရာအိမ်များ

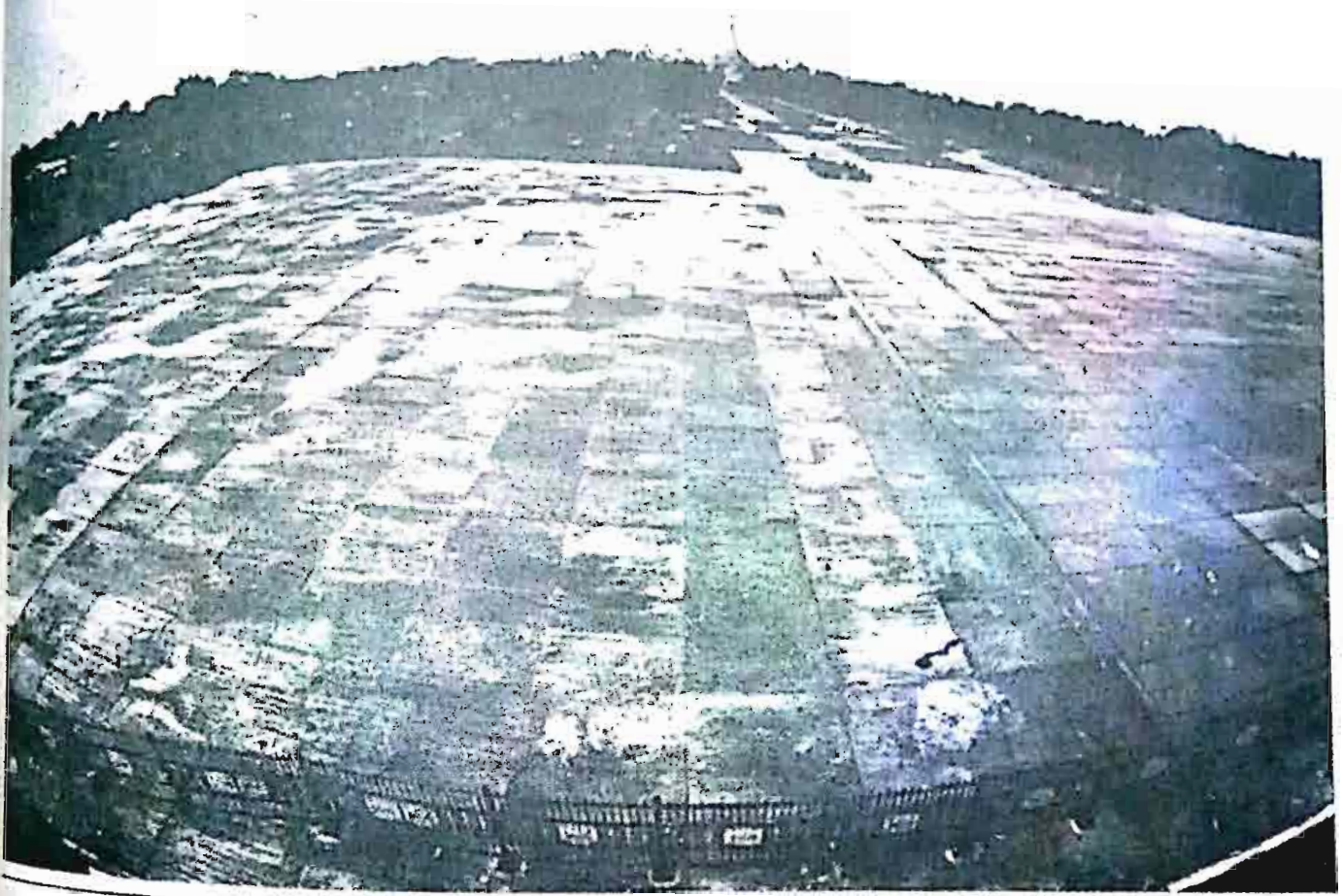
သမိုင်းဝင်တင့်ကားများ -

စစ်ရေယာဉ် အေယူ

၁၉၁၁ ခုနှစ်မှ မီးရထားစက်ခေါင်း

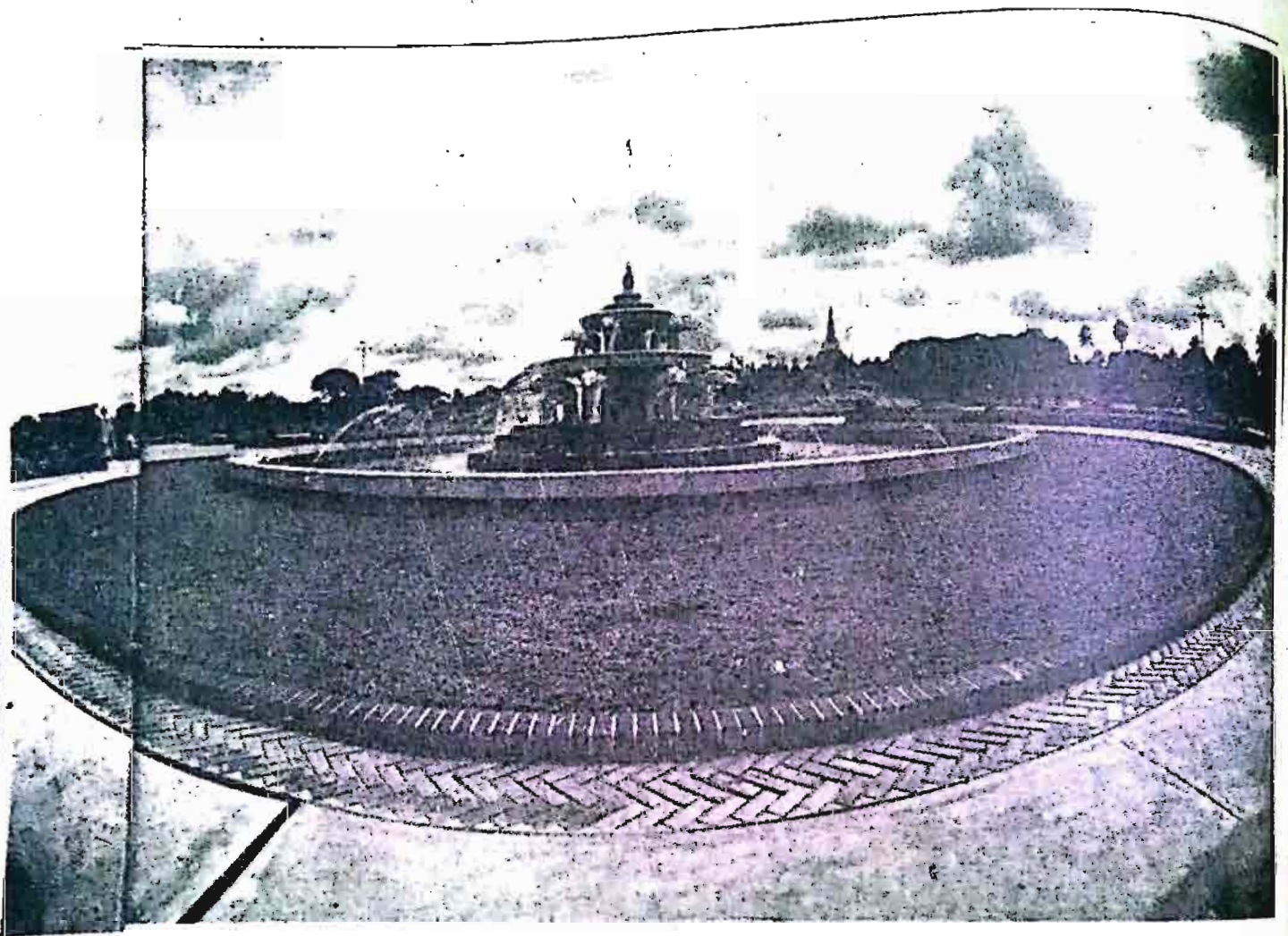
မြန်မာ့ရုပ်ရှင်

၁၃

ပြည်သူ့ရုပ်ရှင် ပြည်သူ့ဥယျာဉ်၌ ဘုရားမြတ်ရွှေတိဂုံဝေဟင်ရှာခင်း

၂၂၁

ရေလွှာဥယျာဉ်

ကလေးရေလွှာ

ရေလွှာစင်မြင့်ကြီး

ရေကူးကန်

ရေပန်းကန် တို့ဖြင့် ပြည့်စုံစွာတည်ဆောက်ထားသဖြင့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်

အား ပူးမြော်ပြီးသောအချိန်၌ မိသားစုအလိုက် အပမ်းဖြေရန် အသင့်တော်ဆုံးနေရာဟု ဆိုချင်ပါသည်။

မြောက်ဘက်စောင်းတန်းမှ ဘုရားဖူးပြီးပြန်အဆင်းတွင်
လေ့လာစရာနေရာအချို့

- (၁) သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန်
- (၂) အာဇာနည်ဗိမာန်
- (၃) မူလကမ္ဘာအေးစေတီ
- (၄) ငါးဆူစေတီ
- (၅) ဖောမိကုန်း ဖောမိပင်

သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန်

သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန်

ရွှေတိဂုံစေတီတော် မြောက်ဘက်မှစ၍အဆင်းတွင် အာဇာနည်ဗိမာန်နှင့်အတူ အသစ်တည်ဆောက်ပြီးစီးနေသော သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန် တည်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်ကိုချစ်မြတ်နိုးသူတို့ စေတီတော်ဖူးပြီးပါက ဝင်ရောက်လေ့လာဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန်သည် နိုင်ငံတော်အတွက် အသက်စွန့်ခဲ့သော သူရဲကောင်း စစ်သည်များအား ဂုဏ်ပြုရန် တည်ဆောက်ထားသော ဗိမာန် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်နှင့် စစ်ပွဲသုံးကြိမ် ဖြစ်ပွားပြီးနောက် နယ်ချဲ့အုပ်စိုးမှုအောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် သူ့ကျွန်မခံလိုသော မြန်မာ့မျိုးချစ်သူရဲကောင်းအပေါင်းတို့သည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ကို လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည်တို့ဖြင့် စစ်ရေးအရလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း အသက် ပေါင်းများစွာ စတေး၍ အစဉ်တစိုက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင်လည်း ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူ့အပေါင်း က တော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း လွတ်လပ်ရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နယ်မြေ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရင်း အသက်ပေါင်းများစွာ စွန့်လွှတ် ခဲ့ကြရပေသည်။

ဤသို့ ပထမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲမှ အစပြု၍ လွတ်လပ်ရေးမရမီ ကျဆုံး သွားခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လွတ်လပ်ရေးရရှိရန်ကြိုးပမ်းရင်း ကျဆုံးသွားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် လွတ်လပ်ရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နယ်မြေ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရင်း ကျဆုံး သွားခဲ့သော သူရဲကောင်းစစ်သည်များအား ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် သူရဲကောင်း စစ်သည်ဗိမာန်ကို တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း စိုက်ထူခဲ့သော အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်

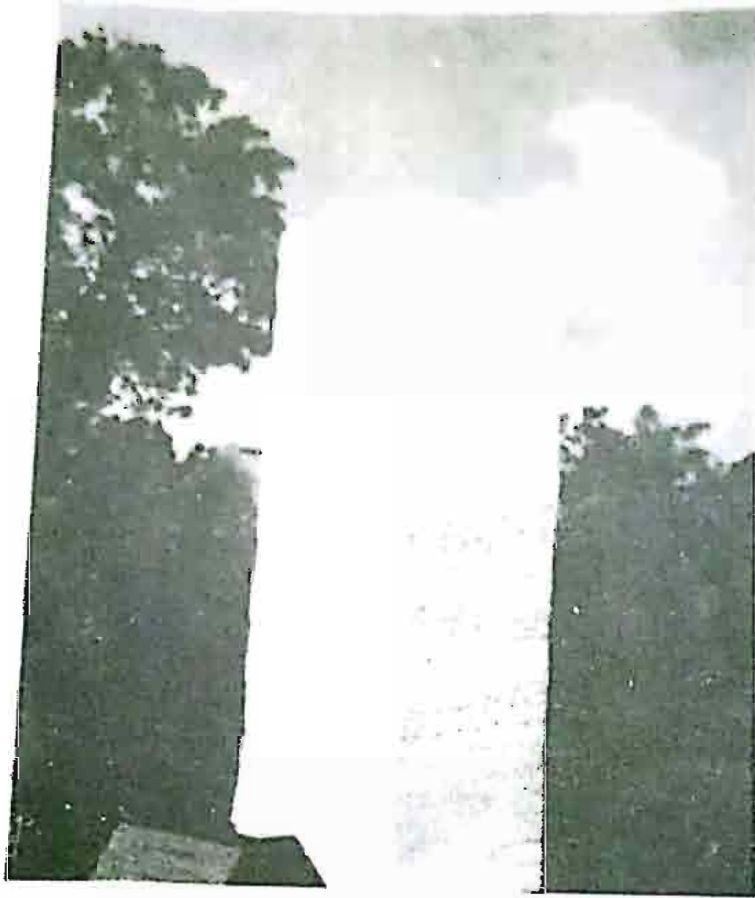

၁၉၄၇ ခု၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၂၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းသည် အဖ နိုင်ငံတော်ကြီး၏ လွတ်လပ်ရေးကို ကာကွယ်ရန် မြန်မာ - အင်္ဂလိပ် စစ်ပွဲများ၌ မိမိတို့၏ အသက် သွေးခဲများကို ပေးလှူ

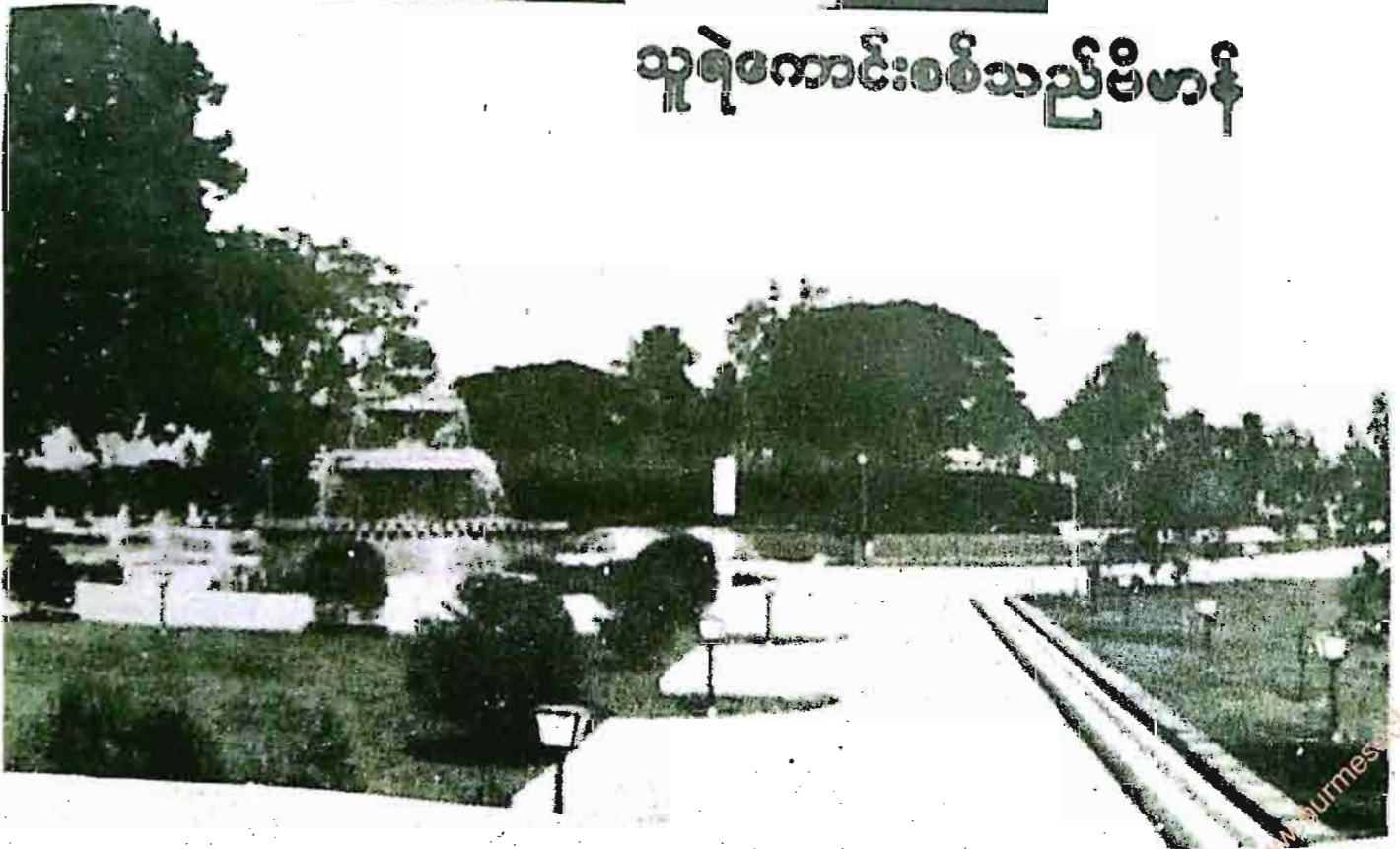
ပူဇော်ခဲ့ကြသည့် အာဇာနည် သူရဲကောင်းများအားလည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်ရေး ပြန်လည်ရရှိစေရန် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲများ၌ အသက်ပေးလှူပူဇော်ခဲ့ကြသည့် အာဇာနည် သူရဲကောင်းများအားလည်းကောင်း ရည်စူး၍ သူရဲကောင်း စစ်သည်ဗိမာန် တည်ဆောက်ထားသည့် သိင်္ဂုတ္တရ ကုန်းမြေ၌ပင် ထိုအာဇာနည်များအား ရည်စူးတည်ဆောက်ရန် ဗိမာန်အတွက် ဤအထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင် စိုက်ထူခဲ့သည်။

ဤနေရာတွင်လေအခါ သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန် ပေါ်လာပြီဖြစ်ပါသည်။

သုရဲကောင်းစစ်သည့်ဗိမာန်

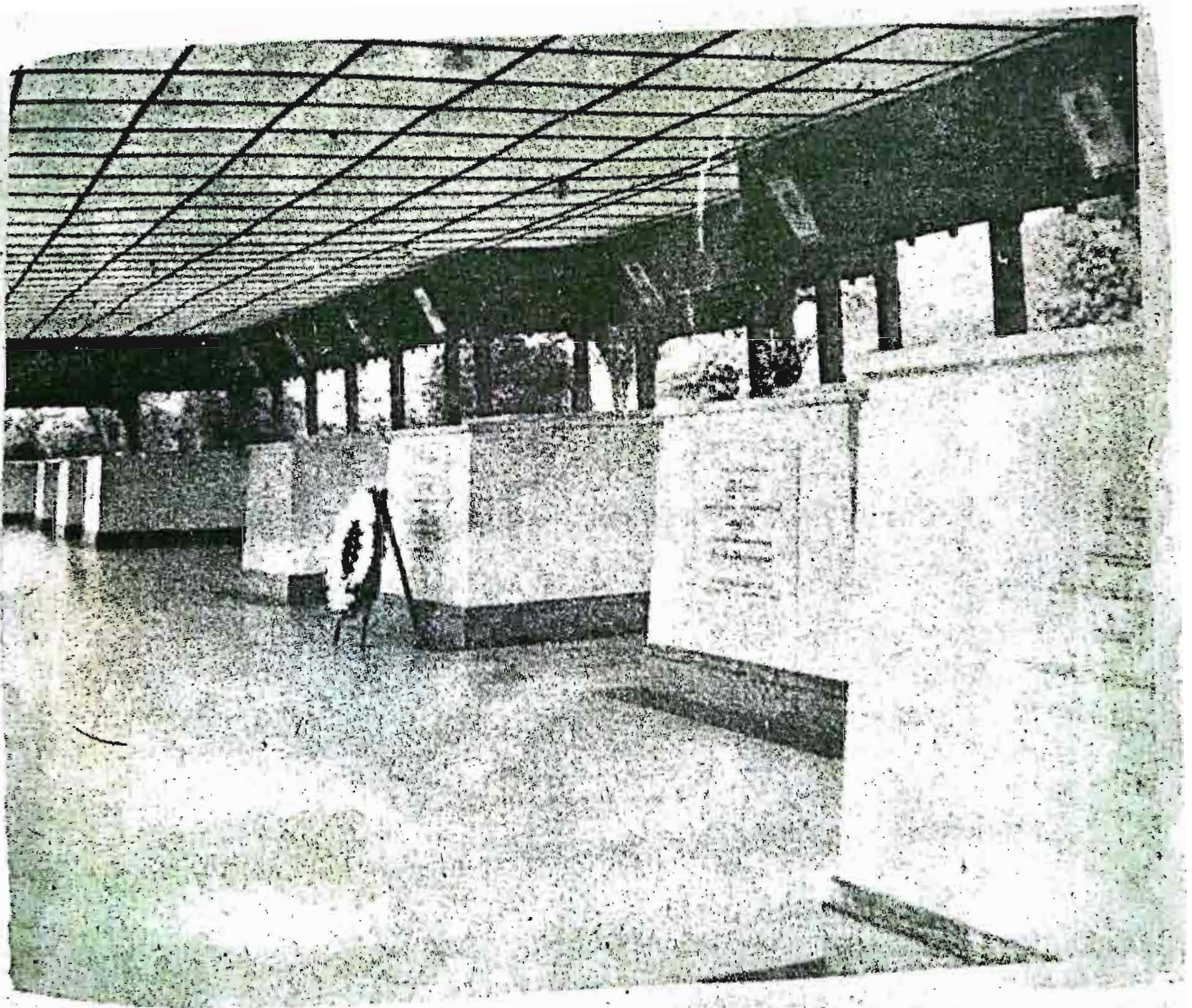
သုရဲကောင်းစစ်သည့်ဗိမာန်

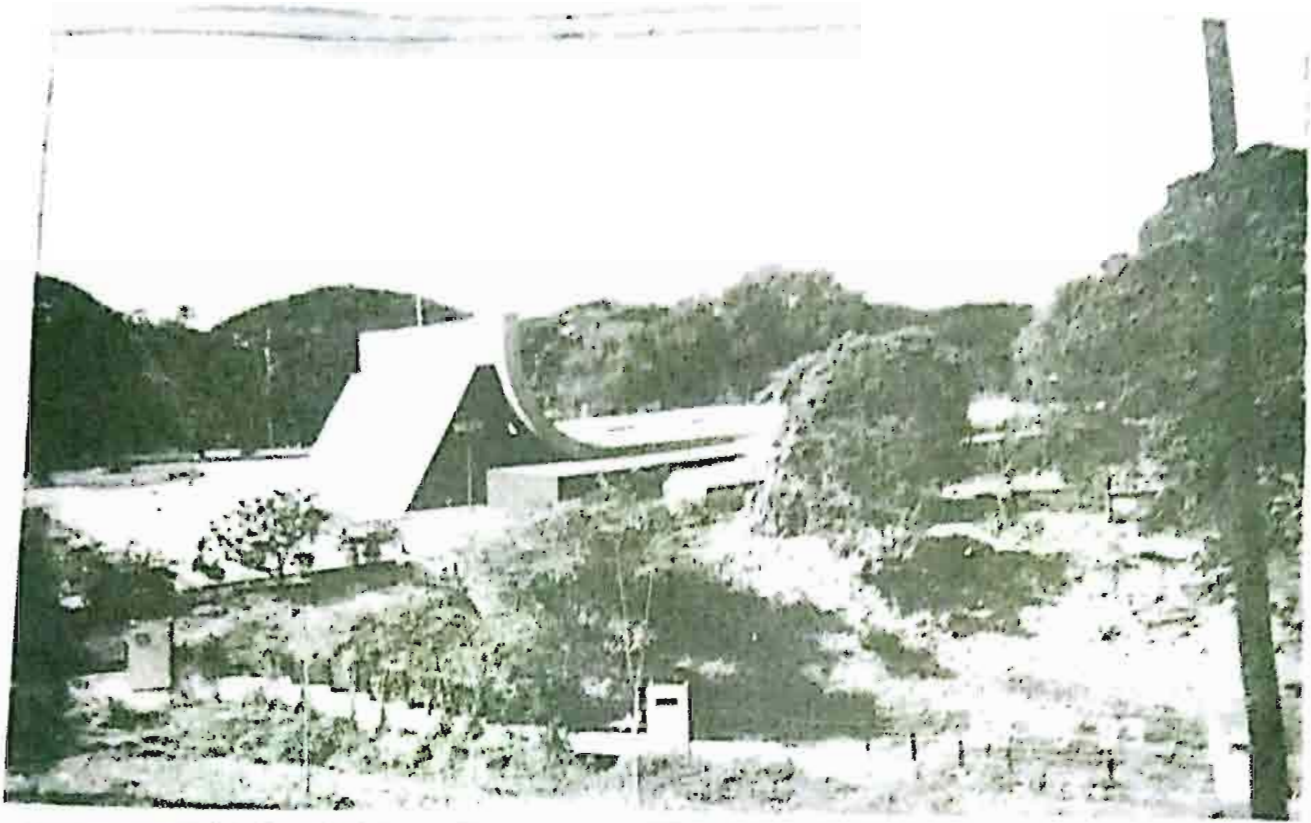
အာဇာနည်တို့စံမြန်းရာ

မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲလျက်ရှိစဉ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အခြားခေါင်းဆောင်ကြီးများသည် မသမာသူတို့၏ လက်ချက်ဖြင့်ကျဆုံးသည်။ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ အလောင်းကို ရွှေတိဂုံစေတီတော် မြောက်ဘက်မုဒ်နှင့် မလှမ်းမကမ်းရှိနေရာတွင် အာဇာနည်ဗိမာန် ဖွင့်လှစ်ကာ ဂူသွင်းထားရှိသည်။ ထိုနေရာကား လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၅၀ခန့်က မြန်မာတို့သည် နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ အခိုင်အမာတပ်စွဲနေသောနေရာကို အသေအလဲ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော နေရာဖြစ်သည်။

အာဇာနည်ဗိမာန် မြင်ကွင်းဟောင်း၊

ယခုမြင်တွေ့ရသော အာဇာနည်မိမိမာန်

မူလကမ္ဘာအေးစေတီတော်

ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးကို မူးမြော်အပြီး မြောက်ဘက်မှန်ဆင်းလိုက်ပါက အာဇာနည်ကုန်းရှေ့တွင် မူလကမ္ဘာအေးစေတီကို ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရေကူးရှိ ကမ္ဘာအေးစေတီတော်နှင့်ယှဉ်၍ ကမ္ဘာအေးက လေးဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုပါသည်။ မူလအစ ပတမတည်ထားသည့် ကမ္ဘာအေးစေတီဖြစ်၍လည်း မူလကမ္ဘာ အေးဟု ခေါ်ဆိုကြပါသည်။

ရန်ပြေမာန်ပြေ ကမ္ဘာအေးစေတီတော်ဟူ၍လည်း သမုတ်ကြသည်။ ညောင်ရမ်းကိုယ်တော် မာဟာသီရိဇေယျပဏ္ဍိတ ဆရာတော်သည် သက္ကရာဇ် ၁၃၁၉ ခုကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် စတင်တည်ထား ကိုးကွယ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် တောင်ငူ ပဲခူး သထုံစသည့် ဌာနများတွင် ၁၃၁၂ ခု ၁၃၁၆ ခုနှစ်အတွင်း ဘုရားတည်ခြင်း စသည့် ကုသိုလ်တော်များကို တည်ဆောက်ပြီးနောက် ဤဒေသတွင် သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့်မြောက်ပြီးနောက် ထပ်မံတည်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်းငယ်ကလေးပေါ်တွင် တည်ထားခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ကုန်းငယ်နှင့် မမျှအောင်ပင် စေတီဘုရား ရုပ်တုများကို ဖန်တီး တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြောက်ဘက်စောင်းတန်းအနီးမှ မူလကမ္ဘာအေးစေတီ

စေတီတော်ကြီးသို့ မြောက်ဘက်မှန်မှ တက်ရန် အာဇာနည်ကုန်းဆား ရွှေဝံတိုင်လမ်းထောင့်မှ ဖောက်ထုတ်လုပ်ထားသော ခြေသွားလမ်း။

ယခု ရွှေတိဂုံစေတီတော်သို့ ရှေးခေတ်ဘုရားဖူးများကဲ့သို့ သွားလိုလျှင် သူရဲကောင်းစစ်သည်ဗိမာန် အနီးမှ ဤလူသွားလမ်းကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရှေးခေတ်က ဘုရားဖူးများ ဤလိုခရီးလမ်းအတိုင်း သွားလာကြရလိမ့်မည်။

ရွှေတိဂုံ နှစ်ပြားတန်ဆောင်း မဆောက်လုပ်မီ မီးလောင်သွားသော စောင်းတန်းအဟောင်း (ဤသို့ရှိလိမ့်မည်) နှင့် ဆောက်လုပ်ပြီး စောင်းတန်းအသစ်၊ (ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော မြန်မာနိုင်ငံ လမ်းညွှန်စာအုပ်မှ)

ယခုအခါ စောင်းတန်း လှေကားထစ်များကို နင်းရန်မလိုဘဲ ဓာတ်လှေကားများဖြင့်ပင် စေတီတော်ရင် ပြင်အရောက် အလွယ်တကူနှင့် တက်ရောက် ဖူးမြော်နိုင်ကြသည်။ သက်ကြီး ရွယ်အိုများ၊ နာမကျန်းရှိသူ များအတွက် အဆင်ပြေစေသည်။ ဘုရားကြီးကို တပင်တပန်း တက်၍ဖူးပြီး အားရပါးရ ကုသိုလ်ယူလိုက်မည် ဆိုသူတို့မူကား ရင်ပြင်တော်ပေါ်သို့ ရှေးကဘုရားဖူးများ နည်းတူ အရပ်လေးမျက်နှာရှိ စောင်းတန်း လေးသွယ်မှပင် တက်ရောက်နိုင်ကြသည်။

သူရဲကောင်း စစ်သည်ဗိမာန်နံဆား လူသွားလမ်းအတိုင်း တက်လာသူများနှင့် သွေးဆေးကန်ဘက်မှ ရွှေတိဂုံစေတီတော်

ကမ္ဘာအားကလေးမှ အထက်ကုန်းတော်ဘက်ကို မျှော်လိုက်လျှင် မြင့်မားသည့် တန်ဆောင်ကြီးကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုတန်ဆောင်အတွင်း ငါးဆူစေတီ တည်ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပင့်လမ်းဘက်မှ တက်လာလျှင်

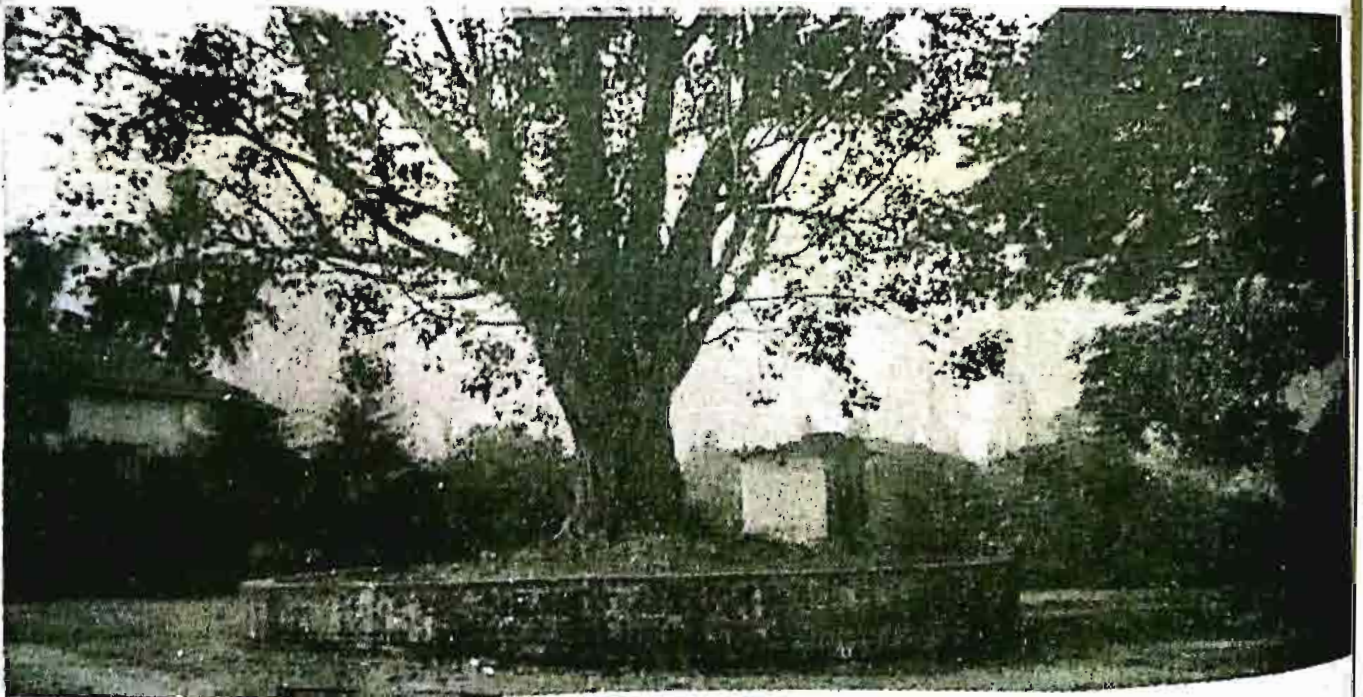
လည်း ဘုရားသို့သွားရာ လမ်းသွယ်လေးကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

တန်ဆောင်ကြီးအတွင်း အလယ်တွင် စေတီပေါက်၍ လေးမျက်နှာတွင် ရုပ်ပွားတော် ၄ ဆူတည် ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ “ကောက္ကသန်၊ ဂေါဏဂုံ၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ” ဟူသော ဘုရား ၄ ဆူအနက် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပွားတော်တွင် ပလ္လင်တော်၊ သင်္ကန်းတော်၊ မဏိတော်များ၌ ရုပ်ပွားတော် ကလေးများ သွတ်သွင်းမြှုပ်နှံကာ စီခြယ်ထားသည်ကို ထူးခြားစွာ တွေ့ရပါသည်။ ထိုရုပ်ပွားတော်တွင် ကမ္ဘာလုံးတစ်ဝန်းသို့ “၁၃၁၅ ခု က ဆုန်လပြည့်နေ့ ဘုရား ၂၂၀၃ ဆူ” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ရုပ်ပွားတော်တည်သည့် သက္ကရာဇ်နှင့် ရုပ်ပွားတော်ကြီးတွင် စီခြယ်ထားသော ရုပ်ပွားတော်ငယ်များ၏ အရေအတွက်သည် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုငါးဆူ စေတီကုန်းတော်တွင် စကြာမင်း၏ခမည်းတော် ဖြစ်သော စစ်ကိုင်းမင်းသည် ဆံတော်နား စေတီ တည်ထားခဲ့ရာ ဗြိတိသျှခေတ်တွင် စေတီဖြိုဖျက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ထိုနေရာတွင် ဆရာတော်က အသစ်ထပ်မံ၍ ငါးဆူစေတီ တည်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ သက္ကရာဇ် အထောက်အထားအဖြစ် “၁၃၁၄ ခုတွင် ဗမာ သစ်နာရီကုမ္ပဏီ ဦးသာလှိုင် ဒေါ်ခင်မေတို့က ပြုပြင်ခဲ့ကြောင်း” တွေ့ရပါသည်။ ရှုမဝဦးကျော် မိသားစုအလှူတော် ကမ္ဘာလုံးကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

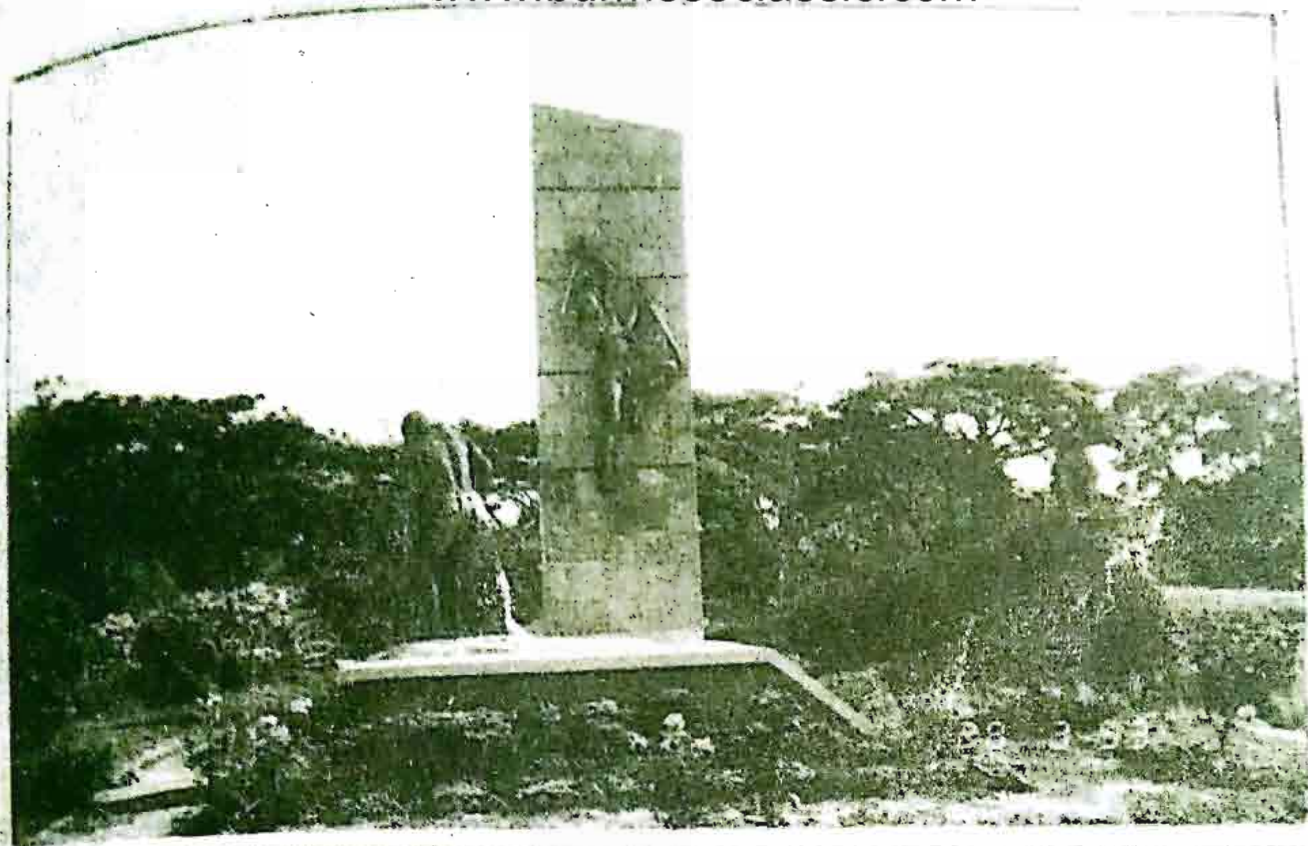
မှီ မင်းမဟော်၏ မြို့ရန်ကုန် ဘုရားစုံသမိုင်းစာအုပ်မှ

ဘုရားငါးဆူတန်ဆောင်းအနီးမှဗောဓိပင်နှင့် တန်ဆောင်းအတွင်းမှ ထူးခြားသောသယံဇာတကို ရုံထားသော
ရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူ

- ရှေးသူရဲကောင်းတို့ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ပြီး မားရေဆေးရာနေရာ
- ဆွေးဆေးကန်

ရွှေတိဂုံကုန်းတော်မြောက်ဘက် ဗောဓိကုန်းကျောင်းမှ
သမိုင်းဝင်ဗောဓိညောင်ပင်

ဗောဓိပင်ပွားစေတီ

အောက်ဖော်ပြပါ ဗောဓိပင်ပွားစေတီ ဆောင်းပါးမှာ မြန်မာပညာရှိ မှော်ဘီ ဆရာသိန်းကြီး* ၁၉၂၃ ခု၊ စက်တင်ဘာလထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ရေးခဲ့သော ရှေးဟောင်းဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။

ဤဗောဓိညောင်ပင်သည် ရန်ကုန်မြို့ သိဂုံတ္ထရကုန်းတော် မြောက်ဘက် ဗောဓိကုန်းကျောင်းတိုက်ရှိ ညောင်ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းဗောဓိကုန်းကို ရမ္မာဂီရိတောင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုန်းဟူ၍လည်းကောင်း ရှေးကခေါ်တွင်လေသည်။ ဤဗောဓိပင်ကို ပဲခူးမြို့ မေ့စေတီမင်းသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရဟန်းတော်များပင့်ယူ ပေးအပ်သည်ကို ရရှိသည့်အတိုင်း ယင်းသည့်ကုန်း၌ တစ်ပင်၊ ဒလကျွန်း၌တစ်ပင် စိုက်ထားပူဇော်ကြောင်း ၁၂၄၄ ခုနှစ်ကပြောပြလေသည်။ ၁၂၅၅ ခုနှစ်က ၎င်းဗောဓိစေတီတော်၏ တောင်ခြေ မြောက်ဘက်ရှိကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသော ဘုန်းမြတ်ကြီးက အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် တိဂုံဆံတော်ရှင်ကို ပြုပြင်၍ ရွှေထီးတင်လှူ ပူဇော်သည့်အခါတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဗောဓိပင်မျိုးကို ရသောကြောင့် စိုက်ထားပူဇော်သည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ဤအခါ၌ ဗောဓိစေတီ လုံး၌ ရွှေချကပ်လှူကြသဖြင့် ရွှေညောင်ပင်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ကျောင်းကိုလည်း ရွှေညောင်ပင်ကျောင်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ၎င်းဗောဓိစေတီ၏ အရှေ့မြောက်ယွန်း တစ်ခေါ်အကွာမှာ အိမ်ခြေ ၉၀ ခန့် ခြံလုပ်ကိုင် ပန်းပင်စိုက်ပျိုးစားကြသော ရွာရှိသည်။ ၎င်းရွာကို ရွှေညောင်ပင်ရွာဟု ခေါ်ကြသည်။

ဗောဓိညောင်၏ အကိုင်း၌ ကြေးဆည်းလည်းများ တပ်ဆင်ထားသည်ကို မြင်ရသည်။ ယခုတစ်လုံးမျှ မရှိဖြစ်သည်။ ကျောင်းမှာ ကျွန်းတိုင်အလုံး ယက်မရှိ ယွန်းလည်ဘော် (၂) ထပ်ဖြစ်သည်။ နိုင်ပေါင်ကြေး ကွေး၊ စုလစ်မွန်းချွန်၊ ဒုယင်မှန်ကင်း၊ ဆင်တပ်ခြယ်လှယ်ထားသည်။ ဆောင်ကပ်-လက်ရန်း-ပွတ်လုံးခံ-တောင့်ချိုးတိုင်ပုံး၊ ရုပ်လုံးအုပ်၊ လက်ရန်းတိုင်ဖြေ၊ ကိန္နရာရုပ်နှစ်ဖက်ခံ၊ ခါးပန်းသံမှို နှစ်ချက်ဆွဲဖြစ်သည်။ ရှေးမြန်မာမင်းများ ဆောက်လှူသော ကျောင်းနှင့်တူသည်။ ယခု ၎င်းကျောင်း ပျောက်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာမင်းတို့ လက်ထက် တော်အခါက ညောင်ရေသွန်းပွဲတော် ကျင်းပပူဇော်ကြသည်ဟု ၎င်းကျောင်းနေ ဘုန်းမြတ်ကြီးနှင့် ကုက္ကိုင်းရွာ-အင်းယားရွာ၊ စမ်းချောင်းရွာ၊ ချော်တွင်းကုန်းရွာ၊ နွယ်ပခက်ရွာ၊ စော်ဘွား ကြီးကုန်းရွာ၊ လက်ခုပ်ပင်ရွာများက

ကရင်၊ ရှမ်း၊ မြန်မာလူကြီးတို့ ၁၂၄၇ ခုနှစ်တွင် ထိုရွာများ သို့ ရောက်သည့်အခါ ပြောကြသည်ကို ကြားခဲ့ရဖူးသည်။ သက္ကရာဇ် (၁၂၀၃) ခု တပို့တွဲလတွင် တိဂုံဆံတော်ရှင် စေတီတော်မြတ်ကြီးအား စောင့်ရှောက်သော အရံစောင့်ရွာလူကြီး အမှုထမ်းခေါင်းဖြစ်သူ မောင်ဖိုးက ဘုရားကြီး၏ မြောက်ဘက်မှာ ရှေးက သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ပင့်ဆောင်ယူခဲ့သော ဗောဓိပင်ရှိကြောင်းကို သာသနာပြု ဆရာတော်ကြီးအား လျှောက်ထားသော အခါ သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် တပည့်ဒါယကာများနှင့် ရှာဖွေကာ ရမ္မာဂီရိတောင်ထိပ်၌ တောသစ်ပင် ခြံနွယ်တို့ဖြင့် ပုံးအုပ်နေသော တောခြံနွယ်တို့ ကို ရှင်းလင်းစေရာ ပလ္လင်တော်နှင့်ဗောဓိပင်ကို တွေ့ကြရကြောင်း၊

ယင်းဗောဓိပင်နှင့်အတူ လင်းလွန်းပင်စေတီပါ ထင်ရှားကြည်ညိုဖွယ် ပူးမျှော်ကြရပေသည်။ ဗောဓိပင် စေတီတော်
မှာ အကိုင်းအခက်တို့နှင့် ယိုယွင်းလျက်ရှိနေသည်ကို ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီးက ကုန်းတော်ကို လှပစွာပြုပြင်၊
ဗောဓိပင်ကို ပလ္လင်တော်ချဲ့ထွင် ပြုလုပ်၍ ပင့်မြှောက် ပူဇော်တော်မူသည်။ ဗောဓိညောင်တော်ကို ရေသွန်း လှူဒါန်း
ပူဇော်ကြရာ ကုန်းတော် အနောက်မျက်နှာအနိမ့်၌ ရေတွင်းတူးဖော် လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ အုတ်စိရေတွင်းကြီး ဖြစ်
လေသည်။ ရေအလွန်ကောင်းသည်။ ၁၂၄၇ ခုနှစ် အခါက ၎င်းရေတွင်းကရေကို ရဟန်းရှင်လူတို့ ခပ်ယူ သုံးစွဲ
ကြသည်ကို မြင်ရပေသည်။ ယခု ၎င်းကုသိုလ်တော် ရေတွင်းကြီး ပျက်စီးလျက်ရှိလေသည်။ နောက်အခါများတွင်
၎င်းရေတွင်းကို တွေ့ကြုံရမည် မထင်ပေကြောင်း၊ ထိုအခါက ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး ရန်ကုန်မြို့၌ စံနေတော်
မူသော အနိက်အခါဖြစ်သည်။ ဗောဓိပင်စေတီတော်ကို မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်၊ အမှု
ထမ်း၊ အရာထမ်း၊ အရာရှိတို့သည် ရွှေရည်-ငွေရည်၊ နံ့သာရည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်း ပူဇော်ကြလေသည်။ နာရီတော်
ရွှေသင်္ကန်းကို ဗောဓိပင်လုံးတွင် ကပ်လှူ ပူဇော်ကြသဖြင့် ရွှေညောင်ပင်ကြီးဖြစ်၍ အလွန် ကြည်ညိုကြလေ
သည်။ ဗောဓိကိုင်းတို့၌ ဆည်းလည်းများ ဆွဲလှူ ပူဇော်ကြလေသည်။ ကုန်းတော်အရှေ့ အနောက်မှာ ၅၆ ပေရှိ
သည်။ တောင်မြောက် ၄၂ ပေရှိသည်။ ကုန်းမြင့် ၇ ပေခန့်ရှိသည်။ အနောက်မျက်နှာ ရာဟုထောင်၌ အုတ်လှေ
ကား အတက်အဆင်း တစ်ခုသာရှိသည်။ လှေကားထစ် ၁၅ ခုရှိသည်။ လှေကားအကျယ် ၅ ပေ ရှိသည်။ ပန်းတင်
ခုံအရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက် ပတ်လည် ၃၅ ပေစီရှိသည်။ အမြင့် ၅ ပေရှိသည်။

ပထမပစ္စယံ ရှေ့နောက် ၂၅ တောင်၊ တောင်မြောက် အတောင် ၂၀၊ အမြင့် ၃ တောင်ရှိသည်။ ဒုတိယ
ပစ္စယံ တောင်မြောက် ၁၅ တောင်၊ ရှေ့နောက် ၁၈ တောင်၊ အမြင့် ၂ တောင်တစ်ထွာရှိသည်။ တတိယပစ္စယံ
တောင်မြောက် ၁၅ တောင်၊ ရှေ့နောက် ၁၂ တောင်၊ အမြင့် ၂ တောင်ရှိသည်။ စတုတ္ထဆင့် ရှေ့နောက်တောင်မြောက်
၉ တောင်စီရှိသည်။ အမြင့် တစ်တောင့်တစ်ထွာတစ်မိုက် ရှိသည်။ ဆီမီး ပူဇော်သောရူ ၁၈ လုံးရှိသည်။ တတိယ
ပစ္စယံမှာ ဆီမီးပူဇော်သောရူ ၃၄ လုံး၊ ပထမပစ္စယံမှာ ဆီမီးပူဇော် သောရူ ၄၀ ရှိသည်။ နောက်ထပ်အသစ်လုပ်ရန်၂၅
နေရာ ကျန်သေးသည်။

မြောက်ဘက် ပန်းတင်ခုံအလယ်၌ ဘုရားကျိန်းဝပ်တော်မူသော ဂန္ဓကုဋိတိုက် အုတ်ပြသားဒ်အကျယ် ၄
တောင်ခန့် ရှိသည်။ အရှေ့မျက်နှာ ပန်းတင်ခုံထိပ်တွင် အာရုံခံဂန္ဓကုဋိတိုက် အုတ်ပြသားဒ်ရှိသည်။ ကျောက်ဖြူရုပ်
ထုတော် တစ်ဆူရှိသည်။ စေတီတော်မြောက်ဘက်၌ ကဿပအလောင်းတော်ရူ တောင်ပုံရှိသည်။ အတွင်းလိုက်၌
လျောင်းတော်မူ နေရဟန် တစ်ဆူရှိသည်။

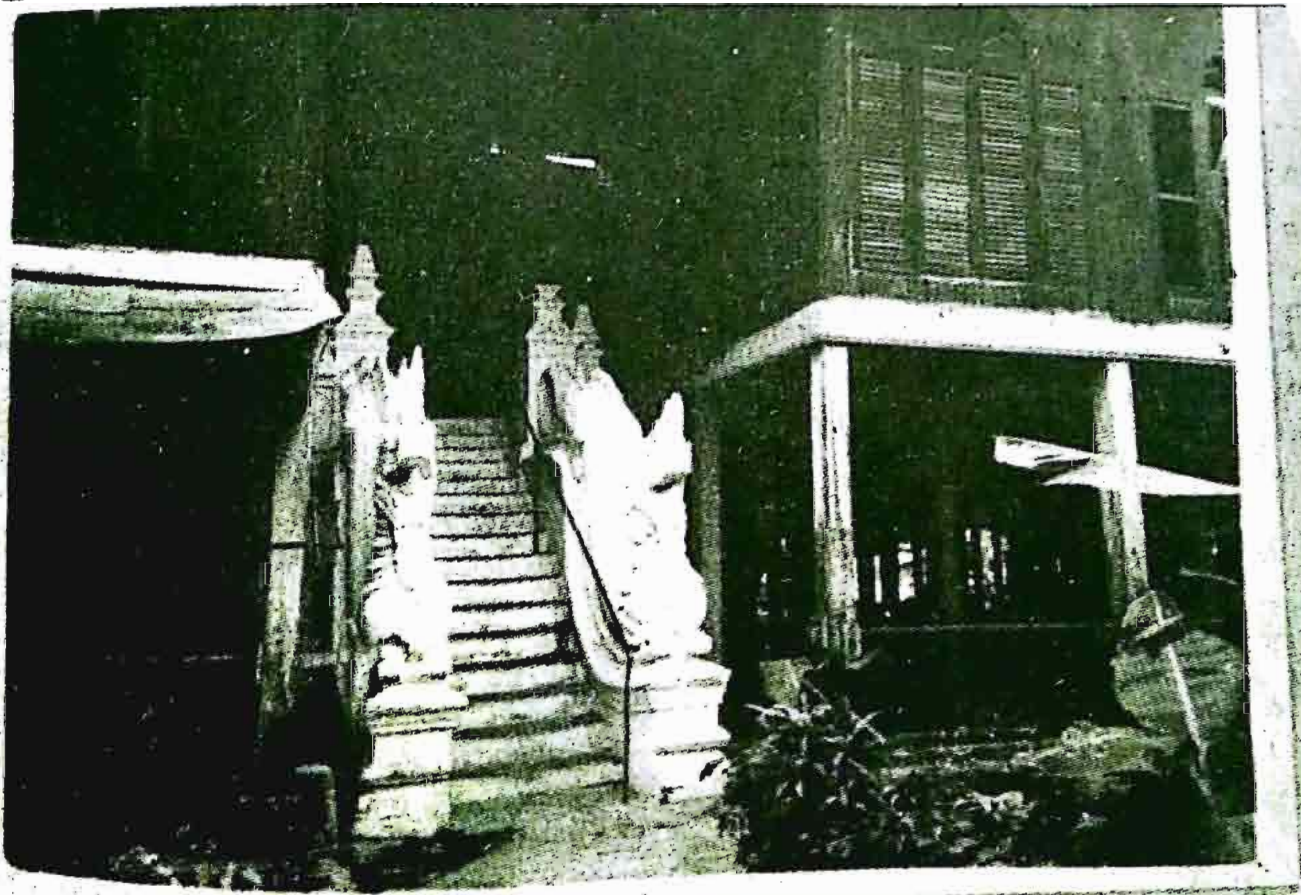

အရှေ့ဘက်စောင်းတန်းမှပြန်ဆင်းပြီး
ဆက်လက်လေ့လာစရာ နေရာတော်အချို့

ကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင်တိုက်ကြီး

၁၂၃၁ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ အရှေ့အရပ်၌ မြေဧက ၅၀ ခန့်ကို အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မထံမှ တောင်းယူ၍ ဘုရင့်ကျောင်းတော်ရာမြေအဖြစ် တိုင်းတာစေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် လှူဒါန်းသော ရွှေကျင်တိုက်ဟု ခေါ်တွင်စေသည်။ ကျောင်းတော်ရာဟုခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မဟာဓမ္မဒီပိကာရာမ ရွှေကျင်တိုက်ဟု ခေါ်တွင်စေသည်။ ကျောင်းတော်ရာရွှေကျင်တိုက်ဟု လူသိများသည်။ ဤကျောင်းတိုက်ကြီးတွင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် စာသင်ဘက်သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ သင်္ဂတာဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့ သီတင်းသုံးခဲ့သည်။ ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဤကျောင်းတိုက်ကြီးကိုအုပ်ချုပ်ရန် တပည့်ကြီးဖြစ်သူ အရှင်သာသနာ့အား တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ နှစ်တစ်ရာပြည့်ပွဲတော်ကို ၁၃၃၉ ခု တပို့တွဲလပြည့် ၂၂-၂-၁၉၇၈ တွင်ကျင်းပခဲ့သည်။ အထက်ပါကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင်တိုက်ကြီးသည် ရန်ကုန်တိုင်း ဗဟန်းမြို့နယ်တွင်တည်ရှိပြီး ရွှေတိဂုံစေတီ၏ အရှေ့ဘက်တွင်တည်ရှိသည်။ ဤကျောင်းကြီးတွင် တိုင် ၁၀၀ (၁၆၁) တိုင်ရှိ ပြာသာဒ်ကျောင်းကြီးအပါအဝင် ကျောင်းပေါင်း ၂၂ ကျောင်းရှိသည်။ ဝါဆို သံဃာတော် ၁၀၀ သီတင်းသုံးသည်ကို ရွှေတိဂုံစေတီတော်မှအဆင်းတွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ညှိနိုင်သည်။

တိုင်တစ်ရာကျောင်း တောင်ဘက်နဂါးရုပ်ခံလှေကား

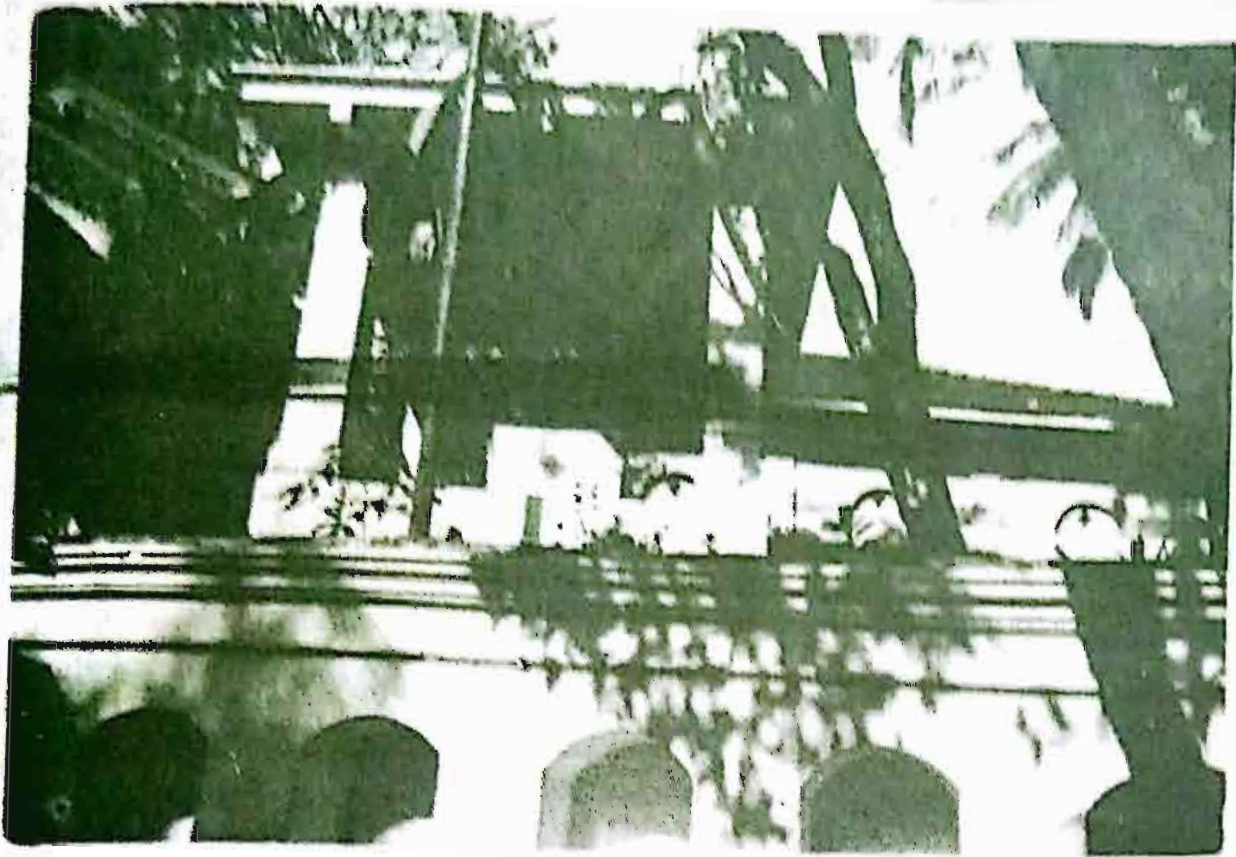

တိုင်တစ်ရာ ကျောင်းကြီး၊ အရှေ့ဘက် ကျောက်စာတိုက် အနီး သိမ် တောင်ဘက်မှ ဂိုက်ကူးသောပုံ

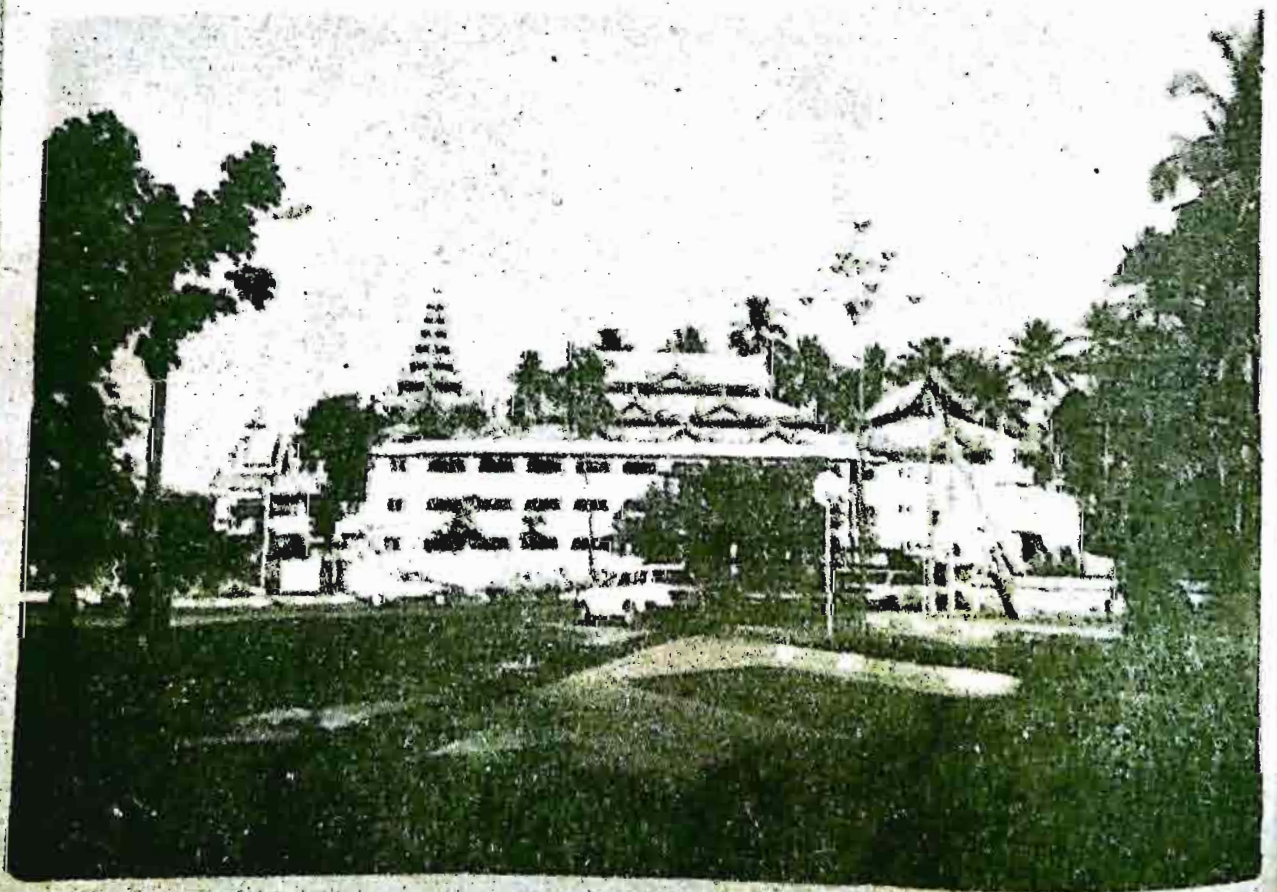

ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်အတွင်းမှ ကျောက်စာရုံနှင့်
ကျောက်စာတိုင်တစ်ရာ (တကယ် တိုင် ၁၆၀ကျော်) ရှေးဟောင်း ကျောင်း တော်ကြီး။

အသစ်တည်ဆောက်ထားသော ရွှေကျင်ဓမ္မဗိမာန်တော်

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး (၁၃၀၈- ၁၃၅၈) ၏ နှစ် (၅၀) မြောက်
ရွှေရတုအထိမ်းအမှတ် အဆောက်အဦ

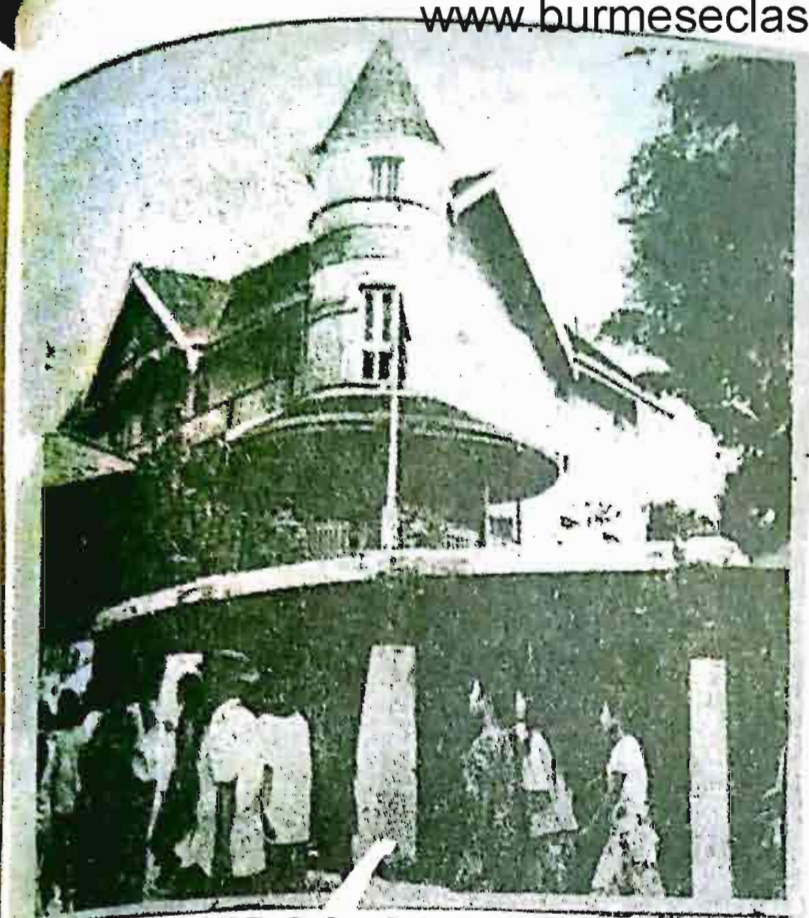

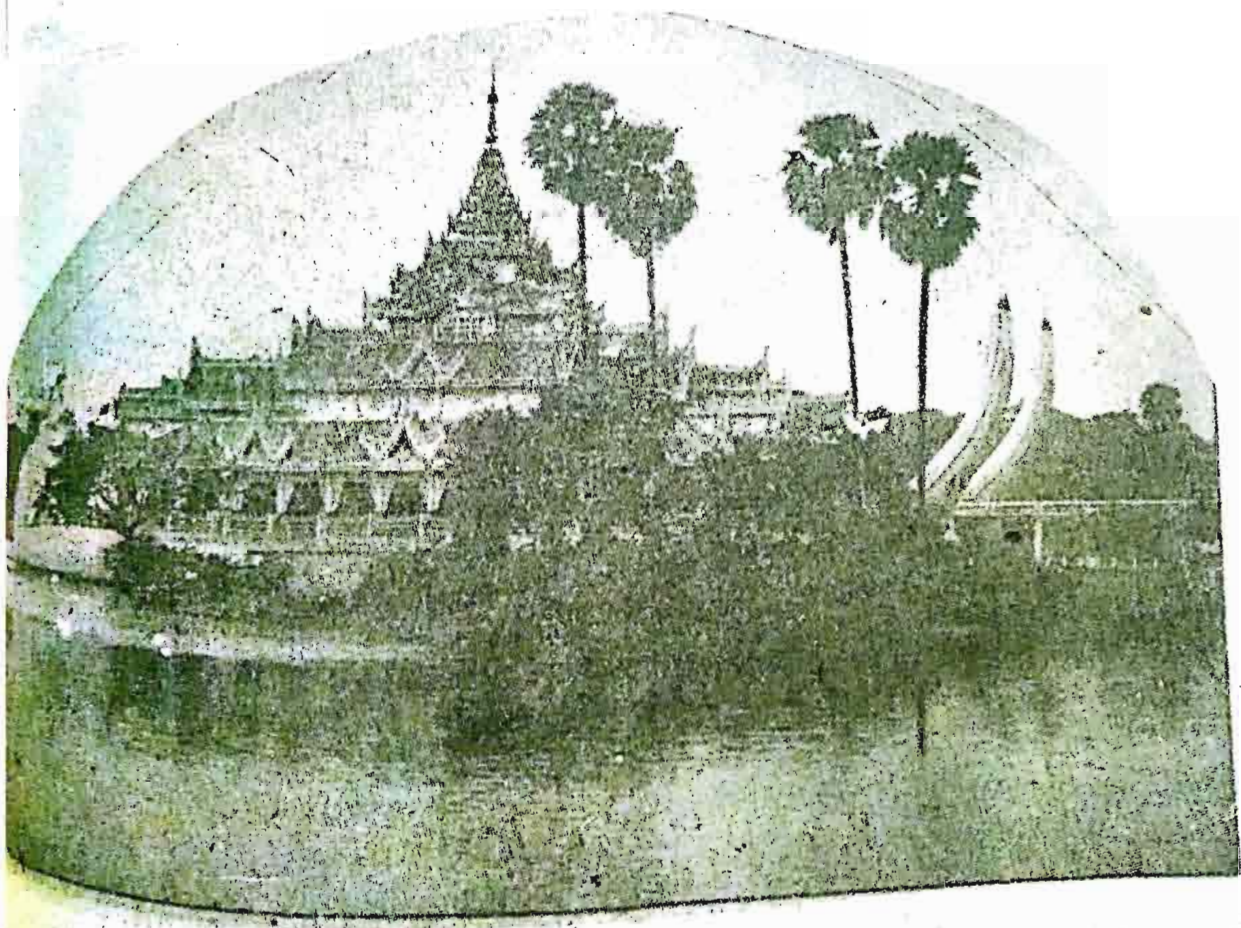
ဆက်သွားလျှင်

- တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်
- ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကြေးရုပ်/ပန်းခြံ
- ငါးပြတိုက်
- ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းပြတိုက်
- ကရဝိတ်ခန်းမ စသည့်နေရာများကို သွားရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည်

လှိုင်မြို့နယ် မိုလ်ချပ်ပြတိုက်လမ်းရှိ မိုလ်ချပ်အောင်ဆန်းပြတိုက်

နိမိတ်ဒါန သံဃာဆေးရုံကြီးကိုဝင်ပြီး ငွေလှူလိုက ဝင်လှူနိုင်သည်

ဝိဇ္ဇာရုပ်ဆောင်ဆန်းပန်းခြံ၊ မြေပဒေသာဥယျာဉ်၊ စိုက်ပျိုးရေးပြတိုက်တို့ကို ရွှေတိဂုံစေတီတော်မှ ပြန်ဆင်းပြီးဝင်ရောက်
လေ့လာ အနားယူနိုင်ပါသည်

မြေဝဒေသာဥယျာဉ်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးပြတိုက်

ရွှေတိဂုံမှဆင်းပြီး ဗဟန်း ငါးပါးသီလတရုတ်ဗုဒ္ဓဘာသာ သက်သတ်လွတ်ကျောင်း (မဟာယာန) ကိုလည်းဝင်ရောက် လေ့လာနိုင်ပါသည်။ မဝေးလှပါ

စိုက်ပျိုးရေးပြတိုက် ဗဟန်း - ရွှေတိဂုံစေတီတော်အား ဖူးမြော်ပြီး ဝင်ရောက်လေ့လာစရာ နေရာတစ်ခု

အာရှညီလမ်းတစ်လျှောက်- မွေရုံအသီးသီး- အပြိုင်တည်ဆောက်လျက်ရှိကြသည်- စားထွေဌာနမွေရုံကို
မြင်တွေ့ရသောပုံ

ဗုဒ္ဓဘာသာသင်တန်းများ မပြတ်ပို့ချပေးနေသော မင်္ဂလာဗျူဟာအသင်းချုပ်၊ မင်္ဂလာဗိမာန်

တင်ရွှေစာအုပ်တိုက်တွင် ရရှိနိုင်သော စာအုပ်များ

အောက်တိုဘာလ ၁၉၉၆ ရရှိနိုင်သောစာအုပ်များ

- (၁) အသက်လေးဆယ်ကျော်လျှင် (ဒုတိယအကြိမ်)
ရဟန်းသံဃာတော်များ လူကြီးမိဘများအားကန်တော့ရန်
အကြံပြုလိုသောစာအုပ် ၁၈၀ ကျပ်
- (၂) အထွေထွေဗဟုသုတ လေ့လာနည်းပညာ
ပထမတွဲ အထက်တန်းကျောင်းသူကျောင်းသားများအတွက် ၁၂၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများအတွက် ၁၅၀ ကျပ်
- (၃) နိုင်ငံတကာအင်္ဂလိပ်စာ TOFEL စာမေးပွဲအတွက်အဓိက
ပထမတွဲ ၅၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ လေ့ကျင့်ခန်းများ ၃၀ ကျပ်
- (၄) အခြေခံကုထုံးကုနည်းများ
TEXT BOOK OF INTERNAL MEDICINE အဆီအနှစ်
ပထမတွဲ ၁၃၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ ၁၃၀ ကျပ်
- (၅) လက်တွေ့အသုံးချ အဆင့်မြင့်ဖိုမပညာ
ဒုတိယအကြိမ် ပြည့်စွက်ချက်များနှင့်အတူ
ဆရာစားမကျန်အောင် နိုင်ငံတကာစာပေမှ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ
ကောက်နုတ်ချက် ဖော်ပြထားပါသည်။
ပထမတွဲ ၁၂၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ ၁၅၀ ကျပ်
- (၆) သင့်ရင်သွေးမွေးစမှ အရွယ်ရောက်ချိန်အထိ တွေ့ရတတ်သော
ပြဿနာအဖုံဖုံနှင့် အဖြေလွှာပေါင်းချုပ်
ပထမတွဲ တစ်နှစ်အောက်ကလေးများအတွက် ၁၀၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲတစ်နှစ်အထက်ကလေးများအတွက် ၁၀၀ ကျပ်
- (၇) လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ
ပထမတွဲ ဆစ်ဖလစ်ဂနီးရီးယားစသည် ၁,၃၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ အေအိုင်ဒီအက်စ်၊ အသားဝါအသည်းရောင်၊ လိင်တံဆာမှ
ကြွက်နို့စသည့် ခေတ်ပေါ်ရောဂါများ ၁၂၀ ကျပ်
စတုတ္ထအကြိမ် စာတစ်အုပ်လုံးကို အသစ်ပြန်ရေးထားပါသည်။
- (၈) နိုင်ငံတကာအဆင့်ညာဏ်စမ်းပဟေဠိ ၁၀၀ ကျပ်

- (၉) ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံး မင်ဆာအဆင့် ဉာဏ်စမ်းပညာ
 ၁၁ + ၁၂ ကွန်ပျူတာသင်တန်း ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲအတွက်
 ကြိုတင်လေ့ကျင့်ရန် အကြံပြုလိုသော မေးခွန်းများနှင့် အဖြေပေါင်းချုပ် ၆၅ ကျပ်
- (၁၀) ဉာဏ်စမ်းပဟေဠိပေါင်းချုပ် I.Q
 အထူးကြော်ငြာစရာမလိုသော အလုပ်ခွင်နှင့်ဝင်ခွင့်
 စာမေးပွဲများအတွက်အထူး ၁၄၀ ကျပ်
- (၁၁) ငှက်ဖျားရောဂါ (တတိယအကြိမ်) ကျေးလက်ကျန်းမာရေး
 လုပ်သားမှ ဆေးကျောင်းသားများအဆင့်အထိ မှီငြမ်းကိုးကားစရာ ၁၄၀ ကျပ်
- (၁၂) အရေပြားရောဂါများ (တတိယအကြိမ်) ရုပ်ပုံတစ်ရာကျော်ဖြင့်
 ကျန်းမာရေးလုပ်သားများ + ဝေဒနာရှင်များ မှီငြမ်းစရာ ၉၀ ကျပ်
- (၁၃) လက်တွေ့အသုံးချဆေးဝါးဗေဒ
 ESSENTIAL DRUGS များအကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ၁၃၀ ကျပ်
- (၁၄) မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာ ပုံတော်သမိုင်း
 ဆရာတော်များ၊ မိဘဆရာသမားတို့အား ကန်တော့ရန်
 အကြံပြုလိုသော စာတွဲ
 (အမှတ် ၁ မှ ၇ တွဲအထိ) ၄၈ ကျပ်
- ပထမတွဲ ဗုဒ္ဓဝင်
 ဒုတိယတွဲ ဘုရား + တရား + သံဃာဗုဒ္ဓသာသနာ အရေးတော်ပုံ
 တတိယတွဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ စေတီပုထိုးများ
 စတုတ္ထတွဲ တရုတ်နိုင်ငံ + မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ
 ပဉ္စမတွဲ တောင်နှင့် မြောက်ကိုရီးယားနိုင်ငံများ
 ဆဌမတွဲ ဂျပန်နိုင်ငံ
 သတ္တမတွဲ တိဗက်နှင့် တန္တုဗုဒ္ဓဘာသာ
 အဋ္ဌမတွဲ နိပေါနိုင်ငံ (အမှတ် ၈ မှ ၁၅ တွဲအထိ) ၆၅ ကျပ်
- နဝမတွဲ ဘူတန်နှင့် အခြားတန္တုဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားရာနိုင်ငံများ
 ဒသမတွဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်းဗေဒ

- စာတစ်အုပ်ပင် ဖြစ်ပါစေ။
- စာအုပ်မှာကြားသူများထံ စာတိုက်မှတစ်ဆင့် VPP ဖြင့် အိမ်တိုင်ရာရောက် ပို့ပေးပါသည်။
- ဝယ်ယူပြီး စာအုပ်အပေါ်ကျေနပ်မှုမရှိပါက တိုက်တွင် လဲလှယ်နိုင်ပါသည်။

စာတိုက်ပို့စရိတ်ကြီးမြင့်ပါ၍ ယာယီကာလ၌ DISCOUNT မပေးပါ။

တင်ရွှေစာပေ
 ၃၉၊ ဦးကြွယ်ဟိုးလမ်း
 ကြည့်မြင်တိုင်၊ ရန်ကုန်။

- အတွဲ ၁၄ ပထမမြန်မာနိုင်ငံရပ်သူများစာအုပ်တော် စတင်ထွန်းကားစဉ်ကာလ
ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော် စတင်ထွန်းကားစဉ်ကာလ
ပုဂံရွှေမြို့တော်အကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ
- အတွဲ ၁၅ ထိုင်းနိုင်ငံ ထေရဝါဒစတင်ထွန်းကားစဉ်ကာလ
စူနီထိုင်းမြို့တော်ဟောင်း (ဖုက္ကတေး)
- အတွဲ ၁၆ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ
- အတွဲ ၁၇ မြန်မာနိုင်ငံ- ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝ၊ ပင်းယ
- အတွဲ ၁၈ ထိုင်းနိုင်ငံ ဇင်းမယ်ဒေသ
- အတွဲ ၁၉ လောနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားကိုးကွယ်မှုသမိုင်း
- အတွဲ ၂၀ ဗိယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် တိုင်ဝမ်နိုင်ငံ (နောက်ဆုံးတွဲ)
- အတွဲစုံ -
- (၁၅) ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာ မဇ္ဈိမဒေသ
သံဝေဂရဗ္ဗယ်ရာ သံဝေဇနိယဌာနအားလုံးက ဆေးရောင်စုံ
ပုံတော် ၅၀ ကျော်ဖြင့် ဟန်ဆာဆင်လျက် ဘုရားဖူးအလည်ခရီး ၆၀ ကျပ်
- (၁၆) ဆီးချိုရောဂါ ဝေဒနာရှင်တစ်ယောက်အနေဖြင့် သိကောင်းစရာ
ပြည့်ပြည့်စုံစုံ (ဒုတိယအကြိမ် ချဲ့ထွင်ပုံနှိပ်ခြင်း) ၁၆၀ ကျပ်
- (၁၇) တစ်သက်မခွဲ ရွှေလက်တွဲလိုလျှင် ဒုတိယအကြိမ် ပုံနှိပ်ချဲ့ထွင်ပုံနှိပ်ခြင်း။
ချစ်မိပြီးသူတိုင်းနှင့် ဤတစ်သက်ပြန်မကွဲရအောင် လိုက်နာသင့်သော
စဉ်းစားသင့်သော အချက်အလက်များ
မင်္ဂလာဆောင်လက်ဖွဲ့ရန် အကြံပြုလိုသောစာအုပ်
ပထမတွဲ အမျိုးသမီးများအတွက် ၁၀၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ အမျိုးသားများအတွက် ၁၂၀ ကျပ်
- (၁၈) မျက်နှာ၏ လျှို့ဝှက်ချက်များ
ဘာသာ ၁၂ မျိုးသို့ ပြန်ဆိုပြီးသော တရုတ်ရှေးကျမ်းမြန်မာပြန် ၆၀ ကျပ်
ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည်ဖြည့်စွက်ချက်များနှင့်အတူ
- (၁၉) အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဆေးပညာအဘိဓာန် (ဦးကောင်းညွန့်)
ရှားပါးဖြစ်နေသောစာအုပ် ဆေးပညာလေ့လာသူများအတွက်အထူး ၂၀၀ ကျပ်
- (၂၀) သွေးတိုးရောဂါနှင့် လေဖြတ်ခြင်းအမျိုးမျိုး
သွေးတိုးဝေဒနာရှင်များ လေဖြတ်ခံရပြီးသူများနှင့် အလွှာအသီးသီးမှ
ကျန်းမာရေးလုပ်သားများအတွက်အထူး ၁၄၀ ကျပ်
- (၂၁) နှလုံးသွေးကြောကျဉ်းရောဂါစု
ယနေ့လူသားတို့ကို အများဆုံးဒုက္ခပေးလာသော
ရောဂါအကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ၁၄၀ ကျပ်
- (၂၂) အဆစ်အမြစ်ကိုက်ရောဂါများ
တတိယအကြိမ် ချဲ့ထွင်ပုံနှိပ်ခြင်း ၁၂၀ ကျပ်

- (၄၄) အောင်မြင်ပြီးသော သစ်ခွစိုက်ပျိုးရေး
နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်၌ယှဉ်ပြီး ထုတ်လုပ်ရောင်းချနိုင်ရန်
လက်တွေ့ကျ စိုက်ပျိုးနည်းပေါင်းချုပ်
(ဒုတိယအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်း) ၆၀ ကျပ်
- (၄၅) တေဇတို့ရွှင်မြူးစရာ ဉာဏ်စမ်းပညာ
အတွဲ (၁)၊ အတွဲ (၂)
မူလတန်းကျောင်းသူ/ ကျောင်းသားများ၊ မိဘများနှင့်အတူ
ဉာဏ်ရည်သွေးရန် လေ့ကျင့်ခန်းများနှင့် အဖြေများ ၆၀ ကျပ်စီ
- (၄၆) အရေးကြီးသော ရောဂါအချို့အတွက်
အကောင်းဆုံးကုထုံးကုနည်းများ
ပင်လယ်ကဲ့သို့ ကျယ်ဝန်းသောဆေးပညာမှ
လက်တွေ့အသုံးချနိုင်မည့်ဆေးဝါးများနှင့် အသုံးပြုနည်းများ
(ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ) ၁၃၀ ကျပ်စီ
- (၄၇) ကလေးရောဂါ ကုထုံးကုနည်းများ
ဒုတိယအကြိမ် ကွန်ပျူတာဖြင့် စာစီပုံနှိပ်ခြင်း
ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ ၁၀၀ ကျပ်စီ
- (၄၈) ဆရာဝန်၏ ဂန္ထဝင်ဝတ္ထု
ကောလိပ်ကျောင်းသား ပထမတွဲ ၁၀၀ ကျပ်
ဒုတိယတွဲ ၁၀၀ ကျပ်
- ရှေးခတ်တက္ကသိုလ်မြင်ကွင်းများ၊
တစ်ချိန်က ကျောင်းသားတို့၏
ဘဝစာတမ်းတို့နှင့်အတူ ပူးတွဲချဲ့ထွင် ပုံနှိပ်ထားသည်။
- (၄၉) ဝိညာဉ်ရှိမရှိ သုတေသနမှတ်တမ်း ရုပ်ပုံပန်းချီဓာတ်ပုံများဖြင့်
တန်စာဆင်ထားသော ဘာသာပြန်သုတေသနမှတ်တမ်း ၁၀၀ ကျပ်
- (၅၀) ဝေါဟာရစာလုံးများ
အထက်တန်း၊ အလယ်တန်းကျောင်းသားကျောင်းသူများ စာအုပ်ဖတ်ရင်း
ဝေါဟာရစာလုံး တိုးပွားစေရန် မိနီအဘိဓာန် ၆၀ ကျပ်
- (၅၁) ဗုဒ္ဓစွယ်တော်များ
စွယ်တော်သမိုင်း + သီရိလင်္ကာမှစွယ်တော် ပထမတွဲ ၁၀၀ ကျပ်
တရုတ်နိုင်ငံမှ စွယ်တော်မှတ်တမ်းပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဒုတိယတွဲ ၁၀၀ ကျပ်
- (၅၂) အနာကြီးရောဂါဝေဒနာရှင်များ + ကျန်းမာရေးလုပ်သားများ
လက်စွဲကုသရေး + ခြေလက်မသန်မစွမ်းမဖြစ်ရအောင်
ကာကွယ်ရန်နည်းလမ်းများ ၁၅၀ ကျပ်

(၅၃) တေတို့အတွက် ဉာဏ်စစ်ပြည့်စုံစေရန်
 တတိယအကြိမ် ပြန်လည်ပုံနှိပ်ခြင်း
 မူလတန်းကျောင်းသူကျောင်းသား ဉာဏ်ရည်သွေးစရာ ပထမတွဲ ၇၀ ကျပ်
 ဒုတိယတွဲ ၇၀ ကျပ်

(၅၄) ဆရာဝန်တင်ရွှေ သွေးအားနည်းရောဂါများ။
 သွေးနှင့်ပတ်သက်သမျှ သိသင့်သိထိုက်သော
 ကုထုံးကုနည်း စသည်ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ၁၂၀ ကျပ်

(၅၅) သော်တာဆွေ စာပေဆုရဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်
 ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ ၁၂၁ ကျပ်

(၅၆) ဦးငြိမ်းအောင် တရိုဝေဒ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်မှ
 ယနေ့ထိ အနောက်ကမ္ဘာ၌ ကျော်ကြားနေသော
 ဗေဒင်ကျမ်း၊ ကိုယ်တိုင်ဤပညာဖြင့်ဟောပြောနေ
 သောပညာရှင်ကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစုပါသည်။ ၁၅၀ ကျပ်

(၅၇) ဆရာဝန်တင်ရွှေ ကူးစက်မြန်ရောဂါများ
 ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကစပြီး ယခုထိ မြန်မာလူမျိုးတို့ကို
 ဒုက္ခပေးနေသော ကာလဝမ်း၊ ပလိပ်၊ သွေးလွန်တုတ်ကွေး၊
 အေအိုင်ဒီအက်စ်ရောဂါများအကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ၁၃၅ ကျပ်

(၅၈) ဆရာဝန်တင်ရွှေ မြန်မာဆေးလောကို တည်ဆောက်ပေးခဲ့ကြသော
 ပညာရှင်များ
 ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ ၁၂၀ ကျပ်စီ
 မြန်မာဆေးပညာသမိုင်း- ဆေးလောကမှ
 ပညာရှင်ကြီးငယ်များအားလုံး လေ့လာစရာ
 နမူနာယူစရာ ဆေးရုံလက်ထောက်သင်တန်းမှ
 ယနေ့ဘွဲ့လွန်ဆေးပညာထိ ဆေးလောကကို
 တည်ဆောက်ပေးခဲ့ကြသော ပညာရှင်များကို ဂါရဝပြုနိုင်ရန်။

(၅၉) ဆရာဝန်တင်ရွှေ + ဒေါ်အေးသန့်
 ဗုဒ္ဓ၏မြတ်စွယ်တော်
 ပထမတွဲ- သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ ဒုတိယတွဲ
 တရုတ်နိုင်ငံမှစွယ်တော်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ စွယ်တော်ပွားများ
 အကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တစ်တွဲ ၁၀၀ ကျပ်စီ

(၆၀) ဒေါက်တာအောင်ညွန့်ဆန်း + မသက်သက်ရွှေ English 900
 ကမ္ဘာတွင် အထင်ရှားဆုံး အင်္ဂလိပ်ဘာသာ
 အထောက်အကူပြုစာအုပ်တကွ သိုလ်ကျောင်းတော်သူ
 ကျောင်းတော်သားများအတွက် အထူး
 ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ ၁၀၀ ကျပ်စီ

- (၆၁) ဆရာဝန်တင်ရွှေ ဆရာဝန်များ လက်ခံသုံးစွဲသည့်
ကမ္ဘာနှင့်မြန်မာဘာသာဆေးပင်များ
သာမန်ဘာသာဆေးကျမ်းမဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတကာမှပညာရှင်များ
လက်ခံသုံးစွဲသည့် ဘာသာဆေးပင်များကို ၁၂၀ ကျပ်
စုပေါင်းဖော်ပြထားပါသည်။
- (၆၂) ဆရာဝန်တင်ရွှေ ကိုယ်ဝန်ဆောင်တည်စမှ မွေးဖွားသည်အထိ
တွေ့ရတတ်သောပြဿနာနှင့် အဖြေလွှာပေါင်းချုပ်
တတိယအကြိမ်ချဲ့ထွင်ပုံနှိပ်ခြင်း ၁၀၀ ကျပ်
ပထမတွဲ ကိုယ်ဝန်ဆောင်များလက်စွဲ
ဒုတိယတွဲ ကျန်းမာရေးလုပ်သားများ ဖွဲ့ငြမ်းကိုးကားရန် ၁၅၀ ကျပ်

သို့
တင်ရွှေစာပေ
၃၉၊ ဦးကြွယ်ဟိုးလမ်း၊
ကြည့်မြင်တိုင်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အောက်ပါစာအုပ်များကို ဗွီပီပီဖြင့် ပို့ပေးပါ။
စာတိုက်မှပို့လာသော စာအုပ်များကို ရွေးယူပါမည်ဟု ကတိပြုပါ၏။

မှာယူလိုသောစာအုပ်အမည်

အရေအတွက်

မှာကြားသူအမည်နှင့်လိပ်စာ

အထက်ပါ စာအုပ်ဈေးနှုန်းစာရင်းသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိသာ အတည်ဖြစ်ပါသည်။